

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Årsredovisning 2012

Innehåll

Landshövdingen har ordet	4
Organisation	7
Länsstyrelseinstruktion 2 §	8
Länsstyrelseinstruktion 3-6 §§	44
<i>Trafikföreskrifter</i>	44
<i>Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor</i>	45
<i>Lantbruk och landsbygd</i>	48
<i>Fiske</i>	59
<i>Regional tillväxt</i>	63
<i>Infrastrukturplanering</i>	89
<i>Energi och klimat</i>	93
<i>Hållbar samhällsplanering och boende</i>	100
<i>Naturvård samt miljö- och hälsoskydd</i>	105
<i>Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar</i>	139
<i>Kulturmiljö</i>	147
<i>Folkhälsa</i>	158
<i>Jämställdhet</i>	165
<i>Integration</i>	170
<i>Övrig verksamhet</i>	182
<i>Organisationsstyrning</i>	183
Personaluppgifter	184
Året i siffror	187
Finansiell redovisning	204

Landshövdingen har ordet

I samverkan utvecklar vi det goda och hållbara Västmanland

Länsstyrelsen har en unik roll. Vi har ett brett uppdrag med myndighetsuppgifter inom ett stort antal samhälls- och lagstiftningsområden. Detta i kombination med perspektivet att stödja en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling ger oss möjligheter att stötta och främja viktiga skeenden i Västmanland.

Under året har ett gemensamt länsutvecklingsprojekt, Länsplan Västmanland, bedrivits mellan kommunerna, landstinget, Västmanlands kommuner och landsting (VKL) samt Länsstyrelsen. Arbetet är inriktat på tre utvecklingsområden: fysisk planering, infrastruktur och kommunikationer samt arbetsmarknad och kompetensförsörjning. Inom samtliga delområden finns en strategi för fortsatt gemensamt agerande i länet. Som ett underlag för länsutvecklingsprojektet har Länsstyrelsen i Västmanland i samverkan med övriga intressenter i Östra Mellansverige arbetat fram gemensamma framskrivningar av befolkning, sysselsättning och inkomster fram till år 2030 respektive 2050. Resultatet visar att befolkningen i regionen kan komma att öka med 1-1,4 miljoner invånare fram till år 2050. Om man bryter ned framskrivningarna per län pekar resultatet på betydande utmaningar för Västmanland. Länet riskerar att få en svagare tillväxt av befolkning och sysselsättning än flertalet övriga län i Östra Mellansverige. I ett av framskrivningsalternativen prövas hur utvecklingen kan bli om bostadsbyggandet i Stockholms län inte kommer upp i de nivåer som det finns behov av. Beräkningarna visar då en gynnsammare befolkningsutveckling för de omkringliggande länen, däribland Västmanland. Med en aktiv och framåtriktad samverkan finns här möjligheter för Västmanland att attrahera nya hushåll genom att erbjuda attraktiva bostäder, effektiva kommunikationer, bra skolor och en intressant arbetsmarknad.

Under året har en stor del av arbetet med infrastrukturfrågorna inriktats på förberedelser för åtgärdsplaneringen 2014-2025, som regeringen fattade beslut om i slutet av året. Arbetet har omfattat allt från att lämna remissvar på Kapacitetsutredningen, delta i det storregionala arbetet ”En bättre sats” samt att se över mål och uppdatera systemanalysen för samarbetet inom Stockholm-Mälarenregionen. Dessutom har vi genomfört möten med intressenter och kommuner och anordnat infrastruktur dagar. Länsstyrelsen har också varit aktiv i kontakter med regeringen för att föra fram för länet viktiga frågor inom infrastrukturområdet, särskilt betydelsen av fungerande pendlingsmöjligheter på tåg mellan Västmanland och Stockholm. Den angelägna utbyggnaden av motorväg längs E18 mellan Västerås och Sagån har påbörjats, vilket nu kommer att leda till att E18 får motorvägsstandard hela vägen mellan Stockholm och Västerås.

Länsstyrelsen i Västmanland har en samordnande roll för byggandet av Södertälje sluss och Mälarfärleden. Projektet syftar till att möjliggöra säkrare sjöfart med större fartyg på Mälaren och har stor betydelse för Västmanland.

Vi har initierat ett arbete för att kartlägga behoven av åtgärder inom transportsystemet för att möta gruvnäringens behov av transporter då gruvor etableras i norra Västmanland. Arbetet har bedrivits under hösten i samarbete med Trafikverket och ett stort antal berörda intressenter och organisationer.

En viktig infrastruktursatsning är bredbandsutbyggnad. Länsstyrelsen driver arbetet med en länsgemensam bredbandsstrategi, med utgångspunkt från den kartläggning som gjordes av bredbandstillgången i länet hösten 2011. Ett flertal dialogmöten med kommunerna samt seminarier med medverkan från ansvariga myndigheter och organisationer har genomförts. Vi har också bjudit in till flera informationsträffar om bredband på landsbygden, vilket lockat ett stort antal deltagare. Länsstyrelsen är tillsammans med landstinget regional signatär för arbetet med en digital agenda i länet. Det innebär att det är vi som samordnar arbetet. Genom insatserna skapas goda förutsättningar för förbättrad IT-infrastruktur i länet

Länsstyrelsen i Västmanland har det regionala utvecklingsansvaret. Det finns väl etablerade fora för gemensamma initiativ och samverkan som bidrar till utveckling och tillväxt i länet. Det regionala partnerskapet för innovationskraft och näringslivsutveckling, Västmannarådet, har utarbetat en Affärsplan Västmanland. De prioriterade insatsområdena i planen har under 2012 varit innovation, entreprenörskap och kompetensförsörjning. Vi har strävat efter att tillsammans med övriga finansörer koncentrera insatserna till större, långsiktiga innovativa projekt med starka aktörer i regionen. Insatserna har styrts mot åtgärder inom områden där länets företag är starka och bedöms ha långsiktigt goda utvecklingsmöjligheter. Det gäller automation/robotik, järnvägsteknik, energi/elkraft och hälsoteknik. En viktig utmaning är att höja den jämförelsevis låga utbildningsnivån i länet. Matchningen mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft har prioriterats genom satsningar på bland annat Mälardalens högskola och insatser för att starta yrkeshögskoleutbildningar.

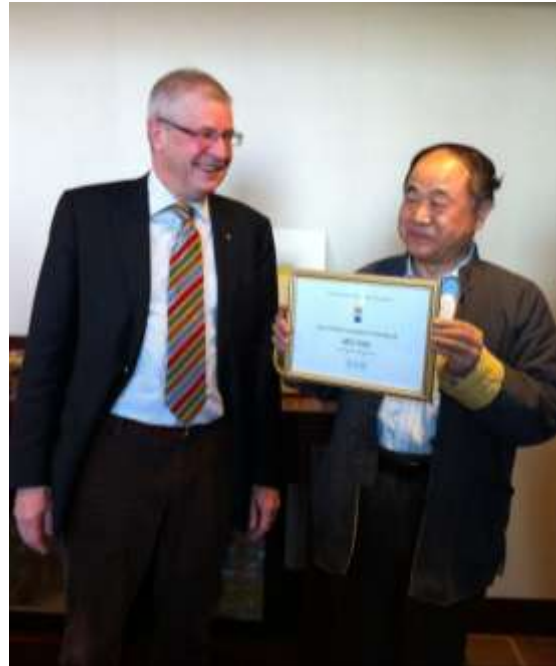
Inom miljöområdet ligger fokus på vattenmiljöer och projekt för att förbättra miljöförhållandena vid kraftverk och dammar. Kallstena fiskväg färdigställdes 2012 genom samarbete med Mälarenergi. Även i nedre delen av Arbogaån är snart fria vandringsvägar en realitet. Genom förbättrat arbetssätt (Lean service) har vi inom Länsstyrelsen knutit samman praktisk miljönytta med tillsyn och tillståndsprövning.

Två naturreservat har bildats och femton bevarandeplaner för Natura 2000-områden fastställts under året. Arbetet med länsamverkan har fortsatt inom flera områden, till exempel genom insatser för lövskogar vid Hjälmarens och området Malingsbokloten. Stora Rytterne kyrkoruin har återinvigts, efter en flerårig restaureringsinsats.

Länsstyrelsen har följt utvecklingen av flyktingmottagandet i länet som under 2012 legat på samma nivå som de senaste åren. Vi har synliggjort och i samverkan bearbetat flera för flyktingmottagningen centrala frågor, alltifrån bosättningsfrågor till behov av att effektivisera och utveckla väl fungerande former för samverkan mellan nationell, regional och lokal nivå. Antalet platser för ensamkommande barn ökar successivt.

Västmanlands län har sedan 1994 ett samarbetsavtal med Shandongprovinsen i Kina. Under november besökte en delegation från Västmanland denna provins som ligger söder om Peking.

I Shandong träffade vi den högsta ledningen för provinsen och ledningen för fem städer. Delegationen, som bland annat bestod av representanter för små och stora företag samt företrädare för Västerås stad, genomförde flera företagsbesök. Västerås Science Park undertecknade en avsiktsförklaring med Weifang High Tech Industrial Development Zone samt överlämnade ett medlemscertifikat till ett företag som blir det första företaget från Kina som kommer att etablera sig i Västerås Science Park. Vi skrev också på ett avtal om att delta i världsutställningen Qingdao 2014 International Horticultural Exhibition. Som avslutning på resan fick delegationen möjlighet att som första svenska grupp träffa nobelpristagaren i litteratur, Mo Yan, som kommer från Shandong. En av flera gåvor som överlämnades var ett signerat exemplar av en diktsamling av Västmanlands egen nobelpristagare Tomas Tranströmer.

Min förhoppning är att de kontakter som nu har knutits på en rad samhällsområden ska fördjupas och konkretiseras.

Västerås den 22 februari 2013

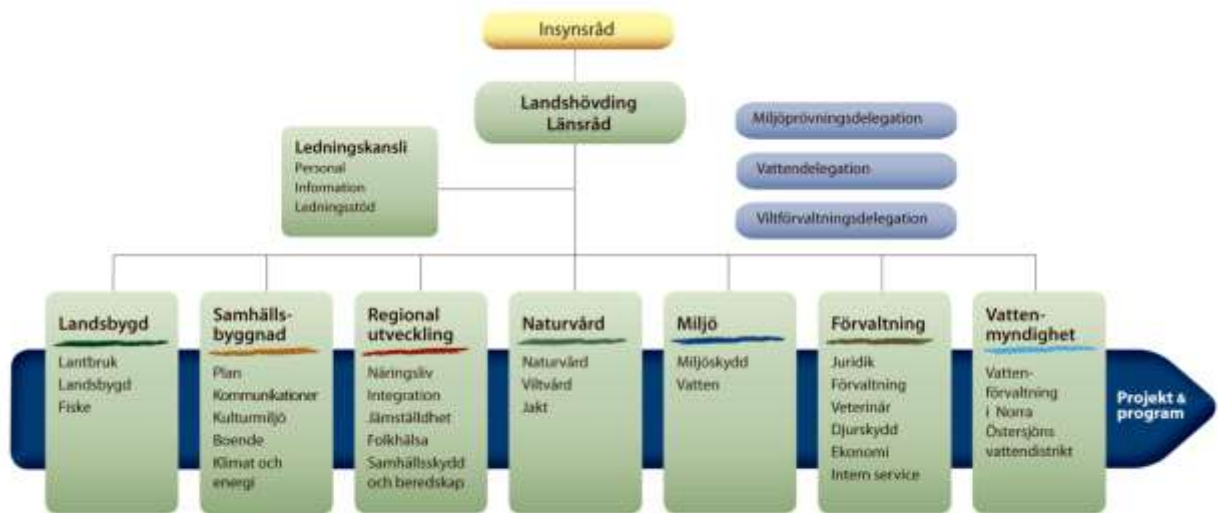
A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'Ingemar Skogö'.

Ingemar Skogö
Landshövding

Organisation

Redovisa Länstyrelsens organisationsplan.

Länstyrelsen i Västmanlands län

Länsstyrelseinstruktion 2 §

3a

Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

1. Länsstyrelsen ska redovisa sina insatser och sin bedömning av uppnådda resultat för sin uppgift att verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Västmanlands län har ett centralt läge i den expansiva Stockholm-Mälarenregionen. Regionen är en viktig närmarknad för länets näringsliv och för arbetsmarknad, utbildning och kulturutbyte. I Stockholm-Mälarenregionen bor över en tredjedel av Sveriges befolkning och regionen står för runt 40 procent av rikets BNP samt för hälften av högskoleforskningen. Västmanland består idag av två funktionella arbetsmarknadsregioner; Fagersta och Västerås. På längre sikt förväntas hela länet ingå i Stockholms arbetsmarknadsregion.

Den pågående regionförstoringen är värdefull för Sveriges ekonomiska tillväxt. Regionförstoringen bidrar till större marknader för företagen och till ökad specialisering av arbetskraften. Av ökad specialisering följer ökade löner, vilket bidrar till den ekonomiska tillväxten och välfärdsutvecklingen i vårt land.

Västmanlands län är ett starkt industrilän med sekellånga traditioner inom framförallt metall- och elkraftsindustrin. I Bergslagen, som Västmanland är en del av, stod en gång den svenska industrins vagg. I länets samtliga kommuner finns företag som arbetar med högteknologisk verksamhet. Länet har också en omfattande handel och god infrastruktur med bland annat hamnarna i Västerås och Köping.

Länet består av tio kommuner med sammanlagt 256 000 invånare. Drygt hälften av länsbefolkningen bor i residensstaden Västerås som ökar med runt 2000 personer per år.

I de norra länsdelarna är gruvnäringen på väg att återetableras. I bergslagsgruvorna beräknas det inom en 5-10 årsperiod brytas lika mycket malm som det idag görs i malmfälten i Norrbotten. Detta är mycket positivt, men innebär också en stor utmaning när det gäller transportsystemets kapacitet och rekryteringen av specialistkompetens inom gruvverksamhet. Att göra avvägningar i miljöhänseende är också en viktig utmaning. För kommunerna väntar en kraftsamling beträffande planering för boende och kommunal service.

Mälardalens högskola har cirka 13 000 studenter och är belägen både i Västerås och i Eskilstuna. Högskolan har en lång tradition av samverkan med det omgivande samhället, speciellt inom teknikområdena.

Västerås Science Park (VSP) har runt 200 medlemsföretag, med fokus mot områdena automation, energi, IT samt industridesign och kreativa näringar. VSP verkar för hela länet och dess kommuner.

Frågor om klimat och energi växer i betydelse. I och runt länet finns viktiga kompetenscentra, exempelvis Mälardalens högskola och Energimyndigheten i Eskilstuna samt flera framstående företag. I länet finns också ett väl fungerande Agenda 21-förbund.

Inom infrastrukturområdet finns stora behov av kapacitetsförstärkningar för person- och godstransporter. Pendlingsförutsättningarna har länge varit bekymmersamma och läget har förvärrats då antalet tågturer Västerås – Stockholm har minskat.

Länsstyrelsen har i samarbete med Trafikverket arbetat för att genomföra länsplanen för regional transportinfrastruktur för Västmanlands län 2010-2021. Bland annat har Länsstyrelsen aktivt följt arbetet med att planera och projektera mötesfri väg 252 mellan Hallstahammar och Surahammar. Objektet är nästa större åtgärd i den regionala planen och innebär högre trafiksäkerhet och säkrare miljö då vägen som trafikeras av mycket tung trafik flyttas från en sträckning längs en ås, tillika grundvattentäkt för Surahammars kommun.

Under 2012 har hela utbyggnaden av väg 56 mellan Västerås och Sala byggts ut till mötesfri väg och Länsstyrelsen arbetar nu genom intressegruppen Råta Linjen, för att väg 56 söder om Västerås och öster om Sala ska byggas om till mötesfri väg inom kort.

Länsstyrelsen har också arbetat för att det trafikslagsövergripande synsättet ska få praktiskt genomslag, dels genom deltagande i det storregionala samarbetet En Bättre Sits, dels genom att påtala behov av åtgärder som knyter samman trafikslagen till Trafikverket i samband med förberedelserna inför åtgärdsplaneringen 2014-2025.

Länsstyrelsen har genomfört en kartläggning av Västmanlands nuvarande bredbandsutbyggnad. Den visade att många av länets mindre orter och landsbygd bara har det fasta telefonnätet eller i vissa fall trådlöst förbindelse att tillgå för Internetuppkoppling.

Med kartläggningen som grund har en bredbandsstrategi tagits fram. Regionala tillväxtmedel har använts under året för att finansiera både kartläggningen och strategin. Utifrån kartläggningen och strategin kan arbetet med att bygga ut optofibernätet i fortsättningen göras mer planerat av samhällsorganisationer, där kommersiella intressen inte bedöms gå in och bekosta fibernät

Länsstyrelsen bedömer att bredbandsinvesteringar är en mycket strategisk fråga för länets attraktivitet och tillväxt. Frågan kommer att ha fortsatt hög prioritet 2013.

Västmanland är rikt på fornlämningar, vilket gör att frågor om kulturmiljö och arkeologi är viktiga att ta hänsyn till i samhällsplaneringen. Naturen i länet är variationsrik, vilket är av stort värde för rekreation och friluftsliv. Den är också en viktig potential för fortsatt utveckling av naturturism och besöksnäring. Rovdjurstätheten har ökat i länet under de senaste åren. Nyetablering sker i områden där många människor bor och bedriver näringsverksamhet, vilket leder till konflikter. Vargfrågan har varit särskild omdebatterad i länet under det gångna året. Vattenstatusen i länet och i Norra Östersjöns vattendistrikt har fortsatt stora utmaningar.

Betesdjuren i länet blir allt färre, vilket riskerar att leda till en försämrad biologisk mångfald och igenväxning av betesmarker. Årligen noteras förluster av växt- och djurarter samt deras livsmiljöer, vilket minskar möjligheten att bevara väl fungerande ekosystem i ett längre perspektiv.

När det gäller den ekonomiska tillväxten har länet utmaningar och ligger efter grannlänerna på flera områden:

- Sysselsättningsökningen är lägre än i samtliga grannlän och lönesumman är lägre än rikets
- Länet har lägre befolkningsutveckling än riket. Avfolkning och demografi är en utmaning för flera kommuner
- Länet har en lägre utbildningsnivå än riket

Länet delar utmaningarna om bristande matchning på arbetsmarknaden med övriga riket. När det gäller områdena integration och arbetsmarknad finns ett väl fungerande samarbete mellan länets

aktörer. Målsättningen om ett regionalt flyktingmottagande, att ställa hela länets resurser till förfogande och snabbare etablering på arbetsmarknaden återstår dock att nå.

Prioriterade insatser under 2012

Läget i länet i relation till nationella mål bildar utgångspunkt för inriktningen och prioriteringen av Länsstyrelsens insatser och preciseras i verksamhetsplaneringen samt Länsstyrelsens styr- och ledningssystem, se nedan. Under 2012 har arbetet omfattat ett brett fält av målområden, med en rad aktiviteter knutna till nationella mål. För en fullständig beskrivning av detta hänvisas till årsredovisningen i övrigt. I det följande beskrivs de områden och nationella mål som Länsstyrelsen prioriterat på den övergripande nivån under året:

- Integration
- Arbete (inklusive kompetensförsörjning) och företagsutveckling
- Klimat och energi
- Vatten
- Infrastruktur och kommunikationer

Integration – lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund

Insatserna inom integrationsområdet har under 2012 varit inriktade på att stödja etableringsreformens genomförande och att stödja kommunerna inom specifika områden, som bosättning och mottagande av ensamkommande barn.

Under våren anordnades seminarier kring bosättning i syfte att belysa samt förstärka samverkan mellan kommunerna och fastighetsägarna. Vidare under hösten har Länsstyrelsen fokuserat på kommundialoger med utgångspunkt i Migrationsverkets prognos för flyktingmottagande och länstalen för 2013.

I syfte att öka samverkan mellan kommunerna och statliga myndigheter har Länsstyrelsen inom ramen för Etableringsrådet som leds av landshövdingen, initierat en styrgrupp för etablering i länet. I styrgruppen ingår samtliga chefer för integrationsenheter i länet, arbetsförmedlingschefer för etablering samt Länsstyrelsen. Gruppen ska fokusera på konkret samverkan, kring för flyktingmottagningen centrala frågor, mellan kommunen, Arbetsförmedlingen och Länsstyrelsen. Detta arbete kommer att fortsätta under 2013.

För att skapa beredskap och kapacitet att ta emot ensamkommande barn har Länsstyrelsens arbete i första hand varit inriktat på överläggningar med de kommuner som saknar en överenskommelse om mottagande. Denna strategi har lett till att ytterligare en kommun under hösten har tillkommit. Åtta av länets tio kommuner har därmed överenskommelse om mottagande av ensamkommande barn. I syfte att utveckla och stödja regional samverkan inom området mottagande av ensamkommande barn har Länsstyrelsen beviljat Hallstahammars kommun regionala medel för att utveckla mottagande av ensamkommande barn i skolan. Projektet kommer att pågå under större delen av 2013. För mer information se under avsnittet ”Integration”

Arbete, kompetensförsörjning och företagsutveckling med stärkt lokal och regional konkurrenskraft

De övergripande målområdena för Länsstyrelsens arbete med kompetensförsörjningsfrågorna är att

- Öka utbildningsnivån för kvinnor och män samt att
- Öka samarbete mellan arbetsliv och utbildningsanordnare.

En ny strategi för arbetsmarknad och kompetensförsörjning, Växa i Västmanland, har processats fram i bred förankring och i projektsamarbete med Landstinget, Länsstyrelsen och Västmanlands Kommuner och Landsting. Fem strategier med tillhörande konkreta förslag på insatser är

presenterade i Växa i Västmanland och utgör beslutsunderlag och handlingsplan för Länsstyrelsens kommande insatser inom kompetensförsörjning under 3-5 år framåt. Arbetet genomförs i bred samverkan med framförallt kommuner, utbildningsanordnare, ansvariga myndigheter samt företrädare för näringslivet, se även redovisning uppdrag 24.

Företagsutveckling

Länsstyrelsen har som samordnare för regionala tillväxtinsatser i länet bidragit till företagsutveckling inom främst fyra områden under året.

Nyföretagande/entreprenörskap. Länet har ett förhållandevis lågt nyföretagande. En gemensam satsning tillsammans med länets nyföretagaraktörer har därför startat. Projektet ”Företagsdax” kraftsamlar, med stöd från EU under tre år med start 2012, på tre områden: inspiration/information till de som vill starta eget, intensifierade insatser i samband med företagsstart samt uppföljning med insatser 1-3 år efter start. Vad gäller entreprenörskap i grundskolan är Länsstyrelsens utlysning för extrassatser inom detta område inne på sitt andra år och omfattar tusentals elever i länet.

Innovationer. I det arbete som Västmannarådet driver med att utarbeta ”Affärsplan Västmanland” har under året fyra styrkeområden i västmanländskt näringsliv identifierats. Dessa är

- Robotik/automation
- Elkraft/energi
- Tåg/järnväg
- Hälsoteknik

Avsikten är att under kommande år fokusera utvecklingsansträngningarna på dessa områden så att företagen kan bilda eller förstärka existerande kluster med sikte att nå nationell och internationell slagkraft.

Affärsutveckling. Flera större insatser har gjorts under året. Länsstyrelsens företagsstöd har antalsmässigt främst använts för konsultcheckar, som är ett verkningsfullt stöd för främst marknads- och innovationsinsatser i små/medelstora företag. Programmet ”Främja kvinnors företagande” har drivits vidare med en ny utlysning under året. Sju projekt har pågått med ca 270 kvinnor i behovsstyrda affärsutvecklingsinsatser. Inom besöksnäring har en fortsatt satsning gjorts på internationell affärsturism med ett 40-tal företag i länet. Det exportinriktade miljöteknikprojektet Clean har arbetat med att finna exportmöjligheter för länets företag inom miljöteknik. Företagscoachning för drygt 70 företagare med företag mindre än 20 anställda har med stöd av Länsstyrelsen genomförts under året med Almi Företagspartner som huvudman.

Företagsklimat. Länet placeras i en länsjämförelse bland de sista länen om alla kommuner summeras i Svenskt Näringslivs årliga mätning om företagsklimatet i kommunerna. Länsstyrelsen har utlyst projektmedel och nio kommuner har fått medel för att satsa extra på förbättrad dialog, information och service till företag. Sammanlagt beräknas 140 lokala politiker, 290 kommuntjänstemän och 870 företagare delta i aktiviteterna under 2012-2013. Se vidare om flera företagsutvecklingsinsatser under Regional tillväxt.

Klimat och energi - halten av växthusgaser i atmosfären ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig

Samordning av klimatarbetet

Länsstyrelsen har samordnat verksamheten med regionala och lokala aktörer av vilka de främsta har varit länets kommuner, landstinget, Energikontoret i Mälardalen, Mälardalens högskola, Förbundet agenda 21, LRF samt företag närings - och intresseorganisationer.

Länsstyrelserna i Uppsala, Stockholm, Södermanland och Västmanlands län samarbetar inom området energiomställning. Arbetet omfattar utveckling av uppdraget att samordna energiomställning, skapa och planera nya projekt och arbetsmetoder samt att hjälpa varandra att söka externa medel för att kunna växla upp det regionala samordningsuppdraget.

Energieffektiva transporter

Ett projekt har bedrivits under året för att utveckla kommunernas arbete med energieffektiva transporter. Projektet är ett samarbete mellan Länsstyrelserna i Västmanland, Uppsala och Södermanlands län, Trafikverket och Energimyndigheten

Utbildning om hur byggkedjan påverkar energianvändning och klimatanpassning

Utbildningsinsatser har genomförts för alla aktörer som berörs av byggkedjan (kommuner, exploatörer, husbyggare, banker och försäkringsbolag). Målet är att visa att i planering, byggande och förvaltning av fastigheter tas beslut som har relevans för energianvändningen och klimatanpassning. Genom att ta rätt beslut minskas kostnaderna, riskerna och energianvändningen.

Vett och watt – studiecirklar för västmanlänningar om energiförbrukning

Som medlem i det regionala agenda 21-förbundet har Länsstyrelsen varit en drivande part i ett stort regionalt projekt som heter Vett och Watt som handlar om skapa studiecirklar där energi på jobbet, i hemmet och i framtiden diskuteras för att skapa beteendeförändringar hos individer.

Nav för energikompetens

Länsstyrelsen leder ett regionalt samarbete med de stora teknikbolagen, (ABB, Westinghouse, Bombardier och Mälarenergi) Västerås kommun och Mälardalens högskola med målsättningen att stärka och positionera regionen som ett internationellt ledande energikompetenscenter. Därigenom skapas goda förutsättningar för grön tillväxt och att säkra kompetensförsörjningen för energibranschen. Ett arbete bland projektdeltagarna har påbörjats att skapa ett kluster i världsklass för elmotorer. Elmotorer har goda möjligheter att bidra till att energieffektivisering och minskad användning av olja i transportsektorn.

Vindkraft Öst

Länsstyrelsen har stöttat arbetet med skapa ett regionalt nätverk för vindkraft (Vindkraft Öst) med privata och offentliga aktörer, för att underlätta utbyggnaden av vindkraft genom förbättrad dialog mellan alla aktörer. Goda erfarenheter från Biogas Öst visar att det finns stor potential för denna typ av nätverk.

Färdplan 2050

Länsstyrelsen har haft dialoger med regionala aktörer i arbetet med färdplan 2050. I en rapport presenteras förslag på förändringar som ska underlätta att nå klimatmålen till 2050, exempelvis rätt till nettodebitering för medborgare som producerar egen el och ett regelverk som gynnar energieffektivisering i absoluta tal.

Vatten – att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta

En vattenstrategi har tagits fram under 2012. Syftet med strategin är att Länsstyrelsens samlade arbete med vattenfrågor inventeras, samordnas och effektiviseras.

En viktig del i Länsstyrelsens vattenarbete är vattenförvaltning utifrån EG:s ramdirektiv för vatten. Målet med ramdirektivet för vatten är att uppnå en hållbar användning av vattnet inom EU och att inga vatten ska försämrats.

Länsstyrelsen i Västmanlands län är vattenmyndighet för Norra Östersjöns vattendistrikt med en vattendelegation som beslutande organ med landshövdingen som ordförande. Under 2012 utsåg regeringen nya utökade vattendelegationer för samtliga fem vattendistrikt med mandat till sista december 2015, det vill säga fram till nya förvaltningsplaner, åtgärdsprogram och miljö kvalitetsnormer har beslutats. Under 2012 har bland annat ett nytt övervakningsprogram för distriktet beslutats och rapporterats till EU. Även en halvtidsuppföljning av 2009 års åtgärdsprogram (interimsrapporteringen) har genomförts och rapporterats till EU. Det första riktiga steget på väg mot ett nytt åtgärdsprogram och en ny förvaltningsplan för distriktet togs den 1 december 2012. Då startade samrådet kring Arbetsprogram och Översikt av väsentliga frågor. Samrådet pågår till den 1 juni 2013. Här pekar vattendelegationen ut hur de prioriterar olika frågor de närmaste åren.

Långt från målet god vattenstatus i länets vatten

Vattenförvaltningen ska genomsyra myndigheters och kommuners arbete med vattenanknutna frågor för att nå miljö kvalitetsnormerna. Västmanlands län är rikt på vatten, men är i hög grad påverkat av olika typer av vattennyttjande, vilket gjort att miljöproblem uppstått och att målen med ramdirektivet för vatten inte uppnås i majoriteten av våra sjöar och vattendrag. Även i grundvattnet finns det problem. Över 90 procent av de vatten som kartlagts i länet når i dagsläget inte målet god vattenstatus. De mest utbredda och bäst kartlagda miljöproblemen är övergödning, fysisk påverkan, försurning och förekomst av miljögifter. Det kommer att krävas omfattande åtgärder för att nå målet med vattenförvaltningen, ett arbete som Länsstyrelsen har ett viktigt ansvar i.

Tillsyn av vattenverksamheten

Länsstyrelsen har i har i enlighet med regleringsbrevets uppdrag 57 utövat utökad tillsyn av vattenverksamheten med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering. Syftet är att förbättra förutsättningarna för naturförhållandena i allmänhet och för vandrande fisk i synnerhet. Vår slutsats är att ”hård” tillsyn kan påverka i det enskilda fallet, men inte i det stora hela. Bättre är en situationsanpassad tillsyn i kombination med tillståndsprövning samt frivilliga överenskommelser. Tre vägledande domar i mark- och miljööverdomstolen under 2012 utgör grund för prövningens roll. Domarna slår nu fast att gamla privilegiebrev inte kan jämföras med tillstånd enligt miljöbalken. Därmed är en flerårig tvist mellan Länsstyrelsen och tre vattenkraftbolag avgjord. Länsstyrelsen kan nu förelägga kraftbolagen att ansöka om tillstånd till verksamheten.

Följande övergripande åtgärder har påbörjats:

- Dammar, kraftverk och vattenregleringsföretags med oklar legalitet föreläggs om att ansöka om tillstånd/legalisering;
- och/eller att verksamheter med föråldrade/otidsenliga tillstånd omprövas.
- Att dammar, kraftverk och vattenregleringsföretag utför lagstadgad egenkontroll,
- Att säkerhetskraven uppfylls.

Insatser för bevarande och skydd

De viktigaste insatserna inom Länsstyrelsens vattenvårdsarbete för bevarande och skydd är:

- a) Kalkning av försurade sjöar och vattendrag,
- b) Restaurering av värdefulla vattenmiljöer samt
- c) Begränsning av övergödningen.

Frivilliga överenskommelser med kraftstationer om minimitappningar har utökats till fem, vilket säkrar höga naturvärden. Länets första större fiskväg är byggd vid den nedersta dammen i Hedströmmen. Fiskväg också byggd vid Arbogaåns nedersta damm. Kartläggning har gjorts av den ekologiska statusen i regleringspåverkande delar av Hedströmmen för att föreslå restaureringsåtgärder. Fria vandringsvägar i Svartån upp till Skultuna utreds i ett projekt. I länet prioriteras arbete som gynnar asp, flodpärlmussla och hotade natearter.

Infrastruktur – en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktig hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv

En stor del av arbetet inom infrastrukturplanering har under 2012 koncentrerats på att hantera ärenden avseende fysisk planering av infrastrukturåtgärder och att delta i Trafikverkets förberedande arbeten om den nationella åtgärdsplaneringen för perioden 2014-2025, enligt infrastrukturpropositionen som kom hösten 2012. Tid har också ägnats åt att förbereda för den regionala åtgärdsplaneringen som kommer att bedrivas parallellt med Trafikverkets åtgärdsplanering.

Den regionala planen för Västmanlands län har upparbetat 51 mkr av planerade 59 mkr under 2012. Avvikelsen beror på att projektet Södertälje sluss inte förbrukar medel i den takt som angavs i planen. I övrigt genomförs åtgärderna i huvudsak enligt gällande plan. Länsstyrelsen bedömer att genomförandegraden kommer att vara god vid uppföljningsåret 2013.

Länsstyrelsen har under året påbörjat planeringen av den regionala åtgärdsplaneringen 2014-2025 som ska genomföras i sin helhet under 2013.

Länsstyrelsen ingår tillsammans med planupprättarna i sju län i ett samarbete kallat En bättre sits, som syftar till att gemensamt arbeta med länsöverskridande infrastruktur- och trafikeringsfrågor inom Östra Mellansverige. Länsstyrelsen bedömer att samarbetet inom En bättre sits är värdefullt och bör stärka möjligheterna för Östra Mellansverige att få gehör för viktiga utpekade infrastrukturåtgärder i kommande nationella plan för 2014-2025.

Under året har Länsstyrelsen deltagit i arbetet med att ta fram en godsflödesstudie för Östra Mellansverige inklusive en separat studie för Västmanlands län. Studien ska utgöra planeringsunderlag för den nationella och den regionala infrastrukturplanen 2014-2025.

Länsstyrelsen har i samarbete med Trafikverket startat en åtgärdsvalsstudie för att undersöka på vilket sätt etablering av gruvor i Riddarhyttan och Norberg kommer att påverka järnvägsnätet och de regionala vägarna i anslutning till gruvorna. Syftet med studien är att identifiera nödvändiga infrastrukturåtgärder för att klara eventuella behov av ökad kapacitet på väg- och järnvägsnätet i god tid innan gruvorna startar. Studien avslutas i februari 2013 och resultatet ska ligga till grund för åtgärder i nationella respektive regionala infrastrukturplanen för perioden 2014-2025.

Under hösten har ett arbete med att ta fram en regional cykelstrategi för länet påbörjats. Den ska ange inriktning och prioriteringsgrunder för genomförande av cykelåtgärder på det regionala vägnätet och ska också kunna utgöra planeringsunderlag för den regionala åtgärdsplaneringen 2014-2025. Cykelstrategin tas fram i samarbete med Trafikverket och kollektivtrafikmyndigheten.

Kommunerna kommer att vara delaktiga genom deltagande vid seminarier och möten för inhämtande av synpunkter och för successiv förankring.

Länsstyrelsen har under året etablerat ett samarbete med länets kommuner i samband med utformningen av en strategi för bredbandsutbyggnad.

Länsstyrelsens vision och verksamhetsidé

Länsstyrelsen arbetar utifrån en vision och verksamhetsidé som tillsammans bildar utgångspunkt för att utveckla vår styrning, planering och verksamhetsuppföljning.

Det innebär att vi prioriterar insatser och aktiviteter för en gynnsam utveckling av länet samt verkar för att skydda och bevara sådant som är av värde och nytta för medborgare och natur.

Vår vision:

I samverkan utvecklar vi det goda och hållbara Västmanland.

Vår verksamhetsidé:

För Västmanlands invånare ser vi till att:

- Nationella mål får genomslag
- Olika samhällsintressen vägs samman och länets förutsättningar tas tillvara
- Våra beslut är rättssäkra och servicen god
- Vi är en efterfrågad samarbetspart

För att visionen ska få genomslag måste Länsstyrelsens verksamheter präglas av ett utifrån- och inperspektiv, ett tvärsektorielt och flexibelt arbetssätt med hög grad av service till länets invånare. Det är också angeläget med god samverkan med berörda aktörer.

Länsstyrelsens styrkort - kund, verksamhet, ekonomi samt medarbetare

Länsstyrelsen har fokuserat på fyra perspektiv i verksamhetsplaneringen. Dessa formaliseras i det balanserade styrkort som är centralt för ledningens styrning och uppföljning av verksamheten. Genomgående används perspektiven *kund, verksamhet, ekonomi samt medarbetare*. Perspektiven tillämpas i organisationen för enheter, arbetsgrupper och medarbetare.

En bra kundrelation

Som en övergripande prioritering har vi definierat en bra kundrelation. Målsättningen om en bra kundrelation preciseras i och följs upp på följande punkter:

- Antal besökare på extern webbplats ska öka med 20 procent jämfört med 2011. Genomsnittet för antalet unika besökare per månad har ökat med 22 procent under 2012.
- Andel nöjda besökare på extern webbplats ska vara minst 80 procent. Svarefrekvensen för enkätundersökningar gentemot våra besökare på webben är för låg för att kunna ge ett tillförlitligt resultat. En länsstyrelsegemensam mätning har gjorts som visar att drygt 79 % av de som besöker Västmanlands webbplats hittar den information de söker.
- Kundåterkoppling om att inkommet ärende mottagits och uppgift om ansvarig handläggare ska lämnas inom 5 arbetsdagar. Varje enhet har analyserat sina olika ärendegrupper och prioriterat dessa utifrån kundernas behov av förbättrad återkoppling. För de stora ärendegrupperna sker kundåterkoppling inom fem arbetsdagar.

En effektiv verksamhet för att nå visionen om ett hållbart Västmanland

För att vi ska kunna arbeta i riktning mot vår vision och förverkliga vår verksamhetsidé måste vår verksamhet vara effektiv. Handläggningstiderna är en viktig rättssäkerhetsfaktor. Det är angeläget

att ärenden avgörs inom rimlig tid, inte minst de som har stor betydelse för att tillgodose ett allmänt samhällsintresse eller i övrigt rör betydande enskilda intressen.

Målsättningen om en effektiv verksamhet preciseras i och följs upp på följande punkter:

- *Ärendebalansen ska halveras jämför med 2011.*
Utfallet för 2012 är att ärendebalansen ökat något, från 1805 år 2011 till 1829 ärenden år 2012. Den bristande måluppfyllelsen förklaras främst av vakanser som fått negativ påverkan på handläggningstakten. Under vecka 42 genomfördes en s k ärendevecka, i syfte att koncentrerat fokusera på beslut och avslut av öppna ärenden.
- *Antalet ärenden äldre än ett år respektive två år 2011 ska halveras jämfört med 2011.*
Utfallet för 2012 är en stor minskning av ärenden äldre än ett år som minskat från 2295 år 2011 till 1423 ärenden under 2012, vilket motsvarar en minskning med knappt 40 procent. Inom vissa ärendegrupper, bl a överklagade plan- och byggärenden, är samtliga ärenden äldre än ett år avslutade. Statistiken för antalet ärenden äldre än två år visar en ökning med cirka 70 från 122 (2011) till 191 (2012). Ökningen förklaras i allt väsentligt av en statistikomläggning vad gäller landsbruksärenden som samtliga länsstyrelser gjort i samarbete med Jordbruksverket.
- *Antal överklagade beslut, varav antal ändrade beslut, följs och analyseras löpande.*
Under 2012 överklagades 200 beslut och av dessa ändrades 25 stycken.
- *Målen för handläggningstider inom den länsstyrelsegemensamma uppföljningen (LISA) ska nås.*
Målen för handläggningstider (antal mediandagar) nås för 10 av 24 ärendegrupper.

En god ekonomi

Inriktningen är att bedriva verksamheten med en ekonomi i balans. En utmaning för den långsiktiga planeringen av Länsstyrelsens ekonomi är den stora andelen extern finansiering genom oftast ettåriga uppdrag eller projekt.

Målsättningen med en god ekonomi, med så lång budget- och prognosavvikelse per enhet som möjligt, preciseras i och följs upp på nedanstående punkter:

- Administrationskostnad ska vara lägre än 25 procent. Utfallet för 2012 är 26 procent för Länsstyrelsens egen administration. Detta är samma nivå som för 2011. Andelen för fortlöpande administration har minskat, men under året har temporära kostnader för lokalförsörjningsplanering och för arbetet med Länsplan Västmanland tillkommit. Länsstyrelsen i Västmanlands län är så kallat värdlän för länsstyrelsegemensamma utvecklingsuppdrag. Administrationskostnaderna för dessa uppgifter har inte medräknats i nyckeltalet.
- OH-bidrag från externfinansierad verksamhet ska öka med minst 10 procent jämfört med 2011. Under 2012 bidrog den externfinansierade verksamheten med 7 381 kronor, vilket motsvarar en ökning med drygt 13 procent från 2011 då beloppet uppgift till 6 607 kronor.

Medarbetare – en attraktiv arbetsplats

Länsstyrelsen är en kunskapsintensiv organisation där medarbetarnas kompetens är en avgörande förutsättning för hög kvalitet och effektivitet i verksamheten. Vi behöver därför upprätthålla och stärka en hög kompetensnivå hos medarbetarna, men även se till att ledning och styrning håller hög kvalitet. Det överordnade målet är att Länsstyrelsen ska vara en attraktiv arbetsplats. Målsättningen följs upp på följande punkter:

- Andel sjukfrånvaro ska vara högst 2,5 procent. Utfallet för 2012 var 2,4 procent.
- Samtliga medarbetare ska ha en individuell kompetensutvecklingsplan. Den absoluta merparten har en utvecklingsplan.
- Andel nöjda medarbetare ska vara minst 70 procent. Medarbetarenkäten som genomfördes under september månad visar ett resultat på 72 procent.

Brukarundersökning

Länsstyrelsen i Västmanlands län får i 2012 års brukarundersökning bland annat högt betyg när det gäller bemötande. Inom de verksamheter som undersökts ligger Länsstyrelsen i Västmanlands län över genomsnittet när det gäller detaljplaner och stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder. Den verksamhet som fick bäst resultat är detaljplaner. Resultaten visar våra styrkor och vad som kan bli bättre. Det finns några enskilda frågor inom varje verksamhet där brukarna vill ha en förbättring. Undersökningen är på det sättet ett viktigt redskap för Länsstyrelsens verksamhetsutveckling.

Undersökningen omfattade verksamheterna detaljplaner, stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder/företagsstöd, tillstånd och dispenser avseende naturskydd samt överklagade lovärenden. Syftet är att följa upp utvalda verksamheter för att veta vad som behöver förbättras. Att flera länsstyrelser deltagit i undersökningen gör att jämförelser kan göras mellan länen och att vi kan lära av varandra. Alla 21 länsstyrelser har deltagit i undersökningen. Ambitionen har varit att välja ut verksamheter med olika målgrupper.

Sammanfattande bedömning

Länsstyrelsens verksamhet under 2012 har varit omfattande och mångfacetterad. De yttre förutsättningarna, liksom formerna för verksamhetens bedrivande, har varit relativt stabila vilket gett förutsättningar att utveckla arbetet på en rad områden. Mot slutet av året har konjunkturen försämrats. Frågor kopplade till detta, liksom arbete med flyktingmottagande och integration förväntas bli centrala under 2013.

Samarbetet i länet med kommunerna och landstinget har fördjupats och konkretiserats genom det gemensamma projektet Länsplan Västmanland. Det regionala innovations- och näringslivsarbetet har blivit mer fokuserat och förankrat tack vare arbetet i det brett sammansatta Västmannarådet. Genom arbetet med En Bättre Sits, ett infrastruktursamarbete för hela Östra Mellansverige, utvecklas på ett naturligt sätt ett länsövergripande arbetssätt som speglar hur människor arbetar och bor i Mälardalen. Fördjupat samarbete har också präglat insatserna när det gäller landsbygdsutveckling, flyktingmottagande och integration, viltförvaltning samt vattenförvaltning. Att kontakterna med det omgivande samhället har vidareutvecklats belyses också av att det varit flera arrangemang och flera besökare i landshövdingens residens än tidigare år.

Sammantaget har året inneburit att Länsstyrelsens samordningsroll inom ett antal områden har förstärkts, vilket möjliggjort bättre genomslag för nationella mål och hållbar regional utveckling utifrån Västmanlands specifika förutsättningar.

Årets brukarundersökningar, som ännu täcker en begränsad del av den samlade verksamheten, stärker bilden av att Länsstyrelsen fullgör sina uppgifter på ett professionellt och uppskattat sätt. Starkt fokus har under året legat på att minska ärendebalanserna, framför allt för äldre ärenden, och på det sättet öka produktiviteten utan att äventyra kvaliteten. Så har också skett. Arbetet fortsätter under 2013.

Länsstyrelsen har bedrivit sin verksamhet med en ekonomi i balans. Det under året vidareutvecklade interna styr- och ledningssystemet, baserat på delegerat resultatansvar och styrkort, har bidragit till bättre ekonomi- och verksamhetsuppföljning. Personalomsättningen har varit relativt hög (11 procent), till stor del som en följd av splittrad finansiering, som tvingar fram många, och ofta korta, visstidsanställningar. Den årliga medarbetarundersökningen visade på genomgående höga och ökande betyg. Under året har ett nytt hyresavtal tecknats, innebärande upprustade lokaler till i stort sett samma hyreskostnad som tidigare.

Sammanfattningsvis gör vi den samlade bedömningen att Länsstyrelsen under 2012 har bedrivit sin verksamhet enligt fastställt uppdrag och att målen i allt väsentligt har nåtts.

Redovisning av indikatorer**1. Areella näringar, landsbygd och livsmedel utgiftsområde 23**

Sysselsättning	2012	2011	2010
Antal kvinnor sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) i förhållande till totalt antal kvinnor sysselsatta i länet (avser dagbefolkning) (%).		4	4
Antal män sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) i förhållande till totalt antal män sysselsatta i länet (avser dagbefolkning) (%).		7	7
Antal sysselsatta utanför tätort (på landsbygden) i förhållande till totalt antal sysselsatta i länet (avser dagbefolkning) (%).		6	5
Nyföretagande	2012	2011	2010
Antal nystartade företag av kvinnor utanför tätort (på landsbygden) i förhållande till nyföretagande i länet (%).		11,6	8,8
Antal nystartade företag av män utanför tätort (på landsbygden) i förhållande till nyföretagande i länet (%).		21,3	18,5
Antal nystartade företag utanför tätort (på landsbygden) i förhållande till nyföretagande i länet (%).		33	27,3

Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

Kommentarer kring ovanstående indikatorer

Andelen kvinnor och män sysselsatta utanför tätort på landsbygden har varit relativt oförändrat mellan 2010-2011.

Nyföretagandet utanför tätort på landsbygden visar på en positiv utveckling både för kvinnor och män.

2. Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande samt konsumentpolitik utgiftsområde 18

Detaljplaner	2012	2011	2010
Antal överprövade detaljplaner		0	0
Antal upphävda detaljplaner		0	0
Strandskyddsdispenser	2012	2011	2010
Antal strandskyddsdispenser som länsstyrelsen har överprövat		1	4
Antal strandskyddsdispenser som länsstyrelsen har upphävt		2	2

Källa: Boverket,

2010: Uppföljning av strandskyddsbeslut 2010. Naturvårdsverket ärendenr NV-00711-11, tabell 5

2011: Uppföljning av strandskyddsbeslut 2011. Naturvårdsverket ärendenr NV-00289-12, tabell 4

Kommentarer kring ovanstående indikatorer**Strandskydd**

Länsstyrelsen granskar samtliga inkomna kommunalt beslutade strandskyddsdispenser, enligt 19 kap. 3b § miljöbalken. Generellt håller de kommunala besluten om dispens från strandskyddet god kvalitet och endast ett fåtal tas årligen till prövning.

3. Allmän miljö- och naturvård utgiftsområde 20

Biologisk mångfald	2012	2011	2010
Markåtkomst produktiv skog, antal hektar	1 166	4	-32
Förekomst av rovdjur i länet	2012	2011	2010
Antal vargrevir med föryngringar		2,50	1,33
Vattenmiljö	2012	2011	2010
Antal ytvattenförekomster som uppnår hög eller god ekologisk status i förhållande till totala antalet i länet (%).	19 %	19 %	19 %
Antal grundvattenförekomster som uppnår god kvantitativ status i förhållande till totala antalet i länet (%).	100 %	100 %	100 %
Antal grundvattenförekomster som uppnår god kemisk status i förhållande till totala antalet i länet (%).	100 %	100 %	100 %
Mark	2012	2011	2010
Antal sanerade objekt i förhållande till inventerade objekt i riskklass 1 (%).		9 %	2 %
Förnybar energi	2012	2011	2010
Installerad effekt MW (megawatt) i vindkraftverk.		0,1	0,1
Producerad el, antal MWh (megawattimmar) som kommer från vindkraft.		Sekretess	Sekretess

Källa: Naturvårdsverket,

2010: Ulv i Skandinavien, statusrapport för vintern 2010-2011. Högskolan i Hedmark Oppdragsrapport nr 1-2011

2011: Varg i Skandinavien och Finland, slutrapport från inventering av varg vintern 2011-2012. Högskolan i Hedmark Oppdragsrapport nr 6-2012

VISS-databasen, Havs- och vattenmyndigheten, EBH-databasen

Vindkraftsstatistik 2011 (Statens Energimyndighet ES 2012.02)

Kommentarer kring ovanstående indikatorer**Biologisk mångfald**

Markåtkomst produktiv skog har baserats på den mark som har köpts in eller intrångsersatts under 2012.

Förekomst av rovdjur i länet

I fyra av de sex revir som berör länet har man under sommaren 2012 kunnat säkerställa föryngring. Tre av dessa revir berör även andra län. Arbetet med att säkerställa föryngringar pågår fram till sista februari 2013. År 2011 bekräftades fyra föryngringar, varav två delas med angränsande län. År 2010 berördes länet av två föryngringar, varav den ena delades med två andra län.

4. Jämställdhet utgiftsområde 13

	2012	2011	2010
Andelen nystartade företag av kvinnor i förhållande till totalt antal nystartade företag i länet		35,3 %	32,0 %
Andelen nystartade företag av män i förhållande till totalt antal nystartade företag i länet		64,7 %	68 %
Mäns våld mot kvinnor. (Anmälda misshandelsbrott mot kvinnor, inomhus. Antal per 100 000 av medelfolkmängden 18 år eller äldre.)		227	220

Källa: SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS) samt BRÅ

Kommentarer kring ovanstående indikatorer**Nystartade företag kvinnor-män**

Andelen startade företag som drivs av kvinnor i länet har i genomsnitt de senaste fem åren motsvarat runt 1/3 av det totala antalet nya företag, med en viss variation för enskilda år. Nyföretagandet har dock ökat från 1 200 (år 2007) till 1 500 (år 2011), vilket innebär att det totala antalet nya företag som drivs av kvinnor har ökat. Utvecklingen 2007-2011 ger dock inte vid handen att kvinnors nyföretagande är på väg att närma sig männens.

Västmanland har traditionellt dominerats av stora företag och entreprenörsandan har inte behövt utvecklas. I takt med att de dominerande industriföretagen inte längre är den ”sysselsättningsmotor” som de en gång var, behöver entreprenörsandan och nyföretagandet öka.

Länsstyrelsen har inom länets tillväxtprogram arbetat intensivt med att stimulera nyföretagandet. Ett 15-tal nyföretagaraktörer i länet har sedan 2009 samarbetat kring fyra insatsområden: gemensam inspiration/information om starta eget, rådgivning till dem som vill starta, rådgivning/utbildning/mentorskap i samband med företagsstarten samt uppföljning med insatser 1-3 år efter start. Ett EU-finansierat projekt – Företagsdax! – samlar under perioden 2012-2014 merparten av dessa insatser.

Inom programmet ”Främja kvinnors företagande” har Länsstyrelsen fördelat medel under 2011 och 2012 till totalt 13 projekt. Cirka 300 kvinnor deltar i aktiviteterna, som främst rör olika former av kompetensutveckling och coachning. Av dessa deltagare är 120 kvinnor inriktade på att starta eget och får råd och stöd för att skapa livskraftiga företag. Insatserna kommer att fortgå även 2013-2014.

Mäns våld mot kvinnor***Ökat antal anmälningar***

Ovanstående indikatorer avseende mäns våld mot kvinnor, anger de brott, vilka har anmälts till polisen. Dessa har mellan 2010 och 2011 ökat något med 27 anmälningar och sedan sjunkit något. Det fjärde jämställdhetsmålet är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och dessa förändringar kan tolkas både negativt och positivt. Forskningen, i enlighet med Brottsförebyggande rådet, uppskattar dock att 80 procent av alla sexualbrott inte anmäls till polisen. Länsstyrelsen anser därför att en ökning av antalet anmälda brott i detta sammanhang är en positiv utveckling och kan vara ett tecken på att utsattas förtroende för myndigheternas förmåga att ge ett bra stöd har ökat i länet, möjligheterna att anmäla brott har förbättrats och att brott i högre grad har upptäckts. Det är dock svårt att ange de exakta orsakerna till förändringen och ett mer långsiktigt perspektiv krävs. Länsstyrelsens utgångspunkt för sina insatser inom området under året, har varit att samordna de verksamhetsresurser som finns i länet, så att de olika aktörerna i högre utsträckning samverkar och stärker varandras insatser och att därmed fler utsatta får stöd och hjälp, samt att brott förebyggs.

Länsstrategi framtagen

En väsentlig insats under året har därför varit framtagandet av Länsstrategin, Mäns våld mot kvinnor 2012-2014, med syftet att stärka samordning och samverkan i länet. Strategin är ett samverkansdokument mellan samtliga tio kommuner i länet, Landstinget Västmanland, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Länsstyrelsen som samordande myndighet. I denna samverkan deltar även ideella organisationer, såsom kvinnojourer, brottsoffersjourer och verksamheter som ger stöd till förövare och utsatta barn. I arbetet har genomförts ett grundligt kartläggningsarbete och inventering av utvecklingsbehov i länet. Ett antal utvecklingsområden har identifierats och åtgärder har beslutats för perioden 2012-2014. Utvecklingsområdena är:

- a) Stärka och utveckla samverkan på område regionalt och lokalt,
- b) Föräträd statistik för uppföljning,
- c) Förbättrad och tidig upptäckt av våld i nära relationer,
- d) Utvecklat stöd till våldutsatta med särskilt fokus på barn, kvinnor med funktionshinder, äldre kvinnor, kvinnor och män i samkönade relationer, kvinnor med missbruk, kvinnor med invandrarbakgrund samt män som slår,
- e) Förbättrad och lättillgänglig information till utsatta,
- f) Hedersrelaterat våld och förtryck,
- g) Prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

I strategin har tre målgrupper identifierats; vuxna kvinnor/män som utsätts för våld, barn (flickor/pojkar) som utsätts för våld samt förövare (kvinnor/män). Åtgärder för respektive grupp har specificerats. Indikatorer har tagits fram för uppföljning av arbetet för respektive målgrupp. Arbetet med strategin följs kontinuerligt upp och utvärderas av en regional samverkansgrupp där de samverkande myndigheterna finns representerade, även ideella organisationer. I arbetet med länsstrategin har Länsstyrelsen också samverkat med Nationellt Centrum för Kvinnofrid och Brottsförebyggande rådet.

Länsstrategin presenterades i september och under året har olika åtgärder utifrån strategins prioriteringar kunnat genomföras. Kunskapshöjande insatser har genomförts i form av seminarier som behandlat barn som har bevittnat våld och relationen brottsoffer och förövare, barn i riskmiljöer samt i hur lokal samverkan kan förstärkas och förbättras. I samverkan med Landstinget har ett seminarium om sex mot ersättning hos unga genomförts. Vidare har ett nätverk bildats av kommunala samordnare för att utveckla arbetet och kunskapen kring våld mot äldre och funktionshindrade inom social omsorg. De olika aktiviteterna har varit välbesökta och når många grupper och nivåer hos olika myndigheter och organisationer i länet. Länsstyrelsen bedömer därför att de behovsanalyser som gjorts i arbetet med länsstrategin och de beslutade åtgärderna, är väl underbyggda.

Hedersrelaterat våld och förtryck

Beträffande hedersrelaterat våld och förtryck har under 2012 medel bl a fördelats till fortsättning av projekt för förebyggande arbete inom skolan i form av Rädda barnens projekt ”Det handlar om kärlek” i Västerås kommun. Projektet handlar i hög grad av samverkan och samordning av olika myndigheters och ideella organisationers förebyggande arbete i dessa frågor. Projektet har genomfört verksamhet i flera skolor i Västerås med ett gott resultat, vilket har lett till att arbetet kommer att implementeras i kommunens ordinarie organisation efter projektets avslutning. Länsstyrelsen har även beviljat medel till Rädda barnen för att sprida metoden till länets övriga kommuner. Medel har också fördelats till kunskapshöjande insatser inom skola och socialtjänst i Västerås kommun, för att stärka implementeringen av tidigare framtagen handlingsplan för hedersvåld. Länsstyrelsen har även anordnat två seminariedagar för att öka kunskapen om hedersområdet. Den ena hade fokus på ”pojkers situation” och den andra hade temat ”gift mot sin vilja” och arrangerades i samverkan med Ungdomsstyrelsen. Målgrupperna för seminarierna var

främst personal inom skola, socialtjänst och sjukvård och seminarierna var mycket välbesökta. Länsstyrelsen samordnar sedan flera år tillbaka ett resursteam med spetskompetens bestående av personer inom skola, socialtjänst, polis och sjukvården. Dessa bistår sina egna organisationer med råd, men utgör även en god resurs på länsnivå för att utveckla arbetet med hedersfrågor.

Länsstyrelsen har också under året tagit initiativ till att ta fram ett metodstöd för samverkan mellan socialtjänst, polis och ideella organisationer både i länet och i länder i mellanöstern, bl a organisationen Asuda i norra Irak, för att motverka att unga blir bortförda och gifta mot sin vilja. Erfarenheten säger att när ungdomar befinner sig utomlands, har svenska myndigheter mycket små möjligheter att ge stöd. Ideella organisationer kan då spela en mycket viktig roll för att hålla kontakten mellan den unge och myndigheterna. Syftet med ett metodstöd är att ange hur en operativ samverkan mellan myndigheter och ideella organisationer kan fungera.

Vad gäller hedersrelaterat våld och förtryck är Länsstyrelsens bedömning att medvetenheten kring dessa frågor hela tiden stärks i länet, bl a med stöd av projekt som erhållit utvecklings-medel. Flera av länets kommuner har med stöd av utvecklingsmedel tagit fram handlingsplaner för hur ärenden kring hedersrelaterat våld ska hanteras och identifieras. Länsstyrelsen bedömer dock att det finns en ojämn kunskaps- och beredskapsnivå kring dessa frågor i länet och att det finns behov av återkommande medvetande- och kunskapshöjande insatser kring hedersfrågor, t ex om kopplingen till mänskliga rättigheter och barnkonventionen. Särskilt gäller det skolan, vilket har tydliggjorts i Rädda Barnens projekt.

Uppdrag – kunskaps- och metodstöd

I arbetet med länsstrategin har Länsstyrelsen även integrerat regeringsuppdraget att i samverkan med Socialstyrelsen planera och skapa ett regionalt kunskaps- och metodstöd för att kvalitetsutveckla arbetet med våldsutsatta kvinnor, barn som har bevittnat våld och våldsutövare. Det medför att kompetensstödet kan få hjälp av den samverkan och de strukturer som återfinns i länsstrategin. Under året har arbetet med kompetensstödet planerats i samverkan med övriga länsstyrelser och Socialstyrelsen. Utbildning av länsstyrelseansvariga har skett. Som en första åtgärd har ett seminarium om ideella organisationers ansvar vid utövande av socialtjänst genomförts i samverkan med Socialstyrelsen, för länets kommuner och ideella organisationer. Seminariet visade att ytterligare information i dessa frågor kommer att behövas i länet, vilket kommer att läggas i planen för 2013. Länsstyrelsen har även bistått Socialstyrelsen med information om situationen i länet inför deras fördelning av projektmedel för utvecklingsinsatser för kvalitetsutveckling av våld i nära relationer. I samverkan med en referensgrupp av länsstrategins aktörer, har Länsstyrelsen, som en del av arbetet med det regionala kompetensstödet, utvecklat sin webbplats med aktuell information inom området. Förutom information om aktiviteter inom länet, länkas till information och aktuell kunskap kring de tre målgrupperna och åtgärdsområdena i strategin. Syftet är att länets aktörer på ett lättillgängligt sätt ska få aktuell information på området.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att arbetet med att ta fram en länsstrategi för att motverka mäns våld mot kvinnor, i hög grad har inneburit en förstärkning av arbetet med att få genomslag för det fjärde jämställdhetspolitiska delmålet i Västmanland. Det gäller såväl själva arbetsprocessen med ett grundligt kartläggningsarbete och behovsinventering, såväl som de åtgärder som har beslutats i strategin och de strukturer för arbetet som har stärkts eller nybildats. Samordningen kommer att stärka samverkan mellan länets aktörer, vilket är en grund för att nå effektivisering och kunna förbättra stödet till utsatta.

5. Integration utgiftsområde 13

Nyanlända flyktingar eller andra skyddsbehövande	2012	2011	2010
Antal kommuner som tecknat överenskommelser om flyktingmottagande i förhållande till antal kommuner inom länet (%).	Samtliga	Samtliga	9 av 10
Antal platser per 10 000 invånare i länet	22,3	21,7	16,9
Ensamkommande flyktingbarn	2012	2011	2010
Antal platser per 10 000 invånare i länet	3,4	3,3	1,6

Källa: Migrationsverket ,

Antal invånare i Västmanlands län 254 257 per den 31 dec 2011 (SCB)

Kommentarer kring ovanstående indikatorer

Samtliga kommuner i länet har tecknat tillsvidare överenskommelse om mottagande av nyanlända flyktingar. Överläggningarna har skett utifrån länstalet för 2012, d v s 551 platser varav 231 för anvisning. Anvisningsbar platser står till förfogande för Migrationsverket och Arbetsförmedlingen.

Januari 2012 hade 7 av länets kommuner överenskommelse om mottagande av ensamkommande barn med sammanlagt 85 platser. Under året har en av länets kommuner utökat antal platser med två platser och ytterligare en kommun har slutit överenskommelse om mottagande av ensamkommande barn med 12 platser. Sammanlagt finns idag i länet 99 platser för ensamkommande barn.

Faktiskt mottagande

Kommun	Totalt mottagna (2012-12-31)	Mottagna via anvisning (2012-12-31)
Arboga	18	6
Fagersta	70	0
Hallstahammar	52	11
Kungsör	32	2
Köping	55	0
Norberg	13	8
Sala	58	50
Skinnskatteberg	15	2
Surahammar	40	18
Västerås	153	0
Totalt	506	97

Källa: Migrationsverket och Arbetsförmedlingen

Kommentarer kring ovanstående indikatorer

Det faktiska mottagande i länet motsvarar 92 procent av de överenskomna platserna. Utnyttjandegraden av anvisningsbara platser ligger på 41 procent. I dialog med kommunerna framkommer det att den akuta bostadsbristen är största hinder för mottagande på anvisning.

Överenskommelse om mottagande av ensamkommande barn

Kommun	2012	2011	2010
Arboga	-	-	-
Fagersta	12	12	12
Hallstahammar	11	-	-
Kungsör	-	-	-
Köping	12	-	-
Norberg	12	12	-
Sala	9	9	-
Skinnskatteberg	12	12	-
Surahammar	15	15	15
Västerås	16	16	16
Totalt	99	76	43

Kommentarer kring ovanstående indikatorer

Åtta av länets tio kommuner har överenskommelse om mottagande av ensamkommande barn. Antal platser för mottagande av ensamkommande barn har ökat under 2012 med 25 platser varav sex asylplatser.

Utifrån Migrationsverkets prognos och de fastställda inriktningsmålen för mottagande av ensamkommande behöver länet fördubbla antal asylplatser. Inriktningen är i första skede att de kommuner som inte har överenskommelse om mottagande ska teckna överenskommelse och de övriga kommuner som har mottagande behöver öka antal asylplatser.

3b

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsens kontaktytor med andra offentliga aktörer och med samhället i stort är omfattande. Länsstyrelsen med landshövdingen i spetsen är en aktör som söker främja kontakter, samarbete och samverkan mellan andra aktörer på såväl den regionala som den lokala och nationella nivån. Nedan redovisas exempel på sådan samverkan

Regional utveckling tillväxt

Länsstyrelsen i Västmanlands län har ansvaret för regional utveckling, såsom regional utvecklingsplanering och strukturfondsprogram, samt för åtgärdsplaneringen av den regionala transportinfrastrukturen. Med utgångspunkt i bland annat det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) fattar Länsstyrelsen beslut om de regionala tillväxtmedlen. Länsstyrelsen konstaterar att det finns en mångårig tradition av ett väl fungerande partnerskap i länet, såväl på politisk- som på tjänstemannanivå. Denna samverkan har under året utvecklats ytterligare framförallt inom näringslivsområdet genom Västmannarådets arbete med Affärsplan Västmanland. Västmannarådet leds av landshövdingen och består av ledande företrädare för näringslivet, kommunerna och landstinget.

Länsstyrelsen arbetar nära VKL (Västmanlands Kommuner och Landsting) för att förankra utvecklingsfrågorna med länets kommuner och landsting. Landshövdingen och länsrådet medverkar regelbundet vid sammanträdena med VKL:s presidium.

Under året har en Länsplan för Västmanland arbetats fram bred i samverkan med kommunerna, landstinget, Västmanlands Kommuner och Landsting (VKL) och Länsstyrelsen. Arbetet bedrivs i projektform med tre delprojekt för områdena fysisk planering, infrastruktur och kommunikationer samt arbetsmarknad och kompetensförsörjning. (Se vidare redovisning av **uppdrag 26.**)

Samverkan inom det regionala tillväxtarbetet är omfattande och redovisas närmare inom **uppdrag 20.**

Infrastrukturplanering

Den största delen av arbetet inom infrastrukturområdet sker i samverkan med Trafikverket, planupprättare i kringliggande län samt med länets kommuner och landstinget/kollektivtrafikmyndigheten. Under 2012 har arbetet främst varit inriktat på att hantera ärenden avseende fysisk planering av infrastrukturåtgärder och att delta i Trafikverkets förberedande arbeten om den nationella åtgärdsplaneringen för perioden 2014-2025, enligt infrastrukturpropositionen som kom hösten 2012. Tid har också ägnats åt att förbereda den regionala åtgärdsplaneringen som kommer att bedrivas parallellt med Trafikverkets åtgärdsplanering.

Det breda samordningsarbetet redovisas närmare i kapitlet Infrastruktur.

Hållbar samhällsplanering och boende

Länsplan för Västmanland

Under året har en Länsplan för Västmanland arbetats fram i samverkan med kommuner, landsting samt VKL. Ett av fokusområdena för Länsplanen är fysisk planering. Inom ramen för Länsplanearbetet har en landskapskaraktärsanalys för Västmanlands län genomförts.

Tillsynsvägledningen

Den viktigaste prioriteringen har under året varit att påbörja arbetet med att inom ramen för tillsynsvägledningen göra avstämningar om förändringarna i den nya plan- och bygglagen (PBL 2010:900) mot länets byggnadsnämnder. Syftet med besöken har varit att identifiera vilka frågor som har varit angelägna för kommunernas praktiska tillämpning av lagstiftningen. Syftet har även varit att verka för att det sker en enhetlig tillämpning av PBL i länet. I enlighet med planen har fyra byggnadsnämnder besökts under verksamhetsåret.

Bygg- och planträffar

Länsstyrelsen har bjudit in kommunerna till bygg- och planträffar vid flera tillfällen under året. Vid sammankomsterna har Länsstyrelsen informerat om aktuella frågor, fångat upp kommunala frågeställningar om lagstiftningen och dess tillämpning samt verkat rådgivande och informerat kommunerna om Länsstyrelsens uppdrag och verksamhet. Under verksamhetsåret har en särskild byggträff anordnats med anledning av nya PBL och lagändringarna. Ytterligare en träff hölls om tillsynsvägledning med fokus på strandskyddsbestämmelserna. Kommunerna fick under båda dessa möten en möjlighet att få stöd i tillämpningen av lagen och utbyta erfarenheter i tillsynsarbetet. Länsstyrelsens jurister deltog under båda tillfällena för att bidra till att besvara inkomna frågeställningar. Även två planträffar hölls. På dessa träffar fick kommunala företrädare själva berätta om goda exempel från sina kommuner. En tidig planträff under året handlade främst om översiktsplanering. Den senare planträffen handlade bland annat om vattenplanering, Boverkets vision 2025, jämställdhetsarbete samt strandskyddslagstiftningen.

Kontakter och samråd om kommunala planer

Länsstyrelsen har lämnat sammanfattande redogörelser till en av länets kommuner inför deras översiktsplanering i enlighet med den framtagna planen.

Länsstyrelsen har löpande yttrat sig och tagit ställning till hur kommunala detaljplaner har förhållit sig till översiktsplaneringen. Under året har Länsstyrelsen träffat kommundjurstämman inför samråd om nya översiktsplaner. Länsstyrelsen har särskilt ägnat tid åt Surahammars kommun angående den nya översiktsplanen och informerat om lagändringar och förutsättningar. Länsstyrelsen har genomfört plansamråd varje vecka med undantag för om det varit för få aktuella ärenden eller om det uppstått förhinder. Kommunerna har deltagit i samråden på eget initiativ för att lyfta aktuella planer och frågeställningar.

För att kunna upprätthålla en god förståelse för kommunernas förutsättningar och för att kunna stärka det egna omvärldsperspektivet har Länsstyrelsens plangrupp följt med en bygglovsinspektör på arbetsplatsbesök i Västerås kommun under slutet av året.

Vindkraft

Länsstyrelsen har deltagit i träffar om vindkraftsplanering som har ordnats av Energimyndigheten och Boverket. Genom deltagandet har medarbetarna hållit sig uppdaterade och fått ökad förståelse om tillämpning och gällande lagstiftning.

Länsstyrelsen har deltagit på Energimyndighetens möte om reviderade riksintresseområden för vindbruk i länet. Länsstyrelsen har även deltagit på Boverkets sammankomst där goda exempel lyftes från bland annat kommunerna. Representanter från Svensk vindenergi deltog och redogjorde för vindkraftsbranschens förutsättningar.

Boende och bostadsförsörjning

Länsstyrelsen har arrangerat två träffar om flyktingmottagande. En arrangerades tillsammans med Migrationsverket för politiker, medan den andra riktade sig till tjänstemän i länets kommuner.

Länsstyrelsen har tillsammans med den nationella samordaren för hemlöshet deltagit på ett möte om Västerås kommuns arbete med att motverka hemlöshet. Dessutom har Länsstyrelsen deltagit på uppstartsmötet i Stockholm inför den nationella satsningen inom ramen för uppdraget om att motverka hemlöshet. Uppdragen bereds i samarbete mellan flera funktioner på Länsstyrelsen.

Försvarsmakten och intresseområden

Länsstyrelsen har deltagit på möten med Försvarsmakten om planeringsförutsättningar och intresseområden.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

Samverkan i länet för det geografiska områdesansvaret

Sedan 2005 finns ett regionalt krishanteringsråd, USam - Samverkansavtal i Västmanlands län. I USam ingår länets samtliga kommuner, landstinget, Polismyndigheten, SOS Alarm, räddningstjänstförbunden och Sveriges Radio Västmanland. Länsstyrelsen är sammankallande och innehar ordförandeskapet. En arbetsgrupp från avtalsparterna träffas minst fyra gånger per år för att diskutera samverkan och för att upprätta rutiner kring samverkan. Ett stormöte arrangeras en gång per år där de ingående organisationernas TiB/motsvarande träffas.

Huvudsyftet för USam är att vara en plattform för samordning av insatser och av information till media och allmänheten samt för att upprätta en gemensam lägesbild vid inträffad händelse.

Till USam finns även ett utökat krishanteringsråd där de verksamheter som utpekats som samhällsviktiga för länet ingår. Krishanteringsrådet träffas en gång per år.

Energi och klimat

Det regionala arbetet med energiomställning och minskad klimatpåverkan

Länsstyrelsen har samordnat verksamheten med regionala och lokala aktörer, främst länets kommuner, landstinget, Energikontoret i Mälardalen, Mälardalens högskola, Förbundet Agenda 21, LRF samt med företags - och intresseorganisationer.

Kommuner och landsting har fått stöd i att använda det statliga energieffektiviseringsstödet via seminarier, extra medel och regelbunden kontakt för att få råd och stöd.

Länsstyrelserna i Uppsala, Stockholm, Södermanland och Västmanlands län har ett kontinuerligt samarbete inom området energiomställning. Samarbetet omfattar utveckling av uppdraget att samordna energiomställning, skapa och planera av nya projekt och arbetsmetoder, hjälpa varandra

Minskad klimatpåverkan, ökad andel förnybar energi samt ökad energihushållning

Länsstyrelsen har som medlem i det regionala agenda 21-förbundet varit en drivande part i det regionala projektet Vett och Watt. Det handlar om skapa studiecirkel där energi på jobbet, i hemmet och i framtiden diskuteras för att skapa beteendeförändringar hos individer. Studiecirkelarna ska framför allt genomföras hos förbundets 80 medlemmar som består av offentliga, privata och icke-vinstdrivande organisationer.

Länsstyrelsen har i samarbete med Förbundet Agenda 21 informerat länets politiker om hur läget ser ut inom hållbar utveckling med fokus på tillväxt, folkhälsa och klimatpåverkan mellan åren 1992-2012.

Projektmedel har erhållits från Trafikverket, Energimyndigheten och från Länsstyrelsens regionala utvecklingsmedel för att utveckla kommunernas arbete med energieffektiva transporter. Projektet är ett samarbete mellan Länsstyrelserna i Västmanland, Uppsala och Södermanlands län, Trafikverket och Energimyndigheten.

Länsstyrelsen har tillsammans med Trafikverket och kollektivtrafikmyndigheten inlett ett arbete med att skapa en regional cykelstrategi för att öka cyklandet. I ett senare skede kommer länets kommuner att delta i arbetet.

EU-projektet Remove har avslutats som handlar om att utveckla avfallshanteringen i sex regioner runt Östersjön så att det kan användas för energiändmål. Länets metoder för avfallshantering har underlättat utvecklingen av avfallshanteringen i de andra regionerna. Länsstyrelsen har varit en av projektdeltagarna.

Under året har arbetet med att lyfta fram energiomställning och klimatanpassning i planärenden fortsatt inom ramen för plan- och bygglagen. Nu finns en strategi och struktur för detta arbete som är ett långsiktigt uppdrag.

Insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete

Information om energiomställning och minskad klimatpåverkan har skett via Länsstyrelsens ordinarie verksamhet inom Greppa näringen, som är ett samarbete mellan Jordbruksverket, LRF, länsstyrelserna samt ett stort antal företag i lantbruksbranschen.

Under året har utbildning genomförts för alla aktörer (kommuner, exploatörer, husbyggare, banker och försäkringsbolag) som berörs av byggkedjan. Målet var att visa att i planering, byggande och förvaltning av fastigheter tas beslut som har relevans för energianvändningen och klimatanpassning. Genom att ta rätt beslut minskas kostnaderna, riskerna och energianvändningen.

Länsstyrelsen leder ett regionalt samarbete med de stora teknikbolagen, (ABB, Westinghouse, Bombardier och Mälarenergi) Västerås kommun och Mälardalens högskola för att stärka regionens energikompetens. Målet är att stärka och positionera regionen som ett internationellt ledande energikompetenscenter. Härigenom skapas goda förutsättningar för grön tillväxt och för att säkra kompetensförsörjningen för energibranschen. Arbetet har påbörjats med att skapa ett kluster i världsklass för elmotorer som har goda möjligheter att bidra till energieffektivisering och minskad användning av olja i transportsektorn.

Klimatproblematiken och produktionsökning av förnybar energi är två av utmaningarna i det nuvarande landsbygdsprogrammet 2007-2013. Information om möjligheter att söka stöd till projekt och investeringar som gäller förnybar energiomställning och klimatåtgärder till företagare har presenterats bland annat via Länsstyrelsens hemsida, informationsbladet Ellen samt vid kurser och seminarier. Ett nummer av årets Ellen hade klimat som tema.

Länsstyrelsen har delfinansierat ett treårigt projekt där Mälardalens högskola ska samordna stöd till små och medelstora företag som arbetar med miljöteknik. Projektet ska förbättra samarbetet mellan forskning, kommun och företag.

Insatser för att verka för en ökad andel förnybar energi

Länsstyrelsen har stöttat arbetet med skapa ett regionalt nätverk för vindkraft (Vindkraft Öst) som ska innehålla privata och offentliga aktörer för att underlätta utbyggnaden av vindkraft genom förbättrad dialog mellan alla aktörer. Goda erfarenheter från Biogas Öst visar att det finns stor potential för denna typ av nätverk.

Länsstyrelsen samarbetar med Biogas Öst som är ett nätverk för ökad produktion och distribution av biogas i Mälardalen. Länsstyrelsens insats består av delfinansiering av projekt, hjälp att skriva projektansökningar till EU och andra myndigheter samt genom att delta i utvecklingsarbetet om hur främjandet av biogas kan utvecklas. I Biogas Öst ingår en stor mängd företag och kommuner. Under 2012 avslutades projektet "Infra biogas" som handlar om att skapa bättre infrastruktur för

biogas produktion och distribution. Exempelvis har studier av distributionstekniker genomförts och biogasens påverkan på regional tillväxt och sysselsättning har analyserats.

För solenergi har en stor energikonferens arrangerats och ansökningar om solcellsstöd överstiger tillgängliga medel. Målgrupp för information om solenergi är kommuner, medborgare och fastighetsägare.

Kulturmiljö

Samhällsplanering och tvärsektoriell samverkan inom Länsstyrelsen

Inom Länsstyrelsen tillvaratas kulturmiljöperspektiven i så gott som alla ärenden som rör samhällsplanering och förändrad markanvändning. Genom Länsstyrelsens vägledning i beslut och yttranden kan hänsyn tas till kulturmiljön så att konflikter undviks eller elimineras. Tvärsektoriell samverkan är etablerad inom en rad områden:

- Kommunernas planläggning
- Kommunikation och infrastruktur
- Samråd enligt miljöbalken (ledningsdragning m m)
- Samråd kring vattenanknutna miljöer
- Företradad mark
- Täkter
- Etablering av vindkraft
- Anläggande av våtmarker
- Omställning av jordbruksmark
- Naturresevat
- Miljömål
- Storskalig odling av energigrödor (nytt samarbete under 2012)
- Kurser i samarbete internt med Landsbygdenheten och Naturvårdsenheten
- Landskapskaraktärsanalys, en del av Länsplanen.

Bra kunskapsunderlag är avgörande för att rimliga avvägningar ska kunna göras mellan olika samhällsintressen. Ett exempel är samarbetet i samband med åtgärder som görs för att förbättra vattendragens status. Inför framtagandet av åtgärdsförslag inventeras och värderas området på uppdrag av Länsstyrelsen. När de konkreta åtgärderna diskuteras finns ett användbart kunskapsunderlag för kulturmiljöfrågorna.

Bergslagssatsningen

Bergslagen sträcker sig över flera länsgränser. En gemensam satsning från områdets länsstyrelser pågår under rubriken Bergslagssatsningen - kultur och turism. Bergslagssatsningen har under flera år arbetat för att utveckla, vidareutveckla och levandegöra Bergslagshistoriska centrum. Utvalda områden i Västmanland är Sala silvergruva, Norbergs bergslag, Engelsbergs bruk och Ekomuseum Bergslagen. Under året har Länsstyrelsen bidragit med medel för samverkan, kunskaps- och kompetensöverföring samt nätverksbyggande mellan olika Bergslagshistoriska centra. Inom ramen för Bergslagssatsningen arrangerades i november seminariet Modernismen i Bergslagen – Arkitektur i fokus.

Regional samverkan

Länsstyrelsen har inlett diskussioner med Skogsstyrelsen angående vård av utvalda fornlämningar i Västmanland. Skogsstyrelsen planerar att starta ett projekt för att vårda lämningar i skog genom en arbetsmarknadsåtgärd. Länsstyrelsen har sedan tidigare ett 80-tal objekt i fornvårdsprogrammet, som alla skulle kunna vårdas enligt skötselplan.

Under året har Länsstyrelsen påbörjat en långsiktig dialog med Västerås stad om riksintressen och en liknande dialog är planerad med Sala kommun. Samverkan sker också med kommunerna kring

samhällsplanering och kunskapsunderlag för kulturmiljö. Arbeten pågår dels tillsammans med läns museet och Norbergs kommun, dels med Hallstahammars kommun.

Länsgrupp Mellan – för ett bättre samarbete mellan länsstyrelserna och Riksantikvarieämbetet

Länsstyrelsen har deltagit i det strukturerade samarbetet på kulturmiljöområdet mellan länsstyrelserna och Riksantikvarieämbetet inom länsgrupp Mellan. Detta har inneburit gemensamma insatser framför allt rörande utveckling av arbetet med riksintressen för kulturmiljövården. Länsgrupp Mellan har tagit ett särskilt ansvar att för landets samtliga länsstyrelser driva utvecklingsarbete kring denna fråga. Arbetet har skett i en särskild arbetsgrupp som följer Riksantikvarieämbetets nu pågående projekt kring utveckling av arbetet med kulturmiljövårdens riksintressen. Genom länsgruppens insatser har nödvändiga länsstyrelseperspektiv på riksintressena på ett effektivt sätt kunnat föras in i Riksantikvarieämbetets arbete. Genom särskilda kontaktpersoner följer länsgruppen också det gemensamma utvecklingsarbetet inom områdena Tillsyn och IT. Inom Länsgruppen sker också värdefull erfarenhetsöverföring som är till direkt nytta i det dagliga kulturmiljöarbetet. Det gäller också de strävanden efter ensade rutiner för ärendehantering med mera som präglar hela samverkansarbetet. Länsgruppen vill i det sammanhanget peka på att det arbete som bedrivs i de gemensamma IT-projekten är av mycket stor betydelse. Utan väl fungerande, effektivt och användarvänligt IT-stöd, kan sådana ensade rutiner inte fungera. Medverkan i dessa IT-projekt är därför prioriterad för Länsstyrelserna i Länsgrupp Mellan. Länsstyrelserna inom länsgruppen konstaterar gemensamt att det strukturerade samarbetet har inneburit en vitalisering av kulturmiljöarbetet och att gemensam fokusering på ett effektivt sätt kunnat ske på särskilt angelägna frågor.

Länsstyrelsen noterar vidare att myndigheten via länsgruppssamordnaren varit företräd i det för Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna gemensamma programrådet. Rådet har under året koncentrerat sina utvecklingsinsatser till Riksintressen, Tillsyn, IT och Kulturarvslyftet. Inom tillsynsområdet har metodik för gemensamt tillsynsarbete tagits fram inom Länsgrupp Syd. Inom IT-området har förstudier skett inom tre delprojekt;

1. Koppling Källa-Platina
2. Handläggarsöd (beslutsregister)
3. Digital information i kulturmiljösystemet

Nätverk

Länsstyrelsen deltar i flera handläggarnätverk, där erfarenhetsutbyte och utvecklingsarbete är viktiga inslag. Nätverken för kulturresevat och fornvård är nationella. För områdena arkeologi och byggnadsvård finns regionala nätverk som omfattar länen i Mellansverige. I frågor som rör kyrkliga kulturminnen finns etablerade samverkansformer med Svenska kyrkan.

Annan nationell samverkan

För att inspirera myndigheter, kommuner, företag och organisationer att delta i Kulturarvslyftet arrangerade Länsstyrelsen en välbesökt temadag under landshövdingens ledning. På programmet stod information om projektets förutsättningar från Riksantikvarieämbetet och Arbetsförmedlingen. Westmannastiftelsen som förvaltar Ängsö och Norbergs kommun redogjorde för sina planerade projekt. Kulturarvslyftet har dessvärre inte fått det genomslag man hoppats på. Ett större projekt har startat på Ängsö, medan Norbergs kommun och Kalkinbanans vänner valt att avvakta.

Länsstyrelsen har också deltagit i olika nationella sammanhang som Länsantikvarieföreningen och arbetet med Platina.

Landsbygdsutveckling

Partnerskap för landsbygdsutveckling

I länet finns ett brett partnerskap som verkar för landsbygdens utveckling. Partnerskapet träffas regelbundet några gånger per år för att diskutera landsbygdsutvecklingen kopplat till länets landsbygdsstrategi och de prioriteringar som tagits fram i länsstrategin. Via partnerskapet och dess cirka 30 medlemmar har Länsstyrelsen också möjlighet att nå ut med information till många av Landsbygdsprogrammets målgrupper. Under 2012 har Länsstyrelsen bjudit in partnerskapet till tre möten. Ett hade temat förnyelsebar energi, ett ämne som särskilt omnämns i länets strategi. Ett annat av årets möten ägde rum på Västerås slott där landshövdingen bjöd in länets partnerskap, mathantverkare, producenter i länet samt representanter från Jordbruksverket och landsbygdsdepartementet till ett möte om lokal mat som en satsning i linje med våra prioriteringar i länets strategi och den nationella satsningen på ”Sverige det nya matlandet”. Partnerskapet var även inbjudet till ett möte på slottet där LRF och de delar av Länsstyrelsen som lantbrukarna främst kommer i kontakt med träffades för att informera och utbyta erfarenheter. Syftet var att försöka hitta sätt att förenkla för företagen i deras dagliga verksamhet. Mötet ingick som en aktivitet i projektet ”Förenkla på Riktigt” som länsstyrelserna driver under ledning av Länsstyrelsens i Kronobergs län. Nästa partnerskapsmöte i början av 2013 ska ha småföretagande på Landsbygden som tema och kan ses som en fortsättning på temat ”Förenkla på Riktigt”. Det blir även startskottet på arbetet med en ny länsstrategi för landsbygdsutvecklingen inför nästa Landsbygdsprogramsperiod.

Länsstyrelsen har varit regeringen och centrala myndigheter behjälpliga i förberedelserna för ett nytt landsbygdsprogram 2014–2020 genom deltagande i olika arbetsgrupper som tillsatts av Jordbruksverket, genom deltagande i olika konferenser och temadagar samt via det nationella intressenätverket LD-21. Länsstyrelsen har även besvarat olika remisser under året, t ex den omfattande TULPAN-remissen som involverade flertalet enheter på Länsstyrelsen.

Stöd till företagen utanför de gröna näringarna

Länsstyrelsens samarbete med LEADER och kommunernas näringslivsfunktioner är av stor betydelse för att nå ut till företagare utanför de gröna näringarna. Prioriterade målgrupper i länsstrategin är kvinnor, ungdomar och invandrare. Turismen i länet visar en positiv utveckling och de stöd som beviljats ligger i linje med de prioriteringar som fastlagts i länets strategi kring målet om fler bokningsbara produkter särskilt med bas i natur- och kulturarvet, ökad mottagningskapacitet och ökad marknadsföring.

Trädgård som tillgång

Projektet ”Trädgård som tillgång” vänder sig till besöksföretag på landsbygden i fem län runt Mälaren och Hjälmaran. Projektets målgrupp är företag med till exempel Bed & Breakfast, Bo på lantgård, caféer, restauranger och gårdsbutiker. Syftet är att inspirera och kompetensutveckla företagarna till att använda den yttre miljön vid besöksplatsen som ytterligare en del i upplevelsen, att skapa mervärde och därmed förstärka hela företaget. Projektet vill också inspirera till att använda trädgården för att odla till den egna verksamheten eller till säljbara produkter.

Lokal mat

Enligt länets prioritering ska kompetensutvecklingen inom matlandet ske i en sammanhållen satsning på småskalig livsmedelsproduktion. Länsstyrelsen beviljade därför under 2012 medel till matprojektet ”Smaka på Västmanland” som drivs av en nystartad ekonomisk förening. Länsstyrelsen anordnade i egen regi två kurser inom området och inför 2013 finns planer på ytterligare kompetensutveckling i samarbete med projektet Smaka på Västmanland.

Greppa Näringen

I Västmanlands län är cirka 120 lantbrukare aktiva rådgivningsmedlemmar i Greppa Näringen varav fem nya tillkom under året. Fokus har i första hand legat på att genomföra den planerade

rådgivningen hos redan ansluta medlemmar och i andra hand att värva nya medlemmar. För 2012 upphandlades enskild rådgivning inom Greppa Näringen för cirka 700 000 kr. Det genomfördes dessutom två kurser och sju fältvandringar (upphandlade och i egen regi) inom Greppa Näringen.

Information

Länsstyrelsens informationsblad Ellen-U har utkommit med sex nummer under året. I Ellen skriver vi kortfattat om viktiga saker som lantbrukare och andra småföretagare på landsbygden behöver känna till och tänka på. Länsstyrelsen ger även ut temanummer som tar upp olika angelägna teman som t ex vattenfrågor och övergödning. Enligt en enkät är Ellen en viktig och uppskattad informationskälla för lantbrukarna och företagen i länet.

Samverkan med andra länsstyrelser

Regelbunden samverkan med de andra länsstyrelserna i regionen har pågått under hela året. Det har rört exempelvis utformning och tolkning av regelverk och prioriteringar, gemensamma projekt inom kompetensutvecklingsområdet samt utredning och handläggning av länsöverskridande ansökningar inom Landsbygdsprogrammet.

Fiske

Länsstyrelsen har liksom tidigare år bedrivit och stöttat en omfattande fältverksamhet med bl a vattenprovtagning, elfisken, nätprovfisken och kräftprovfisken i ett stort antal sjöar och vattendrag. Kräftprovfiskena följer i huvudsak den länsövergripande förvaltningsplanen för flodkräftan som presenterades 2010. Resultaten av de omfattande elfiskena har sammanställts i en intern rapport och har inrapporterats till och registrerats i SLU:s elfiskedatabas.

Länsstyrelsen i Västmanland är samordnare för övriga berörda län när det gäller fiskespecifika Mälärfrågor. Totalt anslogs 350 000 kronor till fiskevård från Havs- och Vattenmyndigheten. Huvuddelen av dessa medel har förbrukats till fisketillsyn i Mälaren och fiskevårdsprojekt som främst omfattat flodkräftfiskevård inom hela länet, men också för analyser av gösens vandringsmönster i Mälaren.

Samverkan inom regionen fungerar utmärkt med de sex övriga berörda länen när det gäller Mälär-Hjälmarfrågor, Dalälvsfrågor och gemensamma frågor inom Norra Östersjöns Vattendistrikt. Internt på Länsstyrelsen sker också en omfattande samverkan i fiskefrågor.

Naturvård

Viltförvaltning

Implementeringen av den nya älgförvaltningen har varit en stor arbetsuppgift år 2012, och förväntas vara så även år 2013. Formellt beslut om de nya älgförvaltningsområdena togs i januari, baserat på det arbete som slutfördes hösten 2011 i samverkan med angränsande län. Fokus har legat på att förbättra kartunderlaget och att få ökad samförvaltning mellan olika älgskötselområden. Länsstyrelsen har varit delaktig i möten med jägare och markägare, samt deltagit i konferenser där den nya älgförvaltningen har varit huvudfokus.

Ett förslag på viltförvaltningsplan för Västmanlands län, framtaget i samarbete med länets klövviltgrupp, har presenterats.

Årets höga vattenflöden har medfört att det år 2012 inkommit många ansökningar om skydds jakt på bäver och rivning av bäverdämmen.

Information

Länsstyrelsen har under 2012 arbetat aktivt med information riktad mot människor som lever och verkar i rovdjursområden i länet, med huvudfokus på varg. Det har varit både i form av personliga

möten, med både handläggare och fältpersonal och riktade informationsinsatser till skolelever och hundägare i vargrevir. En skolbroschyr om stora rovdjur har tagits fram och skickats ut till alla årskurs 5 i länet, tillsammans med ett erbjudande om att boka in rovdjursskola för klassen. Över tjugo skolklasser har besökts, liksom förskolor i mån av tid och allteftersom förfrågningar inkommit.

Länsstyrelsen har också informerat om förebyggande åtgärder för viltskador, och flera djurägare har under året satt upp ”rovdjursstängsel” med bidrag ifrån viltskadeanslaget.

Rovdjur är en fråga som Länsstyrelsen jobbar mycket med, både i samverkan med intresseorganisationer och i egna projekt (se rubriken Dialog och samverkan).

Integration

Länsstyrelsens arbete sker med utgångspunkt från en avsiktsförklaring som undertecknats av länets kommuner, Landstinget, Västmanlands Kommuner och Landsting (VKL) och Länsstyrelsen. Syftet med avsiktsförklaringen är att öka den interkommunala och regionala samverkan med fokus på yrkessvenska, bosättning, hälsa och ensamkommande barn.

Integrationsfrågorna förankras politiskt av landshövding/länsråd i VKL:s styrelse som består av länets kommunalråd samt ordförande i landstingsstyrelsen.

Folkhälsa

Samverkansgrupp ANDT (Alkohol, narkotika, doping och tobak)

I Västmanland finns en samverkansgruppen för ANDT-förebyggande insatser. Gruppen består av länsrådet som ordförande, länspolismästaren, folkhälsochef vid landstinget Västmanland, direktör vid Västmanlands Kommuner och Landsting (VKL) samt chef vid Enheten för regional utveckling, Länsstyrelsen. Syftet är att aktuella frågor diskuteras och förankras. Gruppen har undertecknat den länsstrategi som antagits för ANDT-förebyggande arbete.

Nätverket med statliga myndigheter

Landshövdingen inbjuder årligen statliga myndigheter som har verksamhet i länet. Tema för årets träff var verksamheten vid Polismyndigheten. Vid mötet diskuterades även åtgärder för att minska mäns våld mot kvinnor i länet. Deltagande myndigheter var SLU Skogsmästarskolan, Skogsstyrelsen Region Svea, Kriminalvårdsmyndigheten, Förvaltningsrätten, Västmanlands Tingsrätt, Lantmäterimyndigheten, Åklagarmyndigheten, Trafikverkets Region Öst, Försäkringskassan Västmanland samt Migrationsverket. Länsstyrelsen anser att dessa nätverksträffar ger möjlighet till värdefullt erfarenhetsutbyte samt samsyn och samarbete kring för länet viktiga utvecklingsfrågor.

Tvärsektoriella arbetsgrupper inom Länsstyrelsen

Inom Länsstyrelsen finns sedan en lång tid tillbaka flera olika grupper där man diskuterar ärenden som berör många olika verksamhetsområden. Väggruppen arbetar med den fysiska planeringen av vägar, vilket berör verksamhetsområdena fysisk planering, kommunikationer, kulturmiljö, miljö och naturvård. Det finns också en grupp för

På Länsstyrelsen finns en intern tvärsektoriell beredningsgrupp med representanter från lantbruksenheten, samhällsbyggnadsenheten och naturvårdsenheten. Beredningsgruppens uppgift har varit att bedöma projektstödsansökningar och till viss del besluta om stöd inom ramen för landsbygdsprogrammet. Gruppen har också utrett möjligheten att skapa synergieffekter mellan åtgärder inom olika EU-finansierade program som berör landsbygden och landsbygdsföretag. Synergieffekter mellan åtgärderna inom Landsbygdsprogrammet förekommer också ofta då samma aktör ansöker om medel för t ex investering och kompetensutveckling.

I Länsstyrelsens enhetsöverskridande plansamrådsgrupp fortsätter arbetet med att bevaka landsbygdens och de gröna näringarnas intressen i olika planärenden. Här kommer även bredbandsfrågan in eftersom kommunerna i och med nya PBL är skyldiga att beakta frågan i sin översiktsplanering. Andra aktuella frågor är LIS-områden och strandskyddet samt vindkraftsfrågan. Bevarande av åkermark är också en viktig fråga. Även i det pågående arbetet med att ta fram en Länsplan för Västmanland är landsbygdsfrågorna viktiga att lyfta eftersom länets nästa landsbygdsstrategi bör harmoniera med Länsplanen.

I plansamrådsgruppen diskuteras planärenden. Här kommer även bredbandsfrågan in eftersom kommunerna i och med nya PBL är skyldiga att beakta frågan i sin översiktsplanering. Andra aktuella frågor är LIS-områden och strandskyddet samt vindkraftsfrågan. Bevarande av åkermark är också en viktig fråga. I gruppen ingår representanter för verksamhetsområdena fysisk planering, juridik, klimat och energi, kulturmiljövård, landsbygd, miljö, naturvård, kommunikationer samt krisberedskap. Till mötena kallas också Trafikverket samt Lantmäteriet. Berörda kommuner har också möjlighet att delta, vilket också sker.

Samprövning av ärenden inom Länsstyrelsen

I samband med den löpande ärendehandläggningen prövas möjligheter och lämpligheten att samordna ärenden genom samprövning. Det handlar konkret om att skriva ett beslut med besked i flera ärenden.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Behov av bättre dialog om asylboenden

Länsstyrelsen genomför med länets kommuner dialoger för att öka antalet platser för asylsökande i överenskommelserna med kommunerna. Länstalet 2013 för Västmanland avseende anvisningsbara platser har ökat från 232 år 2012 till 377 för år 2013. Totalt har planeringstalet ökat från 550 år 2012 till 1900 år 2013.

Länsstyrelsen bedömer att arbetet med överenskommelserna kommer att kunna slutföras under första kvartalet 2013. Kommunerna har en positiv grundinställning till flyktingmottagandet, men ser dock flera utmaningar. De är framförallt oroliga över bostadsbrist, risk för ökade kostnader för försörjningsstöd samt tendenser till ökad främlingsfientlighet.

Kommunerna har svårt att planera och dimensionera resurser för mottagandet, då flyktingarna har flera olika vägar in i kommunen:

- Egenbosättare med permanent uppehållstillstånd
- Asylboenden via Migrationsverket
- Bosättning av flyktingar med permanent uppehållstillstånd via Arbetsförmedlingen och Migrationsverket
- Kvotflyktingar via Migrationsverket
- Mottagning av ensamkommande barn via Migrationsverket

För att kommunerna ska kunna planera och säkerställa en god kvalitet i flyktingmottagandet behöver samarbetet och informationsflödet mellan ansvariga myndigheter avsevärt förbättras på vissa områden.

Särskilt gäller det samarbetet mellan Migrationsverket och kommunerna avseende asylboenden. Under de senaste åren har Migrationsverket etablerat asylboenden i flera av länets kommuner, ofta med kort varsel och utan att kommunerna informerats i förväg, vilket negativt påverkar kommunernas möjlighet till att bland annat planera för skolverksamhet och informera befolkningen.

Detta har blivit särskilt tydligt vid Migrationsverkets, under hösten 2012 genomförda, nationella upphandling av tillfälliga asylboenden, där en privat aktör fått avtal om ytterligare 131 platser på en anläggning i utkanten av Norberg, i en by med cirka fem bofasta, ingen kollektivtrafik eller samhällsservice och där de boende hänvisas till att gå uppemot fyra kilometer längs en icke belyst, smal riksväg för att ta sig till en busshållplats. Om detta har Migrationsverket varken informerat Norbergs kommun eller Länsstyrelsen.

Att Migrationsverket har ett svårt uppdrag när strömmen av flyktingar ökar har Länsstyrelsen förståelse för. Självklart ska Västmanland göra vad vi kan för att hjälpa människor som har flytt från svåra förhållanden. Men möjligheten att lyckas blir mycket större med en fungerande dialog i förväg.

Infrastruktur och trafikering på Mäljarbanan

Behovet av kapacitetsförstärkningar för både person- och godstransporter är stort. Pendlingsförutsättningarna har länge varit bekymmersamma och läget har förvärrats då antalet tågturer Västerås – Stockholm har dragits in.

Länsstyrelsen har tillsammans med länets kommuner, kollektivtrafikmyndigheten och näringslivet i olika sammanhang pekat på behovet av att färdigställa Mäljarbanan mellan Stockholm och

Västmanland för att därmed möjliggöra en fungerande pendlingstrafik. I dagsläget är infrastrukturen otillräcklig för att ta hand om pendlingstrafiken på ett tillfredsställande sätt. Ytterligare infrastrukturåtgärder är därför synnerligen angelägna för att möta det ökande behov av pendlingsresor som regionförstoringen innebär.

Pendlingsproblemen har också lett till initiativ i civilsamhället. Föreningen TIM-pendlarna bildades i januari månad 2011 efter kontakt med landshövdingen i Västmanland. Initiativtagarna till föreningen tröttnade på inställda tåg, kapacitetsbrist, ståplats, obefintlig information och undermålig drift och service av tågen och funktion av Mäljarbanan. Föreningen har etablerat en kontinuerlig dialog med SJ, Trafikverket, kommuner, landsting, sakkunniga från regering och riksdag m.fl. I Västmanland finns således en bred samsyn om vikten av att få till stånd en stabil och fungerande pendlingstrafik på järnväg mellan länet och Stockholmsregionen, vilket förutsätter både utbyggnad av infrastrukturen och ökad kapacitet i järnvägstrafiken.

Återetablering av gruvor

I de norra länsdelarna är gruvnäringen på väg att återetableras. I bergslagsgruvorna beräknas det inom en 5-10 årsperiod brytas lika mycket malm som det idag görs i malmfälten i Norrbotten. Detta är mycket positivt, men innebär också en stor utmaning när det gäller transportsystemet kapacitet, rekryteringen av specialistkompetens inom gruvverksamhet. Länsstyrelsen vill betona vikten av att Trafikverket utreder de alternativa transportvägarna, omfattande alla transportslag, från Bergslagen utifrån ett helhetsperspektiv där den totala nyttan och kostnaden redovisas för de olika alternativen, och där även andra rese- och transportbehov än gruvnäringens beaktas. För kommunerna väntar en kraftsamling beträffande planering för boende och kommunal service.

Länsstyrelsen har i samarbete med Trafikverket startat en åtgärdsvalsstudie för att undersöka på vilket sätt etablering av gruvor i Riddarhyttan och Norberg kommer att påverka järnvägsnätet och de regionala vägarna i anslutning till gruvorna. Syftet med studien är att identifiera nödvändiga infrastrukturåtgärder för att klara behov av ökad kapacitet på väg- och järnvägsnätet i tid innan gruvorbrytningen startar. Studien avslutas i februari 2013. Länsstyrelsens avsikt är att studiens resultat ska ligga till grund för åtgärder i den nationella respektive regionala infrastrukturplanen för perioden 2014-2025.

Vad händer med Mälaren om 100 år?

Under 2011 tog Länsstyrelserna runt Mälaren gemensamt fram förstudien Mälaren om 100 år. Syftet var att översiktligt beskriva de frågeställningar som uppstår på lång sikt när Östersjön stiger för att slutligen bli högre än Mälaren. Detta arbete har fortsatt. Länsstyrelserna runt Mälaren har gemensamt tillskrivit regeringen om behovet av en omfattande utredning utifrån vad som lyftes i Mälaren om 100 år. För att inte tappa fart har Länsstyrelserna fortsatt med en fördjupning av förstudien för att närmare beskriva vilka frågeställningar som behöver belysas i en större utredning, men även för att fånga upp och beskriva olika förslag på långsiktiga strategier och lösningar. Detta arbete pågår för närvarande och bedrivs i bred samverkan med företrädare för de kompetenser och aktörer som bedömts vara relevanta.

3d

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346).

Övergripande

Länsstyrelserna har tillsynsansvar inom ett stort antal områden såsom miljöskydd, naturvård, rättssäkerhet, räddningstjänst, samhällsplanering, livsmedel och veterinär, folkhälsa, EU-stöd inom landsbygdsområdet m m. Miljöskydd och naturvård är de största tillsynsområdena.

Livsmedel, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Livsmedelskontroll

Under 2012 har länsstyrelsen bedrivit kontroll enligt den nationella kontrollplanen för livsmedelskedjan inom områdena livsmedel, smittskydd, djurskydd, djurhälsa och djurhälsopersonal. Länsstyrelsen utför kontrollen enligt kontrollplaner och efter riskbedömning. Kontrollen inom detta område är viktig för att målet med en god djurhälsa och bra livsmedel för konsumenterna skall uppnås. Kontrollen av användning av läkemedel har särskilt lyfts fram. Risken för en felaktig användning av antibiotika kan leda till ökad resistensutveckling och därigenom utgöra en fara för folkhälsan. Detta ligger till grund för en prioritering av kontrollen av veterinärer som förskriver läkemedel för villkorad läkemedelsanvändning och läkemedelshantering på gård till livsmedelsproducerande djur.

Länsstyrelsen kontrollerar inom ramen för den planerade kontrollen länets livsmedelsproducerande besättningar och har genom riskbedömning valt ut besättningar för kontroll. Arbetet med färdigställande av registret för kontrollen av livsmedel inom primärproduktionen har under 2012 fortsatt och är nästan klart. Detta medför att kontrollarbetet kan gå vidare med riskuttag och kontroller.

Djurskyddskontroller

Länsstyrelsen har under året bedrivit tillsyn inom områdena djurskydd, livsmedelsproduktion, djurhälsa samt verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Under år 2012 genomfördes cirka 380 djurskyddskontroller vid Länsstyrelsen i Västmanland. Den övervägande delen av kontrollerna var så kallade extra offentliga kontroller som genomförts med anledning av inkommen anmälan eller en uppföljning av en tidigare kontroll. Andelen planerade kontroller uppgick under året till cirka 115 stycken, vilket motsvarar en ökning med drygt 40 procent jämfört med förra årets utförda, planerade kontroller. Länsstyrelsen i Västmanland har under året vidareutvecklat handlägningsrutiner och arbetssätt i syfte att effektivisera och likrikta arbetet med djurskyddskontrollerna. Antalet meddelade djurförbud och beslutade omhändertaganden av djur har minskat under året.

Tillsyn över veterinärers verksamhet.

Länets veterinära fältverksamhet bedrivs dels från fem veterinärstationer Dessa stationer ligger både inom och utanför länets gränser. Flera djursjukhus och djurkliniker bedriver dessutom djursjukvård på sällskapsdjur och hästar. Länsstyrelsen har under året genomfört dokumentationskontroll av veterinärer som beviljade villkorad läkemedelsanvändning på livsmedelsproducerade djur år 2012.

Länsstyrelsens kontrollverksamhet avseende läkemedelshantering har också omfattat kontroll av läkemedel på gård. Effekten av detta väntas bli att medvetenheten om gällande lagstiftning höjs och att enskilda veterinärers kontroll av läkemedelshanteringen hos djurhållarna förbättras.

Det finns cirka 100 kontrollobjekt avseende djurhälsopersonal i länet. Länsstyrelsens ansvar inom detta område har utökats de senaste åren. Under året har genomförts kontroller av djurhälsopersonal. De metoder som använts har varit oanmälda kontroller på plats samt genomgång av dokument. Få brister har konstaterats vid kontrollerna. De brister som förelegat har gällt dokumentation och förskrivning av läkemedel.

Ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Under 2012 spärrades i länet fem besättningar p g a salmonellainfektion. Två av besättningarna har slaktat ut samtliga djur och en av dessa har efter sanering återupptagit djurproduktionen.

En mycket stor fåruppfödare fick i början av året gården spärrad på grund av att salmonella påvisades bland fåren. Saneringsarbetet med salmonella har utförts i ett samarbete med Jordbruksverket, SVA (Statens Veterinärmedicinska Anstalt) och besättningsveterinär.

Övervakningen av antibiotikaresistenta bakterier på djur fortsätter som tidigare på djursjukhus, kliniker samt i den veterinära fältverksamheten. Till Länsstyrelsen har rapporterats ett flertal fynd av resistenta bakterier på sällskapsdjur. Övervakningen är viktig för att synliggöra problematiken med resistenta bakterier hos människor och djur

Tillsyn och kontroll av djurhälsoprogrammen följs genom inkomna rapporter. Länsstyrelsen håller fortlöpande kontroll på sjukdomsläget också genom att följa rapporteringar från SVA och Jordbruksverket.

Fiske

I Västmanland finns drygt 260 särskilt utbildade och förordnade fisketillsynsmän. Dessa bedriver tillsyn i flertalet av länets 800 sjöar och i de större och viktigare vattendragen. Om man bortser från tillsynen i Mälaren och Hjälmaren saknar dock Länsstyrelsen detaljerade uppgifter om denna verksamhet. Tillsynen i Hjälmaren redovisas gemensamt för berörda län av Länsstyrelsen i Örebro län. Vad gäller Mälaren redovisar Länsstyrelsen i Västmanlands län gemensamt för övriga berörda län (Uppsala, Stockholm och Södermanland). Stockholm Stads Idrottsförvaltning har anlitats för den viktiga övergripande tillsynen över hela Mälaren. 5- 6 tillsynsmän har därvidlag involverats i den operativa verksamheten. Antalet operativa tillsynsdagar för dessa har under 2012 redovisats till 50 stycken, totalt utfördes 1 164 kontroller vilka ledde till 167 anmärkningar och 12 beslag med polisanmälan. Brott mot regler om märkning och utmärkning av redskap och avvikelser vad det gäller tillåtna nätmaskstorlekar är de vanligaste orsakerna till anmärkningar och beslag. Därutöver har fem klubbar/föreningar mot ersättning av fiskevårdsmedel övervakat efterlevnaden av fiskebestämmelser i mynningsområdena av Kolbäckån, Eskilstunaån, Arbogaån, Svartån och i den inre delen av Enköpingsviken.

Hållbar samhällsplanering och boende – tillsyn enligt plan- och bygglagen

Den viktigaste prioriteringen har under året varit att påbörja arbetet med att inom ramen för tillsynsvägledningen göra avstämningar om förändringarna i den nya plan- och bygglagen (PBL 2010:900) mot länets byggnadsnämnder. Syftet med besöken har varit att identifiera vilka frågor som har varit angelägna för kommunernas praktiska tillämpning av lagstiftningen. Syftet har även varit att verka för att det sker en enhetlig tillämpning av PBL i länet. I enlighet med planen har fyra byggnadsnämnder besökts under verksamhetsåret.

Utöver besöken har plangruppen på FORUM:s (Länsstyrelsens forum för hållbart samhällsbyggande) initiativ skickat ut den nationella enkäten angående byggtillsyn till länets alla kommuner. Enkäten visade på att kommunerna till största delen bedriver tillsyn efter externt initierade ärenden. Tillsynen har således inte bedrivits proaktivt. Resultaten har följts upp nationellt och presenterades av Boverket på det gemensamma mötet under november månad.

Naturvård samt miljö- och hälsoskydd – tillsyn enligt miljöbalken

Se redovisning av regleringsbrevets uppdrag 48.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

– tillsyn enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor samt uppföljning av lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Tillsyn genomförd i Sala och Heby kommuner

Länsstyrelsen har genomfört tillsyn i Sala och Heby kommuner. Trots att Heby tillhör Uppsala län tillsynade Länsstyrelsen båda kommunerna vid ett och samma tillfälle, eftersom de har ett civilrättsligt avtal om räddningstjänst.

Länsstyrelsens bedömning är att utifrån de fokusområden som tillsynen hade uppfyller kommunerna lagen (2003:778) om skydd mot olyckors intentioner om att *”i hela landet bereda människors liv och hälsa, samt egendom och miljö, ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor”*.

I övrigt har ingen tillsyn enligt Lagen om skydd mot olyckor genomförts i länet under året.

Samhällsskydd och beredskap har under året i samarbetet med miljöenheten genomfört fyra tillsyner samt granskat tre säkerhetsrapporter enligt Sevesolagstiftningen, se vidare redovisning av uppdrag 46, under rubriken Giftfri miljö.

Kommunerna/räddningstjänstförbunden har en väl fungerande verksamhet

Länsstyrelsens bedömning är att kommunerna/räddningstjänstförbunden i länet bedriver ett fungerande arbete inom ramen för vad som regleras i lag och förordning. Räddningstjänsterna har intensifierat sin 2:4-tillsyn under året, vilket är en förbättring jämfört med föregående år.

Alla länets kommuner/räddningstjänstförbund har i större eller mindre omfattning analyserats via kontroll av kommunernas årsrapporteringen till MSB, eller i anslutning till andra LSO-relaterade kontakter. På grund av bristande resurser har Länsstyrelsen inte arbetat med tillsynsrelaterade LSO-frågor under året och därmed kan myndigheten inte göra en mer utförlig bedömning.

Några samordnade tillsynsbesök enligt lag (2003:778) och med uppföljningen enligt lag (2006:544) har inte genomförts i länet. Detta mot bakgrund av att det i länet finns tre räddningstjänstförbund, vilka har ansvar för skyldigheterna enligt lag om skydd mot olyckor och som totalt innefattar åtta av länets kommuner. Lagarna tar inte hänsyn till att det i kommunalrättslig mening även finns kommunalförbund som är att jämställa med primär-kommunerna. Detta förhållande innebär att det är svårt att samordna tillsyn med uppföljningsbesök. Länsstyrelsen bedömer dock inte att bristen på samordnade tillsynsbesök har upplevts som negativt i länet eller att tillsynen enligt Lagen om extraordinära händelser härigenom försvårats.

Tillsyn av länets kulturmiljöer

Hur tillsynen inom kulturmiljöområdet ska genomföras framgår av tre regelverk och Länsstyrelsens tillsynsplan. Enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m m har länsstyrelsen tillsyn över kulturminnesvården i länet. Tillsynen omfattar cirka 28 000 fornlämningar och kulturhistoriska lämningar, 44 byggnadsminnen och 68 kyrkor.

Tillsynen omfattar även två kulturresevat och 26 riksintressen som skyddas enligt Miljöbalken. Länsstyrelsens bidragsgivning regleras av bidragsförordningen (2010:1121) om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer. Årligen fördelas drygt 9 miljoner kronor till byggnadsvård, fornvård, arkeologiska undersökningar med mera.

Förebyggande och främjande tillsyn utförs genom information på Länsstyrelsens hemsida, rådgivning per telefon och vid kontakter i samband med ärendehandläggning. Kontakterna med Länsstyrelsen underlättas genom att blanketter för de vanligaste ärendena finns på hemsidan. I främjande tillsyn ingår också att genom skyltning på plats informera om bland annat fornlämningar och kulturresevat. Under året har arbete med vård och information utförts bland till exempel vid Stora Rytterne kyrkoruin i Västerås kommun, gravfältet på Hornåsen i Hallstahammar och Olsbennings bergsmansby i Norberg.

Även **granskande och kontrollerande tillsyn** är i hög grad händelsestyrd och utförs i samband med ärendehandläggning. Tillsynen bygger på de rutiner som utgår från den process ett ärende följer. Arkeologiska undersökningar kan tas som ett exempel. Tillsynen ska säkerställa att undersökningarna utförs med god vetenskaplig kvalitet och på ett kostnadseffektivt sätt. Avstämningar görs vid funktionella tidpunkter i processen:

- Granskning och godkännande av undersökningsplan med kostnadsberäkning (som upprättats i enlighet med Länsstyrelsens kravspecifikation)
- Undersökaren ska anmäla när fältarbetet påbörjas
- Fältbesök vid alla större undersökningar
- Undersökaren ska anmäla avvikelser från undersökningsplan och beslut under fältarbetstiden
- Undersökaren ska anmäla när fältarbetet avslutats
- Undersökaren skickar kopia av Riksantikvarieämbetets blankett ”Redovisning av utförd arkeologisk undersökning”
- Samråd kring kostnader och manusarbete vid större undersökningar, uppföljning av villkoren undersökningsplan och beslut
- Undersökaren ska anmäla avvikelser från undersökningsplan och beslut under manusarbetet
- Granskning och godkännande av rapportmanus, uppföljning av undersökningsplan och beslut
- Tryckt rapport levereras
- Granskning och godkännande av de slutliga kostnaderna.

Ovanstående punkter förs in i en tillsynsjournal, som omfattar samtliga undersökningar som beslutats under året.

Folkhälsa – tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen

Länsstyrelsen har ansvar för tillsynen på länsnivå enligt alkohol- och tobakslagen. (Alkohollagen 2010:1622 och tobakslagen 1993:581). Kommunerna och polismyndigheten har det direkta ansvaret för tillsynen medan länsstyrelserna har i uppdrag att verka för en ökad samordning av tillsynen. En viktig förutsättning för en restriktiv alkoholpolitik och skyddet för folkhälsan är att samhället har en effektiv kontroll av att lagar och regler följs.

Tillsyn av kommunernas verksamhet och samordnade tillsynsinsatser

Under året har Länsstyrelsen genomfört tillsyn i nio av länets tio kommuner, enligt alkohollagen och tobakslagen. Av de granskade kommunerna framgår att kvaliteten är god eller mycket god i kommunerna. Någon kommun saknar riktlinjer för serveringstillstånd och i några kommuner finns bristfälliga rutiner.

Alla kommuner har granskats löpande utifrån de beslut som sänts in till Länsstyrelsen och återkoppling har skett när felaktigheter har påträffats. I ett fall initierade Länsstyrelsen en tillsynsutredning utifrån brister i inskickat beslut.

Under året har Länsstyrelserna gemensamt tagit fram en tillsynutbildning för alkohol- och tobakshandläggarna. Tillsynshandläggaren i Västmanland har deltagit i utbildning. Som ett led i en

ökad ensning av Länsstyrelsernas tillsynsverksamhet har gemensam handläggning av tillsynsärenden gjorts med Länsstyrelserna i Uppsala och Södermanlands län.

Vid fyra tillfällen under året har Folkhälsoinstitutet bjudit in till nätverksmöten för handläggarna på Länsstyrelserna. Handläggaren i Västmanland har deltagit vid samtliga tillfällen.

I länet finns ett bra samarbete mellan kommunerna, polisen och Skatteverket när det gäller tillsyn inom alkohol- och tobaksområdet. Ett flertal tillsynsbesök görs gemensamt av berörda myndigheter. Ett flertal kommuner i länet samarbetar över kommungränserna för att genomföra tillsynsarbetet.

Alla kommuner i länet erbjuder kunskapsprov till dem som söker serveringstillstånd och nästan alla kommuner arbetar med metoden ”Ansvarsfull alkoholservice”. Metoden bygger på tre fundament: utbildning, samverkan och tillsyn.

Övrigt

Tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap 7 § ärvdabalken

Länsstyrelsen bevakar löpande att dödsbarns ägande av fastigheter taxerade som lantbruksenhet avvecklas inom fyra år från dödsfallet. Ärenden identifieras med hjälp av bouppteckningshandlingar från Skatteverket och fastighetsregister.

Länsstyrelsen har under året mottagit cirka 35 bouppteckningshandlingar från Skatteverket där dödsfallet skett 2012 och där den avlidne var ägare till fastigheter taxerade som lantbruksenhet.

Länsstyrelseinstruktion 3-6 §§

Trafikföreskrifter

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2012	2011	2010
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,01	0,14	0,03
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,54	0,77	1,11
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,38 %	0,66 %	0,78 %
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	542	796	985
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,37 %	0,58 %	0,69 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	96	242	189
Antal beslutade ärenden	102	252	180
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	4
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3,4)}	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 25*

4

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i de olika sakförordningarna.

Antal ärenden och nedlagda kostnader har minskat 2012 sedan arbetet med att uppdatera och föra över trafikföreskrifter till RDT (rikstäckande databas för trafikföreskrifter) avslutats 2011. Nivån 2012 förväntas vara en återgång till mera normala förhållanden.

Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2012	2011	2010
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,14	1,54	1,78
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	6,74	7,28	6,51
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	5,43 %	6,43 %	5,69 %
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	7 921	8 254	7 705
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	5,44 %	6,05 %	5,37 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	1391	1171	2117
Antal beslutade ärenden	1313	1899	1264
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	5	6	26
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	0	0	0
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som deltar i tilläggsundersökning)	-		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 28*

5

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskravet. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i de olika sakförordningarna

Se kommentarer till tabell 1.1.

6

5. Länsstyrelserna ska bistå Jordbruksverket i arbetet med att kvalitetssäkra uppgifterna i djurskyddskontrollregistret.

Arbetet med att kvalitetssäkra uppgifterna i djurskyddskontrollregistret har inletts under december månad och kommer att fortgå under år 2013.

Tabell 1.1 Verksamma veterinärer och djurskyddsinspektörer			
Länsfakta	2012-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Antalet verksamma veterinärer i länet	85	80	79
varav män	24	25	29
varav kvinnor	61	55	50
Antal personer som varit föremål för tillsyn över djurhälsopersonal	22	17	
Antal inspektörer inom djurskyddskontroll, åa	5,25	5,4	5,5
varav män	0	0	0
varav kvinnor	0	0	0
Antal inspektörer inom kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen, åa	1 / 0,5 åa	1 / 0,5 åa	1 / 0,5 åa
varav män	0	0	0
varav kvinnor	1	1	1
Antalet under året meddelade djurförbud	5	12	4
Antalet under året beslutade omhändertaganden av djur	49	52	34
Antalet genomförda djurskyddskontroller	380	377	434
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.	5	4	7
Antal kontroller av hästpass	34	35	

Se bilaga för definition och framtagande av uppgifterna.

Kommentar tabell 1.1

Volym och verksamhet

Antalet veterinärer ökar, särskilt antalet kvinnliga veterinärer, medan de manliga veterinärerna försätter att minska. Antalet veterinärer som arbetar med produktionsdjuren minskar och allt fler arbetar med sällskapsdjur och sporthästar.

Inom kontrollen av djurhälsopersonal har kontroll av läkemedel på gård samt kontroll av villkorad läkemedelsanvändning på livsmedelsproducerande djur genomförts under 2012.

Kontroll av livsmedel och foder i primärproduktionen har gjorts både som rutinkontroll och i tvärvillkorskontrollen.

Under verksamhetsåret 2012 har antalet verksamma veterinärer i länet inte förändrats. Samma gäller för antalet djurskyddsinspektörer/ djurskyddshandläggare.

Tillsyn av djurhälsopersonal har under året gjorts i form av dokumentationskontroll av veterinärer som beviljade villkorad läkemedelsanvändning på livsmedelsproducerande djur.

Den operativa kontrollen av livsmedel i primärproduktionen ligger fortfarande på en låg nivå. Länsstyrelsen har under året fortsatt att bygga upp kontrollorganisationen inom området.

Djurskyddskontroller

För 2012 har planerats 200 djurskyddskontroller. Utfallet blev cirka 115, vilket motsvarar en ökning med drygt 40 procent jämfört med förra årets utförda, planerade kontroller. Totalt under året har Länsstyrelsen utfört cirka 380 kontroller. Den övervägande delen av kontrollerna var så kallade extra offentliga kontroller som genomförts med anledning av inkommen anmälan eller en uppföljning av en tidigare kontroll. Länsstyrelsen i Västmanland har under året vidareutvecklat handläggningsrutiner och arbets sätt i syfte att effektivisera och likrikta arbetet med djurskyddskontrollerna. Antalet meddelade djurförbud och beslutade omhändertaganden av djur har minskat under året.

Länsstyrelseinstruktion 4§

8

2. tillsyn över veterinärers verksamhet samt ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Tillsyn över veterinärers verksamhet.

Länets veterinära fältverksamhet bedrivs dels från fem veterinärstationer Dessa stationer ligger både inom och utanför länets gränser. Flera djursjukhus och djurkliniker bedriver dessutom djursjukvård på sällskapsdjur och hästar. Länsstyrelsen har under året genomfört dokumentationskontroll av veterinärer som beviljade villkorad läkemedelsanvändning på livsmedelsproducerade djur år 2012.

Länsstyrelsens kontrollverksamhet avseende läkemedelshantering har också omfattat kontroll av läkemedel på gård. Effekten av detta väntas bli att medvetenheten om gällande lagstiftning höjs och att enskilda veterinärers kontroll av läkemedelshantering hos djurhållarna förbättras.

Det finns cirka 100 kontrollobjekt avseende djurhälsopersonal i länet. Länsstyrelsens ansvar inom detta område har utökats de senaste åren. Under året har genomförts kontroller av djurhälsopersonal. De metoder som använts har varit oanmälda kontroller på plats samt genomgång av dokument. Få brister har konstaterats vid kontrollerna. De brister som förelegat har gällt dokumentation och förskrivning av läkemedel.

Ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar

Under 2012 spärrades fem besättningar i länet p g a salmonellainfektion. Två av besättningarna har slaktat ut samtliga djur och en av dessa har efter sanering återupptagit djurproduktionen. En mycket stor fåruppfödare fick i början av året gården spärrad på grund av att salmonella påvisades bland fåren. Saneringsarbetet med salmonella har utförts i ett samarbete med Jordbruksverket, SVA (Statens Veterinärmedicinska Anstalt) och besättningsveterinär.

Övervakningen av antibiotikaresistenta bakterier på djur fortsätter som tidigare på djursjukhus, kliniker samt i den veterinära fältverksamheten. Till Länsstyrelsen har rapporterats ett flertal fynd av resistenta bakterier på sällskapsdjur. Övervakningen är viktig för att synliggöra problematiken med resistenta bakterier hos människor och djur.

Tillsyn och kontroll av djurhälsoprogrammen följs genom inkomna rapporter. Länsstyrelsen håller också fortlöpande kontroll på sjukdomsläget också genom att följa rapporteringar från SVA och Jordbruksverket.

Lantbruk och landsbygd

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2012	2011	2010
Årsarbetskrafter män ¹⁾	4,92	5,86	6,58
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	12,38	12,83	11,70
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	11,92 %	13,62 %	12,55 %
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	18 612	18 500	18 939
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	12,78 %	13,57 %	13,19 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	7 236	6386	2029
Antal beslutade ärenden	7 244	6961	2024
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	99	34	49
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3,4)}	205	0	0
Varav Jordbrukarstöd, VÄS 601*			
Antal behandlade SAM-ansökningar (st)	1 686	1 732	1 751
Antalet utbetalningar (st)	4 165	4 414	4 440
Direkta verksamhetskostnader vht 601* (tkr)	3 959	4 358	4 683
Direkta kostnader per SAM-ansökning (kr/st)	2 348	2 516	2 674
Direkta kostnader per utbetalningsärende (kr/st)	950	987	1 055
Varav Landsbygdsstöd, VÄS 602*			
Summa antal beslutade ansökningar om företagsstöd och ansökningar om utbetalning av företagsstöd (st)	137	175	159
Direkta verksamhetskostnader vht 6020 (tkr)	709	903	605
Direkta kostnader per beslutad ansökan om företagsstöd och ansökan om utbetalning av företagsstöd (kr/st)	5 175	5 160	3 805
Summa antal beslutade ansökningar om projektstöd och ansökningar om utbetalning av projektstöd (st)	183	66	54
Direkta verksamhetskostnader vht 6021 (tkr)	845	737	589
Direkta kostnader per beslutad ansökan om projektstöd och ansökan om utbetalning av projektstöd (kr/st)	4 617	11 167	10 907
Summa antal beslutade ansökningar om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (st)	84	61	69
Direkta verksamhetskostnader vht 6022 (tkr)	142	133	169
Direkta kostnader per beviljad ansökan om miljöinvesteringar och ansökan om utbetalning av stöd till miljöinvesteringar (kr/st)	1 690	2 180	2 449
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 6020, Landsbygdsutveckling – företagsstöd ⁵⁾	83 %		
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som deltar i tilläggsundersökning)	4,92	5,86	6,58

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 60*

⁵⁾ Nöjdindex för verksamhet 6020 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2012. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 71 %.

9

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i de olika sakförordningarna

Antalet ärenden har ökat märkbart under året, främst beroende på det stora återkravsarbetet som genomförts på gårdsstödsidan. Antalet SAM-ansökningar och därmed också antalet utbetalningar minskar sakta i antal år från år, en utveckling som inte är unik för länet. Kostnaden per hanterad ansökan uppvisar glädjande nog en nedåtgående trend, vilket kan hänföras till allt effektivare arbetssätt samt ökad kunskap hos handläggarna om det pågående Landsbygdsprogrammet. Troligen kommer dock kostnaderna per ansökan att öka märkbart under kommande år för företags- och projektstöden på grund av de successivt skärpta handläggningskraven som kräver en alltmer omfattande handläggning och dokumentering av respektive ansökan. Nu är medlen slut i flertalet åtgärder och därmed förskjuts tyngpunkten från handläggning av ansökningar om stöd till handläggning av utbetalningar.

Enligt brukarundersökningen har Västmanland förbättrat sig inom alla uppmätta delområden sedan senaste undersökning 2009. Länet ligger även bland de absolut bäst skattade i landet på nästan alla uppmätta delfrågor i undersökningen. Sämst resultat uppnås på frågor som Länsstyrelsen inte direkt kan påverka, såsom utformningen av blanketter och mallar.

10

9. Länsstyrelserna ska på ett kostnadseffektivt och för företagen enkelt sätt samt med minimerad risk för sanktioner genomföra uppgifterna som åligger dem ifråga om direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsåtgärder enligt förordningarna (2004:760) om EG:s direktstöd för jordbrukare m.m. och (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. Länsstyrelserna ska, tillsammans med Jordbruksverket, säkerställa att direktstöd till lantbruket och stöd till landsbygdsutveckling i så hög utsträckning som möjligt betalas ut så tidigt som regelverket tillåter samt säkerställa att handläggningstider för beslut och utbetalning av stöd minskar samtidigt som risken för finansiell korrigering förebyggs och minimeras. Länsstyrelserna ska dessutom särskilt arbeta med återkrav och under 2012 hantera de återkrav som är en följd av kommissionens ställningstagande om sanktion för stödåren 2005–2008.

Handläggning av jordbrukarstöd

Under året har arbetet med EU-stöden haft högst prioritet. Arbetet har bedrivits i enlighet med Jordbruksverkets föreskrifter och uppföljningsmål. Cirka 1 680 SAM-ansökningar har kommit in till Länsstyrelsen 2012, vilket är ungefär 50 färre än året innan. I de inlämnade SAM-ansökningarna fanns cirka 4 200 utbetalningsansökningar för direktstöd och miljöersättningar inom jordbruket. Det har dessutom kommit in över 380 ansökningar från lantbrukare om att få påbörja ett nytt, eller utöka ett befintligt, femårsåtagande för de olika miljöersättningarna.

Under året var målet att 100 procent av de som söker SAM-stöd skulle göra detta via Internet. För att uppnå målet hade Länsstyrelsen öppet hus med kontinuerlig hjälp och tillgång till datorer under några veckor innan sista ansökningsdag. Många sökande fick därmed hjälp med att komma igång med Internetansökan. Endast en handfull ansökningar lämnades in på vanligt papper.

Länsstyrelsen har detta år uppnått alla av Jordbruksverkets uppsatta uppföljningsmål (Styr- och UppföljningsSystem i Samverkan, SUSS-JBR) för handläggningen av jordbrukarstöd. Före årsskiftet har Länsstyrelsen fattat mer än 98 procent av besluten om utbetalning för både direktstöden och miljöersättningarna för lantbruksföretagen.

Kontroller av jordbrukarstöd

För stödåret 2012 har kontrollfrekvensen för direktstöden legat på 5 procent av antalet inlämnade ansökningar och på 6,25 procent för miljöersättningarna. Totalt utfördes 89 fältkontroller, vilket är en minskning jämfört med 2011, främst orsakad av en sänkt kontrollfrekvens 2012. Antalet djurkontroller uppgick till 34 stycken (13 nöt, 2 gris och 19 får/get). Inför kontrollsäsongen 2012 satsade Länsstyrelsen på riktade informationsutskick till länets djurägare, vilket vi upplever har haft en positiv verkan på regeluppfyllnaden.

Handdatorn med tillhörande programvara, som är ämnad för fältkontrollerna, har även fungerat bra under 2012 och inneburit en viss tidsbesparing vid de arealbaserade fältkontrollerna. Den största vinsten är dock fortfarande att handdatorn bidragit till att förbättra kvaliteten och noggrannheten vid arealmätningarna i fält.

Under 2012 har arbetsbördan för fältpersonalen varit stor eftersom de personella resurserna blev något mindre än beräknat samt att de uttagna gårdarna varit arealmässigt mycket stora (genomsnittsarealen för gårdsstödet på kontrollgårdarna var 95 hektar, vilket är bland de högsta i Sverige). Trots detta lyckades kontrollpersonalen genomföra årets djur- och arealkontroller med hög kvalitet.

Återkraven

Ett stort arbetsmoment även under detta år har varit återkraven som uppstått på grund av revideringen av jordbrukarblock som pågått i Sverige sedan 2009. Gårdstöd har krävts tillbaka för år 2008, 2009 och 2010 för mark som inte är godkänd jordbruksmark. Länsstyrelsen påbörjade i juli årets arbete med ett trettiotal lantbrukare som har handdjursbidrag kopplat till sina stödrätter. Dessa ärenden var mest brådskande eftersom beslut i ärendet om återkrav för år 2010 krävdes innan handläggningen för att frikoppla handdjursbidraget kunde göras på Jordbruksverket.

I augusti fortsatte arbetet med att handlägga resterande lantbrukare med återkrav år 2009 och/eller 2010. I vissa fall har utredningsarbetet varit omfattande och mycket tidskrävande. Sammanlagt har cirka 350 ärenden beslutats under september och oktober. Mycket tid har ägnats åt att svara på frågor och synpunkter från lantbrukare via brev, mejl och telefonsamtal. Ett tjugotal överklagningar av besluten om återkrav har utretts och yttranden har skickats till Jordbruksverket. I oktober skickades kommuniceringsbrev med återkrav år 2008 ut till ett åttiotal lantbrukare och beslut i ärendena fattades i början av november. Under oktober har även ett sextiotal sanktionsutredningar för år 2008 gjorts och berörda lantbrukare fick beslut om dessa återkrav i slutet av november. Arbetet pågår ännu och vi förväntar oss ett antal överklaganden även av dessa ärenden.

Handläggning av företagsstöd och projektstöd inklusive Leader men exklusive miljöinvesteringar och Egenkul projekt

Under året har arbetet med handläggning av företags- och projektstöd haft hög prioritet och bedrivits i enlighet med Jordbruksverkets föreskrifter. 101 ansökningar om stöd har kommit in till Länsstyrelsen 2012, vilket är betydligt färre än 2011. Av ansökningarna har 60 beviljats att jämföra med 2011 då det beviljades hela 163. Minskningen är en följd av att medlen har tagit slut för flertalet åtgärder. Några inlämnade ansökningar ligger dock och väntar på att snabbt kunna beviljas om det frigörs återförda medel från satsningar som inte blivit så dyra som beräknat eller kanske inte alls har genomförts.

Att den genomsnittliga handläggningstiden för ansökningar är lång beror alltså delvis på att vi inte har avslagit alla i väntan på återförda medel. Detta är också en av anledningarna till att vi ännu inte har kunnat uppfylla SUSS-LB:s krav på handläggningstid om max fyra månader på 90 procent av ärendena.

I år har Länsstyrelsen handlagt över 200 ansökningar om utbetalning, vilket är något fler än 2011 då vi handlade 193. Länsstyrelsen har prioriterat snabb handläggning av utbetalningarna. Utredningsarbetet inför utbetalningar är omfattande. Projektstöd tar framförallt lång tid att kontrollera. Det måste ofta skickas ut kommuniseringsbrev med bl a begäran om kompletteringar. Svaret och kompletteringarna skall sedan behandlas på nytt och i många fall krävs det ännu ytterligare kompletteringar. Trots dessa tidskrävande arbetsmoment har Länsstyrelsen i Västmanlands län lyckats mycket väl med korta handläggningstider för ansökan om utbetalning och vi har nästan nått SUSS-målet om att 90 procent av utbetalningarna skall vara klara inom 90 dagar.

Vi försöker säkerställa att finansiella korrigeringar förebyggs och minimeras genom att ta ut en förhållandevis hög andel av ansökningarna/utbetalningarna i handläggningskontroll. Vi har också haft låg personalomsättning. Både ny och befintlig personal erhåller kompetensutveckling för att uppnå en tillräckligt hög kompetens inom respektive arbetsområde.

Effektivisering

Ett led i ett effektivt genomförande av Landsbygdsprogrammet är att Länsstyrelsen upphandlar en del av kompetensutvecklingen inom ramen för Länsstyrelsens egna kompetensutvecklingsprojekt (egenkul) i stället för att låta rådgivningsföretagen själva ansöka om projektstöd. För år 2012 förlängde Länsstyrelsen de avtal som fanns för år 2011. Upphandling minskar administrationen för rådgivningsföretagen. Det tar också bort risken för fel i beräkning av lönekostnader och indirekta kostnader eftersom det inte behöver redovisas i en upphandling. I ansökan om projektstöd kan enskilda firmor inte ta upp kostnader för eget arbete. Länsstyrelsens upphandling ökar därför antalet rådgivningsfirmor som kan arbeta med kompetensutveckling till landsbygdsföretagare. Under 2012 utförde fyra enskilda firmor viktig rådgivning till landsbygdsföretagare.

Länsstyrelsesamverkan

Samverkan mellan länsstyrelserna på chefs- och handläggarnivå i Mälardalsregionen för ökad likabehandling och effektivare ärendehantering har skett regelbundet genom både fysiska möten och telefonmöten. En gemensam sharepointsida har använts i regionen där det läggs ut material som är av gemensamt intresse som exempelvis remisser, rutinbeskrivningar, mötesprotokoll etc. Under våren träffades kontrollsamordnarna i regionen för diskussion om aktuella kontrollfrågor. Ansvarig handläggare för återkravshanteringen (som följd av blockinventeringen) har utbildat två nyanställda i Uppsala för återkravshanteringen under en dag. Örebro ordnade en utbildnings- och erfarenhetsutbytesdag om brukarskifteshantering och e-handläggningshantering för regionen under en dag i våras. Uppsala anordnade en utbildningsdag för länens LB-handläggare m fl. I regionen försöker vi på alla sätt dra nytta av varandras kompetenser och starka sidor samt i mån av tid hjälpa varandra med olika arbetsuppgifter.

Eftersom det inte finns så mycket pengar kvar i kompetensutvecklingsåtgärderna gjordes detta år ingen gemensam riktad utlysning av möjligheten att söka projektstöd i regionen. I stället meddelades potentiella aktörer att de var välkomna med förfrågningar om länsöverskridande projekt och att länsstyrelserna skulle besluta om stöd efter hand. Det resulterade i knappt tio länsöverskridande projekt inom åtgärd 111 och 331. Eftersom olika län har olika mycket pengar kvar i de fyra budgetar som berör kompetensutveckling har vi inte alltid gjort en rak fördelning av kostnaderna mellan länen. Det viktigaste är istället att bra kompetensutveckling kommer regionens landsbygdsföretagare till del. Länen i regionen samarbetar också genom att ha gemensamma egenkulprojekt för rådgivning till företagare i fyra smala produktionsområden (ekologisk grisproduktion, ekologisk fjäderfäproduktion, ekologisk trädgårdsproduktion och rådgivning till konventionell trädgårdsproduktion). Detta underlättar för rådgivningsföretagen som då kan arbeta i fem län men ha alla kontakter med ett handläggande län.

11

10. Länsstyrelserna ska följa Jordbruksverkets styrning över stödprocessen avseende administrationen av jordbruks- och landsbygdsstöd. Länsstyrelserna ska löpande rapportera handläggnings och kontrolläge till Jordbruksverket enligt av verket fastställd rapportplan, samt bistå Jordbruksverket i att under stödåret uppnå en bättre uppföljning av handläggnings- och kontrolläge av ovan nämnda stöd.

Länsstyrelserna har följt Jordbruksverkets styrning över stödprocessen avseende administrationen av jordbruks- och landsbygdsstöd. Länsstyrelserna har löpande rapporterat handläggnings- och kontrolläge till Jordbruksverket enligt av verket fastställd rapportplan samt bistått Jordbruksverket i att uppnå en bättre uppföljning av handläggnings- och kontrolläge av ovan nämnda stöd.

SUSS-JBR och SUSS-LB (som infördes under slutet av året) har inneburit att det numera enkelt går att följa respektive läns måluppfyllelser. Handläggningsarbetet och kontrollarbetet inom JBR samt administreringen av LB-stöden följs numera regelbundet via de olika mål som är fastlagda av Jordbruksverket.

Länsstyrelsen har med råge uppnått de mål som fanns uppsatta för utbetalning före årsskiftet av jordbruksstöden.

12

11. Länsstyrelserna ska under 2012, tillsammans med Jordbruksverket, genomföra en processgenomgång av stödprocessen för landsbygdsutvecklingsstöd. I denna ska erfarenheter från andra medlemsländer tas tillvara.

Arbetet har letts av Jordbruksverket. Det mesta av utvecklingsarbetet som är kopplat till denna uppgift drivs genom lantbruksdirektörernas intressenätverk LD-21 samt via dialoggruppen m fl arbetsgrupper där medarbetare från länsstyrelserna deltar. SUSS-LB har införts under senare halvan av 2012 och regelbundna uppföljningar gentemot de mål som finns fastställda görs. För att nå en bättre måluppfyllelse diskuterar handläggargruppen nu regelbundet vårt utfall samt vad vi kan göra för att förbättra handläggningstiderna. Processen kommer att fortsätta under 2013.

Processgenomgång av stödprocessen för landsbygdsutvecklingsstöden har på eget initiativ gjorts i samordningsregionen under året och benchmarking pågår för att ytterligare utveckla och effektivera arbetssättet.

En stor kompetensutvecklingsinsats har gjorts för enhetens samtliga medarbetare då enheten var på en givande studieresa till Bryssel under hösten. Resan hade ett intressant program och innehöll besök på alla för Sverige betydelsefulla instanser som befinner sig i Bryssel och som har koppling till landsbygdspolitiken. Enhetens medarbetare fick en betydligt större förståelse för EU efter detta besök.

12. Länsstyrelserna ska verka för ett effektivt regionalt genomförande av Landsbygdsprogrammet för Sverige åren 2007–2013 i syfte att uppnå de i programmet angivna målen i enlighet med förordningen (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. I detta ingår att enligt Jordbruksverkets riktlinjer rapportera om programmets genomförande, resultat och effekter. Länsstyrelserna ska även vara regeringen och centrala myndigheter behjälpliga i förberedelserna för ett nytt landsbygdsprogram för perioden 2014–2020.

Landsbygdsutveckling

Sveriges nuvarande landsbygdsprogram och länets genomförandestrategi har som övergripande mål att skapa ekonomisk, social och ekologisk hållbar utveckling på landsbygden med ökad sysselsättning och minskad avfolkning som resultat.

Partnerskap för landsbygdsutveckling

I länet finns ett brett partnerskap som verkar för landsbygdens utveckling. Partnerskapet träffas regelbundet några gånger per år för att diskutera landsbygdsutvecklingen kopplat till länets landsbygdsstrategi och de prioriteringar som tagits fram i länsstrategin. Via partnerskapet och dess cirka 30 medlemmar har Länsstyrelsen också möjlighet att nå ut med information till många av Landsbygdsprogrammets målgrupper. Under 2012 har Länsstyrelsen bjudit in partnerskapet till tre möten. Ett hade temat förnyelsebar energi, ett ämne som särskilt omnämns i länets strategi. Frågan känns också mycket aktuellt inför kommande landsbygdsprogram. Mötet förlades till Gryta avfallstation i Västerås där vi informerades om biogas i stort, den biogasanläggning som finns samt om kommande satsningar. Därefter gjordes ett studiebesök på kraftvärmeverket i Västerås där LB-projektet ”Salix i Mälardalen” informerade om sitt projekt som genomförs bl a i samarbete med Mälarenergi som också informerade om sin del i projektet. Ett annat av årets möten ägde rum på Västerås slott där landshövdingen bjöd in länets partnerskap, mathantverkare, producenter i länet samt representanter från Jordbruksverket och landsbygdsdepartementet till ett möte om lokal mat som en satsning i linje med våra prioriteringar i länets strategi och den nationella satsningen på ”Sverige det nya matlandet”. Partnerskapet var även inbjudet till ett möte på slottet där LRF och de delar av Länsstyrelsen som lantbrukarna främst kommer i kontakt med träffades för att informera och utbyta erfarenheter. Syftet var att försöka hitta sätt att förenkla för företagen i deras dagliga verksamhet, mötet ingick som en aktivitet i projektet ”Förenkla på Riktigt” som länsstyrelserna bedriver med Kronoberg som ansvarigt län. Nästa partnerskapsmöte i början av 2013 ska ha småföretagande på Landsbygden som tema och kan ses som en fortsättning på temat ”Förenkla på Riktigt”. Det blir även startskottet på arbetet med en ny länsstrategi för landsbygdsutvecklingen inför nästa Landsbygdsprogramsperiod.

Länsstyrelsen har varit regeringen och centrala myndigheter behjälpliga i förberedelserna för ett nytt landsbygdsprogram 2014–2020 genom deltagande i olika arbetsgrupper som tillsatts av Jordbruksverket, genom deltagande i olika konferenser och temadagar samt via det nationella intressenätverket LD-21. Länsstyrelsen har även besvarat olika remisser under året, t ex den omfattande TULPAN-remissen som involverade flertalet enheter på Länsstyrelsen.

Intern samverkan inom Länsstyrelsen

På Länsstyrelsen finns en intern tvärsektorieell beredningsgrupp med representanter från lantbruksenheten, samhällsbyggnadsenheten och naturvårdsenheten. Beredningsgruppens uppgift har varit att bedöma projektstödsansökningar och till viss del besluta om stöd. Gruppen har också utrett möjligheten att skapa synergieffekter mellan åtgärder inom olika EU-finansierade program som berör landsbygden och landsbygdsföretag. Synergieffekter mellan åtgärderna inom Landsbygdsprogrammet förekommer också ofta då samma aktör ansöker om medel för t ex investering och kompetensutveckling.

I Länsstyrelsens enhetsöverskridande plansamrådsgrupp fortsätter arbetet med att bevaka landsbygden och de gröna näringarnas intressen i olika planärenden. Här kommer även bredbandsfrågan in eftersom kommunerna i och med nya PBL är skyldiga att beakta frågan i sin översiktsplanering. Andra aktuella frågor är LIS-områden och strandskyddet samt vindkraftsfrågan. Bevarande av åkermark är också en viktig fråga. Även i det pågående arbetet med att ta fram en Länsplan för Västmanland är landsbygdsfrågorna viktiga att lyfta eftersom länets nästa landsbygdsstrategi bör harmoniera med Länsplanen.

Stöd till företagen utanför de gröna näringarna

Även under 2012 har arbetet med att nå ut till företagare utanför de gröna näringarna med information om möjligheterna i Landsbygdsprogrammet fortsatt. Här har samarbetet med LEADER varit av stor betydelse samt samarbetet med kommunernas näringslivsfunktioner och med enheten för regional utveckling på Länsstyrelsen. Mycket arbete har också lagts ned på att informera de sökande inför ansökan om utbetalning. Prioriterade målgrupper i länsstrategin är kvinnor, ungdomar och invandrare. I och med att många av de beviljade stöden avser verksamheter inom häst- och turismnäringen så har vi glädjande många kvinnliga sökanden inom axel 3. Turismen i länet visar en positiv utveckling och de stöd som beviljats ligger i linje med de prioriteringar vi fastlagt i länets strategi kring målet om fler bokningsbara produkter särskilt med bas i natur- och kulturarvet, ökad mottagningskapacitet och ökad marknadsföring.

Information

Länsstyrelsens informationsblad Ellen-U har utkommit med sex nummer under året. I Ellen skriver vi kortfattat om viktiga saker som lantbrukare och andra småföretagare på landsbygden behöver känna till och tänka på. Vi ger även ut temanummer som tar upp olika angelägna teman som t ex vattenfrågor och övergödning. Enligt en enkät är Ellen en viktig och uppskattad informationskälla för lantbrukarna och företagen i länet.

Samverkan med andra länsstyrelser

Regelbunden samverkan med de andra länsstyrelserna i regionen har pågått under hela året. Det har rört exempelvis utformning och tolkning av regelverk och prioriteringar, gemensamma projekt inom kompetensutvecklingsområdet samt utredning och handläggning av länsöverskridande ansökningar inom Landsbygdsprogrammet.

Bredband

Länsstyrelsen driver nu mycket aktivt bredbandsfrågan i olika sammanhang. Efter kartläggningen av länets IT-infrastruktur som genomfördes 2011 har Länsstyrelsen under 2012 tillsammans med länets kommuner och landstinget tagit fram en långsiktig strategi för den fortsatta utbyggnaden av bredband i länet. Parallellt med detta har Länsstyrelsen intensifierat sina informationsinsatser ute i länet. Under 2012 har det genomförts möten i länets alla kommuner tillsammans med Länsbygderådet som starkt engagerat sig i bredbandsfrågan. Detta i kombination med att de flesta LEADER-områden lämnar förstudiemedel samt i ett fall anställt en person för att hjälpa bredbandsprojekt att komma igång, har gjort att intresset ökat markant för denna fråga. Detta gäller både hos boende och för tjänstemän och politiker i länets kommuner. Några ansökningar har redan kommit in till Länsstyrelsen och ett tjugotal nya föreningar är på gång med ansökningar. Flera av länets kommuner avser att inför nästa år budgetera medel för utbyggnad av fibernät.

Ansökningar

Inom axel 1, 3 och 4 har det under 2012 inkommit 101 ansökningar om stöd varav cirka 60 har beviljats. Tre av dessa avser ansökningar om startstöd till unga jordbrukare. Under 2012 har investeringsviljan i mjölk- och köttproduktion minskat drastiskt. Endast ett stöd är beviljat till mjölk- och inget till köttföretag. En mycket intressant ansökan om investeringsstöd till stall för betande djur ligger vilande i brist på medel. Alla ansökningar om medel till betande djur

högprioriteras i enlighet med länets genomförandestrategi och vår förhoppning är att den sökande ännu kan få bifall på sin ansökan. När det gäller ett annat av länets prioriterade områden, energi, har det varit större aktivitet och sju stöd har beviljats. Intresset för salixodling är fortsatt svagt och endast tre ansökningar på tillsammans drygt 20 ha är beviljade. Förädlingsstöd har utgått till tio företag, varav sex gäller lokal förädling av livsmedel som också högprioriteras i genomförandestrategin. Under 2012 har beslut fattats för alla medel till förädling och modernisering som fanns i länets budget.

Under året har Länsstyrelsen mottagit 31 ansökningar om projektstöd från sökande i länet (exklusive Leader), varav 16 har beviljats. Av dessa avser två ansökningar om stöd till bredband. Satsningen på "Sverige det nya matlandet" fortsätter. Här arbetar Länsstyrelsen på olika sätt för att lokalt uppnå målen för satsningen genom t ex kompetensutveckling, men även via projekt- och företagsstöd. Här spelar det nyligen beviljade projektet "Smaka på Västmanland" en betydelsefull roll för att utveckla och ge förutsättningar för lokal matproduktion och förädling. På det här området händer mycket just nu. De stora matkedjorna är mycket intresserade av att ta in lokalproducerat i sitt sortiment och för många varugrupper är efterfrågan större än tillgången. Flera charkvaruproducenter etablerar samarbeten med lokala leverantörer och många av länets kommuner strävar efter att köpa in mer lokalproducerat. Detta sker samtidigt som fler och fler småskaliga mathantverkare etablerar sig, vilket bidrar till möjligheter att etablera olika slag av turismsatsningar på temat lokal mat vilket ligger helt i linje med länets prioriteringar. Länets matlandetsambassadör är mycket drivande i frågan och hon är dessutom projektledare för "Smaka på Västmanland", vilket ger positiva synergieffekter. Under våren arrangerade Länsstyrelsen även ett seminarium med inbjudna föreläsare för länets producenter och den offentliga sektorn om upphandling av livsmedel. Seminariet var välbesökt och leder förhoppningsvis till en fortsatt utveckling mot mer lokalt upphandlade livsmedel i länet.

Så gott som hela länet, undantaget några tätorter, täcks av fem olika leaderområden som alla är mer eller mindre länsöverskridande. Länsstyrelsen har det administrativa ansvaret för två leaderkontor. Under 2012 har det fattats beslut om totalt 23 nya leaderprojekt.

Kompetensutveckling inom axel 1 och axel 3

Av länets prioriteringsdokument framgår att kompetensutveckling ska bedrivas inom tio målområden som ingår i Landsbygdsprogrammet. Länsstyrelsen har under 2012 erbjudit kompetensutveckling till landsbygdsföretagare i egen regi inom nio av dessa målområden. Arbetet utfördes inom 10 olika projekt finansierade med medel från Landsbygdsprogrammet.

Under 2012 valde Länsstyrelsen att särskilt fokusera på tre olika teman vid sidan om det övergripande målet att stärka företagandet på landsbygden. Dessa tre teman var: *Trädgård som tillgång i besöksnäringen, Lokal mat och Greppa Näringen.*

Trädgård som tillgång

Projektet "Trädgård som tillgång" vänder sig till besöksföretag på landsbygden i fem län runt Mälaren och Hjälmaren. Projektets målgrupp är företag med till exempel Bed & Breakfast, Bo på lantgård, caféer, restauranger och gårdsbutiker. Syftet är att inspirera och kompetensutveckla företagarna till att använda den yttre miljön vid besöksplatsen som ytterligare en del i upplevelsen, att skapa mervärde och därmed förstärka hela företaget. Projektet vill också inspirera till att använda trädgården för att odla till den egna verksamheten eller till säljbara produkter. Under året genomfördes 16 kurser och företagsbesök samt två studieresor (till Italien och England) med totalt cirka 330 deltagare. Aktiviteterna har varit mycket uppskattade och målgruppen har signalerat att dessa aktiviteter verkligen kan hjälpa till att utveckla denna näringsgren i regionen.

Lokal mat

Enligt länets prioritering ska kompetensutvecklingen inom matlandet ske i en sammanhållen satsning på småskalig livsmedelsproduktion. Länsstyrelsen beviljade därför under 2012 medel till matprojektet ”Smaka på Västmanland” som drivs av en nystartad ekonomisk förening. I egen regi anordnade Länsstyrelsen två kurser inom området och inför 2013 finns planer på ytterligare kompetensutveckling i samarbete med projektet Smaka på Västmanland.

Greppa Näringen

I Västmanlands län är cirka 120 lantbrukare aktiva rådgivningsmedlemmar i Greppa Näringen varav fem nya tillkom under året. Fokus har i första hand legat på att genomföra den planerade rådgivningen hos redan anslutna medlemmar och i andra hand att värva nya medlemmar. För 2012 upphandlades enskild rådgivning inom Greppa Näringen för cirka 700 000 kr. Det genomfördes dessutom två kurser och sju fältvandringar (upphandlade och i egen regi) inom Greppa Näringen. Ämnena för gruppaktiviteterna var bl a lantbrukets klimatpåverkan, miljövänlig dikesrensning och markstruktur och bördighet.

De vattendragsgrupper som under tidigare år startats i avrinningsområdena till Isätrabäcken, Hjulbäcken och Lillån fick även under 2012 stöd av Länsstyrelsen i form av kompetensutveckling. Fyra fältvandringar förlades till Isätrabäcken och Hjulbäcken med god uppslutning. En studiecirkel har startat inom Lillåns avrinningsområde. Arbetet med vattendragsgrupperna sker i nära samarbete med Miljöenheten och Vattenmyndigheten och har sin utgångspunkt i Länsstyrelsens vattenstrategi.

Övriga målområden

Kompetensutveckling till lantbruksföretag inom målområdena Ett rikt odlingslandskap, En giftfri miljö, Ekologisk produktion, Djurens välfärd och Företagsutveckling inom gröna näringarna genomfördes också under 2012. Totalt avtalades om sex utvecklingsgrupper/kursserier, tre fältvandringar och tre kurser riktade till jordbruksföretag. Två fältvandringar och sju kurser genomfördes i egen regi. Enskild rådgivning till jordbrukare inom Ekologisk produktion genomfördes framförallt genom avtalad verksamhet. Rådgivningsverksamheten inom ekologisk trädgårdsodling var även 2012 ett regionalt samarbete och utfördes av personal från Länsstyrelsen i Västmanland. Fyra kurser till denna målgrupp genomfördes i egen regi. Till konventionella trädgårdsodlare i regionen genomfördes enskild rådgivning inom Giftfri miljö och Ingen övergödning genom avtalad aktör. Även en kurs om integrerat växtskydd med besök av en norsk expert genomfördes av aktören.

För kompetensutveckling inom målområdena Företagsutveckling utanför gröna näringarna och Landsbygdsutveckling genomfördes åtta kurser i egen regi under året.

Betesmarker och våtmarker

Under 2012 har vi upprättat cirka 20 nya åtagandeplaner för betesmarker med särskilda värden och uppdaterat (främst p g a blockredigering) ungefär lika många. Vi har även levt upp till de i SUSS-JBR tidsatta målen. Tre enskilda rådgivningar för betesmarker, har genomförts under året. Till restaurering av betesmarker har stöd beviljats till tio nya objekt om sammanlagt drygt 40 ha, vilket areellt är i nivå med föregående år.

Ett flerårigt arbete pågår på Länsstyrelsen för att sprida information om våtmarkernas miljönytta till markägare samt försöka förmå dem att anlägga våtmarker och fosfordammar på särskilt utpekade områden där miljönyttan bedöms vara störst. Länets första fosfordamm har nu färdigställts och den andra är snart färdig för slutbesiktning. Dessa kommer att bli viktiga demonstrationsanläggningar för att sprida intresse för åtgärden i länet. Miljölagstiftningen och alltför låga ersättningsnivåer är hinder för restaurering av våtmarker, framförallt det komplicerade prövningsförfarandet som måste till även vid mindre ändringar av dikningsföretag.

13. Länsstyrelserna anvisas medel från landsbygdsprogrammet via anslag 1.21 och 1.22 inom utgiftsområde 23 vilket regleras via Jordbruksverkets regleringsbrev för budgetåret 2012. Under 2012 ska länsstyrelserna särskilt arbeta för att minskahandläggningstiderna inom axel 1,3 och 4 samt delar av axel 2 (avseende Utvald miljö). Länsstyrelserna ska redovisa följande:

- handläggningstiderna för ansökningar om beslut om stöd och ansökningar om utbetalningar samt hur länsstyrelsen arbetar för att minska handläggningstiderna,
- vilka åtgärder som har låg anslutning i länet, översiktligt analysera orsakerna till detta samt redovisa vilka insatser länsstyrelsen vidtagit under 2012 för att öka anslutningen till dessa åtgärder för att besluten och utbetalningarna kopplade till programmet ska vara i fas och att de relevanta resultatmål och omfattningsmål som finns fastställda i programmet är uppnådda vid utgången av 2011.

Handläggningstider vid ansökan om stöd

De i SUSS-LB fastställda målen för handläggningstider har följts upp regelbundet sedan målen infördes under hösten 2012. När vi analyserar siffrorna kan vi konstatera följande; Målet om max 120 dagar har för hela 2012 uppgått till 50 procent för ansökan om företagsstöd och 63 procent för ansökan om projektstöd, (totalt 81 ansökningar om stöd).

Inom axel 1 har medelhandläggningstiden varit under 120 dagar i 77 procent av ärendena. Att målet inte har nåtts fullt ut beror främst på att fyra registrerade ärenden har legat länge i väntan på eventuella återförda medel som skulle kunna leda till att ansökningarna kan beviljas. Inom axel 2 har medelhandläggningstid varit under 120 dagar på samtliga 37 ärenden och här uppnår vi SUSS-målet.

Inom axel 3 har medelhandläggningstid varit under 120 dagar på endast 25 procent av ärendena. Anledningen är att 23 registrerade ärenden har legat länge i väntan på behandling, kompletteringar och eventuella återförda medel. Det är särskilt bredbandsprojekten som drar ut på tiden då en inkommen ansökan aldrig är fullständig. Det tar också tid för publicering av marknadsanalysen som skall publiceras i en månad innan beslut. Dessutom tar det oftast några månader innan projektet får ett beslut om stöd från Post- och telestyrelsen. Bredbandsprojekten kan inte beslutas innan vi vet vilken offentlig medfinansiering som finns. Jordbruksverkets mål att ett beslut skall fattas inom 120 dagar är därmed mycket svåruppnåeligt när det gäller stöd till bredband.

Inom axel 4 har medelhandläggningstiden varit under 120 dagar på 50 procent av ärendena. Det är svårt att minska handläggningstiden när ansökningar väntar på LAG:s behandling och ett LAG-beslut. Det har under 2012 inte tagit mer än tre veckor till beslut från Länsstyrelsen när ärendet väl inkommit till Länsstyrelsen.

I vissa fall är det alltså ett medvetet val från Länsstyrelsens sida som har lett till lång handläggningstid. I andra fall är det faktorer som mer eller mindre ligger utom Länsstyrelsens kontroll. Självklart finns det dock mycket att göra för att försöka snabba upp handläggningsprocessen och det är ett arbete som kommer att fortsätta under 2013, både internt på enheten samt inom ramen för vårt regionsamarbete.

Handläggningstider vid ansökan om utbetalning

Snabb handläggningstid vid ansökan om utbetalning har varit högprioriterat under året. Vad gäller utbetalningar har målet om max 90 dagars handläggningstid uppnåtts till 85 procent, vilket är mycket nära det efterfrågade målet. Västmanland tillhör därmed de absolut bästa länen i landet. Medelhandläggningstiden är 55 dagar på samtliga 281 utbetalningarna. 15 ärenden har fått en längre

handläggningstid än 90 dagar beroende på att sökande inte kunnat lämna kompletteringar inom utsatt tid.

Kompletteringar från de sökande tenderar att dra ut på tiden. De sökande upplever många gånger att kraven är väldigt högt ställda på det underlag som Länsstyrelsen är tvungen att begära in innan beslut kan tas i det enskilda ärendet. Många ansökningar kräver en omfattande insats från Länsstyrelsens sida. Dels i form av diskussion med sökanden innan denne skriver ansökan, dels när ansökan kommit in med ett eller flera kommunikationsbrev med krav på kompletteringar innan Länsstyrelsen kan fatta beslut om stöd/utbetalning samt slutligen kommunikering vid ansökan om utbetalning. Flera aktörer avstår tyvärr från att söka om projektstöd för att administrationen känns för betungande. Ansökningsblanketterna är svårförståeliga och det krävs mycket guidning och många återkopplingar från handläggarnas sida för att få in en komplett ansökan. Inför nästa programperiod är det angeläget att förenkla rutinerna för både de sökande och för handläggare.

Åtgärder med låg anslutning

Det är endast i Serviceåtgärden, 321, vi fortfarande har låg anslutning. Det pågår en lång rad aktiviteter i länet som tillsammans börjar ge resultat. Flera ansökningar om bredbandsprojekt har kommit in och ett tjugotal föreningar/områden har dialog med Länsstyrelsen om byanätsprojekt. I många av kommunerna tillsätter man tjänster som ska arbeta med bredbandsutbyggnaden och flera kommuner planerar att avsätta medel i nästa års budget för bredbandsutbyggnad. Länets väl utbyggda ADSL-täckning har haft en dämpande effekt på efterfrågan av bredbandsstöd. Men nu har intresset för frågan tagit ordentlig fart och skapat ett tryck underifrån, vilket märks inte minst på antalet förfrågningar om stöd.

I åtgärd 323, Bevarande och uppgradering av natur- och kulturarvet återstår en del outnyttjade medel, men det handlar om en begränsad summa pengar. Det finns ett antal ansökningar på gång som kommer att förbruka resterande tillgängliga medel under 2013.

Länsstyrelseinstruktion 4§

15

3. tillsyn över att fastighetsinnehav avvecklas enligt 18 kap. 7 § ärvdabalken. Förordning (2008:1346)

Länsstyrelsen bevakar löpande att dödsbarns ägande av fastigheter taxerade som lantbruksenhet avvecklas inom fyra år från dödsfallet. Ärenden identifieras med hjälp av bouppteckningshandlingar från Skatteverket och fastighetsregister.

Länsstyrelsen har under året mottagit cirka 35 bouppteckningshandlingar från Skatteverket där dödsfallet skett 2012 och där den avlidne var ägare till fastigheter taxerade som lantbruksenhet. Av de dödsbarn där dödsfallet skedde 2007-2008 har tolv uppmanats skriftligt av Länsstyrelsen att avsluta sitt fastighetsinnehav genom arvskifte eller försäljning.

Fiske

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2012	2011	2010
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,74	0,52	0,56
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,54	0,72	0,90
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	0,88 %	0,91 %	1,00 %
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	1 257	1 147	1 228
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	0,86 %	0,84 %	0,86 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	249	251	253
Antal beslutade ärenden	255	244	244
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	0
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	283	311	291

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 62*

16

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i de olika sakförordningarna.

Om verksamheten

Länsstyrelsen har ett dokumenterat gott anseende i samhället bland såväl yrkesfiskare som övriga avnämare med intresse av fiske och fiskevård.

Länsstyrelsens fiskefunktion eftersträvar en snabb, effektiv och rättssäker handläggning av inkomna ärenden. Samverkan i fiskefrågor med övriga enheter på Länsstyrelsen är omfattande och väl fungerande. Samverkan med de sex övriga berörda länen inom regionen när det gäller Mälars-Hjälmarsfrågor, Dalälvsfrågor och gemensamma frågor inom Norra Östersjöns Vattendistrikt fungerar utmärkt. Länsstyrelsen i Västmanland har samordningsansvaret när det gäller fiskefrågor i Mälaren.

Funktionen har liksom tidigare år bedrivit och stöttat en omfattande fältverksamhet med bl a vattenprovtagning, elfisken, nätprovfisken och kräftprovfisken i ett stort antal sjöar och vattendrag. Kräftprovfisken följer i huvudsak den länsövergripande förvaltningsplanen för flodkräftan som presenterades 2010. Resultaten av de omfattande elfiskena har sammanställts i en intern rapport och har inrapporterats till och registrerats i SLU:s elfiskedatabas.

Länets fiskefunktion är, när det gäller fiskespecifika Mälarsfrågor, samordnare för övriga berörda län. Biotopvård och fiskevårdsåtgärder i teori och praktik har utförts såväl inom projekt drivna av enheten som i projekt drivna av arbetsgrupper i samverkan med andra enheter. Totalt anslogs 350 000 kronor till fiskevård från Havs- och Vattenmyndigheten. Huvuddelen av dessa medel har förbrukats till fisketillsyn i Mälaren och fiskevårdsprojekt som främst omfattat flodkräftfiskevård inom hela länet, men också för analyser av gösens vandringsmönster i Mälaren. Åtgärder för att gynna vandringsfisk i våra vattendrag har i nära samverkan med övriga berörda enheter och intressenter prioriterats.

Yrkesfisket

En succession och förnyring inom yrkesfiskarekåren pågår och antalet licensierade yrkesfiskare inom länet är därför i stort sett konstant eller något ökande över tiden d v s omkring 27 i Västmanlands läns del av Mälaren och Hjälmaren. Intresset inom den yngre generationen för

etablering inom yrkesfisket är glädjande stort. Berörda län och HaV-myndigheten har emellertid som policy att den tillgängliga fiskeresursen i sjöarna ska beskattas uthålligt så att bestånden inte fiskas ner och så att yrkesfiskarna kan förvänta sig en framtida acceptabel inkomst av verksamheten. Detta leder till en restriktiv hållning vid beviljandet av nya yrkesfiskelicenser samtidigt som efterfrågan på nya licenser är stort särskilt när det gäller Hjälmarens.

Miljöcertifieringen enligt MSC (Marine Stewardship Council) av gösfisket i Hjälmarens har inneburit ett lyft för det yrkesmässiga fisket i sjön. Även mälarfiskaren har börjat fundera på att försöka certifiera Mälarens gösfiske. Framtidstron hos yrkesfiskarna är stor i såväl Mälaren som Hjälmarens och flertalet företag uppvisar god lönsamhet. Detta gäller särskilt hjälmarefiskarna som förutom ett bra gösfiske också kan glädja sig åt ett givande kräftfiske med ökande fångster. Gösfisket i Mälaren har också varit mycket gott under senare år och fångsterna har betalats bra. Förhoppningen är också att det nya höjda minimimåttet på gös i Mälaren som infördes 1 juli 2012 i kombination med nya restriktioner i nätfisket kommer att innebära ökade gösfångster och förbättrad ekonomi för fisket i Mälaren. De nödvändiga begränsningarna av ålfisket har för vissa yrkesfiskare inneburit minskade inkomster, vilket i första hand drabbat mälarfiskare som är mer beroende av inkomster från ålfisket än hjälmarefiskarna som har fler ben att stödja sig på tack vare ett givande signalkräftfiske.

Tillsyn

I Västmanland finns drygt 260 särskilt utbildade och förordnade fisketillsynsmän. Dessa bedriver tillsyn i flertalet av länets 800 sjöar och i de större och viktigare vattendragen. Om man bortser från tillsynen i Mälaren och Hjälmarens saknar dock Länsstyrelsen detaljerade uppgifter om denna verksamhet. Tillsynen i Hjälmarens redovisas gemensamt för berörda län av Länsstyrelsen i Örebro län. Vad gäller Mälaren redovisar Länsstyrelsen i Västmanlands län gemensamt för övriga berörda län (Uppsala, Stockholm och Södermanland). Stockholm stads idrottsförvaltning har anlåtits för den viktiga övergripande tillsynen över hela Mälaren. 5-6 tillsynsmän har därvidlag involverats i den operativa verksamheten. Antalet operativa tillsynsdagar för dessa har under 2012 redovisats till 50 stycken, totalt utfördes 1 164 kontroller vilka ledde till 167 anmärkningar och 12 beslag med polisanmälan. Brott mot regler om märkning och utmärkning av redskap och avvikelser vad det gäller tillåtna nätmaskstorlekar är de vanligaste orsakerna till anmärkningar och beslag. Därutöver har fem klubbar/föreningar mot ersättning av fiskevårdsmedel övervakat efterlevnaden av fiskebestämmelser i mynningsområdena av Kolbäckån, Eskilstunaån, Arbogaån, Svartån och i den inre delen av Enköpingsviken.

Miljömålsarbete

Miljömålsarbetet är en viktig uppgift för fiskefunktionen och berör främst miljömålen *Levande sjöar och vattendrag* och *Bara naturlig försurning*, men även många av de övriga målen kan på ett eller annat sätt kopplas till fiskevårdsarbetet, artskydd eller utveckling av näringar som har fiskeanknytning (yrkesfiske, fisketurism). Samordningen fungerar väl inom de mål som syftar till att skydda och restaurera vattenmiljöer. Flera långsiktiga och kortsiktiga projekt löper på. Exempel på långsiktiga projekt är restaurering av flodkräftbestånd och kartläggning av fiskarternas dynamik i våra vattendrag, medan vissa restaureringsprojekt kan betecknas som engångsinsatser med långtidseffekt. Inom fiskevården har flodkräftfiskevård, biotopvård, fria vandringsvägar och återetablering av utslagna bestånd av öring i vattendragen prioriterats.

Lovande återintroduktioner av öring sker i bl a Kolbäckån vid Ramnäs och i Jerån, Darsbobäcken, Mörtbäcken, Gruvbäcken och Skäftbäcken inom Hedströmmens avrinningsområde.

Förstärkningsutplanteringar av öring pågår också i andra delar av Hedströmmen och i Arbogaån. Återintroduktioner av öring och olika biotopvårdsåtgärder pågår i Hedströmmens huvudfåra och i bivattendragen. Uppföljning av 2011 års flodkräftutsättningar i fyra sjöar och två vattendrag visar att resultatet hittills är positivt. Resultaten av liknande projekt har tyvärr tidigare ofta varit negativa

främst på grund av den stora omfattningen av illegala signalkräftutplanteringar, men förhoppningsvis står vi här inför ett trendbrott.

17

16. Länsstyrelserna ska verka för ett effektivt regionalt genomförande av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige åren 2007–2013 i syfte att uppnå målen enligt förordningen (EG) 1198/2006. Länsstyrelserna ska även vara regeringen och centrala myndigheter behjälpliga i förberedelserna för ett nytt program 2014–2020. Länsstyrelserna ska fortsatt redovisa hur de främjat och bidragit till den nationella offentliga finansieringen av det operativa programmet för fiskerinäringen i Sverige perioden 2007–2013.

Länsstyrelsen eftersträvar alltid en snabb, effektiv och rättssäker handläggning av inkomna ärenden. Ekonomisk stötning till initiala investeringar för nya företagare kan antingen ges med landsbygdsprogrammedel eller medel från Europeiska Fiskerifonden (EFF). Stödet från EFF förutsätter att sökanden är licensierad yrkesfiskare, vilket begränsar antalet stödberättigade. I vissa fall går det att kombinera olika stödformer för att underlätta utvecklingen av en yrkesfiske- eller fisketurisminriktad verksamhet på landsbygden. Ett fortsatt stort intresse för investeringar har noterats från yrkesfisket, vilket lett till mycket arbete med strukturstödet till yrkesfisket. Sju ansökningar om stöd till licensierade fiskare har handlagts under året. Västmanland är det län i landet som, efter ansökningar från yrkesfiskarna, har tilldelats mest medel till insjöfisket från Europeiska Fiskerifonden.

Jordbruksverket har i alla förekommande fall till fullo täckt behovet av nödvändig offentlig medfinansiering av länets stödärenden till yrkesfisket i Mälaren och Hjälmaren. Länsstyrelsen har därför inte direkt bidragit finansiellt till genomförandet av det operativa programmet för fiskerinäringen.

18

17. Länsstyrelserna ska redovisa hur de bidragit till arbetet med omprövning av vattendomar.

Länsstyrelsen i Västmanlands län har gjort tolkningen att detta uppdrag framförallt är kopplat till vattenförvaltningsarbetet och de miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram som beslutades av Vattendelegationen 2009-12-16.

Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med att ta fram en strategi för omprövning av vattendomar och lagligförklaring av företag utan dom/tillstånd. Hela vattenfunktionen på Länsstyrelsen har varit involverad i arbetet med att ta fram vilken typ av vattendomar som är prioriterade att ompröva samt vilka geografiska områden som är prioriterade. Flera ärenden som drivs är nu aktuella för överprövning och möjlig lagföring.

Tabell 1.2			
Länsfakta inom fiskeområdet	2012	2011	2010
Antal fiskevårdsområden	33	33	33
Antal yrkesfiskelicenser	27	27	26
Antal fartygstillstånd	0	0	0
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram	7	6	7

Kommentarer tabell 1.2

I länet råder som synes konstanta förhållanden under den senaste treårsperioden. Detta kan tas som bekräftelse på att det inte föreligger några större svårigheter eller problem med lönsamhet och investeringsvilja inom yrkesfisket och att fiskevårdsområdesföreningarnas verksamhet överlag fungerar väl.

Regional tillväxt

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2012	2011	2010
Årsarbetskrafter män ¹⁾	5,35	4,37	3,57
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	5,29	4,32	4,56
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	7,33 %	6,33 %	5,58 %
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	11 757	11 486	13 618
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	8,07 %	8,43 %	9,48 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	217	219	377
Antal beslutade ärenden	211	236	342
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	3	11
Bidragutbetalningar (tkr) ^{3,4)}	32 088	37 995	40 653

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 30*

Kommentar till ovanstående tabell:

Det ökade antalet årsarbetskrafter förklaras av resursförstärkning för arbete med EU-projektet Affärsplan Västmanland. Verksamheten i övrigt bedrivs på samma nivå som under 2011.

22

Länstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i de olika sakförordningarna.

Utvecklingen i länet 2012

Allmänt

Västmanland med tio kommuner och en befolkning på drygt 256 000 invånare, har ett näringsliv som domineras av stora exportinriktade företag som ABB och Bombardier i Västerås, Systemair i Skinnskatteberg och Seco Tools i Fagersta. Verkstadsföretagen levererar högteknologiska produkter, som har ett allt större innehåll av tjänster. Många mindre/medelstora företag är underleverantörer till storföretagen. Handel, företagstjänster samt kreditinstitut och försäkringsbolag är exempel på branscher som sysselsätter en mindre andel av de sysselsatta, jämfört med riket medan byggsektorn ligger som riket.

Befolkningsökning i länet – Västerås svarar för merparten av ökningen

Vid årsskiftet 2012/2013 uppgick länets befolkning till 256 224 personer, vilket innebär en ökning med 1 967 personer jämfört med motsvarande tidpunkt året innan. I Västerås kommun ökade befolkningen med 1 790 personer till 140 499 invånare, vilket var en större ökning än riksgenomsnittet. Befolkningen ökade även i Hallstahammar, Fagersta, Arboga, Köping, Sala och Surahammar. I Kungsör, Norberg och Skinnskatteberg minskade befolkningen under loppet av 2012.

Sysselsättningen – ökningen har stannat av

Drygt 20 procent av befolkningen i länet är sysselsatta inom verkstadsindustrin och energisektorn, vilket är betydligt högre än för riket i stort. I Västmanland slog finanskrisen 2008/2009 hårt mot tillverkningsindustrin. Totalt minskade antalet sysselsatta med drygt 4000 personer under 2009 och i tillverkningsindustrin minskade sysselsättningen samma år med fler än 3000 personer. Efter finanskrisen har tillväxten ökat igen och sysselsättningen låg 2011 på en högre nivå än innan nedgången. Den senaste tiden finns dock allt fler tecken på att den återhämtning som skedde efter

finanskrisen stannat av. Text har förtroendet för det ekonomiska läget försämrats både bland företag och bland hushåll samtidigt som antalet varsel har börjat öka. Det är därför troligt att den ekonomiska utvecklingen i länet, liksom i riket, återigen kommer att vara svagare än normalt under en tid framöver.

Arbetslösheten har ökat

Arbetsförmedlingens statistik visar att arbetslösheten under tredje kvartalet 2012 uppgick till drygt 10 procent av arbetskraften. Arbetslösheten bland kvinnor är några tiondelar högre än bland män. Arbetsförmedlingens statistik visar att för ungdomar i åldern 18-24 år var arbetslösheten mer än dubbelt så hög som för 20-64 åringar. Bland de unga var arbetslösheten betydligt högre för män än för kvinnor. Även bland utrikesfödda var arbetslösheten mycket hög, både för kvinnor och för män. Antalet varsel under tredje kvartalet 2012 ligger på en högre nivå jämfört med 2011. Arbetslösheten har enligt Arbetsförmedlingens statistik ökat jämfört med motsvarande period för ett år sedan.

Brist på utbildad arbetskraft

Matchningen på arbetsmarknaden fungerar sämre än i många andra delar av landet och har liksom i riket även försämrats under senare år. I Västmanland är andelen personer med en eftergymnasial utbildning betydligt lägre än i riket i genomsnitt. Denna skillnad gäller både för kvinnor och för män. Andelen kvinnor i länet med eftergymnasial utbildning är högre än för män. Även andelen i länet som är behöriga till och andelen som påbörjar en eftergymnasial utbildning är högre bland kvinnorna. Andelen har dock ökat de senaste åren och ligger väl i nivå med flera av grannlänen. Trots att utvecklingen på arbetsmarknaden och efterfrågan på arbetskraft under andra halvåret 2012 varit svagare än tidigare under året, är rekryteringsproblemen enligt Arbetsförmedlingen fortsatt stora¹. Rekryteringsproblemen har även ökat något jämfört med tidigare under året. En fjärdedel av företagen i Arbetsförmedlingens intervjuer uppger att de upplevt brist på den kompetens de sökt vid rekryteringar det senaste halvåret. Det är en något högre andel än för riket i genomsnitt.

Pendlingen ökar

En väl fungerande arbetspendling är en grundförutsättning för att de lokala arbetsmarknaderna i länet ska kunna växa och för att matchningen på arbetsmarknaden ska kunna förbättras. Nära 5000 västmanlänningar reste år 2010 dagligen till Stockholms län för att arbeta. Pendlingen från Västmanland uppgick totalt till omkring 13 500 personer, det är en ökning med omkring 1500 personer jämfört med 10 år innan. Det höga antalet pendlare innebär att mer än var tionde person som förvärvsarbetade också pendlade. Omkring 10 500 personer pendlade in till Västmanland.

Uppdrag 21 Uppföljning av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, se redovisning uppdrag 24.

Uppdrag 39 Konkurrensförordning en utgångspunkt för handläggning av företagsstöd

Länsstyrelsen har som ett viktigt kriterium i bedömning av företagsstöd tagit i beaktande att en effektiv konkurrens inte får påverkas genom stöden. Stöd ges bl a endast till företag med en större marknad än den lokala.

Länsstyrelsen har under 2012 arbetat med att som ett tvärgående perspektiv i den regionala tillväxtverksamheten prioriterat insatser för att:

- Informera om konkurrensbestämmelser t ex i samband med stöd till företag
- Ha uppsikt över länet för att om så funnits skäl uppmärksamma Konkurrensverket på förhållanden som kan tyda på överträdelser av konkurrensbestämmelserna
- Vara uppmärksam på regleringar som kan hindra en effektiv konkurrens
- Verka för att konkurrensaspekter beaktas hos Länsstyrelsen och övrig offentlig verksamhet i bl a offentlig upphandling.

¹ Se ”Arbetsmarknadsutsikter hösten 2012 Västmanlands län” Arbetsförmedlingen

20. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur samverkan mellan länsstyrelserna och statliga myndigheter sker inom det regionala tillväxtarbetet samt hur denna samverkan utvecklats.

Kontinuerlig samverkan med en mångfald av aktörer

Länsstyrelsen i Västmanland utövar det regionala utvecklingsansvaret. Med utgångspunkt ibland annat det regionala utvecklingsprogrammet (RUP) fattar Länsstyrelsen beslut om de regionala tillväxtmedlen. Länsstyrelsen konstaterar att det finns en mångårig tradition av ett väl fungerande partnerskap i länet, såväl på politisk- som på tjänstemannanivå. Denna samverkan har under året utvecklats ytterligare framförallt inom näringslivsområdet genom Västmannarådets arbete med Affärsplan Västmanland, se redovisning under uppdrag 25.

Länsstyrelsen leder och/eller ingår i en mångfald av nätverk

Kompetensrådet, (tidigare Kompetensplattformen) med Länsstyrelsen som sammankallande har genomfört regelbundna möten med företrädare för bl a kommuner, berörda statliga myndigheter, landstinget, Västmanlands Kommuner och Landsting, företrädare för näringslivet samt utbildningsanordnare på lokal och regional nivå. Syftet med Kompetensrådet är att identifiera brister och behov av nya satsningar samt att informera om pågående satsningar inom kompetensförsörjningsområdet. Kompetensrådet är referensgrupp till den del av Länsplanenarbetet/RUS som handlar om arbetsmarknad och kompetensförsörjning. Exempel på gemensamma insatser är:

- *Vägledarforum*, seminarier i arbetsmarknadskunskap för arbetsförmedlare och studie- och yrkesvägledare i samarbete med Mälardalens högskola m fl aktörer. Seminarierna är temabaserade och erbjuds två gånger per år.
- *Kompetens för Tillväxt*, årlig kompetensdag som vänder sig till ansvariga aktörer i länet, för att lyfta fram goda exempel och utvecklingsfrågor och som anordnas i samarbete med Mälardalens högskola och Västerås stad.
- *Jämställdhet i regional tillväxt*
Inom ramen för att jämställdhetsintegrering av regional tillväxt är Mälardalens högskola en viktig samverkanspart. Sakkunnig i jämställdhet ingår i referensgruppen för Mälardalens kompetenscenter för lärande, se även redovisning uppdrag 25.

Näringslivsforum

Näringslivsforum är en mötesplats för kommunernas näringslivschefer samt landstingets näringslivsansvariga. Nätverket leds av Länsstyrelsen och till mötet adjungeras vid behov näringslivsfrämjande aktörer och andra berörda organisationer etc. Näringslivsforum är ett viktigt forum för erfarenhetsutbyte kring lokala och regionala utvecklingsfrågor. Under året har arbetsgrupper arbetat inom fyra samverkansområden: utveckling av kommungemensamt projektkontor, förbättrad information/nätverk, näringslivskontorens roll i kompetensförsörjning/attraktionskraft samt innovationer/affärsutveckling.

Tillväxtråd

Tillväxtrådet är ett forum för länets cirka 40 företagsutvecklande aktörer m fl inom ramen för länets regionala tillväxtprogram. Länsstyrelsen ansvarar för rådet, som träffas två gånger per år för erfarenhetsutbyte, ökad kunskap och konkreta diskussioner om insatser.

Under 2012 har temana för råden varit innovationer respektive företagsklimat.

RTP-team

Inom ramen för länets regionala tillväxtprogram 2009-2013 har bildats samarbetsteam för vart och ett av de fyra insatsområdena företagsklimat, nyföretagande, affärsutveckling och innovationer. Teamen består av helt eller delvis offentligfinansierade företagsutvecklande aktörer. Privata aktörer kan vid behov tas in. Teamens funktioner:

- Informera varandra om pågående och kommande aktiviteter/projekt
- Bjuda in varandra till olika aktiviteter
- Tillföra gruppen ny kunskap till nytta för det företagsutvecklande arbetet
- Arrangera gemensamma företagarakttiviteter
- Främja ökat samarbete mellan aktörerna
- Varje år diskutera och föreslå angelägna insatser

Länsstyrelsen avsätter max 1-2 mkr (50 procent av kostnaderna) per år i projektmedel till angelägna insatser/projekt för respektive team. Insatser/projekt ska innebära samverkan/samarbete mellan olika nyföretagarakttörer. Förslag till användning av medlen diskuteras fram i Team Nyföretagande och presenteras vid Tillväxtrådets höstmöten.

Under 2012 har teamarbetet resulterat i bl a ett gemensamt nyföretagarprojekt "Företagsdax" med åtta delaktiviteter. Projektet har fått medel från EU:s strukturfonder, regionala fonden, med 5 miljoner kronor. Vidare har team affärsutveckling beviljats regionala tillväxtmedel för en större insats riktad till mindre företag och flertalet kommuner fått företagsklimatmedel (se vidare under Entreprenörskap).

Samverkan - regionala statliga myndigheter

Nätverk för statliga myndigheter

Landshövdingen inbjuder årligen statliga myndigheter som har verksamhet i länet. Tema för 2012 års träff var verksamheten vid polismyndigheten. Vid mötet diskuterades även åtgärder för att minska mäns våld mot kvinnor i länet. Deltagande myndigheter var SLU Skogsmästarskolan, Skogsstyrelsen Region Svea, Kriminalvårdsmyndigheten, Förvaltningsrätten, Västmanlands Tingsrätt, Lantmäterimyndigheten, Åklagarmyndigheten, Trafikverkets Region Öst, Försäkringskassan Västmanland samt Migrationsverket. Länsstyrelsen anser att dessa nätverksträffar ger möjlighet till värdefullt erfarenhetsutbyte samt samsyn och samarbete kring för länet viktiga utvecklingsfrågor.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen är en central samverkanspart. Framförallt har samverkan skett genom Kompetensplattformen/Kompetensrådet inklusive Vägledarforum. Arbetsförmedlingen har även deltagit att i processen med att ta fram delprojektet "Växa i Västmanland" inom ramen för Länsplanen/Regional utvecklingsstrategi. Under året har kontinuerlig samverkan även skett med Arbetsförmedlingen för att t ex utveckla arbetsmarknadsutbildningar för flyktingar inom etableringsreformen.

Mälardalens högskola

Regelbundna möten genomförs med representanter för högskolans ledning om arbetsmarknads- och kompetensförsörjning. Länsstyrelsens beslut om att bidra med utvecklingsmedel till lärutbildningen inom ramen för Mälardalens kompetenscenter för lärande, är ett resultat av de samtalen. Mälardalens högskola har också medverkat i processen med att ta fram delprojektet "Växa i Västmanland" och har i det arbetet tagit fram ett strategiskt dokument som beskriver högskolans roll som regional kompetensförsörjare, se även text ovanstående rubrik "Länsstyrelsen leder och/eller ingår i en mångfald av nätverk".

Mälardalens högskola är också medlem i det år 2011 bildade Västmannarådet Rådet leds av landshövdingen och utgör det regionala ledarskapet för att utveckla innovationsstödssystemet i

länet. I rådet ingår företrädare för offentlig sektor, näringslivet och akademien, enligt den s k Triple Helix-modellen. Mälardalens högskola har en viktig roll som ägare till flera utvecklingsprojekt, såsom Automation Region och Robotdalen, motor för idé- och innovationsutvecklingen samt som centrum för forskning och utveckling.

SLU – Skogsmästarskolan

Länsstyrelsens samverkan och insatser för Skogsmästarskolan har främst gjorts genom ekonomiska satsningar på utveckling av forskningen. Värdefulla ekonomiska bidrag har även lämnats av andra parter som t ex Sparbanksstiftelsen. Arbetet med inriktning på forskning och även för utveckling av internationella kurser kommer att fortsätta under kommande år. Sedan tidigare finns en samverkan genom Stiftelsen Skog & Trä, där Skinnskattebergs kommun och SLU deltar. Skogsmästarskolans verksamhet har dokumenterad hög kvalitet, har stor betydelse för Skinnskattebergs kommuns attraktivitet och är en tillgång för hela länet. Länsstyrelsen är mot denna bakgrund övertygad om att Skogsmästarskolans verksamhet bör fortsätta att vara lokaliserad till Skinnskatteberg.

Programkontor/sekretariatet för EU:s strukturfonder Mål 2 Östra Mellansverige

Länsstyrelsen har fört dialog om flera projekt med programkontoret, ofta i samarbete över länsgränser. Länsstyrelsen har också varit medlem i den samrådsgrupp som lägger fram förslag till bedömningar av ansökningar till strukturfondspartnerskapet.

EU:s regionala utvecklingsfond har under året medfinansierat många projekt i Västmanland, där Länsstyrelsen också delfinansierat delar av kostnaden (se nedanstående tabell).

Medfinansierade projekt av Länsstyrelsen 2012, som även finansierats av EU:s strukturfonder, regionala fonden

Projekt	Projektägare	Medfinansiering av Länsstyrelsen 2012 (tusental kr)	Total kostnad 2012 inkl EU-bidrag (tusental kr)
Företagsdax	Almi Företagspartner Mälardalen AB	1 220	3 710
Företagscoachning Östra Mellansverige	Almi Företagspartner Mälardalen AB	1 000	14 550
Plus – utveckling av social ekonomi	Coompanion	250	6 520
Metoder för att återställa deponier	Intresseföreningen Bergskraft	212	3 000
Triple Steelix	Jernkontoret	400	16 300
Bergskraft	Ljusnarsbergs kommun	200	7 830
Affärsplan Västmanland	Länsstyrelsen Västmanland	1 263	8 686
Företagsstöd i Västmanland	Länsstyrelsen Västmanland	3 143	6 286
Godsflöden i Östra Mellansverige	Regionförbundet i Örebro län	266	3 720
Finansiering EU:s strukturfondspartnerskap	Regionförbundet Östsam	50	750
Träinee -Trainee för Mellansvensk träindustri	SLU	230	500
Design- och utvecklingskontor	Tillväxtgruppen Norra Västmanland	600	2030
Gemensam process näringslivsförnyelse	Västerås Science Park	3261	10 630
		12 095	84 512

Länsstyrelsen i Västmanlands län är en av de större medfinansierarna i EU-programmet för regionala fonden i östra Mellansverige för perioden 2007-2012.

ESF-rådet för EU:s strukturfonder Mål 2 Östra Mellansverige

Länsstyrelsen har med gott resultat i samverkan med fem län i Östra Mellansverige varit arbetsgivare för projektet ESF-Jämt som finansierats av EU:s socialfond, se även sakområde jämställdhet.

Nationella myndigheter**Yrkeshögskolemyndigheten**

Länsstyrelsen har även i år bidragit med att ge en sammanfattning av den regionala efterfrågan på kompetens, vilket används som underlag för myndighetens beslutsfattande om tilldelning av yrkeshögskoleutbildningar.

Genom de nationella nätverken Reglab och RegKomp för kompetensplattformansvariga, utbyts kunskaper och erfarenheter med myndighetens personal på en rad olika områden såsom validering och analysarbete inom yrkeshögskolan.

Ett utbyte och samarbete sker också genom trelänsprojektet Yh Mälardalen, vilket bl a resulterade i en gemensam satsning vid årets Rekryteringsmässa i Västerås med yrkeshögskoletema. Ett valideringsseminarium för utbildningsanordnare har också genomförts i samarbete med

Yh Mälardalen och Yrkeshögskolemyndigheten. Projektet har hjälpt sökande med underlag och rådgivning, vilket bidragit till att över 40 procent av Västmanlands ansökningar till Yh-myndigheten för 2013 har beviljats, vilket är ett gott resultat.

Tillväxtverket

Verket är en viktig samarbetspartner för Länsstyrelsen. Inom programmet ”Främja kvinnors företagande” har kontinuerlig dialog förts om de nya medlen för perioden 2011-2014. Under året har en andra utlysning av projektmedel ägt rum i länet och medel fördelats till sju insatser.

Länsstyrelsen har haft samverkan inom de olika utlysningar Tillväxtverket haft under året, t ex om regionalt ledarskap inom innovationsområdet. Länsstyrelsen har gett stöd till Landstinget och Västerås kommun vid ansökningar till Tillväxtverket angående testbäddar. Båda projekten beviljades och ett utvecklingsarbete pågår. Länsstyrelsen har ingått i den sk regionala kontaktgruppen, ett forum för regionala tillväxtfrågor samt erfarenhetsutbyte om företagsstöden. För samarbete med Tillväxtverkets EU-programkontor, se ovan under rubrik ”Programkontor/sekretariat för EU:s strukturfonder Mål 2 Östra Mellansverige.

Tillväxtanalys

Länsstyrelsens kompetensplattformansvariga har medverkat i Tillväxtverkets uppföljning av regionalt kompetensplattformarbete.

Vinnova

Länsstyrelsen var tillsammans med Vinnova, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Innovationsrådet arrangör för den nationella inspirationskonferensen ”För en innovativ offentlig verksamhet”. Konferensen ägde rum den 18 september i Västerås och samlade drygt 100 deltagare.

Inom ramen för arbetet med länets strategi för forskning- och innovation har Länsstyrelsen samarbetat med Vinnova i analysen av fakta, funktioner och styrkeområden.

Samarbete sker även genom projektet Robotdalen som medfinansieras av EU:s regionala strukturfond samt flera län i Mälardalen.

Socialstyrelsen och Folkhälsoinstitutet

Samarbete med Socialstyrelsen och Folkhälsoinstitutet sker inom områdena kvinnofrid och folkhälsa, som också är prioriterade inom insatsområdet ”En god vardag” i länets regionala utvecklingsprogram.

Länsstyrelsen bedömer att samverkan i länet fungerar väl

Länsstyrelsen konstaterar att samarbetet i länet mellan statliga myndigheter är väl fungerande. Detta, tillsammans med samverkan med länets övriga länsutvecklande aktörer, är en förutsättning för en positiv utveckling i länet.

24

24. Länsstyrelserna ska redovisa varför aktuella prioriteringar gjorts vid beslut om medel inom ramen för ändamålen inom anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.

Prioriterade insatsområden 2012 är innovation, entreprenörskap och kompetensförsörjning

Insatser och användning av medlen från 1.1-anslaget påverkas av förhållandet att Västmanland är ett av landets främsta industrilän. Länets struktur med ett flertal ”bruksorter” och tung industri sätter sin prägel på länet. Detta har lett till att länet har företag som är framgångsrika på världsmarknaden, men paradoxalt samtidigt till att utbildningsnivån är jämförelsevis låg.

Insatserna har inriktats mot åtgärder som avser såväl att ta till vara styrkeförhållanden i form av starka industrikluster inom till exempel automation, robotik, järnvägsteknik och energi/elkraft. Svagheter som behöver bearbetas är den jämförelsevis låga utbildningsnivån. Matchningen mellan

utbud och efterfrågan på arbetskraft behöver stärkas, eftersom den fungerar sämre än i många andra delar av landet. Nyföretagandet, entreprenörskap och stimulans till nya jobb och verksamheter behöver stärkas.

I länet har pågått ett arbete att ta fram en Länsplan som är inriktad på tre utvecklingsområden: fysisk planering, infrastruktur och kommunikationer samt arbetsmarknad och kompetensförsörjning. Arbetet med Länsplanen har skett och sker i samverkan med länets kommuner och landstinget.

Strävan har under de senaste åren varit att tillsammans med övriga finansörer koncentrera insatserna till större, långsiktiga projekt med starka länsaktörer som till exempel Mälardalens högskola, utvecklingsprojekt och kluster som t ex Robotdalen, Automation Region och elkraft/energi. Det är angeläget att satsningarna inom ramen för 1:1-anslaget bidrar till en långsiktig hållbar struktur för utveckling och förnyelse i länet.

Genom programskrivning och dialog med länets aktörer och parter i utvecklingsarbetet finns det en stark uppslutning kring den Nationella strategins insatsområdena Innovativa miljöer, Entreprenörskap och Kompetensförsörjning. Merparten av medlen har därför styrts till dessa tre insatsområden. I budget för 2012 avsattes 6,5 mkr, 9 mkr och 11,5 mkr + 5 mkr till företagsstöd, d v s totalt 32 mkr av 35,5 mkr för dessa ändamål, se även uppdrag 21.

Kompetensförsörjning.

Huvudsakliga inriktningar på arbetet är att dels generellt höja utbildningsnivån i länet och dels att förbättra matchningen på arbetsmarknaden.

Särskild satsning görs på unga i skolan, dels för att öka kunskapen om arbetsmarknaden och stimulera intresset för tekniska utbildningar och dels för att stimulera till förståelse för vikten av genomförda studier med godkända avgångsbetyg. Denna inriktning ansluter även till EU 2020-strategin. Uppdraget att bilda kompetensplattformar är centralt i detta arbete och redovisas under uppdrag 25.

Innovativa miljöer

Länsstyrelsen har sammanfattningsvis inriktat sina insatser inom innovation och förnyelse mot i huvudsak tre områden: *Regionalt ledarskap* genom Västmannarådet och projekt Affärsplan Västmanland, *Ökad samverkan* i insatser för länets företagsutvecklande aktörer samt *Effektiva verktyg och medel* för innovation och tillväxt i små och medelstora företag genom främst GEM-projektet (Gemensam process för näringslivsförnyelse i Västra Mälardalen som drivs av Västerås Science Park, Almi Invest och 1:a Västmanlandsfonden). Huvudsyftet är att genom stimulans till innovationer och affärsverutveckling skapa fler arbetstillfällen i länet.

Entreprenörskap

Prioriterade insatsområden är att stimulera nyföretagande och affärsutveckling. Många nya arbetstillfällen skapas inom de mindre företagen och särskilt stöd till investeringar kan ges i form av regionalt bidrag till företagsutveckling (företagsstöd).

Beslutade medel 2012 1:1-anslaget

Nationella strategin projekt	Insatsområde	Beslut 2012 (tkr)	Beslut 2011
1a. Innovativa miljöer	Innovationer	4 355	879
	Kluster	0	6 325
	Miljö/energi	2 409	493
	Analys/program	1 890	1 100
	Summa	8 654	8 797
1b. Entreprenörskap	Nyföretagande	4 343	4 247
	Affärsutveckling	7 040	8 901
	Företagsklimat	2 286	940
	Turism	450	332
	Kultur	625	1 050
	Summa	14 744	15 470
2a. Kompetensförsörjning	Utbildning	4 669	2 950
2b. Ökat arbetskraftsutbud	Arbetsmarknad	1 550	601
	Summa	6 219	3 551
3a. Regionförstoring	Kommunikationer	697	360
3b. Utvecklat informationssamhälle	IT/bredband	0	477
	Summa	697	837
4 Strategiskt gränsöverskridande samarbete	Internationalisering	0	90
Jämställdhet	Jämställdhet	0	442
Integration	Integration	150	158
Summa använda projektmedel		30 466	29 337
Summa företagsstöd		5 023	4 324
Summa Kommersiell service		56	281
Summa totalt		35 545	33 942

25. Berörda länsstyrelser ska, i enlighet med prioriteringarna i den nationella strategin för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning 2007–2013, innefattande tydliggörandena i regeringens skrivelse Strategiskt tillväxtarbete för regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning (skr. 2009/10:221), ge en sammanfattning av verksamheten inom regional tillväxt. Sammanfattningen ska vara uppdelad på prioriteringarna i den nationella strategin och innehålla de viktigaste insatserna under året. För prioriteringen Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud ska särskilt arbetet med den regionala kompetensplattformen redovisas. Sammanfattningen ska även innehålla en bedömning av resultatet av de redovisade prioriteringarna.

1. Innovativa miljöer har utvecklats

I föregående årsredovisning påpekades behovet av stimulans till små- och medelstora företag och den sårbarhet som uppstår när orter är beroende av ett eller några stora företag. Den bilden gäller alltså, men positiva tecken finns inom de verksamheter som bedrivs av inkubatorn Create och det lokala riskkapitalbolaget 1:a Västmanlandsfonden. Create är ett dotterbolag till Västerås Science park och erhåller i likhet med 1:a Västmanlandsfonden finansiellt stöd av Länsstyrelsen. Fonden är ett riskkapitalbolag som fokuserar på investeringar i ett mycket tidigt skede. Dessa verksamheter har märkbart bidragit ökat inflödet av förfrågningar och ansökningar om stöd till innovationer.

En ny innovativ miljö har under året tillkommit med stöd av Länsstyrelsen. Swedish Institute of Computer Science (SICS) har etablerat ett dotterbolag med placering på Mälardalens högskola i Västerås. Länsstyrelsen är representerad i styrelsen för SICS. Syftet med företaget är att öka forsknings- och utvecklingsamverkan mellan akademien och länets näringsliv.

Västerås Science Park är en framträdande aktör och genomför i projektet GEM (Gemensam process för näringslivsförnyelse i Västra Mälardalen), ett omfattande program för stimulans till innovativa idéer. Inom ramen för Västerås Science Park utförs även en omfattande nystartsverksamhet.

Samarbetet med Västmanlands Forsknings- och Utvecklingsråd om såddfinansiering/innovationsstöd har fortsatt under året med huvudsyfte att stödja teknikintensiva nya företag i ett tidigt skede.

Affärsplan Västmanland utgångspunkt för Länsstyrelsens insatser inom innovativa miljöer

Länsstyrelsens insatser inom innovativa miljöer har under 2012 framförallt genomförts inom ramen för Västmannarådets arbete med Affärsplan Västmanland.

Regionalt ledarskap - Västmannarådet

Arbetet med Affärsplan Västmanland har initierats och samordnas av den strategiska gruppen Västmannarådet som utövar det regionala ledarskapet. Västmannarådet leds av landshövdingen och består av företrädare för offentlig sektor, näringslivet och Mälardalens högskola och har haft fyra sammanträden under året. De i Affärsplan Västmanland verksamma utvecklingsledarna, som är anställda hos Länsstyrelsen, avrapporterar sitt arbete till Västmannarådet.

Huvudinsatserna inom Affärsplan Västmanland är:

a) Att utveckla en forsknings- och innovationsstrategi

Innovationsstödsystemet genomlyst

Som ett underlag för framtagning av en forsknings- och innovationsstrategi 2013 har tre kartläggningar genomförts under året inom följande områden:

- Funktionsanalys av länets företagsfrämjande aktörer
- Finansieringsanalys av offentliga medel för länets innovationsstödsystem
- Branschanalys av industriella styrkeområden

Funktionsanalysen visar bland annat att det finns rikligt med aktörer för nystartsaktiviteter, men endast ett fåtal aktörer för kapitalförsörjning och exportverksamhet. Denna funktionsanalys har kompletterats med en bransch- samt finansieringsanalys.

En fortsatt utveckling av innovationsstödssystemet i Västmanland bör handla om att förtydliga roll- och ansvarsfördelningen i systemet, snarare än tillkomst av ytterligare aktörer. Det regionala ledarskapet bör arbeta fram en modell för att mäta systemets leveransförmåga. För att detta ska fungera bör de regionala finansörerna i högre grad gemensamt försöka att arbeta fram en strategi och handlingsplan för vilken typ av aktiviteter respektive utförare ska finansiera.

Finansieringsanalysen avser offentliga medel som tillförs innovationsstödssystemet från EU-, nationell, regional och lokal nivå. Med utgångspunkt i de olika finansieringskällorna står nationella aktörer för det största bidraget till regionen, med totalt cirka 120 miljoner kronor. Akademien tillför cirka 15 miljoner kronor. Därtill kommer från nationell nivå de regionala utvecklingsmedel som Länsstyrelsen förfogar över för stöd till företag och regionala utvecklingsåtgärder. EU, inklusive sjunde ramprogrammet bidrar med drygt 83 miljoner kr och regionen medfinansierar 66 miljoner kr. Den lokala nivån tillför i storleksordningen 26 miljoner kronor. Omsättningen om sammantaget 310 miljoner kronor utslaget per capita ger 1,211 kr. Det visar att innovationsstödssystemet i Västmanland har en finansiering i nivå med en av de ledande innovationsregionerna i Sverige (dvs Skåne).

Branschanalysen visar att den tillverkande industrin fortfarande är ryggraden i det västmanländska näringslivet, både mätt i omsättning och antal sysselsatta. Detta trots att sysselsättningen inom direkt tillverkning minskar. Tillverkningsvolymerna ökar dock och många företag inom andra branscher är beroende av industrin för sin utkomst, bl a den växande skaran företag inom kvalificerad företagservice.

Bland de nystartade företagen de senaste åren återfinns däremot endast ett fåtal tillverkande företag. Huvuddelen av de nystartade företagen är inom tjänstesektorn och bedriver konsultverksamhet, verksamhet inom bygg och anläggning eller detaljhandel. I Västmanland startas idag drygt dubbelt så många företag som för tio år sedan. De tre prioriterade styrkeområdena automation/robotik, energi/elkraft och järnväg utgör en viktig del i näringslivet, då över hälften av länets export sker inom dessa branscher. Västmanland är ett av Sveriges mest varuexportintensiva län och det höga exportberoendet är samtidigt en styrka, svaghet, möjlighet och hot. Forskning, utveckling och innovation sker i huvudsak i de större bolagen.

Länsstyrelsen har även genomfört en översyn av arbetet inom länets Innovationsråd i syfte att klargöra roller och ansvarsfördelning. Den praxis som framkommit genom arbetet med såddfinansiering/innovationsstöd har lagts fast i antagna riktlinjer.

b) Att identifiera länets styrkeområden

Västmanland har flera styrkeområden med nationell potential

Automation och robotik är sedan tidigare etablerade styrkeområden i Västmanland och präglar projekten Automation Region och Robotdalen. Västmannarådet har fattat beslut om att därutöver även utveckla ytterligare insatser för styrkeområdena elkraft/energi, tåg/järnväg och hälsoteknik. Dessa profilområden drivs aktivt av några större företag och det finns en mångfald av företag i länet som kan utvecklas inom dessa områden. Företagen har också potential för en nationell och internationell marknad och de är forsknings- och kunskapsintensiva.

c) Att säkerställa långsiktig finansiering

Det är en stor utmaning för klustren är att säkerställa långsiktig finansiering, både till utvecklingsprojekt och till drift. Flertalet finansörer vill bidra till utvecklingsprojekt, men få beviljar längre finansiering än ett eller tre år. Det är ännu svårare för klustren att hitta finansörer för driften. Detta leder till att klusterorganisationerna har svårt att arbeta långsiktigt, ständigt måste söka nya finansieringskällor och i perioder har mycket begränsade resurser till insatser, vilket påverkar långsiktiga resultat. Västmannarådet arbetar med att finna nya lösningar för hur nationella

styrkeområden och kluster i regionen kan skapa gemensamma funktioner för en effektivare resursanvändning, att i större utsträckning attrahera nationellt kapital till utvecklingsprojekt och att genom ökad samverkan med länets övriga finansiärer skapa stringenta långsiktiga satsningar på länets nationella styrkeområden. Ett exempel är att öka samverkan mellan de två nationella satsningarna på förstudier till testbäddar inom vården hos Landstinget Västmanland och äldreomsorgen hos Västerås Stad. En annan insats är finansiering för etablering av SICS i länet och samverkan kring ansökningar för strategiska forsknings- och innovationsagendor.

d) Att marknadsföra länet för att attrahera kvalificerad arbetskraft

Modell för marknadsföring framtagen

Västmannarådet har utarbetat ett förslag till marknadsföring av Västmanland i syfte att attrahera kvalificerad arbetskraft till länets kunskapsintensiva företag. Marknadsföringsmodellen som behöver genomföras i bred samverkan med länets aktörer kommer att implementeras i länet under 2013.

e) Att säkerställa företagens behov av arbetskraft.

Detta arbete genomförs i nära samarbete med Kompetensrådet/Kompetensplattformen, se text nedan.

f) Från idé till kommersialisering

Västmannarådet stöder genom projektet Affärsplan Västmanland även kommersialisering av innovationer inom ramen för Mälardalens högskola. Syftet är att på ett tidigt stadium identifiera produkter och tjänster med kommersiell potential. Runt varje enskild ny produkt eller tjänst bildas ett "team" som på bästa sätt stödjer utvecklingen mot kommersialisering. Hittills har ett tiotal team startats. Verksamheten fortsätter 2013.

g) Västmanlands Newcomers

Under året har Länsstyrelsen initierat ett nätverk för nyinflyttade akademiker "Västmanlands Newcomers". Syftet är att bidra till nyinflyttade akademiker, både från utlandet och andra delar av Sverige, ska få ett socialt nätverk och känna sig integrerade i samhället.

Länsstyrelsens bedömning är att insatserna allmänt inom innovationsområdet och framförallt genom Västmannarådets initiativ inom Affärsplan Västmanland har bidragit till ökad medvetenhet om betydelsen av gemensamma mål och samverkan mellan aktörerna inom innovationsstödsystemet. Flera konkreta förslag har tagits fram och genomförts inom respektive delområde, vilket bland annat bidrar till en effektivare resursanvändning.

2. Entreprenörskap - grund för tillväxt och utveckling i länet

Länsstyrelsen har under året drivit och samordnat flera större samlade insatser för att stimulera entreprenörskap inom ramen för det regionala tillväxtarbetet i länet. Arbetet har inriktats på utvecklingsområden för länet: den relativt outvecklade entreprenörsandan generellt, nyföretagandet som är lågt samt affärsutveckling i små/medelstora företag, främst inom marknadsföring och säljkunskap. Insatserna har utgått från de fyra team som arbetar inom ramen för det regionala tillväxtprogrammet 2009-2013: företagsklimat, nyföretagande, affärsutveckling och innovationer.

Ett trettiotal aktörer samverkar inom de olika teamen. Förutom Länsstyrelsen medverkar näringslivskontoren i länets kommuner, Almi, Coompanion, Mälardalens högskola, Nyföretagarcentra, Västerås Science Park, Handelskammaren Mälardalen, European Enterprise Network Mälardalen, Exportrådet regionalt, Västmanlands FoU-råd, Create Business Incubator, Ung Företagsamhet, Winnet Företagsamma kvinnor i Västmanland, Företagarna Västmanland, LRF Mälardalen samt de fleråriga större klusterprojekten Robotdalen, Automation Region samt Triple Steelix.

a) Gemensamma nyföretagarinsatser har utvecklats

Västmanland har traditionellt varit ett storföretagsdominerat län. Detta hänger kvar och entreprenörsandan är fortfarande relativt outvecklad. Verket för Tillväxtanalys har ansvaret för nyföretagarstatistiken i landet. Denna visar att nyföretagandet i länet har ökat under 2000-talets första decennium. Dock ligger nivån på nyföretagandet per invånare i länet bland de lägre i landet i sin helhet.

Sverige i sin tur ligger lågt i en internationell jämförelse, när det gäller start av nya företag. Nya livskraftiga företag genererar numera den enskilt största sysselsättningstillskottet över tid i den privata ekonomin. Det finns därför behov av att stimulera entreprenörskap och nyföretagande i länet.

En medveten satsning på ökat nyföretagande har under 2012 resulterat i start av samlingsprojektet "Företagsdax", som är planerat att pågå t o m 2014. EU-medel har beviljats från regionala fonden. Alla nyföretagaraktörer i länet samverkar kring en mängd insatser:

- Inspiration och förbättrad information - fyra delinsatser.
- Gemensamma informations-/inspirationsträffar runt om i länet om att starta eget
- Starta eget-mässor/torg två gånger per år
- Företagare som förebilder
- Företagarportal på webben
- Bra start - ökad kunskap inför och vid företagsstart - tre delinsatser.
- Nyföretagarprogrammet Kick start
- Bästa affärsidé – Drakarna
- Generationsskiften – ta över befintligt företag
- Livskraftiga nya företag – uppföljning och insatser 1-3 år efter start - en delinsats.
- Internationellt samarbete inom Östersjöområdet om nyföretagandeinsatser i Östersjöstrategins anda.

Målen är att:

- Minst 3 000 personer – 50 procent kvinnor och 50 procent män deltar i projektets aktiviteter
- Överlevnadsgraden tre år efter start ökar från nuvarande 65 procent till 70 procent 2014
- Nyföretagandet i länet ökar, från nuvarande cirka 1 400 till minst 1 600 år 2014
- Antalet nya företag inom kunskapsintensiva verksamheter ökar
- Kvinnors andel av nyföretagandet ökar från nuvarande 1/3 till minst 40 procent år 2014
- Personer med invandrabakgrund ökar andelen nyföretagande från 18 procent till minst 20 procent

b) Entreprenörskap för unga har hög prioritet

Entreprenörskap i gymnasieåldern

Strategin för att öka entreprenörsandan i länet är att börja med yngre personer och ungdomar. UF (Ung Företagsamhet) för ungdomar i gymnasieåldern är en viktig verksamhet för detta. Med hjälp av finansiering från Länsstyrelsen, kommunerna och näringslivet, har UF haft ungefär samma volym det senaste läsåret som föregående år med 523 ungdomar som drivit 154 provföretag. År 2011 deltog 540 ungdomar med 152 företag.

Sommarlovsentreprenörer

Sommarlovsentreprenörverksamhet har drivits i nio av länets tio kommuner med ett hundratal företag drivna av ungdomar i åldern 16-17 år. Länsstyrelsen har även här stöttat föreningar och kommuner med projektmedel för detta.

Entreprenörskap i grundskolan

Entreprenörskap är inskrivet i den nya läroplanen för grundskolan, Lgr 11. Det är angeläget skolorna kommer igång med utvecklings- och genomförandearbete för att integrera entreprenörskap

i skolarbetet. Därför utlyste Länsstyrelsen under 2011 medel för att utveckla entreprenörskap. Sex av länets tio kommuner fick projektpengar om sammanlagt 3,2 mkr för att stimulera entreprenörskap och entreprenöriellt lärande bland eleverna. Det var starten på en flerårig satsning för att bistå grundskolorna i länet att utveckla metoder för att integrera entreprenörskap i årskurs 1-5 och 6-9 i ordinarie skolämnen och tematiskt. Sammanlagt 400 lärare och över 3 000 elever deltar.

En uppföljning av projekten har gjorts 2012 efter det första läsåret. Mycket tid har ägnats åt att inspirera lärare/skolpersonal och att lära dessa vad entreprenörskap/entreprenöriellt lärande egentligen är. De projektansvariga konstaterar att detta ska konkurrera med alla andra förändringar i skolan och att det tar tid att förändra attityder, men att man detta första år lagt en grund för fortsatta mer operativa insatser till eleverna.

c) Affärsutvecklingsinsatser för ökad konkurrenskraft i små/medelstora företag

De små och medelstora företagen blir allt viktigare för sysselsättningen i länet i takt med att de stora globalt inriktade företagen fortsatt effektiviserar och automatiserar sin produktion och inte är den ”sysselsättningsmotor” man var tidigare.

Insatserna har under 2012, med hjälp av direkta företagsstöd projektmedel till företagsutvecklingsinsatser, koncentrerats till främst

Företagsstöd

Under året har färre företagstöd beviljats än föregående år, vilket sannolikt kan härledas till den rådande konjunkturen. Det har även synts en skiftning i de investeringar som görs. Tidigare gavs en stor andel investeringsbidrag för maskininvesteringar, medan stöd numera alltmer lämnas till företag inom tjänstesektorn, nästan uteslutande för webbaserade investeringar. Nedanstående siffror visar på utvecklingen:

- År 2010 beviljades 100 företagstöd (50 investeringsbidrag, 42 konsultcheckar och åtta innovationsstöd)
- År 2011 beviljades 48 företagstöd (14 investeringsbidrag, 29 konsultcheckar och fem innovationsstöd)
- År 2012 beviljades 31 företagstöd (7 investeringsbidrag, 15 konsultcheckar och nio innovationsstöd)

Länsstyrelsens uppföljning av företagstöd 2012, som även beviljats medfinansiering av EU:s regionala strukturfond, visar preliminärt att 67 nya arbetstillfällen skapats, 35 procent för kvinnor och 65 procent för män. Målet var att bidra till 122 arbetstillfällen. Uppföljningen visar att mer än 50 procent av detta mål är uppfyllt. Tio företagstöd har beviljats där företaget drivs av kvinnor. Omsättningen har ökat i 30 företag. Många faktorer påverkar omsättningen, men stöden är givetvis en bidragande faktor. 18 företag har kommit in på nya försäljningsmarknader.

Fyra företag har rapporterat en utveckling av export, både att den befintliga exporten utökats till nya länder, men även att man har påbörjat export från ett tidigare nolläge. Stöd med högre belopp har gett större effekt.

Länsstyrelsen gör varje år en uppföljning med frågor om hur företagen upplevt ansökningsförfarandet, handläggningstiden, om och hur stödet hjälpt dem med investeringen m m. Av enkätsvaren kan utläsas att investeringsviljan minskat.

Det verkar vara få av investeringarna som leder till några integrations- eller jämställdhetsinsatser på grund av stödet. Däremot har nästan hälften uppgivit att stödet bidragit till positiva miljöinsatser. Drygt hälften av företagarna tycker att det är ganska enkelt att fylla i ansökningsblanketten och att Länsstyrelsens handläggningstid före beslut var relativt kort.

Företagarcoaching

Företagarcoachingen har skett brett till företagare med företag under 20 anställda inom alla branscher inom projektet ”Företagspartner Öst”. Drygt 70 företagare har fått affärscoaching av

Almi Företagsparters med utgångspunkt från frågeställningen ”var vill du vara med ditt företag om fem år och hur du ska komma dit”.

Affärsutveckling för företagarkvinnor

Inom programmet ”Främja kvinnors företagande” har två projektomgångar genomförts. Det första med inriktning mot att bistå kvinnliga företagare som vill starta eget med att ta fram eller utveckla affärsplaner. Här deltog 270 kvinnor.

I den andra omgången är fokus på att, utifrån de behov av insatser som kvinnorna fått ange i första omgången, genomföra olika utbildningar, coachning m m. De mest frekvent angivna behoven är mer kunskaper om marknadsstrategi, marknadsföring, webben och sociala medier som säljkanal, säljteknik, ledarskap, bokföring, ekonomiska nyckeltal, presentationsteknik samt kommunikation. Insatserna bedrivs inom sju projekt i alla delar av länet och beräknas vara klara under första kvartalet 2013.

Insatser för länets besöksnäring

Projekt för internationell affärsturism har under året bedrivits för ett 40-tal företag i Västmanland. VKL (Västmanlands Kommuner och Landsting) är huvudman för insatsen. Ett avtal har skrivits med Visit Sweden om att utnyttja deras tjänster och marknadskanaler i främst Tyskland och Holland. Intresseförfrågningar från dessa länder bearbetas och vidareförmedlas till logi- och konferensanläggningar, äventyrs- och naturbaserade besöksnäringföretag m fl i länet. Dessa har sedan ansvaret att i samverkan föra affären i ”hamn” med den utländska researrangören, företaget eller föreningen. I projektet ingår också kompetensutveckling för turismföretagen, kontaktresor och hur man blir medlem och använder olika bokningssystem på webben. Projektet har pågått sedan 2010 och avslutades 2012.

Främjande av export-/import insatser

Två större exportprojekt har genomförts under året med betydande finansiering från Länsstyrelsen. Miljöteknikprojektet Clean i Västmanland, drivet av Mälardalens högskola, har detta år helt inriktats på att bistå företag i Västmanlands och Södermanlands län med miljöteknikprodukter, tjänster eller koncept för att hitta avkänare i andra länder. Exempel på delprojekt: solceller och bioenergi i Botswana, solceller på Zanzibar, marksanering i Polen, energieffektiva bostäder i Norge.

Ett matchmaking-projekt har drivits under 2012 i länet ”Östersjön – en marknad för de mindre företagen”. Det är EEN (European Enterprise Network) som bistått intresserade företag att hitta marknader/kunder/partners i länderna runt Östersjön. I en utvärdering har företagen uttryckt att det fått kvalificerad hjälp för att gå vidare med de upparbetade kontakterna.

Utveckling samhälls-entreprenörskap

Samhälls-entreprenörskap och socialt företagande har de senaste åren hamnat i fokus. Under året har Companions i fyra län samarbetat och drivit projektet Plus Östra Mellansverige, som Länsstyrelsen stödjer med projektpengar under tre år fram till 2014. I projektet ska koncept utvecklas för att stimulera och utveckla stödet till socialt företagande.

d) Bättre företagsklimat

Länet placeras i en länsjämförelse bland de sista länen om alla kommuner summeras i Svenskt Näringslivs årliga mätning om företagsklimatet i kommunerna. Så har det varit under en lång följd av år. Under året har dialog förts med länets kommuner om insatser för att förbättra det lokala företagsklimatet. Utlysning om projektmedel har skett och nio kommuner har fått medel för att satsa extra på förbättrad dialog, information och service till företag. Exempel på aktiviteter som genomförts är seminarier om bättre värdskap, rådslag med företag – kommunpolitiker - tjänstemän, utveckling av inflyttar- och medflyttarservice, utveckling av fastighetsägarnätverk, nyhetsbrev till företagare, öppet hus på kommunen för företagare, praktik för kommunpolitiker/tjänstemän hos

företag. Sammanlagt beräknas 140 lokala politiker, 290 kommuntjänstemän och 870 företagare delta i aktiviteterna under 2012-2013.

e) Ökat entreprenörskap i kulturella/kreativa sektorn

I samarbete med landstinget har en satsning på kultur och kreativa sektorn genomförts med inriktning på entreprenörskap och de tillväxtmöjligheter som finns inom denna sektor. Samarbetet har fungerat väl och resulterat i tio stöd till företag och föreningar inom kreativa och kulturella näringar under året för en miljon kronor.

Sammanfattning entreprenörskapsinsatser 2012

Årets insatser för ökat entreprenörskap i länet har varit behovsstyrda och omfattat en rad utvecklingsområden, från ökad entreprenörsanda bland barn och ungdomar till exportinsatser i mindre företag samt entreprenörskap i skolan och kvinnors företagande. Insatserna har gjorts utifrån en genomtänkt strategi i länets tillväxtprogram. De allra flesta volymmålen om antal deltagande företag och individer har uppnåtts. Vad gäller resultaten av insatserna, (mätt i bl a nya företag, män, kvinnor, invandrarbakgrund, supportade företag som visar god tillväxt, antal nöjda deltagare m m) pågår ett utvecklingsarbete för en succesivt effektivare uppföljning och utvärdering av projektverksamheten.

Länsstyrelsen har som samordnare för länets regionala tillväxtprogram bidragit till att en bättre samverkan utvecklats mellan de företagsfrämjande aktörerna i länet, bl a genom de fyra bildade team som arbetar med gemensamma insatser ut till företagen. Dessa insatser har gett effektivare aktiviteter genom att flera aktörer samlat kan bistå med olika med företagsutvecklings- och nyföretagarinsatser. Länsstyrelsens insatser under 2012 för ökat entreprenörskap i skolan går hand i hand med att i de nya läroplanerna för grund- och gymnasieskolan står numera entreprenörskap inskriven och kommunerna/skolan behöver god start för att förankra och utveckla detta. Den långsiktiga satsningen i länet inom programmet ”Främja kvinnors företagande” har hittills nått ut till ca 1 500 kvinnor i länet med utbildning, coaching, mentorskap, nätverksbyggande m m. Ökad omsättning i kvinnoledda företag och fler kvinnor som startar eget är målet, men effekterna kan mätas först på några års sikt.

3. Kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud

Matchningen mellan arbetskraftsutbud och arbetslivets tillgång till arbetskraft är sämre i Västmanland jämfört med riket. Det övergripande målet för Länsstyrelsens arbete är att öka utbildningsnivå för kvinnor och män samt att öka matchningen.

a) Arbete inom uppdraget Kompetensplattformen under 2012

Inom ramen för regionala kompetensplattformen har följande arbete initierats och utförts:

”Växa i Västmanland”

Kompetensförsörjning och arbetsmarknad har varit ett delprojekt inom arbetet med att ta fram en regional utvecklingsstrategi/Länsplan för Västmanland. En strategi för delprojektet har tagits fram, benämnd ”Växa i Västmanland”. Dokumentet möjliggör en ökad samsyn i länet, tydlighet, transparens och prioritering av fortsatta insatser inom kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud.

Förutom strategin har även ett konkret projektupplägg utarbetats för genomförandet av de föreslagna insatserna i Växa i Västmanland med start år 2013, se även nedan under uppdrag 26.

Ökat samarbete i länet kring kompetensfrågor inom ramen för Kompetensplattformen/Kompetensrådet

Länsstyrelsen har varit värd för sju möten i Kompetensrådet. Kompetensrådet har agerat referensgrupp till Växa i Västmanland och har spelat in flera av de föreslagna strategierna och förslagen på insatser.

Den breda samverkan i länet kring kompetensfrågorna har varit en viktig framgångsfaktor, t ex med länets kommuner, Västmanlands Kommuner och Landstings (VKL) beredningar inom ramen för Växa i Västmanland, arbetsförmedling, utbildningsanordnare, företagsfrämjande aktörer m fl.

Förstärkningsinsatser för Mälardalens högskola - Mdh

Närhet till högre utbildning har stor betydelse för arbetsmarknadens tillgång på kvalificerad arbetskraft. Mdh har en betydande regional rekrytering, läsåret 2009/2010 rekryterades nästan hälften av de nya studenterna vid högskolan från Västmanland och Södermanland. Enligt Mdh väljer hela 86 procent av studenterna som rekryterades från länet att bo kvar och arbeta i regionen, vilket har stor betydelse för länets kompetensförsörjning och tillväxt.

Med sitt utbud av lärarutbildningar, högskoleingenjörs- samt civilingenjörsutbildningarna och som en av Sveriges större anordnare av sjuksköterskeutbildning, är Mdh en viktig kompetensförsörjare i länen. Genom Länsstyrelsens projektmedelstillsättning på 2,5 mkr stärker Mdh lärarutbildningen genom att höja forskningsbasen och stärka kompetensen bland forskare och lärare som undervisar på lärarutbildningarna. Detta ska i sin tur göra det möjligt för Mdh att erövra och behålla examensrättigheter för det som nu kallas grundlärare (tidigare lågstadielärare) och kan på så sätt bidra till att regionen får tillgång till kompetenta lärare och skolledare. Satsningar på lärare, pedagogisk forskning och skolutveckling, ger eleverna förutsättningar att nå skolans mål och sin fulla potential, vilket i sin tur stärker barn och unga att gå ut grundskola och gymnasium med godkända betyg.

Mdh har också medverkat i processen med att ta fram strategin för arbetsmarknad och kompetensförsörjning, ”Växa i Västmanland”. I samband med det arbetet inlämnades ett inspel från Mdh med en beskrivning på vilka sätt högskolan är viktigt för regionens utveckling och tillväxt.

Fler yrkeshögskoleutbildningar har startat i länet

Arbetet har fortsatt under året med tre-länsprojektet Yh Mälardalen för fler yrkeshögskoleutbildningar. De tre länen är Västmanland, Södermanland och Örebro län. Nära hälften, 45 procent av länets yrkeshögskoleansökningar, beviljades i år av Yrkeshögskolemyndigheten, att jämföra med rikets snitt på 28 procent. Studenttillströmningen har varit god och samtliga beviljade YH-utbildningar har erhållit elever och startat under året. Värt att notera är att flera av de tekniska yrkeshögskoleutbildningarna erfarit ett ökat söktryck jämfört tidigare år. Detta är särskilt glädjande mot bakgrund av industrins behov av tekniker.

Vägledarforum en satsning för framtiden

Genomförande av Vägledarforum vår och höst med tema energi och kraft samt data och IT. Vägledarforum är en mötesplats för länets samtliga studie- och yrkesvägledare samt arbetsförmedlare och som bidrar till ökad arbetsmarknadskunskap hos yrkeskåren. Vägledarforum har nu blivit en etablerad och av vägledarna uppskattad arbetsform i länet.

Kompetens för Tillväxt

Årligen anordnas en kompetensdagen, ”Kompetens för Tillväxt”. Det är en seminariedag som riktar sig till en bred målgrupp i länet: politiker, tjänstemän, beslutsfattare inom både offentlig och privat sektor, utbildningsanordnare och vägledare. I fokus står kompetensförsörjningsfrågorna och gemensamma för länet prioriterade insatser och utvecklingsfrågor. Årets tema var ”Vägledning och matchning” och cirka 150 personer deltog. Syftet med arrangemanget, är att visa på det goda samarbete som redan finns i länet i kompetensförsörjningsfrågorna, men att också skapa medvetenhet kring de utmaningar som finns och uppnå ett brett engagemang och fortsatt och

fördjupat samarbete i frågorna. Seminariet genomförs alltid på Mälardalens högskola.

Kompetens för eventuell gruvdrift i länets norra länsdel

Länsstyrelsen har medverkat i projektet Bergskrafts kompetensförsörjningsgruppering för de sex Bergslagslänen. Länsstyrelsen har på uppdrag av grupperingen genomfört en kartläggning av utbildningsutbudet för gruvnäringens kommande kompetensförsörjning i Bergslagsområdet, en kartläggning som nu genom Bergskraft stämts av mot gruvnäringen för att få en matchning av framtida utbildningsdimensionering och utbildningsutbud. Samarbetet har också resulterat i en Gruvmässa i Borlänge för både allmänheten och vägledare med medverkande utbildningsanordnare från Västmanland.

Lärlingsmodell tas fram

Behovet av en lärlingsmodell för verkstadsindustrins kompetensförsörjning i länet har diskuterats i samråd med ett par berörda företag, Arbetsförmedlingen, Exportrådet, Folkhögskolan, Norra Västmanlands Utbildningsförbund samt Teknikcollege Bergslagen. Ett pilotprojekt håller på att utarbetas av Arbetsförmedlingen.

b) Ett strukturerat arbete inom Kompetensrådet har lett till hög kvalitet i beviljade projekt

Med utgångspunkt i Kompetensrådets arbete har nedanstående projekt initierats eller vidareutvecklats. Totalt har projektmedel för cirka 8 mkr beviljats under året.

Öka andelen utbildningar som utvecklas i samarbete med arbetslivet

- Utveckling av regionalt samarbete mellan länets tre Teknikcollege
Projektet syftar till att få fler unga att intressera sig för teknik; för att få fler företag att engagera sig i Teknikcollege samt för att utveckla Teknikcollege till att också omfatta yrkeshögskole- och högskoleutbildningar.
- Kuggteknikcentrum
En utbildningssatsning inom kuggteknik i Köpingsområdet, där det finns en koncentration av företag med kuggteknik som specialisering.
- Yh Mälardalen
Fortsatt medfinansieringssatsning i trelänsprojektet som syftar till att få fler relevanta utbildningar beviljade i Mälardalsområdet och att öka kännedomen om utbildningsformen, både hos arbetslivet och hos presumtiva studeranden.

Höja utbildningsnivån i länet och öka lust till lärande

- Satsning på Mälardalens Kompetenscenter för Lärande för utveckling av grundläroutbildningen på Mälardalens högskola.
Projektet handlar om en förstärkning av lärarutbildningen genom att höja forskningsbasen och stärka kompetensen bland forskare och lärare vilket i sin tur ska göra det möjligt för MDH att återerövra examensrättigheter för det som nu kallas grundlärare (tidigare lågstadielärare). Satsningen ska vidare bidra till att regionen får tillgång till kompetenta lärare och skolledare och därigenom ge eleverna förutsättningar att nå skolans mål och sin fulla potential. Projektmedlen blir också en del av högskolans skolutvecklingssatsning, Mälardalens Kompetenscenter för Lärande.
- KomTek, Kommunala teknikskolan
Projektmedel i samarbete med Västerås stad för att möjliggöra för den kommunala teknikskolan att starta en verksamhet i Västerås och bli tillgänglig för hela länet.
- Arbetsmarknadskunskap i skolan
Fortsatt finansiering av en satsning ledd av föreningen Jobba i Västerås med arbetsmarknadskunskapslektioner för elever grundskolan.
- Science Center, numera Expectrum
Projektmedel för den utvecklingssatsning av Västerås stad och medverkande företag som har

som vision ”Där människa och teknik möts” och där kompetensförsörjning för teknikföretagen ingår som en viktig del.

- Yrkesorientering för unga – YOU
Fortsatt finansiering av ett initiativ lett av föreningen Jobba i Västerås för att leda arbetslösa ungdomar till arbete eller studier
- Flexibelt arbete och studier för unga
Ett projekt i samarbete med Folkhögskolan och som riktas till arbetslösa ungdomar med en kombination av arbete och kompletterande studier.

Sammanfattning av effekter av insatserna

Länsstyrelsen konstaterar att arbetet med kompetensförsörjning inom ramen för kompetensplattformen har utvecklats väl under året. Arbetet har genomförts i bred samverkan med ansvariga myndigheter och organisationer på regional och kommunal nivå, utbildningsanordnare, teknik- och vårdcollege samt näringslivet. En mångfald av initiativ och aktiviteter har genomförts och det finns en väl förankrad handlingsplan för insatser 2013.

4. Regionförstoring/utvecklat informationssamhälle

Bredband

Länsstyrelsen har genomfört en kartläggning av Västmanlands nuvarande bredbandsutbyggnad. Den visade att många av länets mindre orter och landsbygd bara har det fasta telefonnätet eller i vissa fall trådlöst förbindelse att tillgå för Internetuppkoppling.

Med kartläggningen som grund har en bredbandsstrategi tagits fram. Regionala tillväxtmedel har använts under året för att finansiera både kartläggningen och strategin. Utifrån kartläggningen och strategin kan arbetet med att bygga ut optofibernätet i fortsättningen göras mer planerat av samhällsorganisationer, där kommersiella intressen inte bedöms gå in och bekosta fibernät. Se även redovisning under avsnittet Hållbar samhällsplanering och boende.

Regionala tillväxtmedel har beviljats med 687 000 kr för kartläggningen och framtagning av strategin. Länsstyrelsen bedömer att bredbandsinvesteringar är en mycket strategisk fråga för länets attraktivitet och tillväxt. Frågan kommer att ha fortsatt hög prioritet 2013.

5. Strategiskt gränsöverskridande samarbete

Västmanland ligger högt i exportstatistiken tack vare länets stora och världsledande företag. Många små/medelstora företag i länet är underleverantörer till dessa och har ingen export eller import, men har potential för internationalisering. Under året har flera exportinsatser bedrivits för företag i länet (se under Affärsutveckling, punkt 4).

Vad gäller kontakter med andra regioner för att på olika sätt främja samarbete, kan främst nämnas Nedre Schlesien, Shandong och Champagne.

Västmanlands län har sedan tidigare två vänregioner. Avtalet med Shandong i Kina undertecknades 1994 och avtalet med Nedre Schlesien i Polen 2001.

Länsstyrelsen besökte Nedre Schlesien senast i maj 2012. Samarbetet omfattar flera olika områden, däribland skydd av naturresurser, sjukvård, utbildning och ungdomsutbyte, kultur samt vetenskapligt samarbete mellan universitet och högskolor. Shandongprovinsen besöktes i november 2012. Provinsen visar stort intresse för samverkan särskilt inom områdena energi och miljöfrågor. Andra områden av intresse är innovationer, teknikutveckling, utbildning kultur och turism.

Länet har också tecknat samverkansavtal med Champagne Ardenne-regionen i norra Frankrike. Detta avtal är tecknat mellan Västmanlands Kommuner och Landsting samt ledningen för Region Champagne Ardenne. Samarbetet kommer till inledningsvis främst att fokuseras på skola och utbildning, turism, kultur samt ekonomisk utveckling.

Inom ramen för Östersjöstrategin har ett arbete inletts med att lokalisera två regioner intresserade av i ett första steg erfarenhetsutbyte inom entreprenörskap och nyföretagande. Det ska under 2013 resultera i samarbete mellan nyföretagaraktörer i Västmanland och två regioner i Östersjöområdet.

26

26. Berörda länsstyrelser ska redovisa de viktigaste utvecklingsfrågorna för att stärka arbetet med länets regionala utvecklingsstrategi.

Länsplan – en utveckling av RUP till RUS

Under året har arbetet med att ta fram en Länsplan för länet bedrivits i bred samverkan med länets kommuner, landstinget, Västmanlands Kommuner och Landsting (VKL) samt Länsstyrelsen. Arbetet bedrivs i projektform med tre delprojekt för områdena fysisk planering, infrastruktur och kommunikationer samt arbetsmarknad och kompetensförsörjning. På övergripande projektnivå har styrgruppsmöten varvats med aktiviteter som workshops och temamöten för att driva processen vidare. I februari hölls en workshop för samtliga delprojekt. I mars hölls workshop för VKL:s styrelse, länsledningen och ledande tjänstemän. Resultatet av det arbetet sammanställdes i ett dialogunderlag som sändes ut till alla samarbetspartners. I början på september samlades VKL:s styrelse, länsledningen och ledande tjänstemän för att diskutera hur arbetet på bästa sätt drivs vidare. Resultatet från workshopen blev att de tre delprojekten producerar slutrapporter inom sina respektive områden och att dessa redovisas innan årsskiftet. Under november och december har samtliga delprojekt förankrat sina pågående arbeten i olika forum.

Fysisk planering

Målområden är framtagna och förslag till mål finns. Ett förslag till metod har arbetats fram med hjälp av konsultinsats. Metoden är en landskapskaraktärsanalys för Västmanlands län. Landskapskaraktärsanalysen bygger på att man utifrån indelningar av olika landskapstyper, fångar karaktär och pågående utveckling, därefter bedöms vilken potential och vilken känslighet som finns inom den aktuella landskapstypen. När man sedan tar fram strategier för olika teman är karaktärsanalysen en grund för vilken utveckling man vill åstadkomma inom respektive område. Strategierna handlar om attraktiva och funktionella livsmiljöer, bostadsbyggande och framtida gruvdrift.

Infrastruktur och kommunikationer

Ett gediget kunskapsunderlag är framarbetat genom delprojektet. Utifrån detta underlag kommer valda delar hämtas till olika typer av pågående processer och planer på olika nivåer. Inom ramen för delprojektet sammanställs även en bredbandspolicy för länet.

Kompetensförsörjning

Strategin ”Växa i Västmanland” har tagits fram för delprojektet. Dokumentet möjliggör en ökad samsyn, tydlighet, transparens och prioritering av fortsatta insatser inom kompetensförsörjning och ökat arbetskraftsutbud i länet.

Förutom strategin har även ett konkret projektupplägg utarbetats för genomförandet av de föreslagna insatserna i Växa i Västmanland med start år 2013. Målet är att höja utbildningsnivån och öka matchningen av utbud och efterfrågan på arbetskraft.

Nedanstående prioriterade insatser kommer att genomföras i bred samverkan i länet:

- Vuxenutbildning – för ett erbjudande om livslångt lärande på lika villkor i länet och för insatser att motivera ungdomar som saknar fullständiga betyg att komplettera sin utbildning för att hitta vägen till egen försörjning.
- Validering – för att säkerställa att reell kompetens kan valideras och att individen ges möjlighet till kompletterande utbildningsinsatser för att bli anställningsbar på arbetsmarknaden.

- Arbetsplatsförlagd utbildning – för att erbjuda ett system för arbetsplatsförlagd utbildning som gynnar både individ och arbetsliv. Vägledning – för att elever i grundskolan ska nå av adekvat information av och om arbetsmarknaden och arbetslivet.
- Samverkan Utbildning-Arbeitsliv – för att utveckla analysmodeller för utbildningsdimensionering och för utbildningsplanering i en effektiv samverkan med arbetslivet samt för att erbjuda ett system för arbetsplatsförlagd utbildning som gynnar både individ och arbetsliv.

27

27. Berörda länsstyrelser ska redovisa och ge exempel på hur arbetet med lärande och länets lärandeplan fortskrider.

Lärandeplan inklusive hållbar utveckling

En lärandeplan för det regionala utvecklingsarbetet har tidigare tagits fram och rapporterats till regeringen. Denna plan utgör nu en bas för uppföljningar, utvärderingar, analys och lärande.

- Den framtagna lärandeplanen innehåller förbättringsinsatser på en rad områden:
- Programarbetets process och metodik
- Uppföljningsmetodik och vad som ska följas upp
- Preciseringar av vilka aktivitets-, resultat- och aktivitetsmål som ska användas
- Hur arbetet med hållbarhetsindikatorer ska ske
- Hur spridning av kunskap, resultat och erfarenheter ska göras
- Hur omvärldsbevakning och analys ska läggas upp.

Arbetet för ett bättre lärandesystem är en omfattande, men nödvändig insats och kommer att genomföras successivt. Under framtagandet och processen 2012 med regional utvecklingsstrategi/Länsplanen, har lärandeplanen i delar använts som ett hjälpmedel för processen kring och förankringen av planen. Ett medvetet lärande har också lagts in från processtart i programarbetet med utvärderingen av hittillsvarande RUP-arbete som en viktig input i arbetet.

Företagsstödet och dess effekter följdes upp med en enkät och resultatredovisning under 2011. Detta år har ingen företagsuppföljning skett, eftersom denna görs vartannat år.

För projektbidrag har heller ingen uppföljning eller utvärdering gjorts under 2012, främst med anledning av de knappa personella resurserna. En ny analytikertjänst har dock tillsatts hösten 2012. Under 2013 kommer därför en struktur och förbättrade rutiner för uppföljning och utvärdering av projektverksamheten, ett lärandesystem, att arbetas fram och börja användas.

Likasa en struktur för vad en omvärldsbevakning ska innehålla och vilka analyser om länet som ska genomföras.

I arbetet med hållbarhetsindikatorer har fokus legat på jämställdhet under året. Under våren och hösten har arbetet med att ta fram en handlingsplan för jämställt regionalt tillväxtarbete pågått. Arbetsgrupper med de företagsfrämjande aktörerna i länet har fått i uppgift att ta fram förslag till åtgärder för hur kvinnor och män på lika villkor kan ta del av stöd- och supportinsatser. Som en av åtgärderna nämns samstämmt att det måste finnas gemensamma indikatorer för att mäta utfallet av olika insatser. Dels för att samma saker ska följas upp och kunna jämföras mellan organisationerna, dels för att få en samlad bild över länets företagsutvecklande insatser mellan män och kvinnor samt med stöd av detta kunna förbättra verksamheten.

30

32. För sin uppgift att verka för en god tillgång till kommersiell service för medborgare och företag ska berörda länsstyrelser redovisa och kommentera vilka insatser som genomförts, resultaten av dessa och vilka aktörer som deltagit samt på vilket sätt insatserna förhåller sig till övriga insatser för hållbar regional tillväxt i länet.

Redovisningarna ska relatera till mål och intentioner i länets regionala serviceprogram.

Länstyrelsens insatser har genomförts med utgångspunkt i det regionala serviceprogrammet som upprättades 2009. Serviceprogrammet har som mål att ingen av lanthandelsbutikerna i länet ska läggas ner under programperioden. Hittills har ingen butik lagts ner, även om det blivit kärvare för ett par av dem. Butiken i Västerfärnebo har kunnat ha kvar sin verksamhet mycket tack vare att de

beviljats ett servicebidrag under året. Butikerna är beroende av att människorna som bor på orten använder sig av den handel och service som finns i en sådan omfattning att butiken kan fortsätta drivas. Butiken i Möklinta har haft svårt att hålla sitt sortiment, vilket gör att kunderna åker till andra butiker för att handla sina varor och gör då även andra ärenden. Därmed riskerar butiken att mista sin funktion.

Länsstyrelsen finansierar ett projekt med Landsbygdsmentorerna som hjälper länets landsbygdsbutiker på olika sätt, t ex med rådgivning till befintliga butiker och vid investeringar i enlighet med regionala serviceprogrammet. Mentorerna fyller också en viktig funktion vid ägarbyten för att undvika problem för den nye ägaren. Länsstyrelsens intention är att blivande ägare ska få en objektiv och riktig bild av verksamheten. Möjligheterna till stöd har delvis kopplats till om man kontaktar Länsstyrelsen innan förvärv och att landsbygdsmentorerna ska medverka vid lagervärdering för att minimera risken för felbedömningar vid förvärv. Under året har ett ägarskifte genomförts i samarbete med Landsbygdsmentorerna.

Investeringsbidrag, hemsändningsbidrag och servicebidrag har lämnats under året och de har legat på ungefär samma antal som tidigare år. En av länets kommuner som tidigare inte haft hemsändning avser att börja med det nästa år.

Bidrag enligt förordningen om stöd till kommersiell service är det enda bidrag Länsstyrelsen lämnar till detaljhandel i arbetet med att främja en hållbar regional tillväxt.

Tabell 3.1: Kostnader för strukturfondsadministrationen, programperiod 2007-2013

Strukturfondsadministration (tkr)	Anslag (5:1)	Övrig finansiering	Årsarbetskrafter
Totala kostnader och årsarbetskrafter för strukturadministration	31	15	0,04
<i>Varav</i> Förvaltande myndighet	0	0	0
<i>Varav</i> Attesterande myndighet	0	0	0
<i>Varav</i> Kontroller i territoriella program	0	0	0

Kommentarer tabell 3.1

31 tkr avser medfinansiering från 1:1-anslaget till samrådsgruppen Mål 2 Östra Mellansverige.
15 tkr avser arbetad tid på Länsstyrelsen redovisad till samrådsgruppen Mål 2 Östra Mellansverige.

33

Tabell 3.2 Länsfakta inom EU-stöd

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2012	2011	2010
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut		0	0
<i>varav</i> Artikel 33 (inom mål 1-området)		0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut		0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	272 748	288 363	284 046
Landsbygdsprogrammet			
<i>varav</i> Leader	6 865	7 050	5 172
<i>varav</i> miljöersättningar	51 594	52 051	52 334
<i>varav</i> kompensationsbidrag (LFA)	3 349	3 446	3 321
<i>varav</i> företagsstöd	13 098	18 841	14 000
<i>varav</i> projektstöd	8 601	7 981	7 128
<i>varav</i> miljöinvesteringar	3 371	4 063	2 004
Gårdsstöd	185 397	193 319	198 105

Kommentarer tabell 3.2

Gårdsstödsutbetalningarna visar en nedåtgående trend som pågått i flera år. Detta beror delvis på förändringar i regelverket och delvis på kronans starkare ställning gentemot euron.

Länsstyrelseinstruktion 5§

34

7. i sin verksamhet verka för att förenkla för företag

För hela Länsstyrelsen har två väsentliga förbättringsinsatser genomförts 2011-2012***Ny uppläggning och innehåll för länsstyrelsens hemsidor***

Efter en omfattande kundundersökning som omfattar alla länsstyrelser, har nya mer användarvänliga hemsidor introducerats. De innehåller en ny struktur och nya sökbegrepp, gemensamma för alla länsstyrelser, men där varje Länsstyrelse får utforma undersidor efter länets behov. Olika stöd till framförallt företag kan enkelt sökas, vägledning i hur man söker finns att ladda ned och de flesta stöd kan interaktivt sökas direkt på webben genom användande av banklegitimation. Se www.lansstyrelsen.se/vastmanland.

Nytt nyhetsbrev

Från och med våren 2011 ger Länsstyrelsen ut ett nyhetsbrev, både tryckt och i digital form. Det belyser nyheter om hela Länsstyrelsens verksamhet för de olika sakområdena och sänds ut till såväl företag som bibliotek och kommuner och företagareföreningar och andra organisationer.

Utveckling av information om verksamheten inom regional tillväxt

Den största verksamheten inom regional utveckling på Länsstyrelsen är de regionala tillväxtmedlen, som fördelas till såväl företag som till näringslivsinriktade projekt. Information och kommunikation med företag och blivande företag har under det senaste året utvecklats på en rad punkter:

Webbinformation och broschyrer om företagsstöden.

Informationen på webben om Länsstyrelsens olika företagsstöd har förbättrats. Fyra broschyrer togs fram 2011 om investeringsbidrag, konsultcheck, mikrobidrag och bidrag till företag i samverkan.

Broschyrerna har under 2012 spridits på bred front i länet till kommuner, företagsfrämjande aktörer, banker, revisionsbyråer. Den har också använts och delats vid företagsträffar ute i länet.

OH-bildserie om företagsstöden.

På basis av broschyrerna har också OH-bilder tagits fram om stödet. Dessa har också spridits till andra företagsutvecklande aktörer i länet för att visas för företag som vill veta mer om stöden.

Annonser om företagsstöden.

Med broschyrerna som förlaga har också annonsering gjorts i såväl dagspress som regionala affärstidningar.

Vägledning och dialog för webb-ansökan.

Ansökan om företagsstöd och projektstöd görs på Länsstyrelsens webb. En vägledning har tagits fram för hur webbansökan görs. Telefonnummer finns, där personal alltid kan nås för support under arbetstid på vardagar.

Företagarträffar.

Vid kommuners, företagarföreningars och företagsaktörers träffar med företagare eller blivande företagare, tar Länsstyrelsen initiativ eller blir ofta inbjuden att informera om företags- och projektstöden, ofta kvällstid. Det senaste året har Länsstyrelsen varit ute i länet och informerat/fört dialog vid ett tiotal tillfällen.

Nyföretagarmässa.

Almi arrangerar tillsammans med bl a Länsstyrelsen (som finansierar mässan till 50 procent) årligen en mässa i Västerås för de som är intresserade av att starta eget. Annonsering sker i lokaltidningar och personer från hela länet välkomnas. Ett tjugotal aktörer deltar, däribland Länsstyrelsen. Den senaste mässan under våren 2012 besöktes av cirka 900 personer.

"Eget" - gemensam broschyr om alla företagsutvecklande aktörer i Västmanland.

Länsstyrelsen har tagit initiativet till en gemensam presentation av 32 offentligfinansierade/delvis offentligfinansierade aktörer som arbetar med företagsutveckling i länet. Broschyren vänder sig till de som vill starta eget, till de som nyligen startat företag, till befintliga företag och till innovatörer. Varje aktör har spritt den bland sina målgrupper av företag och på så sätt fått en bred spridning i länet. Nytryck planeras varje år i takt med att förändringar sker i organisationerna.

Företagarportal på webben - www.foretagarportalen.se.

Länsstyrelsen har drivit en webbportal sedan 2006, där företag kan gå in och få information om och länkar till supportaktörer i länet för nyföretagande, finansiering, export, produkt-/tjänstutveckling, kvinnors företagande, invandrarföretagande m m. På portalen har också lagts ut företagarnyheter och kalendarium för företagaru utbildningar etc. Denna portal moderniseras under 2012 för att knyta an till ovanstående broschyr "Eget", med fylligare information än broschyren och med länkar till Tillväxtverkets portal Verksam.

Information och dialog om "Främja kvinnors företagande".

Det riksomfattande programmet för att främja kvinnors företagande har i Västmanland drivits med Länsstyrelsen som ansvarig. För programmet 2011-2014 har Länsstyrelsen under början av året i samverkan med bl a resurscentrum för kvinnor, Almi, LRF m fl, genomfört ett omfattande informationsarbete med bl a webbinformation, annonsering och inspirationsträffar i länet om möjligheterna till olika insatser för kvinnoföretagare och kvinnor som vill starta eget.

Bilaga i Dagens Industri.

En bilaga "Vinnande Västmanland" har getts ut av Länsstyrelsen det senaste året tillsammans med näringslivet i länet. Syftet har varit att lyfta fram länet som ett område där det är gynnsamt att bo och verka i inom det tillväxtorienterade Stockholm-Mälardalenregionen. En ny bilaga planeras, där temat ska vara det stora behovet av tekniker i många av länets företag.

Frukostmöten för företagare.

Länsstyrelsen deltar i och medfinansierar lokala frukostmöten på flera ställen i länet, bl a i Västerås, Köping, Fagersta och Arboga. Vid de kvartalsvisa träffarna deltar upp mot 100 företagare per ort. Det ger möjligheter till nätverkande och interaktiv dialog med företagare om behov av insatser för företag och näringsliv.

Infrastrukturplanering

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2012	2011	2010
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,31	1,43	1,55
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,88	0,33	0,56
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,50 %	1,28 %	1,45 %
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	4 538	2 825	2 402
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,11 %	2,07 %	1,67 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	51	46	63
Antal beslutade ärenden	45	53	70
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	18
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3,4)}	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 34*

38

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i de olika sakförordningarna.

Insatser under 2012

En stor del av arbetet inom infrastrukturplanering har under 2012 koncentrerats på att hantera ärenden avseende fysisk planering av infrastrukturåtgärder och att delta i Trafikverkets förberedande arbeten om den nationella åtgärdsplaneringen för perioden 2014-2025, enligt infrastrukturpropositionen som kom hösten 2012. Tid har också ägnats åt att förbereda för den regionala åtgärdsplaneringen som kommer att bedrivas parallellt med Trafikverkets åtgärdsplanering. Årets insatser beskrivs kort nedan.

Ärenden avseende fysisk planering av infrastrukturåtgärder

Antalet inkomna ärenden är något fler än föregående år. Förutom ärenden som Länsstyrelsen initierat, har åtta remisser hanterats inom området infrastruktur, där Kapacitetsutredningen är den mest omfattande. Vidare har 14 yttranden avseende fysisk planering av infrastruktur behandlats samt ett antal samrådsärenden enligt 12 kap 6 § miljöbalken. Länsstyrelsen har också varit samordningsansvarig för beslut om betydande miljöpåverkan för projektet Södertälje sluss och för Godstråket genom Bergslagen. För projektet Södertälje sluss är Länsstyrelsen i Västmanland också ansvarig avseende länsstyrelsernas hantering av miljökonsekvensbeskrivningen för projektet.

Genomförande och uppföljning av den regionala infrastrukturplanen för Västmanland

Planering och genomförande av den regionala infrastrukturplanen för länet har skett i nära samverkan med Trafikverket. Uppföljning har skett dels genom enskilda möten med Trafikverkets planerare, dels genom deltagande i gemensamma möten med planupprättare i omkringliggande län där Trafikverket varit sammankallande. Länsstyrelsen har under året deltagit i de tre gemensamma möten som Trafikverket kallat till. Länsstyrelsen har också i samverkan med Trafikverket genomfört informationsmöten om ansökan och hantering av statlig medfinansiering till trafiksäkerhets- och kollektivtrafikåtgärder via den regionala planen.

Den regionala planen för Västmanlands län har upparbetat 51 mkr av planerade 59 mkr under 2012. Avvikelsen beror på att projektet Södertälje sluss inte förbrukar medel i den

takt som angavs i planen. I övrigt genomförs åtgärderna i huvudsak enligt gällande plan. Länsstyrelsen bedömer att genomförandegraden kommer att vara god vid uppföljningsåret 2013.

Infrastruktur dagar i Västmanlands län

I maj och oktober har Länsstyrelsen i samverkan med Trafikverket anordnat infrastruktur dagar dit kommuner, landsting, näringsliv och intresseorganisationer som berörs av infrastrukturfrågor bjudits in. Syftet har varit att informera om aktuella infrastrukturfrågor som berör länet. Viktiga punkter har varit att redogöra för planerade åtgärder under 2012, viktiga regionala infrastrukturåtgärder, Trafikverkets åtgärdsplanering, det nya planeringssystemet för byggande av infrastruktur samt kollektivtrafikmyndighetens trafikförsörjningsprogram. Antalet deltagare på den första dagen var knappt 30 stycken och på den andra dagen drygt 50 stycken. Deltagarna har varit positiva till dagarna.

Möten med länets kommuner – förberedelse inför åtgärdsplaneringen 2014-2025

Under våren genomfördes möten med länets kommuner som en förberedelse inför den nationella och regionala åtgärdsplaneringen. Mötena genomfördes på initiativ av Länsstyrelsen och med deltagande från Trafikverket. Syftet med mötena var att lyssna in kommunernas syn på och behov av åtgärder på väg- och järnvägsnätet samt för sjö- och flygfart, som ett underlag inför Trafikverkets och Länsstyrelsens arbete med nationell och regional åtgärdsplanering. Totalt genomfördes åtta möten med länets tio kommuner, där ett av mötena var ett gemensamt möte för tre av kommunerna. Minnesanteckningar skrevs vid alla möten och identifierade behov sammanställdes och distribuerades till Trafikverket som ett inspel i deras nationella åtgärdsplanering.

Övriga inspel och förberedelser inför nationell och regional åtgärdsplanering 2014-2025

Länsstyrelsen har under året påbörjat planeringen av den regionala åtgärdsplaneringen 2014-2025 som ska genomföras i sin helhet under 2013. Förutom framtagande av planeringsunderlag som åtgärdsvalsstudie, godsflödesstudie och regional cykelstrategi som beskrivs nedan har Länsstyrelsen deltagit på ett antal möten och även initierat möten med Trafikverket och Näringsdepartementet.

I februari bjöd Länsstyrelsen in infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd till ett möte i Västerås för att informera om viktiga infrastrukturåtgärder. Under hösten uppvalkade landshövdingen tillsammans med ledande politiska företrädare för länet på kommunal, regional och riksnivå infrastrukturministerns statssekreterare och tjänstemän från Näringsdepartementet för att föra fram viktiga infrastrukturfrågor för länet.

Länsstyrelsen och kollektivtrafikmyndigheten i Västmanlands län har också bjudit in Trafikverket för att presentera länets prioriterade åtgärder på väg- och järnvägsnätet inom ramen för den nationella infrastrukturplanen.

Återetableringen av gruvnäring i Bergslagen kommer att medföra en ytterligare belastning till järnvägsnätet som redan idag har kapacitetsbrister. Länsstyrelsen vill betona vikten av att Trafikverket utreder de alternativa transportvägarna, omfattande alla transportslag, från Bergslagen utifrån ett helhetsperspektiv där den totala nyttan och kostnaden redovisas för de olika alternativen, och där även andra rese- och transportbehov än gruvnäringens beaktas.

En bättre sats-samarbetet

Länsstyrelsen ingår tillsammans med planupprättarna i sju län i ett samarbete kallat En bättre sats, som syftar till att gemensamt arbeta med länsöverskridande infrastruktur- och trafikeringfrågor inom Östra Mellansverige. Länsstyrelsen har aktivt deltagit vid möten och i arbetsgrupper inom samarbetet. Under 2012 har Länsstyrelsen deltagit i översynen av övergripande mål samt

upprättande av ett kompletterande underlag till regional systemanalys som inspel till Trafikverkets nationella åtgärdsplanering. Länsstyrelsen har också deltagit vid cirka 20 möten inom ramen för samarbetet inklusive tre regionala heldagskonferenser.

Länsstyrelsen bedömer att samarbetet inom En bättre sits är värdefullt och lönande och bör stärka möjligheterna för Östra Mellansverige att få gehör för viktiga utpekade infrastrukturåtgärder i kommande nationella plan för 2014-2025.

Godsflödesstudie för Östra Mellansverige och Västmanlands län

Under året har Länsstyrelsen deltagit i arbetet med att ta fram en godsflödesstudie för Östra Mellansverige inklusive en separat studie för Västmanlands län. Studien ska utgöra planeringsunderlag för den nationella och den regionala infrastrukturplanen 2014-2025. Arbetsgruppen leds av regionförbundet i Örebro. Drygt tio möten har genomförts under året, dels med arbetsgruppen, dels med näringslivscheferna i länets kommuner och näringslivet i länet.

Godsflödesstudien har tagits emot positivt av kommuner och näringsliv. Resultatet kommer att göras tillgängligt för alla som arbetar med planerings- och logistikfrågor på kommunal och regional nivå.

Åtgärdsvalsstudie Gruvtransporter i norra Västmanland

Länsstyrelsen har i samarbete med Trafikverket startat en åtgärdsvalsstudie för att undersöka på vilket sätt etablering av gruvor i Riddarhyttan och Norberg kommer att påverka järnvägsnätet och de regionala vägarna i anslutning till gruvorna. Syftet med studien är att identifiera nödvändiga infrastrukturåtgärder för att klara eventuella behov av ökad kapacitet på väg- och järnvägsnätet i god tid innan gruvorna startar. Studien avslutas i februari 2013 och resultatet ska ligga till grund för åtgärder i nationella respektive regionala infrastrukturplanen för perioden 2014-2025.

Regional cykelstrategi

Under hösten har ett arbete med att ta fram en regional cykelstrategi för länet påbörjats. Den ska ange inriktning och prioriteringsgrunder för genomförande av cykelåtgärder på det regionala vägnätet och ska också kunna utgöra planeringsunderlag för den regionala åtgärdsplaneringen 2014-2025. Cykelstrategin tas fram i samarbete med Trafikverket och kollektivtrafikmyndigheten. Kommunerna kommer att vara delaktiga genom deltagande vid seminarier och möten för inhämtande av synpunkter och för successiv förankring.

Deltagande i samarbeten om infrastruktur inom och utom länet

Länsstyrelsen ingår förutom i En Bättre Sits i ett antal samarbeten som berör infrastrukturåtgärder inom och utom länet, exempelvis:

- Råta Linjen, som syftar till att bygga ut väg 56 mellan Norrköping och Gävle till mötesfri väg till 2020
- Bergslagspendelns Intressegrupp som syftar till att utveckla järnvägsstråket Bergslagspendeln mellan Ludvika och Kolbäck strax väster om Västerås
- Dalabanans intressenter som syftar till att utveckla järnvägen mellan Borlänge och Stockholm
- Nyckelstråket som syftar till att utveckla E20 och järnvägsförbindelserna mellan Stockholm och Göteborg via Mäljarbanan och västra stambanan
- ABCU-stråket som bevakar utvecklingen av Mäljarbanan.

Inom länet finns också ett nära samarbete mellan Västmanlands Kommuner och Landsting, kollektivtrafikmyndigheten, Länsstyrelsen och Västerås stad där avstämning av viktiga frågor inom infrastruktur- och kollektivtrafikområdet sker kontinuerligt.

Utveckling av arbetssätt mellan Länsstyrelsen och Trafikverket

Under 2012 har Länsstyrelsen tagit initiativ till att utveckla arbetssätten avseende fysisk planering mellan Länsstyrelsen och Trafikverket. Dialog om utvecklade arbetssätt har skett dels avseende upprättande och hantering av miljökonsekvensbeskrivningar, dels avseende hur det nya planeringssystemet för fysisk planering av infrastrukturåtgärder som träder i kraft 1 januari 2013 påverkar Länsstyrelsens arbete. Ett samarbete och en kontakt in till Trafikverket avseende miljökonsekvensbeskrivningar har etablerats och Trafikverket har vid möte informerat berörda medarbetare på Länsstyrelsen om det nya planeringssystemet samt svarat på frågor. Medarbetarna på Länsstyrelsen har också fått tillgång till utbildningar i det nya planeringssystemet via Trafikverkets hemsida.

Insatser inom IT-infrastrukturområdet

Ansökningar

Årets första månader präglades av arbete med två stora ansökningar om ekonomiska bidrag för större investeringar i IT-infrastruktur i länet – dels en ansökan till Mål 2 Strukturfondsprogrammet Östra Mellansverige, och dels till Post- och telestyrelsen. Inför detta arbete fördes en dialog med operatörer för att klarlägga behovet av större infrastruktursatsningar med fokus på ökad robusthet. Ansökningarna rörde stöd till utbyggnad av bredbandsinfrastruktur dels i södra Arboga kommun, dels i norra Arboga/västra kommundelen i Köping. En konsultfirma anlätades som stöd i utformningen av ansökningarna, särskilt för den som riktades till Post- och telestyrelsen.

Samarbete med kommuner och den lokala nivån

Länsstyrelsen har under året etablerat ett samarbete med länets kommuner i samband med utformningen av en strategi för bredbandsutbyggnad. Strategin kommer att läggas fast i början av år 2013. Som ett led i att lägga fast länets principer för ekonomiska bidrag till denna utbyggnad samarbetar Länsstyrelsen med sina motsvarigheter i Uppsala, Dalarna och Örebro. Kommunchefer och sakkunniga från varje kommun bjuds kontinuerligt in till möten för rapportering och diskussioner.

Länsstyrelsen har även medverkat vid möten där Länsbygderådet bjudit in byalag, kommunrepresentanter och lokala utvecklingsgrupper för att diskutera och informera om möjligheterna till bredbandsutbyggnad. Underlag för samtalen har varit den kartläggning av IT-infrastrukturen i länet som under 2011 genomfördes av Länsstyrelsen. Målsättningen med dessa aktiviteter har varit att informera om möjligheter med bredbandsnät, tillgång till bredband och samtidigt uppmuntra till lokala initiativ för att komma igång med utbyggnadsprojekt. Resultatet av dessa och andra aktiviteter är sju beviljade projekt till ett sammanlagt belopp om cirka 7,6 mkr. Utbyggnaden av dessa kommer att genomföras under år 2013-2014.

Hur får Västmanland bredband i världsklass?

I september genomfördes seminariet "Hur får Västmanland bredband i världsklass?" i samarbete med Post- och telestyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting. Seminariet, som riktade sig främst till kommunala tjänstemän och politiker, tog upp vikten av samordning och samverkan mellan Länsstyrelsen, kommunerna och landstinget för att åstadkomma en strategisk IT-infrastrukturutbyggnad i länet. Seminariet gick också igenom olika steg i ett bredbandsprojekt som genomförs av en lokal förening på landsbygden. På seminariet deltog cirka 50 personer, varav runt 40 var externa aktörer från bl a kommuner.

Energi och klimat

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2012	2011	2010
Årsarbetskrafter män 1)	1,46	1,52	1,63
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	0,85	0,43	0,56
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,59 %	1,42 %	1,50 %
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	3 069	2 446	2 392
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	2,11 %	1,79 %	1,67 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	22	38	14
Antal beslutade ärenden	27	29	9
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	0
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	234	554	60

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 42*

39

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i de olika sakförordningarna. Under denna rubrik ska även redogöras för det fortsatta arbetet med uppdrag 45, Förordning om planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare (2011:931) i RB2011.

Energi och klimat – ett prioriterat område

Länsstyrelsen har i verksamhetsplanen för 2012 prioriterat klimat- och energiområdet. För det operativa arbetet inom Länsstyrelsen finns en grupp med representanter från olika verksamhetsområden, även klimatanpassningssamordnaren ingår. För gruppen finns en processledare.

De ökade kostnaderna jämfört med tidigare år beror på att ytterligare en person anställdes under 2012 för att samordna och leda ett projekt om att effektivisera kommunala transporter i tretton kommuner i tre län. Ärendemängden är i stort sätt oförändrad. En större mängd medel under 2012 har satsats på utbildningar som inte klassas som utbetalade bidrag.

Klimat- och energistrategi

Länsstyrelsens klimat- och energistrategi är under revidering för att ännu bättre fånga in ny kunskap på området. Strategin kommer att integrera energiomställning med klimatanpassning eftersom regeringsuppdragen har naturliga kopplingar till varandra. En tydlig samordning mellan energiomställning och klimatanpassning skapar större genomslag för båda uppdragen. Arbetet har till stor del genomförts i projektform och i samverkan med länets aktörer inom området för att förbättra länets arbete med att bidra till minskade utsläpp av klimatgaser, minskad energianvändning, öka produktionen av förnybar energi och att stärka arbetet med klimatanpassning

Förbundet Agenda 21

En viktig del i Länsstyrelsen uppdrag är att samverka med privat sektor och det civila samhället. I Västmanlands län finns Sveriges enda regionala Agenda 21-förbund och det har varit en viktig kanal för detta ändamål. Förbundet ger bland annat ut tidningen Gröna draken som delas ut till samtliga hushåll i länet fyra gånger per år. Länsstyrelsen har sedan förbundets bildande varit

representerat i förbundets styrelse. En annan viktig uppgift för förbundet är genomförande av regionala projekt, nätverksbyggande och kunskapsspridning.

Rio+20

Med anledning av FN:s Riokonferens sommaren 2012 och regeringens föregående Stockholmskonferens under våren valde Länsstyrelsen att även i Västmanland skapa uppmärksamhet, kunskap och debatt kring frågor om långsiktig hållbarhet. Som enda län togs en regional indikatoruppföljning av hållbar utveckling fram. Uppföljningen gjordes med hjälp av SCB och i likhet med regeringens nationella uppföljning till Riomötet. Materialet har publicerats och spridits i länet, bland annat till samtliga hushåll. Länsstyrelsen stöttade även länets samtliga kommuner till att genomföra en motsvarande, om än blygsammare, satsning från respektive kommun. Som en direkt parafras på konferenserna Stockholm+40 och Rio+20 ordnade Länsstyrelsen en Rio+20 konferens på Västerås slott. Denna konferens lockade 150 representanter från samhällets alla sektorer.

KLIMP-stöd

Länsstyrelsen har under året, genom besök och intervjuer, följt upp slutrapporteringen av de KLIMP-stöd som gått till Västerås stad och Raani AB i länet. Yttranden över programägarnas slutrapporter har därefter, i enlighet med förordningen, skickats till Naturvårdsverket. Länsstyrelsen vill framhålla vikten av de regionala kontakter och den lokalkännedom som denna uppgift förutsätter. Årets erfarenheter har särskilt visat på detta.

Styrel

Styrelsarbetet har inte kunnat prioriteras, varken på kommunal eller på regional nivå under 2012 då bland annat åtgärder inom risk- och sårbarhetsanalyserna har haft högre prioritet. Det arbete som påbörjades under 2011 har man dock dragit nytta av under 2012 och det finns en utvecklad privat-offentlig samverkan mellan elnätsföretag, kommuner, och Länsstyrelsen.

Ett möte med projektgruppen för Styrel i länet har genomförts där kommuner och elbolag deltog. Syftet var att lägga upp en tidsplan för fortsatt uppdatering och komplettering av befintligt material från kommunerna. Brister från 2011 års planering kvarstår på grund av att underlag från viktiga centrala myndigheter (exempelvis MSB och PTS) fortfarande saknas. Inga kompletteringar av underlag till elnätsbolagen har därför gjorts under 2012.

Inom ramen för ÖSan har AG Styrel genomfört två möten under våren 2012. Det första syftade till att fastställa gemensamma aktiviteter och samordna verksamheten i stort. Det andra mötet hölls tillsammans med Sydsam och Nordsam för att klargöra nationell samordning i fråga om kontakter mot de nationella myndigheterna. Vidare fastslogs att det vore bra att koppla styrelsuppdateringen till den ordinarie rapporteringen kring risk- och sårbarhetsanalyserna (förändring av samhällsviktig verksamhet). Vidare lyftes behovet av kunskapsöverföring mellan länen. Med utgångspunkt från denna diskussion utarbetade ÖSam en promemoria motsvarande Nordsams sharepointplats. Energimyndigheten har deltagit på ÖSam-mötena om Styrel, vilket varit värdefullt.

Länsstyrelsen i Västmanland har även deltagit i det "Forum för erfarenhetsåterföring" som Energimyndigheten och MSB initierat. I det sammanhanget har även nationella träffar med enbart länsstyrelserna hållits och man har delat upp arbete med att kontakta centrala myndigheter och andra gemensamma frågor för att lösa svårigheter.

Mervärdet är att handläggare får dela erfarenheter och utbyta metoder och tips kring frågor som alla har att lösa på hemmaplan, men som är svåra att lösa på egen hand. Genom att gå samman och göra gemensamma/ likartade skrivelser blir länsstyrelserna en god och tung kraft gentemot dem som är våra motparter i arbetet (elnätsbolag och centrala myndigheter). Samverkan ger också

förutsättningar och möjlighet till transparens och likriktning i arbetet nationellt, både från lokalt/regionalt håll och från nationellt håll och är, vilket är en styrka då vi ska implementera processen och få med exempelvis privata aktörer som verkar i flera län och kommuner.

Effekten av genomfört Styrelsearbete 2011 och 2012 är att det finns ett underlag och en förteckning över vilka verksamheter som är viktiga och som måste fungera på grund av elbrist. Förteckningen kan även användas som underlag för att säkerställa kontinuiteten och förmågan till verksamhet vid andra händelser. Underlaget är generellt bra för krisberedskap.

40

40. Länsstyrelserna ska redovisa:

- Insatser som genomförts för att strategiskt samordna och leda det regionala arbetet med att förverkliga regeringens politik avseende energiomställning och minskad klimatpåverkan,
- insatser för att utveckla och genomföra regionala åtgärdsplaner för det klimat- och energistrategiska arbetet i samverkan med berörda lokala och regionala aktörer i syfte att identifiera, planera och genomföra regionala insatser och åtgärder för att uppnå minskad klimatpåverkan, ökad andel förnybar energi och ökad energihushållning,
- insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete,
- insatser för att verka för en ökad andel förnybar energi, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom planeringsramen för vindkraft, samt
- insatser för att bidra till och stödja Naturvårdsverkets arbete med Färdplan 2050.

Samordning och ledning av det regionala arbetet med energiomställning och minskad klimatpåverkan

Länsstyrelsen har samordnat verksamheten med regionala och lokala aktörer av vilka de främsta har varit länets kommuner, landstinget, Energikontoret i Mälardalen, Mälardalens högskola, Förbundet Agenda 21, LRF samt företag närings- och intresseorganisationer.

Kommuner och landsting har fått stöd i att använda det statliga energieffektiviseringsstödet via seminarier, extra medel och regelbunden kontakt för att få råd och stöd.

Länsstyrelserna i Uppsala, Stockholm, Södermanland och Västmanlands län har ett kontinuerligt samarbete inom området energiomställning. Samarbetet omfattar utveckling av uppdraget att samordna energiomställning, skapa och planera nya projekt och arbetsmetoder samt hjälpa varandra.

Insatser och åtgärder för minskad klimatpåverkan, ökad andel förnybar energi samt ökad energihushållning

Länsstyrelsen har som medlem i det regionala Agenda 21-förbundet varit en drivande part i ett stort regionalt projekt med titeln Vett och Watt. Det handlar om skapa studiecirkel där energi på jobbet, i hemmet och i framtiden diskuteras för att skapa beteendeförändringar hos individer. Studiecirkelarna ska framförallt genomföras hos förbundets 80 medlemmar som består av offentliga, privata och icke-vinst drivande organisationer.

Länsstyrelsen har i samarbete med Förbundet Agenda 21 informerat länets politiker om hur läget ser ut inom hållbar utveckling med fokus på tillväxt, folkhälsa och klimatpåverkan mellan åren 1992-2012.

Projektmedel har erhållits från Trafikverket, Energimyndigheten och regionala utvecklingsmedel (1500 tkr) för att utveckla kommunernas arbete med energieffektiva transporter. Projektet är ett samarbete mellan Länsstyrelserna i Västmanland, Uppsala och Södermanlands län, Trafikverket och Energimyndigheten,

Länsstyrelsen har tillsammans med Trafikverket och kollektivtrafikmyndigheten inlett ett arbete med att skapa en regional cykelstrategi för att öka cyklandet. I ett senare skede kommer länets kommuner att delta i arbetet.

EU-projektet Remowe har avslutats som handlar om att utveckla avfallshanteringen i sex regioner runt Östersjön så att det kan användas för energiändmål. Länets metoder för avfallshantering har underlättat utvecklingen av avfallshanteringen i de andra regionerna. Länsstyrelsen har varit en av projektdeltagarna.

Under året har arbetet med att lyfta fram energiomställning och klimatanpassning i planärenden fortsatt inom ramen för plan- och bygglagen. Nu finns en strategi och struktur för detta arbete som är ett långsiktigt uppdrag.

Insatser för att stödja näringslivets och kommunernas klimat- och energiarbete

Information om energiomställning och minskad klimatpåverkan har skett via Länsstyrelsens ordinarie verksamhet inom Greppa näringen, som är ett samarbete mellan Jordbruksverket, LRF, länsstyrelserna samt ett stort antal företag i lantbruksbranschen.

Under året har utbildning genomförts för alla aktörer (kommuner, exploatörer, husbyggare, banker och försäkringsbolag) som berörs av byggkedjan. Målet var att visa att i planering, byggande och förvaltning av fastigheter tas beslut som har relevans för energianvändningen och klimatanpassning. Genom att ta rätt beslut minskas kostnaderna, riskerna och energianvändningen.

Länsstyrelsen leder ett regionalt samarbete med de stora teknikbolagen, (ABB, Westinghouse, Bombardier och Mälarenergi) Västerås kommun och Mälardalens högskola för att stärka regionens energikompetens. Målet är att stärka och positionera regionen som ett internationellt ledande energikompetenscenter. Härigenom skapas goda förutsättningar för grön tillväxt och för att säkra kompetensförsörjningen för energibranschen. Arbetet har påbörjats med att skapa ett kluster i världsklass för elmotorer som har goda möjligheter att bidra till energieffektivisering och minskad användning av olja i transportsektorn.

Klimatproblematiken och produktionsökning av förnybar energi är två av utmaningarna i nuvarande landsbygdsprogrammet 2007-2013. Information om möjligheter att söka stöd till projekt och investeringar som gäller förnybar energiomställning och klimatåtgärder till företagare har presenterats bland annat via Länsstyrelsens hemsida, informationsbladet Ellen samt vid kurser och seminarier. Ett nummer av årets Ellen hade klimat som tema.

Länsstyrelsen har delfinansierat ett treårigt projekt där Mälardalens högskola ska samordna stöd till små och medelstora företag som arbetar med miljöteknik. Projektet ska förbättra samarbetet mellan forskning, kommuner och företag.

Insatser för att verka för en ökad andel förnybar energi, särskilt avseende insatser för att uppnå planmässiga förutsättningar inom planeringsramen för vindkraft

Länsstyrelsen har stöttat arbetet med skapa ett regionalt nätverk för vindkraft (Vindkraft Öst) som ska innehålla privata och offentliga aktörer för att underlätta utbyggnaden av vindkraft genom förbättrad dialog mellan alla aktörer. Goda erfarenheter från Biogas Öst visar att det finns stor potential för denna typ av nätverk.

Länsstyrelsen har fortsatt att samarbeta och stötta Biogas Öst som är ett nätverk för ökad produktion och distribution av biogas i Mälardalen. Stödet består av delfinansiering av projekt, hjälp att skriva projektansökningar till EU och andra myndigheter samt delta i utvecklingsarbetet om hur

främjandet av biogas kan utvecklas. I Biogas Öst ingår en stor mängd företag och kommuner. Under 2012 avslutades projektet ”Infra biogas” som handlar om att skapa bättre infrastruktur för biogas produktion och distribution. Exempelvis har studier av distributionstekniker genomförts och biogasens påverkan på regional tillväxt och sysselsättning har analyserats.

För solenergi har en stor energikonferens arrangerats och ansökningar om solcellsstöd överstiger tillgängliga medel. Målgrupp för information om solenergi är kommuner, medborgare och fastighetsägare.

Insatser och bidrag till Färdplan 2050

Länsstyrelsen har sammanställt länets perspektiv i arbetet med färdplan 2050 via dialoger med regionala aktörer. I rapporten presenteras en rad förslag på förändringar som ska underlätta att nå klimatmålen till 2050, exempelvis rätt till nettodebitering för medborgare som producerar egen el och ett regelverk som gynnar energieffektivisering i absoluta tal.

41

41. Länsstyrelserna ska redovisa insatser och användningen av medel från anslag 1:10 Klimatanpassning inom utgiftsområde 20 med anledning av uppdraget att samordna det regionala klimatanpassningsarbetet.

Samordning med uppdraget om energiomställningsarbetet

För att främja uppdragets fullföljande samordnas arbetet i hög utsträckning med Länsstyrelsens uppdrag om energiomställning. Detta görs för ökad intern resurseffektivitet, men framförallt för att det för flera av de målgrupper som är föremål för insatser faller sig naturligt och för att de förändringar som eftersträvas dessutom skall ske i samma processer; såsom exempelvis framtagande av planer enligt plan- och bygglagen.

Nationellt nätverk för klimatanpassning

En avgörande förutsättning för arbetet är det nationella länsstyrelsenätverk för klimatanpassning som etablerats. Nätverket har två större träffar årligen, en gemensam sharepointsida och genomför gemensamma projekt, som exempelvis framtagande av vägledande material för fysisk planering. Utöver detta har de fem länsstyrelserna i Mälardalen ett nätverk som träffas, utbyter erfarenheter och genomför gemensamma projekt.

Principer för prioritering

I samordningen av det regionala klimatanpassningsarbetet i Västmanlands län sker prioriteringen i uppdraget enligt principerna att identifiera höga värden för samhället, var beslut med särskild långtidsverkan fattas samt vilka beslut/processer som är irreversibla. Mot bakgrund av detta har följande områden prioriterats: fysisk planering och byggande, areella näringar och Mälaren in i nästa sekel.

Klimataspekter i byggkedjan

För att uppmärksamma och problematisera kring klimataspekter (med regeringens definition omfattande både påverkan och anpassning) i byggkedjan (planering- byggande- finansiering och slutligen förvaltning) ordnades under året en större konferens för verksamma inom byggkedjan. Konferensen besöktes av 140 personer från både offentliga och privata sektorn. Av stor betydelse för framgången och spridningen på deltagarna var att aktiviteten genomfördes i samverkan med branschorganisationer och andra offentliga organ.

Klimataspekter i fysisk planering

Under året har arbetet med att lyfta in klimataspekter i den fysiska planeringen fortsatt. Alla planhandlingar som kommer in till Länsstyrelsen genomgår en initial bedömning med avseende på

detta. Om klimataspekterna bedöms vara signifikanta handläggs de enligt en i förväg bestämd ordning, där de klimataspekter som granskas finns uppräknade. Stor möda har även lagts ner på att klargöra detta för länets kommuner. På så sätt skapas förutsägbarhet för planupprättaren. En annan aspekt beträffande den fysiska exploateringen är den finansiering som krävs. Det är viktigt att den som tillhandahåller finansiella medel vid byggande har förståelse för och grundläggande kunskap om betydelsen av att beakta klimataspekter i samtliga led av byggkedjan, definierad enligt ovan. Länsstyrelsen har därför under året inlett dialog med representanter för banksektorn (samtliga affärsbanker) i länet och börjat förbereda ett projekt som ska innehålla kompetenssatsning och metodstöd för lånehandläggare på bankerna.

Klimataspekter i skogsbruket

Länsstyrelsen har i samverkan med Skogsstyrelsens distrikt Västmanland tagit fram en informationsskrift om hur ett förändrat klimat påverkar skogsbruket och vilka överväganden som behöver göras vid investeringar. Informationsskriften har distribuerats till samtliga skogsägare i Västmanland (cirka 2500 stycken). Denna myndighetssamverkan kommer att fortsätta. Förberedelser för gemensamma aktiviteter under 2013 har redan inletts. Med syfte att säkerställa relevansen av den klimatinformation som ges till skogsbruket och säkerställa att den får genomslag medverkar Länsstyrelsen i forskningsprogrammet Mistra-SWECIA, där dessa frågeställningar är centrala. Forskningsprogrammet sker i nära samverkan mellan myndigheter, forskningsinstitutioner och branschrepresentanter. Detta har varit av stort värde för Länsstyrelsen och redan nu planeras för en större nationell flerdagarsaktivitet som skall förläggas till Västmanland under 2013.

Biologisk mångfald

Frågan om hur biologisk mångfald påverkas av ett förändrat klimat har bedömts vara av stor vikt. Länsstyrelsen har gjort bedömningen att den primära frågeställningen i detta sammanhang är hur markanvändningen kan komma att förändras. Det är därför av än större vikt att konnektiviteten i landskapet bibehålls eller förbättras. För att beskriva detta och ge bra underlag inför exploatering och landskapsplanering är GIS ett värdefullt hjälpmedel. Stockholms universitet har tagit fram en GIS-applikation för just detta syfte och Länsstyrelsen har under året gjort en enklare utvärdering av denna. Bedömningen är att den kan vara till stor nytta, förutsatt att den utvecklas. Ett gemensamt projekt mellan Länsstyrelserna i Västmanland och Stockholm, Stockholms universitet och Stockholms stad med detta som syfte har därför påbörjats.

Fördjupning av förstudien Mälaren om 100 år

Under 2011 tog Länsstyrelserna runt Mälaren gemensamt fram förstudien Mälaren om 100 år. Syftet var att översiktligt beskriva de frågeställningar som uppstår på lång sikt när Östersjön stiger för att slutligen bli högre än Mälaren. Detta arbete har fortsatt, också under myndighetsgemensamma former. Länsstyrelserna runt Mälaren har gemensamt tillskrivit regeringen om behovet av en omfattande offentlig utredning utifrån vad som lyftes i Mälaren om 100 år. För att inte tappa fart har Länsstyrelserna fortsatt med en fördjupning av förstudien för att närmare beskriva vilka frågeställningar som behöver fördjupas i en större utredning, men även för att fånga upp och beskriva olika förslag på långsiktiga lösningar eller strategier. Detta arbete pågår för närvarande och bedrivs i bred samverkan med företrädare för de kompetenser och aktörer som bedömts vara relevanta primärt. De frågeställningar som här lyfts har även tillfört mycket till den översyn av rekommendationer för byggande kring Mälaren som också pågår.

SMHI:s klimatanalys väcker intresse

Som många andra länsstyrelser har Länsstyrelsen i Västmanland låtit SMHI genomföra en klimatanalys för länet med avseende på tiden fram till 2100. Analysen beskriver både klimatologiska och hydrologiska förhållanden. SGI har på Länsstyrelsens uppdrag kartlagt risken för Naturolyckor i länet och även hur de kan komma att påverkas av ett förändrat klimat. Dessa underlag har väckt stort intresse och används i framförallt i kommunernas fysiska planering och riskhanteringsplanering.

Risk- och sårbarhetsanalyser

Inför kommunernas årliga rapportering av risk- och sårbarhetsanalyser till Länsstyrelsen har de detta år avkrävt en första redovisning avseende ett förändrat klimat. De frågor som ställdes var om det finns samhällsviktig verksamhet som är placerad så att den kommer att exponeras för en försämrad riskbild avseende naturolyckor och att beskriva vilka utpekade riskområden i den kommunala analysen som berörs av klimatfaktorer och hur. Till stöd för att besvara dessa frågor har Länsstyrelsen tillhandahållit viss vägledning, men även underlag i form av ovanstående analyser från SMHI och SGI. Kommunerna löste uppgiften med varierande resultat och några tyckte att den var för svår. Detta var emellertid första steget i en fortsatt process för att integrera klimatanpassning i beredskapsarbetet. En svår metodisk fråga är de olika tidsperspektiven. Inom beredskap hanterar man vanligtvis inte tidsperspektiv som är så långa som inom klimatanpassning.

Regional handlingsplan för hantering av ett förändrat klimat

Under året har arbete påbörjats med att ta fram en regional handlingsplan för hanteringen av ett förändrat klimat. Som en viktig utgångspunkt har ett försök till en kostnads-nyttanalytisk analys avseende ett förändrat klimat i Västmanlands län gjorts. Utgångspunkten för analysen var det underlag som presenterades i Klimat- och sårbarhetsutredningen. Avsikten har varit att med stöd av bland annat denna analys göra prioriteringar för Länsstyrelsens insatser och i paritet med den princip som beskrivits ovan. Det visade sig metodmässigt vara mycket svårt att genomföra en sådan analys. Bristen på regional statistik var också begränsande. Länsstyrelsen har dock för avsikt att gå vidare med detta med hjälp av konsult.

Hållbar samhällsplanering och boende

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2012	2011	2010
Årsarbetskrafter män ¹⁾	3,05	4,51	5,14
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	2,23	2,94	2,17
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	3,64 %	5,43 %	5,01 %
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	5 400	6 667	6 753
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	3,71 %	4,89 %	4,70 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	460	516	760
Antal beslutade ärenden	506	426	669
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	16	2	31
Bidragutbetalningar (tkr) ^{3,4)}	0	0	0
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 402, Detaljplaner ⁵⁾	71		
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 4031, Överklagande av beslut om detaljplaner och områdesbestämmelser ⁶⁾	-		
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 4032, Överklagande av beslut om lovärenden och förhandsbesked ⁷⁾	25		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamheterna 40* och 41*

⁵⁾ Nöjdindex för verksamhet 402 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2012. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 62

⁶⁾ Nöjdindex för verksamhet 4031 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2012. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för deltagande 5 länsstyrelser är 30. Länsstyrelsen i Västmanland deltog inte i denna del av undersökningen.

⁷⁾ Nöjdindex för verksamhet 4032 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2012. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser 34.

Viktiga prioriteringar 2012

- Tillsynsvägledningens genomförande enligt den framtagna tillsynsvägledningsplanen. Under året har motsvarande byggnadsnämnder i Fagersta, Norberg, Sala och Surahammar kommun besökts.
- Arbeta i enlighet med planen för sammanfattade redogörelser till kommunerna inför deras översiktsplanering. Redogörelser har lämnats till Kungsörs och Surahammars kommun.
- Överklagade bygglov- och planärenden

Huvuduppgiften i verksamheten har varit vägledningen gentemot kommunerna om PBL-väsendet. Årets tillsynsvägledning är genomförd genom de planerliga besöken hos byggnadsnämnderna. De årliga plan- och byggträffarna har behandlat tillsynsvägledning inom plan-, byggområdet och även kommunal hantering av strandskydd. Länsstyrelsen har lämnat sammanfattande redogörelser inför kommunal översiktsplanering och möjliggjort tidiga kontakter med kommunerna inför omfattande eller komplexa planärenden. Ytterligare stöd för kommunerna finns i RUM-katalogen (regionalt underlagsmaterial) som reviderats under året.

Vad gäller den länsstyrelseinterna vägledningen om PBL-väsendet arbetar Länsstyrelsen aktivt med handläggningsstöd för PBL-tillämpningen med syfte att dels klargöra rollerna i Länsstyrelsens interna hantering, dels att hålla en fortsatt hög kunskapsnivå om lagstiftningen. Omvärldsbevakningen har skett bland annat genom nationella och regionala träffar, men även

genom Länsstyrelsens bostadsenkät. Även mindre insatser har genomförts. Under året har Länsstyrelsen besökt en kommuns bygglovsinspektörer för att stärka Länsstyrelsens förståelse för kommunernas förutsättningar, tillsynsarbete och arbetssätt.

Länsstyrelsen har yttrat sig över kommunala översikts- och detaljplaner inom de föreskrivna svarstiderna. Inga avvikelser finns att rapportera.

Länsstyrelsen genomförde under året en brukarundersökning inom området detaljplaner. Det sammantagna "nöjd-indexet" uppgår till 71, vilket är nio enheter högre än genomsnittligt index för samtliga länsstyrelser. En motsvarande undersökning gjordes senast år 2009. Resultatet har i många delar förbättrats. Frågor där Länsstyrelsen i Västmanland får ett högre betyg än genomsnittet är till exempel bemötande, engagerad och intresserad, lätt att nå rätt person, goda möjligheter till kontakt, samordnar mellankommunala frågor, bra stöd och vägledning, nöjd med handläggningstid. Frågor där betyget är lägre än genomsnittet gäller exempelvis webbplats och tillhandahåller planeringsunderlag.

42

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i de olika sakförordningarna.

Tillsynsvägledningen

Den viktigaste prioriteringen har under året varit att påbörja arbetet med att inom ramen för tillsynsvägledningen göra avstämningar om förändringarna i den nya plan- och bygglagen (PBL 2010:900) mot länets byggnadsnämnder. Syftet med besöken har varit att identifiera vilka frågor som har varit angelägna för kommunernas praktiska tillämpning av lagstiftningen. Syftet har även varit att verka för att det sker en enhetlig tillämpning av PBL i länet. I enlighet med planen har fyra byggnadsnämnder besökts under verksamhetsåret.

Utöver besöken har Länsstyrelsen skickat ut den nationella enkäten angående byggtillsyn till länets alla kommuner. Enkäten visade på att kommunerna till största delen bedriver tillsyn efter externt initierade ärenden. Tillsynen har således inte bedrivits proaktivt. Resultaten har följts upp nationellt och presenterades av Boverket på det gemensamma mötet under november månad.

Bygg- och planträffar

Länsstyrelsen har bjudit in kommunerna till bygg- och planträffar vid flera tillfällen under året. Vid sammankomsterna har Länsstyrelsen informerat om aktuella frågor, fångat upp kommunala frågeställningar om lagstiftningen och dess tillämpning samt verkat rådgivande och återkopplat till kommunerna om Länsstyrelsens uppdrag och verksamhet. Under verksamhetsåret har en särskild byggträff anordnats med anledning av nya PBL och lagändringarna. Ytterligare en träff hölls om tillsynsvägledning med fokus på strandskyddsbestämmelserna. Kommunerna fick under båda dessa möten en möjlighet att få stöd i tillämpningen av lagen och utbyta erfarenheter i tillsynsarbetet. Länsstyrelsens jurister deltog under båda tillfällena för att bidra till att besvara inkomna frågeställningar. Även två planträffar hölls. På dessa träffar fick kommunala företrädare själva berätta om goda exempel från sina kommuner. En tidig planträff under året handlade främst om översiktsplanering. Den senare planträffen handlade bland annat om vattenplanering, Boverkets vision 2025, jämställdhetsarbete samt strandskyddslagstiftningen.

Sammanfattande redogörelser - översiktsplaner

Länsstyrelsen har lämnat sammanfattande redogörelser till en av länets kommuner inför deras översiktsplanering i enlighet med den framtagna planen. Redogörelsen till Kungsörs kommun skedde på Länsstyrelsens initiativ.

Tidiga kontakter och samråd

Länsstyrelsen har löpande yttrat sig och tagit ställning till hur kommunala detaljplaner har förhållit sig till översiktsplaneringen. Under året har Länsstyrelsen träffat kommundienstämman inför samråd om nya översiktsplaner. Länsstyrelsen har särskilt ägnat tid åt Surahammars kommun angående den nya översiktsplanen och informerat om lagändringar och förutsättningar. Länsstyrelsen har genomfört plansamråd varje vecka med undantag för om det varit för få aktuella ärenden eller om det uppstått förhinder. Kommunerna har deltagit i samråden på eget initiativ för att lyfta aktuella planer och frågeställningar.

Överklagade detaljplaner, lov och förhandsbesked

Länsstyrelsen har under året beslutat att pröva två detaljplaner enligt äldre PBL (ÄPBL) på grund av former för upphävande av strandskydd och skada på riksintresse.

Handläggningsstöd

Ett färdigt handläggningsstöd har tagits fram i samverkan mellan Länsstyrelsens plangrupp och miljöenhet. Stödet syftar till att säkerställa en rättssäker och effektiv handläggning av ärenden och ska fungera vägledande för nya medarbetare på Länsstyrelsen. Stöden ska löpande genomgå revideringar och hållas aktuella med hänsyn till lagändringar och andra förutsättningar som kan göra dem inaktuella över tid. Handläggningsstödet till Länsstyrelsens miljöenhet har fungerat som ett pilotdokument inför kommande stöd till andra funktioner.

Omvärldsbevakning

För att kunna upprätthålla en god förståelse för kommunernas förutsättningar och för att kunna stärka det egna omvärldsperspektivet har plangruppen följt med en bygglovsinspektör på arbetsplatsbesök i Västerås kommun under slutet av året.

Länsstyrelsen har deltagit i träffar om vindkraftsplanering som har ordnats av Energimyndigheten och Boverket. Genom deltagandet har medarbetarna hållit sig uppdaterade och fått ökad förståelse om tillämpning och gällande lagstiftning.

Länsstyrelsen har under året deltagit i plan- och bostadsdagarna i Karlstad.

Länsstyrelsen har under året deltagit i FORUM:s (Länsstyrelsens forum för hållbart samhällsbyggande) träffar och en medarbetare är kontaktperson för gruppen för riksintressen och planeringsunderlag.

RUM-katalogen

Den så kallade RUM-katalogen (regionalt underlagsmaterial) har redigerats under året. Nytt material har lagts upp och kommunerna har fått information om detta.

Vindkraft

Länsstyrelsen har deltagit på Energimyndighetens möte om reviderade riksintresseområden för vindbruk i länet. Länsstyrelsen har även deltagit på Boverkets sammankomst där goda exempel lyftes från bland annat kommunerna. Representanter från Svensk vindenergi deltog och redogjorde för vindkraftsbranschens förutsättningar.

Boende och bostadsförsörjning

Länsstyrelsen har arrangerat två träffar om flyktingmottagande. Den ena arrangerades tillsammans med Migrationsverket för politiker och den andra riktade sig till tjänstemän i länets kommuner.

Länsstyrelsen har tillsammans med den nationella samordaren för hemlöshet deltagit på ett möte om Västerås kommuns arbete med att motverka hemlöshet. Dessutom har Länsstyrelsen deltagit på

uppstartsmötet i Stockholm inför den nationella satsningen inom ramen för uppdraget om att motverka hemlöshet. Uppdragen bereds i samarbete mellan flera funktioner på Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har genomfört och sammanställt årets bostadsmarknadsenkät. Resultatet visar inte på någon förändring jämfört med tidigare år. Analysen tyder på att bostadsmarknaden i länet är i fortsatt obalans med underskott på bostäder inom centralorterna i Västerås, Sala, Köpings och Arboga kommuner och överskott i övriga kommundelar i länet.

Försvarsmakten och intresseområden

Länsstyrelsen har deltagit på möten med Försvarsmakten om intresseområden och andra planeringsförutsättningar som är av intresse.

Övrigt

Under 2012 har arbetet med Länsplanen (regional utvecklingsplan) fortskridit. Ett av fokusområdena för planen är fysisk planering. Inom ramen för Länsplanarbetet har en landskapskaraktärsanalys för Västmanlands län genomförts.

För länet har även ett projekt för jämställdhet i regional tillväxt inletts. Länsstyrelsen har bidragit genom att ta fram underlag kopplat till fysisk planering.

Projektet Räkna Q har genomförts i länet på uppdrag av RUS (regional utveckling och samverkan i miljömålssystemet). Syftet med projektet är att fastställa i vilken omfattning kommunerna har tillvaratagit kulturvärdena med hjälp av PBL. Metoden har varit att upprätta och föra statistik över antalet skyddade byggnader i befintliga, laga kraft vunna detaljplaner.

44

Tabell 4.1			
Bidrag för vilka länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)	2012	2011	2010
Boverket: Engångsbidrag	4 948	8 450	5 725
Boverket: Periodiska bidrag totalt	363	3 815	10 793
Totalt	5 311	12 265	16 518
<i>varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive</i>	0	0	0

Källa: Boverkets statistiksystem Svanen

Kommentarer tabell 4.1

Den stora skillnaden mellan åren avseende engångsbidrag beror på att det år 2011 betalades ut två investeringsstöd till äldreboende på totalt 3 982 tkr. Utbetalning av de periodiskbidragen har trappats ned under flera år och den sista utbetalningen skedde under första kvartalet 2012.

Tabell 4.3

Beslut om stöd (antal första beslut)	2012	2011	2010
Reguljära stöd			
Radonbidrag egnahem	207	206	147
Tillfälliga stöd			
Konvertering från direktverkande elvärme	0	7	0
Bidrag till solvärme	--	24	60
Investeringsstöd äldrebooster	4	0	0
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	20	14	20
Beslut om avslag/avskrivning	32	33	39
Beslut om återkallande	19	46	14
Beslut om utbetalning	216	245	257
Beslut om omprövning efter utbetalning	0	10	9

Källa: Boverkets statistiksystem Svanen

Kommentarer tabell 4.3

Utöver i tabellen redovisade ärenden tillkommer 20 beslut om stöd till installation av solceller. Solvärmestödet upphörde vid årsskiftet 2011/2012 och ansökan måste ha prövats under 2011.

Naturvård samt miljö- och hälsoskydd

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2012	2011	2010
Årsarbetskrafter män ¹⁾	21,83	20,94	24,08
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	25,99	24,90	26,46
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	32,96 %	33,41 %	34,69 %
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	64 670	59 093	60 679
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	44,39 %	43,34 %	42,25 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	1520	1487	1591
Antal beslutade ärenden	1592	1398	1690
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	44	47	144
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3,4)}	19 983	21 036	12 464
Varav Tillsyn av miljöfarlig verksamhet, VÄS 555*			
Beslutade tillsynsärenden, (st)	84	114	383
Totala verksamhetskostnader inkl OH vht 555*, (tkr)	1 269	993	984
Kostnad per tillsynsärende, (kr/st)	15 105	8 710	2 568
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet 521, Tillstånd och dispenser avseende naturskydd ⁵⁾	64		
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som deltar i tillägsundersökning)	-		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 5*

⁵⁾ Nöjdindex för verksamhet 521 från länsstyrelsegemensam brukarundersökning 2012. Nöjdindex varierar mellan 0 och 100, där 0 är lägsta betyg och 100 är högsta betyg. Genomsnitt för samtliga 21 länsstyrelser är 64.

46

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i de olika sakförordningarna.

Prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet

Länsstyrelsen har under det första halvåret 2012 prioriterat att förbereda överföringen av den verksamhet som innebär prövning av ansökan om tillstånd till miljöfarliga verksamheter, så kallade B-verksamheter. Dessa uppgifter har inordnats i Länsstyrelsen i Uppsala län från och med den 1 juni 2012. Länsstyrelsen tog i januari fram en strategi för arbetet med prövningen fram till och med den 31 maj 2012. Strategin omfattar prioritering av ärenden och information till verksamhetsutövare. Länsstyrelsen arbetade i första hand med att avsluta ärenden som hade kommit långt i handläggningen, ärenden där verksamheten kunde lida stor skada (ekonomi, arbetstillfällen o dyl) om inte prövningen kom till stånd samt enklare ärenden som återkallanden och villkorsändringar. Den sistnämnda ärendegruppen återfinns inte i listan över avklarade ärenden, eftersom de inte hade inkommit när strategin togs fram. Ärenden hann avslutas i enlighet med strategin innan överlämnandet till Uppsala, trots att flera anställda slutade på grund av kommande neddragningar. Den extra satsningen på prövning tog därför i anspråk resurser från andra arbetsuppgifter, främst operativ tillsyn. Vissa ärenden kunde heller inte avslutas på grund av att det saknades kompetens med anledning av personalomsättningen.

Gränsöverskridande transporter

Länsstyrelsen har under året utfört sex tillsynsinsatser över gränsöverskridande avfallstransporter. Det är dubbelt så många tillsynsinsatser jämfört med 2011. Det är främst Tullverket som har initierat tillsynen genom sina kontroller. Länsstyrelsen har genom tillsynen påträffat illegala transporter där Länsstyrelsen sedan har krävt rättelse eller förbjudit transporten. Länsstyrelsen har även deltagit i Naturvårdsverkets uppströmskampanj om gränsöverskridande avfallstransporter.

Hälsoskydd

Länsstyrelsen bedriver tillsynsvägledning enligt miljöbalken inom hälsoskyddsområdet. Planeringen av tillsynsvägledningen beskrivs under uppdrag 48. Länsstyrelsen har inget eget tillsynsansvar inom hälsoskyddsområdet, utan genom den tillsynsvägledande rollen medverkar Länsstyrelsen till att kommunerna så långt möjligt bedriver en likvärdig hälsoskyddstillsyn. Under våren genomförde Socialstyrelsen ett nationellt projekt om tillsyn på piercing och tatuering. I länet utvidgades projektet till att också omfatta fotvårdslokaler. En arbetsgrupp förberedde projektet och tog fram vägledningsdokument och checklista för tillsynen. Landstingets smittskyddsmyndighet fungerade som bollplank under projektet. I mars månad anordnade arbetsgruppen en träff för halvtidsavstämning och erfarenhetsutbyte. Länsstyrelsens uppföljning av projektet visar att tillsyn har utförts i tio kommuner. Då även miljökontoren i Enköping och Håbo har deltagit är projektet regionalt snarare än ett renodlat länsprojekt. Sammanlagt har 56 verksamheter inspekterats. Vanliga brister har varit att det råder osäkerhet om engångsverktyg är sterila (nålar och skalpellblad) och att s k DOC-dokument för steriliseringen inte kan uppvisas. Andra brister är att lokalens ytskikt är dåliga och inte tillåter tillräcklig rengöring och desinfektion samt att det saknas separata utrymmen för rengöring/desinfektion av instrument, handtvättmöjlighet samt utslagsvask för städvatten.

I länet finns en samverkansgrupp inom hälsoskydd. Under året har samverkansgruppen träffats två gånger. Vårens träff fokuserade på det pågående tillsynsprojektet och under hösten blev samverkansträffen mera en handläggartreff där Socialstyrelsen deltog och informerade om aktuella frågor. Då länets kommuner har uttryckt ett stort behov av vägledning om tillsyn av bassängbad anordnades under hösten en utbildningsdag om detta. Utbildningen hölls av konsultföretaget Weedo AB och 21 miljöinspektörer deltog, varav elva kom från länet. För att underlätta kontakter mellan miljökontoren och möjliggöra enkel informationsspridning har Länsstyrelsen ett e-postnätverk för länets hälsoskyddsinspektörer.

Vattenförvaltning

En av de viktigaste arbetsuppgifterna inom vattenförvaltningen under året har varit att fortsätta arbetet med att ta fram åtgärdsunderlag för Vattenmyndighetens nästa åtgärdsprogram. Arbetet syftar till att analysera åtgärdsbehovet för att vattenförekomsterna ska nå målet god ekologisk status samt ge så konkreta förslag som möjligt på specifika åtgärder. Underlagen är även tänkta att kunna fungera som ett verktyg för myndigheter och kommuner som ska genomföra åtgärdsprogrammen. Därför är samverkan med kommunerna viktig under arbetets gång. Under 2012 har samverkansmöten arrangerats med Sala kommun och Västerås stad. Arbetet med åtgärdsunderlagen och samverkan kring dessa fortsätter även under 2013.

Under 2011 påbörjades arbetet med en vattenstrategi, som omfattade allt vattenarbete inom Länsstyrelsen och Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt, som är en del av Länsstyrelsen. Arbetet har under 2012 inneburit fortsatt insamling av uppgifter om Länsstyrelsens vattenrelaterade arbete och synpunkter har även samlats in genom en internremiss. Dessutom har vattenstrategin fungerat som ett avstamp till den åtgärdsplan för vatten, som Länsstyrelsen fått i uppdrag att ta fram enligt åtgärd 30 i Vattenmyndighetens åtgärdsprogram. Åtgärdsplanen innehåller en rad aktiviteter som syftar till att förbättra och utveckla Länsstyrelsens arbete med vattenfrågor. Planen har tagits fram som ett underlag till verksamhetsplanen för 2013. Revision av planen planeras att ske årligen.

Den 15 december 2011 fick beredningssekretariaten i uppdrag av vattenmyndigheterna att komplettera diverse databaser med kvalitetsgranskad data och ytterligare information. Under året har en stor del av detta dataförsörjningsprojekt genomförts.

2009 införde staten ett nytt bidragsprojekt kallat LOVA (Lokala Vattenvårdsprojekt). Bidraget ska fördelas till projekt som leder till att övergödningen i våra sjöar, vattendrag och hav minskar. Länsstyrelsen i Västmanlands län har årligen haft möjlighet att dela ut drygt 2 miljoner kr av dessa medel. Söktrycket i länet har varit stort och Länsstyrelsen har därför tvingats prioritera bland många bra projekt för att ge pengar till de bäst lämpade. Under 2012 beslutade Länsstyrelsen om att ge pengar till fem projekt. Medlen gick till projekt som alla handlar om att genomföra/anlägga fysiska åtgärder som direkt efter genomförande kommer att leda till att belastningen av näringsämnen på sjöar, vattendrag och hav kommer att minska. Projekten handlar bland annat om att anlägga dammar som samlar fosfor, anlägga kretsloppsanpassad avloppslösning och strukturralka åkermark.

Under 2012 har arbetet med att färdigställa samrådshandlingen *Översikt av väsentliga frågor* varit i fokus. En lika viktig insats har varit att förbättra miljöövervakningsprogrammen. En interimrapportering av genomförda åtgärder har också lämnats till Havs- och vattenmyndigheten för vidare rapportering till EU-kommissionen.

I uppdraget att vara Vattenmyndighet för Norra Östersjön ingår att samordna vattenförvaltningens insatser främst mellan distriktets länsstyrelser. Två fysiska distriktsmöten har genomförts under året. Vattendelegationen har under 2012 genomfört fyra ordinarie möten och ett nationellt vattendelegationsmöte.

Samarbetet mellan de fem vattenmyndighetskanslierna har fortsatt under året i nära samarbete med Havs- och vattenmyndigheten (HaV). Särskilt viktigt har det varit att få en gemensam syn på arbetet med miljöövervakning samt underlag för att ta fram ett mera konkret åtgärdsprogram. Ett fortsatt intresse som finns hos branschorganisationerna är hur tillämpningen av miljökvalitetsnormerna (MKN) påverkar verksamheterna. Vattenmyndigheten följer med intresse hur olika miljömyndigheter och miljödomstolar tolkar MKN.

VISS, Vatteninformationssystem Sverige, (www.VISS.lansstyrelsen.se) har utvecklats ytterligare under året. Ett större projekt har varit utveckling av ett åtgärdsbibliotek i VISS samt möjligheten att koppla samman åtgärder mot vattenförekomsterna i VISS.

Enligt vattenmyndigheternas åtgärdsprogram första punkten ska myndigheter och kommuner årligen rapportera in hur arbetet med åtgärdsprogrammet fortskrider. I åiterrapporteringen för år 2011 för Norra Östersjöns vattendistrikt har svarsfrekvensen varit god. Alla länsstyrelser och 66 av 73 kommuner har svarat på utskickade frågeformulär.

Lokala naturvårdsprojekt (LONA)

Länsstyrelsen administrerar de lokala naturvårdsprojekten. Under 2012 har 1 289 000 kr fördelats, på tolv nya projekt samt en utökning av ett redan pågående projekt, på sammanlagt sju kommuner vilket innebär att det i Västmanlands län under 2012 bedrivits totalt 31 projekt. Exempel på projekt som har beviljats bidrag under 2012 är framtagande av planer för skötsel av naturområden och framtagande av skolskogar men även en utredning för hur man ska sköta motorbanor för att gynna biologisk mångfald och en utredning av vandringahinder i ett av länets nationellt värdefulla vattendrag. Ett stort arbete har lagts ned på att lägga in alla projekt i den databas som Naturvårdsverket har tagit fram för LONA; LONA-registret.

46. Länsstyrelserna ska utveckla och genomföra regionala åtgärdsprogram i bred förankring i länet för att nå generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. Arbetet med åtgärdsprogrammen ska översiktligt redovisas. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa viktigare insatser inom de miljöpolitiskt prioriterade områdena: klimat, havsmiljö (i berörda län), biologisk mångfald samt giftfri miljö.

Klimat

Samordning av klimatarbetet

Länsstyrelsen har samordnat verksamheten med regionala och lokala aktörer av vilka de främsta har varit länets kommuner, landstinget, Energikontoret i Mälardalen, Mälardalens högskola, förbundet agenda 21, LRF samt företag närings - och intresseorganisationer.

Det finns ett samarbete mellan länsstyrelserna i Uppsala, Stockholm, Södermanland och Västmanlands län inom området energiomställning. Samarbetet omfattar utveckling av uppdraget att samordna energiomställning, skapa och planera av nya projekt och arbetsmetoder, hjälpa varandra att söka externa medel för att kunna växla upp det regionala samordningsuppdraget.

Energieffektiva transporter

Ett projekt har bedrivits under året för att utveckla kommunernas arbete med energieffektiva transporter. Projektet är ett samarbete mellan Länsstyrelserna i Västmanland, Uppsala och Södermanlands län, Trafikverket och Energimyndigheten

Utbildning om hur byggkedjan påverkar energianvändning och klimatanpassning

Utbildningsinsatser har genomförts för alla aktörer som berörs av byggkedjan (kommuner, exploatörer, husbyggare, banker och försäkringsbolag). Målet var att visa att i planering, byggande och förvaltning av fastigheter tas beslut som har relevans för energianvändningen och klimatanpassning. Genom att ta rätt beslut minskas kostnaderna, riskerna och energianvändningen.

Vett och watt – studiecirklar för västmanlänningar om energiförbrukning

Som medlem i det regionala Agenda 21-förbundet har Länsstyrelsen varit en drivande part i det stora regionala projektet Vett och Watt. Det handlar om skapa studiecirklar där energi på jobbet, i hemmet och i framtiden diskuteras för att skapa beteendeförändringar hos individer.

Nav för energikompetens

Länsstyrelsen leder ett regionalt samarbete med de stora tekniska bolagen, (ABB, Westinghouse, Bombardier och Mälarenergi) Västerås kommun och Mälardalens högskola med målsättning att stärka och positionera regionen som ett internationellt ledande energikompetenscenter. Därigenom skapas goda förutsättningar för grön tillväxt och att säkra kompetensförsörjningen för energibranschen. Ett arbete bland projektdeltagarna har påbörjats att skapa ett kluster i världsklass för elmotorer. Elmotorer har goda möjligheter att bidra till att energieffektivisering och minskad användning av olja i transportsektorn.

Vindkraft Öst

Länsstyrelsen har stöttat arbetet med skapa ett regionalt nätverk för vindkraft (Vindkraft Öst) med privata och offentliga aktörer, för att underlätta utbyggnaden av vindkraft genom förbättrad dialog mellan alla aktörer. Goda erfarenheter från Biogas Öst visar att det finns stor potential för denna typ av nätverk.

Färdplan 2050

Länsstyrelsen har haft dialoger med regionala aktörer i arbetet med färdplan 2050. I en rapport presenteras förslag på förändringar som ska underlätta att nå klimatmålen till 2050, exempelvis rätt

till nettodebitering för medborgare som producerar egen el och ett regelverk som gynnar energieffektivisering i absoluta tal.

Biologisk mångfald

Vatten

Länsstyrelsens arbete för att främja biologisk mångfald i vatten äger rum inom flera områden. De viktigaste insatserna inom Länsstyrelsens vattenvårdsarbete sker genom att kalka försurade sjöar och vattendrag, restaurera värdefulla vattenmiljöer samt begränsa övergödningen.

Länsstyrelsen och ett större kraftbolag i regionen har under 2012 fortsatt och utvecklat sitt samarbete. Antalet kraftstationer med frivilliga överenskommelser om minimitappningar har utökats till fem. Med minimivattenföring vid dessa fem kraftstationer tryggar man höga naturvärden som står på spel i naturfårorna nedströms kraftstationerna. Samarbetet har även resulterat i att länets första större fiskväg är byggd vid den nedersta dammen i Hedströmmen. Fiskvägen gynnar framför allt den mälarlevande aspen, som går upp och leker i Hedströmmen, men även alla andra akvatiska organismer kan nu röra sig fritt i vattendraget.

Länsstyrelsen förmedlar bidrag (LONA, Lokala Naturvårdssatsningen) till lokala naturvårdsprojekt. Det pågår tre LONA-projekt vars syfte är att gynna den biologiska mångfalden i vatten:

1. Fiskväg vid Arbogaåns nedersta damm. Bygget skulle ha slutförts under 2012, men har dragit ut på tiden på grund av höga flöden.
2. Kartläggning av den ekologiska statusen i regleringspåverkande delar av Hedströmmen. Projektet ska även föreslå restaureringsåtgärder för att förbättra statusen.
3. Fria vandringsvägar i Svartån. Förslag till lösningar vid alla vandringshinder upp till Skultuna kommer att utredas i projektet.

Den biologiska mångfalden gynnas av att restaureringsåtgärder genomförs genom biologisk återställning i kalkade vatten. Arbetet med att åtgärda vandringshinder i Hedströmmens huvudfåra har finansierats av särskilda medel från Havs- och Vattenmyndigheten (HaV) till projektet ”Fria vandringsvägar i Hedströmmen”. Inom projektet har sju dammar prioriterats. För två av dem pågår utredningar för att lösa problemet antingen genom utrivning eller genom fiskväg. HaV har även fördelat medel för att jobba med åtgärder som gynnar hotade arter. I länet prioriteras arbete som gynnar asp, flodpärlmussla och hotade natearter.

Terrestra miljöer

Länsstyrelsen har under året genomfört ett antal viktiga skötselinsatser inom ramen för arbetet med biologisk mångfald.

Life+ Nature-projektet Lake Mälaren Inner Archipelago – restoration and management (MIA) har genomfört storskaliga restaureringsåtgärder i naturreservaten Engso, Asköviken-Tidö och Strömsholm, bland annat i naturtyperna fuktängar (6410) och västlig taiga (9010). I Engso naturreservat har luckhuggning och ringbarkning kring inväxta ädellövträd genomförts inom drygt 80 ha av naturtypen västlig taiga (9010). Slåtter har genomförts i områden som tidigare år restaurerats inom projekt MIA, främst i naturreservatet Engso, och stängsling av sex tidigare restaurerade beteshagar har resulterat i 6 km nytt stängsel. Insatserna bidrar till uppfyllandet av miljömålen *Ett rikt växt- och djurliv*, *Ett rikt odlingslandskap*, *Myllrande våtmarker* och *Levande skogar*.

Inom naturreservatet Fermansbo urskog har sju ha tallungskog bränts under maj månad. Bränningen genomfördes med Skogsstyrelsen som ansvarig bränningsledning. Efterbevakningen och planeringen sköttes av Länsstyrelsen. Målet för bränningen var att glesa ut tallbeståndet och skapa

död ved. Insatsen bidrar till uppfyllandet av miljömålen *Ett rikt växt- och djurliv och Levande skogar*.

I länet har också gjorts en satsning på att friställa grova ekar, bland annat i Kungsörs kommun där flertalet naturminnen har röjts från igenväxning. Även i Västerås och Färna har flertalet skyddsvärda träd friställts. Flera av träden i naturreservatet Strömsholm har år 2012 åtgärdats inom ramen för ett större och internationellt veteraniseringsprojekt. I ett försök att påskynda åldrandet av träden, så att de snabbare kan bilda strukturer som kan gynnar många djur och växter, har flera träd skadats maskinellt av en arborist. De simulerade skadorna är av olika karaktär men består bl a i att efterlikna betesskador, bohål efter hackspett och toppskador. Insatserna bidrar bland annat till uppfyllandet av miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*.

I flera fall har restaureringsinsatserna bidragit till att skapa eller bibehålla livsmiljön förhävdgynnande växter och djur. Sju rikkärr har slåtrats, liksom ett antal torrare lokaler där syftet varit att gynna t.ex. fältgentiana, hällebräcka, mosippa, vädndärfjäril och ett antal hävdgynnade typiska arter. Länsstyrelsen har, inom ramen för åtgärdsprogrammet för hotade arter, år 2012 också gjort stora satsningar på bevarandet av den i Sverige mycket hotade och sällsynta veronikanätfjärilen. Ett expertmöte hölls i början av året i Norbergs kommun, i anslutning till länets enda kända förekomst av arten. Artens värdväxt, teveronikan, inventerades under sommaren och åtskilliga vägsträckor och inägor i närområdet har skötts eller åtgärdats så att teveronikan ska gynnas och förhoppningsvis öka. Den årliga uppföljningen av veronikanätfjärilen har i vanlig ordning genomförts under sommaren. Insatserna bidrar till uppfyllandet av miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*, men också till uppfyllandet av miljömålen *Ett rikt odlingslandskap*, *Myllrande våtmarker*, *Levande skogar samt Levande sjöar och vattendrag*.

Exempel på andra skötselinsatser som gjorts under året är de luckhuggningar som genomförts vid en lokal i Surahammars kommun, kombinerat med systematisk utläggning och förstärkning av död eller döende hasselved. Åtgärderna syftar till att gynna den hassel som den sällsynta rökpipsvampen lever på. Ytterligare exempel är iordningställandet av s.k. fångstvirke, i ett försök att bekämpa ett granbarkborreangrepp i skog med bombmurkla, och klippning av igenväxningsvegetation i Natura 2000-området Gussjön (SE025148) i syfte att gynna den skyddsvärda vattenväxten uddnate. Samtliga insatser bidrar till uppfyllandet av miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*.

Länsstyrelsen har också arbetat med viltförvaltning, skydd av värdefulla naturområden, inventerat naturvärden, bedrivit uppföljning samt genomfört ett antal informationsinsatser. Insatser bidrar till uppfyllandet av miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*, men också till uppfyllandet av flera andra miljömål. Fler insatser beskrivs under uppdrag 50 och 53.

Giftfri miljö

Länsstyrelsen främjar en giftfri miljö genom arbetet med tillsyn och prövning av miljöfarlig verksamhet.

I länet finns det 14 anläggningar som omfattas av bestämmelserna i den så kallade Sevesolagstiftningen, vars syfte är att minska riskerna för allvarliga kemikalieolyckor. Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen av anläggningarna och samordnar arbetet med Arbetsmiljöverket, som svarar för arbetsmiljöfrågorna i tillsynen. Länsstyrelsen samverkar även med kommunernas miljökontor och räddningstjänster vid tillsynen.

Länsstyrelsen har under året medverkat i Naturvårdsverkets tillsynskampanj om gränsöverskridande avfallstransporter. Ett projekt som syftar till att förhindra illegala avfallstransporter från Sverige till tredje land. Till länder där hanteringen av avfallet sedan kan medföra omfattande föroreningar av mark och vatten.

Länsstyrelsen arbetar löpande med utbildning, information och rådgivning för de personer i länet som i sin yrkesverksamhet behöver ha behörighet att använda kemiska växtskyddsmedel (klass 2L/1L). Syftet är att trygga en hantering som är både miljömässigt och ekonomiskt hållbar. Miljömålet *Giffri miljö* har en central plats i utbildning och information. Återkommande information om försiktighetsåtgärder och praktiska tips för användningen av kemiska växtskyddsmedel har redovisats i nyhetsbrevet Miljöråd för Lantbrukare och Säkrare Bekämpning.

Inventeringsarbete av förorenade områden

Som en del i arbetet för att nå miljökvalitetsmålet giffri miljö genomför Länsstyrelsen kartläggning, utredningar och åtgärder av områden som är förorenade. Naturvårdsverket har målsättningen att allt inventeringsarbete av förorenade områden ska avslutas 2013. Länsstyrelsen har en plan för detta. Under 2012 har inventering bland annat skett av anläggningar som har behandlat spannmål med kvicksilver samt oljegrusverk. Länsstyrelsen kommer att nå Naturvårdsverkets mål.

Bidragsfinansierade utredningar och åtgärder av förorenade områden

Naturvårdsverket finansierar utredningar och åtgärder för förorenade områden där ansvar saknas. Länsstyrelsen genomför undersökningar eller förmedlar bidragen vidare till kommuner och andra myndigheter som genomför undersökningar och åtgärder.

Under 2012 har 12 bidragsfinansierade utredningar drivits. Undersökningarna kommer att ligga till grund för åtgärder under kommande år. Saneringar pågår på tre objekt; Tekniska hårdkrom i Arboga, före detta Surahammars kemiska tvätt samt Sands Såg och Kvarn i Sala. Åtgärderna vid Surahammars kemiska tvätt innebär att mängden klorerade lösningsmedel i marken på en villafastighet minskas och därmed reduceras risken för skada på människors hälsa och miljön. Särskilt angeläget har varit att reducera risken för spridning av föroreningar till grundvattnet.

Privatfinansiering inom föroreningsskadade områden

Beskrivs under uppdrag 47.

Kompetensutveckling

Under 2012 deltog 53 personer verksamma inom jordbruk, trädgård, golfbanor och grönytor i Länsstyrelsen grundkurs för behörighet att använda bekämpningsmedel. I fortbildningskursen som krävs vart femte år för att behålla behörigheten deltog 124 jordbrukare och 50 personer med trädgårdsinriktning. En del av deltagarna kom ifrån andra län. En viktig del i dessa kurser är att informera om vilken skadeverkan bekämpningsmedel kan ha i naturen, hur dessa kan begränsas och vilka alternativa bekämpningsåtgärder som finns.

Lantbrukarna i länet har också erbjudits kompetensutveckling inom ramen för Lantbruksprogrammet. Under 2012 genomfördes en upphandlad kurs för trädgårdsföretagare om integrerat växtskydd med besök av en norsk expert. Även enskild rådgivning till trädgårdsföretagare inom målområdet Giffri miljö genomfördes av den upphandlade rådgivaren. Inom rådgivningsprojektet Greppa Näringen finns flera rådgivningsmoduler om säkert växtskydd som erbjuds alla lantbrukare som är medlemmar i Greppa Näringen.

Kompetensutveckling inom målområdet Ekologisk produktion bidrar också till målområdet *Giffri miljö* i synnerhet inom trädgårdsproduktionen. Fyra kurser för trädgårdsföretagare med ekologisk odling genomfördes i egen regi och målgruppen erbjöds också enskild rådgivning. Även jordbrukare har haft tillgång till enskild rådgivning om ekologisk produktion genom upphandlad verksamhet. Tre fältvandringar för om ekologisk jordbruk genomfördes också.

Arbetet med generationsmålet och miljö kvalitetsmålen är till stor del integrerat i Länsstyrelsens dagliga verksamhet. En övergripande redovisning av miljömålsarbetet finns i avsnittet Länsstyrelseinstruktion 5 §, uppdrag 8 i regleringsbrevet.

48

47. Länsstyrelserna ska redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att öka antalet privatfinansierade efterbehandlingar av förorenade områden.

Länsstyrelsen arbetar aktivt med vägledning

Antalet privatfinansierade efterbehandlingar ökar genom att Länsstyrelsen arbetar med vägledning till kommunernas miljöförvaltningar samt genom att utreda vem som bedrivit den verksamhet som orsakat de förorenade områden som finns i länet och sedan se till att utredningar och åtgärder genomförs.

Utredningar och åtgärder sker i första hand på de områden som är mest prioriterade. Dessa redovisas i länets prioriteringslista samt i ett regionalt program som lämnas in till Naturvårdsverket varje år.

Kommunerna i Västmanland har tillsynsansvaret över cirka 70 procent av de objekt som är mest angelägna att utreda och åtgärda. Länsstyrelsens roll och uppdrag som tillsynsvägledande instans är därför väsentlig för att andelen privatfinansierade efterbehandlingar ska öka. Genom att erbjuda en variationsrik tillsynsvägledning av hög kvalitet kan kommunernas arbete effektiviseras. Följande insatser har genomförts för att vägleda kommunerna i arbetet med föroreningskador:

- **Utbildning och workshop om tillsyn över föroreningskador under åtgärd.**
Utbildningen har genomförts vid tre tillfällen. Utbildningsserien inleddes med en utbildningsdag där Statens geotekniska institut föreläste om åtgärdsutredningar och riskvärderingar. Denna följdes senare upp med två tillfällen där föreläsningar blandades med gruppdiskussioner och diskussioner i storgrupp om tillsynsarbetet exempelvis kring handläggning av anmälningssärenden, granskning av åtgärdsval samt uppföljning och kontroll av åtgärder. Vid utvärderingen var samtliga deltagare mycket nöjda med utbildningen, framförallt framfördes att det var givande att diskutera exempelärenden.
- **Utbildning om grunderna i ansvarsutredning av områden som är föroreningskaddade.**
Utbildningen syftade till att öka de grundläggande kunskaperna om 10 kap miljöbalken och dess användning samt ge en inblick i det praktiska genomförandet av en ansvarsutredning. Vid utvärderingen tyckte majoriteten av deltagarna att utbildningen var bra eller mycket bra. Särskilt framfördes att presentationerna var bra och tydliga och att mycket ”föll på plats”.
- **Handläggarträff om problemställningarna kring borrhning, grävning och pålning** i områden som misstänks vara eller är konstaterat förorenade.
Målgrupp var handläggare av miljöfarlig verksamhet, värmepumpar, föroreningskador etc. Vid utvärderingen tyckte samtliga deltagare att utbildningen som helhet var bra eller mycket bra.
- **Samverkansträff** kring Naturvårdsverkets utgångspunkter om markmiljöskydd, grund- och ytvattens skyddsvärde samt förorenings spridning. Syftet var att belysa hur beslut om efterbehandlingsnivå kan motiveras.
- **Samverkansträff** om fortsättningen av arbetet med inventering och undersökning av nedlagda deponier.
- **Utbildning i att granska och bedöma statistiska beräkningar vid undersökningar och åtgärder av markföroreningar har genomförts.** Utbildningen genomfördes för kommunerna i Västmanland 2011 och genomfördes 2012 för kommunerna i Stockholm, Örebro, Uppsala, Gotland samt Södermanlands län. Syftet med utbildningen var att öka kunskaperna om statistik och hur det kan användas i miljö- och hälsoriskbedömningar. Länsstyrelsen i Västmanlands län var arrangör och Statens geotekniska institut deltog som föreläsare. Vid utvärderingen tyckte

majoriteten av deltagarna att det var ett svårt ämne, men att utbildningens upplägg med blandade gruppdiskussioner och föreläsningar var bra.

- **Utbildning för kommunerna i hela Mälardalsregionen inklusive Gotland och Dalarna som hade fokus på hanteringen av föroreningar i arbetet med detaljplanering.** Gotlands län är huvudarrangör.
- **Planeringen har påbörjats för tillsynsprojekt om hanteringen av kemikalier, farligt avfall samt föroreningsskador vid bilskrotningsanläggningar.** Projektet genomförs under 2013 av kommuner i hela mälardalsregionen.

Förutom insatserna som riktas till kommunerna har Länsstyrelserna i Mälardalen tillsammans med Länsstyrelsen på Gotland har drivit en informationsinsats om förorenade fastigheter riktad till banker, försäkringsbolag samt mäklare för industrifastigheter. Syftet med projektet är att upplysa om var information om förorenade områden kan eftersökas samt att sprida kunskap om hur ansvarsförhållandet ser ut i förorenade områden och hur målgruppens aktiviteter kan påverka ansvarsfördelningen. Informationen sprids genom att besök på arbetsplatser och direktinformation till personalen i samband med månadmöten eller liknande. Projektet fortsätter 2013.

49

48. Länsstyrelsernas miljötillsynsarbete ska bidra till att miljö kvalitetsmålen nås och att uppkomsten av miljöskador motverkas. Länsstyrelserna ska särskilt redovisa:

– hur arbetet med effektivisering för att förbättra tillsyn och prövning samt underlag för prioriteringar av tillsynen utvecklas, t.ex. genom förändrade rutiner och arbetsmetoder,

– tillsynsområden inom vilka den operativa tillsynen och tillsynsvägledningen kan utvecklas och förbättras, samt

– hur och inom vilka områden samverkan skett med Miljösamverkan Sverige och regional Miljösamverkan i de län där sådana projekt finns/bedrivs.

Operativ tillsyn över miljöfarlig verksamhet

Länsstyrelsen bedriver tillsyn över 34 miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt 9 kapitlet i miljöbalken. I länet finns totalt 168 tillståndspliktiga verksamheter. Länsstyrelsen har även tillsynsansvaret på länets fem torvtäkter samt 14 sevesoanläggningar.

Länsstyrelsen har upprättat en behovsutredning och tillsynsplan. I behovsutredningen har Länsstyrelsen identifierat tillsynsaktiviteter som behöver genomföras för att nå miljömålen. Följande fem miljö kvalitetsmål har högst betydelse för att genom tillsynen bidra till att nå till att miljö kvalitetsmålen nås: *Giftfri miljö, God bebyggd miljö, Ingen övergödning, Begränsad klimatpåverkan och Frisk luft*. Länsstyrelsen har även bedömt vilken betydelse varje tillsynsobjekt har för respektive miljömål och genom det vet vi också vilka mål vi ska styra tillsynsinsatserna mot både i den händelsestyrda och i den egeninitierade tillsynen.

Länsstyrelsens operativa tillsyn har varit i stort sett helt händelsestyrd under året. Den egeninitierade tillsynen har nedprioriterats på grund av satsningen på att avgöra så många prövningsärenden som möjligt före den 1 juni och personalomsättning på grund av koncentrationen av MPD till Uppsala län. Den egeninitierade tillsyn som genomförts har omfattat:

- Fortsatt granskning av saneringsplaner för ledningsnät som är kopplat till avloppsreningsverk
- Inspektioner där vi bland annat har fokuserat på att kontrollera hantering, förvaring och omhändertagande av farligt avfall
- 30 procent av tillsynsobjekten har fått egeninitierad inspektion (12 av 38 objekt).

Till den händelsestyrda tillsynen räknas till exempel hantering av anmälningar om driftstörningar, granskning av miljörapporter, hantering av anmälningar om mindre ändring av verksamhet samt deltagande vid periodiska besiktningar. Till händelsestyrd tillsyn räknas även att lämna yttrande till prövningsmyndighet i de fall det pågår omprövning av verksamheten. Länsstyrelsen bedömer att en hel del av den tillsyn som är händelsestyrd också leder till att miljöskador motverkas och att den i många fall kan bidra till att miljömål kan nås.

Sex anmälningar om misstanke om miljöbrott har gjorts till åklagarmyndigheten.

Länsstyrelsen bedriver ett löpande förbättringsarbete i syfte att effektivisera tillsynsarbetet samt att få rättssäkra och tydliga beslut. Följande insatser har genomförts under året:

- Ny mall för föreläggande
- Rutin för åtalsanmälan
- Uppdatering av rutinen för tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter
- Ny rutin inklusive mallar för hantering av anmälningar enligt 46 och 47 §§ i avfallsförordningen

Länsstyrelsen har även prioriterat uppdatering och kvalitetsgranskning av databasen Miljöreda. Miljöreda är en gemensam databas och ärendehanteringssystem som ska användas av länsstyrelserna för effektivare tillsyn, avgiftsdebitering, dataförsörjning till miljörapporteringsportalen, uppgiftsförsörjning till Vattenmyndigheten och uppgiftsförsörjning till MPD som arbetar med tillståndsprövning i andra län än det egna. Det är av största vikt att databasen är kvalitetssäkrad eftersom flera aktörer förlitar sig på de uppgifter som finns i databasen.

Förbättringsområden inom operativ tillsyn

Länsstyrelsen har i samband med uppföljning av tidigare års operativa tillsyn, revidering av behovsutredningen och tillsynsplaneringen för 2013 identifierat ett antal områden inom den operativa tillsynen som behöver utvecklas och förbättras. För att Länsstyrelsen ska kunna bedriva en ännu effektivare tillsyn:

- Måste en metod för uppföljning och utvärdering av tillsynen utvecklas
- Kommer ytterligare rutiner att tas fram

”Vattenvård” – ny tillämpning av Lean Service

Inom Länsstyrelsens miljöenhet finns personal som arbetar med olika uppgifter med koppling till vatten; från tillsyn, provning till fysiska restaureringsåtgärder för att uppnå miljökvalitetsmålen samt vattenförvaltning inom beredningssektariatet åt Vattenmyndigheten. För att effektivisera verksamheten krävs helhetssyn och fokus på kundbehov. Därför tillämpas Lean-principer för verksamhetsområdet. Länsstyrelsen har tagit fram en ”affärsidé” för hela området och identifierat tre olika leveranssystem (se Bicheno, J et al, *Lean Handbok för Service och Tjänster*, 2008):

1. Prövning och tillsyn
2. Förvaltningsplan 2015-2021
3. Åtgärder

Beskrivningen, som tagits fram av berörda, finns i form av en stor bild – en processmodell. Leveranssystemen har olika kunder/uppdrag, men ett gemensamt syfte. Medarbetarna kan själva konstatera att framgång i arbetet innebär att alla leveranssystemen måste ”leverera” utifrån kundkrav/uppdrag.

Varje leveranssystem bryts ner i ytterligare en nivå. Här ser man hur olika specifika uppdrag, kundkrav etc hänger ihop inom leveranssystemet. Handlingsprogram med tillhörande projektplaner och aktivitetslistor gör att man går från vision, strategi till handling. Fokus är arbetssätten – då fås

automatiskt ett bra resultat. Dialog med kunden och styrning sker genom bland annat visualisering av projektdiagram för leveranssystemet Förvaltningsplan 2015-2021.

Nytt arbetssätt: ex tillsyn av vattenverksamheter – RB 57 – utifrån ett helhetsperspektiv

Utifrån processmodellen för *Vattenvård* (se ovan) har regleringsbrevets uppdrag 57 (RB 57) positionerats och kopplats samman med övriga målsättningar och aktiviteter inom området. RB 57 finns i leveranssystemet ”Tillsyn Prövning”; koppling finns både med ”Förvaltningsplan 2015-2021” och ”Åtgärder”. Utifrån ett helhetsperspektiv har ett särskilt handlingsprogram tagits fram för att ”hantera” RB 57.

Länsstyrelserna ska enligt RB 57 utöva utökad tillsyn enligt miljöbalken av vattenverksamheten med fokus på kraftverk, dammar och vattenreglering. Resultatet av den utökade tillsynen ska redovisas av HaV till regeringen (Miljödepartementet) senast den 1 februari 2013. Uppdraget härrör från Regeringens skrivelse 2010/11:163 om ”Insatser för vandrande fisk i sjöar och vattendrag”.

Det yttersta syftet enligt regeringsuppdraget är att förbättra förutsättningarna för naturförhållandena i allmänhet och för vandrande fisk i synnerhet.

Länsstyrelsens slutsatser är att ”hård” tillsyn kan påverka i det enskilda fallet, men inte i det stora hela. Bättre är en situationsanpassad tillsyn. Meningen med RB 57 är att lyfta fram tillsynen som verktyg; att inte bara fokusera på tillståndsbeslut. Vår uppfattning är att miljöanpassade moderna vattendomar är viktiga för att få ett värdefullt vattendrag i bättre status. Ett helhetsgrepp kräver därför en kombination av RB 57 och tillståndsprövning.

Följande övergripande åtgärder krävs därför:

- Dammar, kraftverk och vattenregleringsföretags med oklar legalitet föreläggs om att ansöka om tillstånd/legalisering;
- och/eller att verksamheter med föråldrade/otidsenliga tillstånd omprövas.
- Att tillse att dammar, kraftverk och vattenregleringsföretag utför lagstadgad egenkontroll,

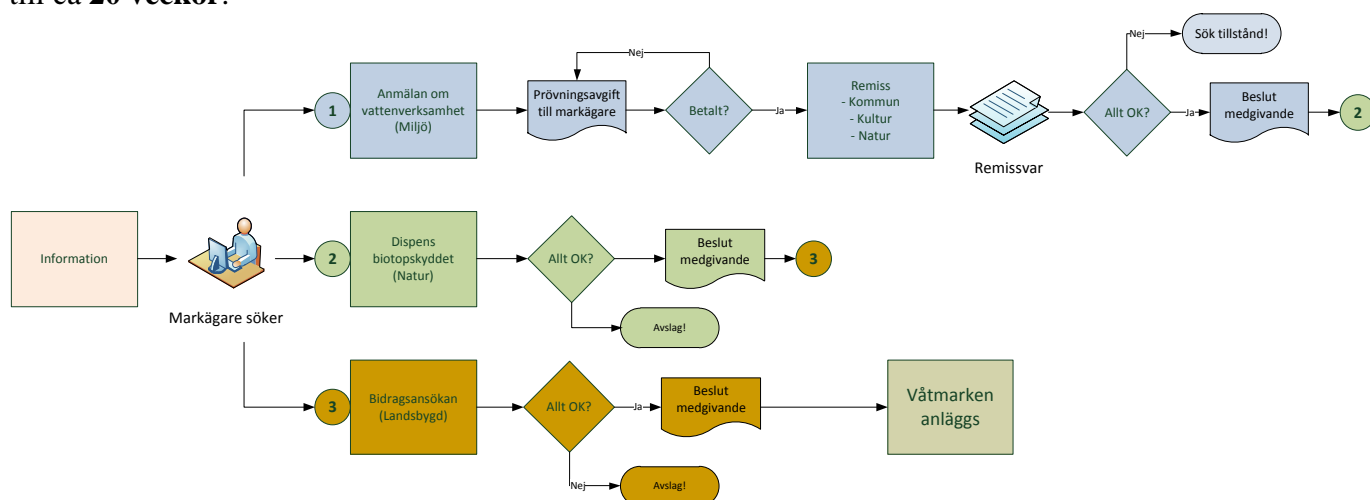
- Att säkerhetskraven uppfylls.

Utifrån en totallista över alla tänkbara åtgärder väljs åtgärd/-er ut för respektive objekt, vilket framgår av särskild redovisning. Under januari 2013 kommer handlingsprogrammet att revideras och kompletteras med en aktivitetslista med angivna objekt med åtgärder som successivt betas av.

Förbättring av arbetssätt: ex fosfordammar – anmälan om vattenverksamhet och bidragsansökan

Tidigare arbetssätt: Markägaren skickar in en ansökan om bidrag till Landsbygd och/eller en anmälan om vattenverksamhet till Länsstyrelsens miljöenhet, som skickar sedan ut ärendet på intern och extern (till kommunerna) remiss, under fyra veckor, för synpunkter. Beslut tas av länsrådet. I beslutet framgår att det även kommer att krävas en dispens från det generella biotopskyddet innan ett anläggande av fosfordamm. Länsstyrelsens naturvårdsenhet genomför prövningen av det generella biotopskyddet. Den sökande måste ”passera” genom tre arbetsflöden för att få tillstånd samt bidrag.

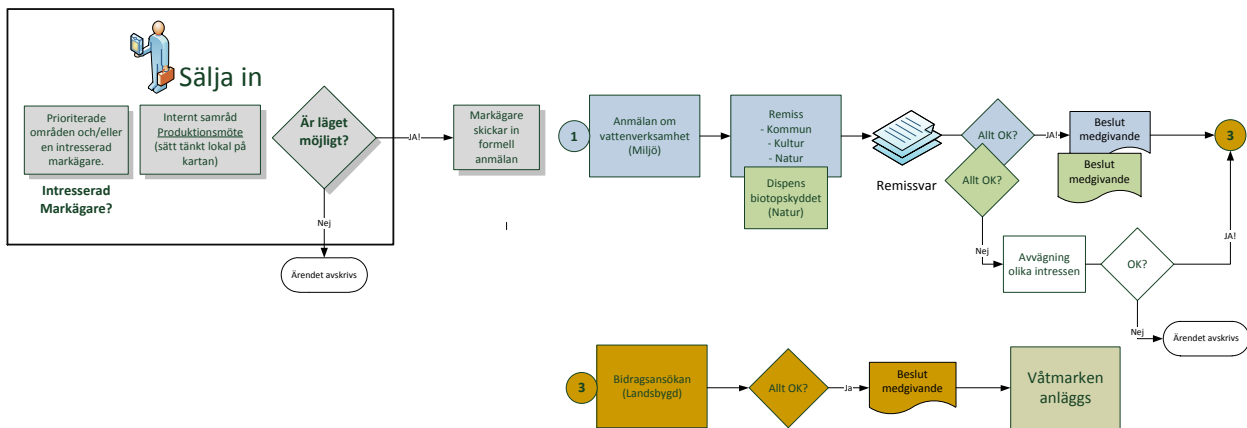
Total handläggningstid för prövning av det generella biotopskyddet och vattenverksamhet uppgår till ca **20 veckor**.

Nytt arbetssätt med fokus på syfte och kund

Total handläggningstid: cirka **5 veckor** (i stället för 20).

1. Ansökan kommer direkt till Länsstyrelsens miljöenhet som anmälan av vattenverksamhet
2. Bidragsansökan kommer in till Länsstyrelsens lantbruksenhet där det registreras som ett ärende i Jordbruksverkets LB-system.
3. Berörda enheter möts i förplanerade avstämningsmöten där aktuella fall diskuteras.
4. Efterskänk prövningsavgiften för dessa ärenden.
5. Beslutet tas av chef för miljö- eller naturvårdsenheten.

Notera att Länsstyrelsens prövningsavgift är borttagen på grund av att åtgärden är kontraproduktiv: för åtgärden lämnas bidrag och om vi sedan tar tillbaka delar av bidraget genom en avgift upplevs detta (med rätta) byråkratiskt av sökande. Dessutom kostar det Länsstyrelsen att hantera avgiften.

Tillsynsvägledning

Länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Socialstyrelsen, Kemikalieinspektionen, Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket ska ha planer för sin tillsynsvägledning som ska omfatta tre år och som ska uppdateras vid behov och minst en gång per år. För att tillsynsvägledningen ska kunna inriktas på områden där den gör mest nytta har Länsstyrelsen tagit fram en plan för tillsynsvägledning i Västmanlands län 2013-2015. Planen har tagits fram i samverkan med kommunerna i länet. En samverkansgrupp finns för att effektivisera detta arbete. Planen inleds med en strategi och prioriteringsgrunder. I planen finns en behovsutredning för tillsynsvägledningen. De nationella tillsynsvägledningsplanerna har vägts in, i de fall det finns aktuella planer. Kommunerna har värderat nationella tillsynsprojekt och regionala samverkansgrupper högre än andra tillsynsvägledningsaktiviteter. Länsstyrelsen har därför valt att även fortsättningsvis driva samverkansgrupper. Nationella tillsynsprojekt ska även fortsättningsvis tas med i den regionala planen för tillsynsvägledning. I samband med att Länsstyrelsen och kommunerna tog fram den första fleråriga planen för tillsynsvägledningen 2006 gjordes en analys av vilken tillsynsvägledning som behövs för att nå mot miljömålen. Analysen ligger till grund för planeringen av tillsynsvägledningen, men behöver uppdateras.

Kommunerna i Västmanland har tillsynsansvaret över cirka 80 procent av de tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheterna. Länsstyrelsens roll och uppdrag som tillsynsvägledande instans är därför väsentlig för att skapa förutsättningar för en likvärdig och effektiv tillsyn som ska bidra till att miljömålen nås och miljöskador motverkas. Genom att erbjuda en variationsrik tillsynsvägledning av hög kvalitet kan kommunernas arbete effektiviseras. Följande insatser har genomförts under året för att tillsynsvägleda kommunerna i arbetet inom miljöfarlig verksamhet (insatserna inom hälsoskyddet redovisas på sidan 106):

- Länsstyrelsen har stöttat Jordbruksverkets tillsynsprojekt om effektivare näring. Projektet har tagits upp och diskuterats i samverkansgruppen om miljöskydd vid jordbruk. Samverkansgruppen har träffats två gånger under året och har, förutom att fokusera på tillsynsprojektet, även tagit upp frågor som hur man kan minska näringsläckage och hantering av slam och stallgödsel. I samverkansgruppen deltar förutom alla kommuner i länet även tre enheter inom Länsstyrelsen: landsbygdsenheten, miljöskyddsgruppen och vattenmyndigheten.
- En utbildning om fosfordammar och åtgärder för att minska fosforläckage har anordnats.
- En handläggartäff om enskilda avlopp anordnades i samverkan med Uppsala län. Havs- och vattenmyndigheten deltog. Diverse frågor med anknytning till rening av avloppsvatten togs upp.
- Samverkansgruppen inom miljöbrott har träffats två gånger under året. I samverkansgruppen deltar förutom flera enheter inom Länsstyrelsen även polis, åklagare och Skogsstyrelsen. En av

frågorna har varit att förbereda handläggartäff för alla miljöskyddshandläggare i länet. Vid träffen togs bl a frågan om sekretess vid åtalsanmälningar upp. Samverkansgruppen hade även förberett olika fall för diskussion om det är aktuellt med åtalsanmälen utifrån 29 kapitlet miljöbalken. Åklagaren föredrog rättsfall i landet och aktuella ärenden i länet.

- En handläggartäff inom miljöfarlig verksamhet anordnades
- En utbildning och workshop om tillsyn över föroreningsskador under åtgärd. Utbildningen har genomförts vid tre tillfällen. Utbildningsserien inleddes med en utbildningsdag där Statens geotekniska institut föreläste om åtgärdsutredningar och riskvärderingar. Denna följdes senare upp med två tillfällen där föreläsningar blandades med gruppdiskussioner och diskussioner i storgrupp om tillsynsarbetet exempelvis kring handläggning av anmälningsärenden, granskning av åtgärdsval samt uppföljning och kontroll av åtgärder. Vid utvärderingen var samtliga deltagare mycket nöjda med utbildningen, framförallt framfördes att det var givande att diskutera exempelärenden.
- En utbildning om grunderna i ansvarsutredning av områden som är föroreningsskadade. Utbildningen syftade till att öka de grundläggande kunskaperna om 10 kap miljöbalken och dess användning samt ge en inblick i det praktiska genomförandet av en ansvarsutredning. Vid utvärderingen tyckte majoriteten av deltagarna att utbildningen var bra eller mycket bra. Särskilt framfördes att presentationerna var bra och tydliga och att mycket ”föll på plats”.
- En handläggartäff om problemställningarna kring borrhning, grävning och pållning i områden som misstänks vara eller är konstaterat förorenade. Målgrupp var handläggare av miljöfarlig verksamhet, värmepumpar, föroreningsskador etc. Vid utvärderingen tyckte samtliga deltagare att utbildningen som helhet var bra eller mycket bra.
- En samverkansträff kring Naturvårdsverkets utgångspunkter om markmiljöskydd, grund- och ytvattens skyddsvärde samt föroreningsspridning. Syftet var att belysa hur beslut om efterbehandlingsnivå kan motiveras.
- En samverkansträff om fortsättningen av arbetet med inventering och undersökning av nedlagda deponier.
- En utbildning i att granska och bedöma statistiska beräkningar vid undersökningar och åtgärder av markföroreningar har genomförts. Utbildningen genomfördes för kommunerna i Västmanland 2011 och genomfördes 2012 för kommunerna i Stockholm, Örebro, Uppsala, Gotland samt Södermanlands län. Syftet med utbildningen var att öka kunskaperna om statistik och hur det kan användas i miljö- och hälsoriskbedömningar. Länsstyrelsen i Västmanlands län var arrangör och Statens geotekniska institut deltog som föreläsare. Vid utvärderingen tyckte majoriteten av deltagarna att det var ett svårt ämne, men att utbildningens upplägg med blandade gruppdiskussioner och föreläsningar var bra.
- En utbildning för kommunerna i hela Mälardalsregionen inklusive Gotland och Dalarna som hade fokus på hanteringen av föroreningar i arbetet med detaljplanering. Gotlands län är huvudarrangör.
- Planeringen har påbörjats för ett tillsynsprojekt om hanteringen av kemikalier, farligt avfall samt föroreningsskador vid bilskrottningsanläggningar. Projektet genomförs under 2013 av kommuner i hela mälardalsregionen.

Sammanfattningsvis är det stor uppslutning till alla aktiviteter som anordnas och de aktiviteter som utvärderat har genomgående högt betyg.

Länsstyrelsen lämnar även råd och stöd till enskilda handläggare på kommunerna. För att underlätta kontakten mellan kommunernas miljökontor och möjliggöra informationsspridning har Länsstyrelsen e-postgrupper för hälsoskydd respektive miljöskydd samt en handläggartäckning med alla miljö- och hälsoskyddshandläggare, polis, smittskyddsenshet och åklagare.

Länsstyrelsen har tillsynsvägledningsansvar egentemot kommunerna för kommunalt skyddade områden samt för strandskyddet utanför statligt skyddade områden och statligt vägområde. I

Västmanland finns det ett kommunalt beslutat naturminne och fem kommunalt beslutade naturreservat. Länsstyrelsen har bedrivit händelsestyrd vägledning för naturreservaten när kommunerna har efterfrågat detta. Inom strandskyddet har löpande vägledning skett till kommunerna och ett tillsynsseminarium har hållits i november.

Förbättringsområden inom tillsynsvägledningen

Länsstyrelsen har i samband med uppföljning av tidigare års tillsynsvägledning, revideringen av behovsutredningen för tillsynsvägledning och planeringen av vägledningsinsatserna 2012 identifierat områden inom tillsynsvägledningen som behöver utvecklas och förbättras. Ett av dessa är att följa upp kommunernas operativa tillsyn. Länsstyrelsen har under ett antal år prioriterat ner denna uppföljning. Dessutom finns det behov av handläggart träffar och tillsynsprojekt inom ett antal tillsynsområden, vilket framgår av behovsutredningen för 2013-2015.

De tillsynsvägläsnande myndigheterna ska aktivt verka för samordning och samverkan ifråga om tillsynsvägledning. Tillsynsvägläsnande myndigheter på statlig central nivå ska dessutom ge stöd till länsstyrelsernas tillsynsvägledning till kommunerna. Länsstyrelsen väger in länsprojekt och andra tillsynsvägläsningsaktiviteter från de nationella planerna som ett led i att samordna tillsynsvägläsnningen mot kommunerna. Genom denna samordning bestämmer vi vilka nationella projekt vi ska stötta på regional nivå, vilken vägledning vi behöver komplettera med på regional nivå. I år har det inte varit möjligt att göra den här samordningen i samband med den årliga revideringen av den treåriga planen för tillsynsvägläsnning. Av de utpekade centrala myndigheterna har endast Kemikalieinspektionen en plan som omfattar 2013. Alla de övriga centrala myndigheterna har haft remissförfaranden inför upprättande av nya planer och Länsstyrelsen har lämnat synpunkter för att bidra till samordning och samverkan. För en effektiv planering på regional nivå är det en förutsättning att det finns planer på nationell nivå.

Länsstyrelsen ser att tillsynsvägläsnningen kan utvecklas inom strandskydd och för kommunala skyddade områden genom utbildningsinsatser till kommunerna, granskande av kommunernas tillsynsplaner inom dessa områden samt uppföljning av kommunernas tillsynsarbete.

Miljösamverkan Sverige

Miljösamverkan Sverige är ett organ för samverkan kring tillsyn och tillsynsvägläsnning inom miljöbalksområdet mellan Sveriges länsstyrelser, Naturvårdsverket, Socialstyrelsen, Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten. Samarbetet syftar till att öka samsynen mellan länsstyrelserna och ge en mer enhetlig hantering i tillsynsfrågor över landet. Arbetet ska stödja länsstyrelserna både i deras roll som tillsynsvägläsnare och som operativ tillsynsmyndighet.

Länsstyrelsen har deltagit i flera projektgrupper under året. Att delta i en projektgrupp innebär mellan tre och fyra arbetsveckor per projektmedlem. Följande projekt har Länsstyrelsen deltagit i:

- ***Tillsyn MKN vatten***. Syftet med projektet är att utveckla stöd för hur miljö kvalitetsnormerna för vatten kan användas i länsstyrelsernas tillsynsarbete, underlätta kunskapsöverföring och skapa samsyn i arbetet med vattenförvaltning och tillsyn.

- ***Optimal behovsutredning***. Miljöbalken ställer krav på Länsstyrelserna att beskriva de resursbehov som krävs för att genomföra bland annat tillsyn och prövning för verksamheter som påverkar miljön. Stora variationer förekommer mellan styrelserna och användbarheten varierar kraftigt. Därför har ett projekt inom Miljösamverkan Sverige startats med målsättningen att skapa en modell för att genomföra en behovsutredning med en tydlig koppling till vattenförvaltningens syften och miljöbalken i övrigt. Ta fram tydligt syfte och värderingar som bör ligga till grund för en behovsutredning. Presentera ett underlag till ett gemensamt förhållningssätt till beräkning av effektiv tid. Tydliggöra kopplingen mellan behovsutredning, verksamhetsutveckling och arbetssätt. Beskriva en systematik för utredning av resursbehovet för återkommande tillsynsobjekt, tänkbara

tillsynsobjekt och *tillsyn vid klagomål*. Ta fram en matris för beräkning av tillsynsbehovet för återkommande tillsynsobjekt samt i möjligaste mån en modell för att beskriva behoven inom tillsynsområden med oändligt antal objekt såsom för vattenverksamheter och inom naturvården. Arbetet blir klart 2013.

Modellen ska implementeras hos länsstyrelserna genom information, spridning av rapport samt genom att arrangera seminarier/workshops.

- **Tillsynsutbildning**. En tillsynsutbildning för vattenverksamhet, miljöfarlig verksamhet och naturvård har i ett tidigare projekt tagits fram. Projektet avslutades med att en pilotutbildning genomfördes. Därefter har en tvådagars utbildning hållits under 2012 där en handläggare på Länsstyrelsen i Västmanland har stått för naturvårdens delar i utbildningen.

- **Samsyn i hantering av 12:6-samråd**. Syftet med projektet är att på sikt åstadkomma en mer likriktad och effektiv hantering av 12:6 samråd inom länsstyrelserna. Projektet har undersökt hur länsstyrelserna hanterar 12:6 samråd och belyst hur samråden skiljer sig mellan länen samt gett förslag till hur länen kan hantera dessa, gått igenom förändringsbehov av nationell vägledning, tagit fram förslag till beslutsmallar samt gjort en genomgång av domar inom området. Projektet avslutades under juni 2012 med en redovisning av projektet på en nationell handläggartäff för naturvårdshandläggare.

Regional Miljösamverkan

Länsstyrelsen började bedriva en aktiv tillsynsvägledning kort efter miljöbalkens ikraftträdande. Tillsynsvägledningen är ett av länsstyrelsernas uppdrag och är lagstadgat i miljötillsynsförordningen. Inom ramen för tillsynsvägledningen ska Länsstyrelsen bland annat samordna kommunerna. Länsstyrelsen har valt att driva regional miljösamverkan inom ramen för tillsynsvägledningen, utan att bilda en särskild organisation för miljösamverkan. Kommunerna är delaktiga vid framtagandet av den treåriga planen för tillsynsvägledning och deltar aktivt i den samverkan som sker inom länet. Länsstyrelsen i Västmanlands län har även informell miljösamverkan med Länsstyrelserna i Dalarnas och Uppsala län i viss mån. Vi bjuder in varandras län till vissa utbildningar och handläggartäffar och har även genomfört vissa tillsynsprojekt tillsammans.

Inom arbetet med förorenade områden samverkar länsstyrelserna i Mälardalen (Västmanlands, Södermanlands, Uppsala, Stockholms, Örebro samt Gotlands län) om utbildningsinsatser till kommunerna och andra projekt. Ett exempel på samverkansprojekt är en informationskampanj om förorenade fastigheter riktad till banker, försäkringsbolag samt mäklare för industrifastigheter. Syftet med projektet är att upplysa om var information om förorenade områden kan eftersökas samt att sprida kunskap om hur ansvarsförhållandet ser ut i förorenade områden och hur målgruppens aktiviteter kan påverka ansvarsfördelningen. Informationen sprids genom att besök på arbetsplatser och direktinformation till personalen i samband med månadsmöten eller liknande.

Artskydd

Länsstyrelsen har under 2012 arbetat förebyggande med en information om fridlysningsbestämmelserna för mistel. Operativ tillsyn har skett i samverkan med länets djurskydd vid inspektion av en djurmässa under året, tillsynen resulterade i ett föreläggande. En viktig målsättning har även varit att tillse att verksamhetsrapporteringarna inlämnats i tid. Insatserna syftar till att bidra till att uppnå miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*.

Förebyggande och kontrollerande tillsyn i terrestra miljöer

Förebyggande informationsinsatser har genomförts för att öka kännedomen om vad områdesskyddet innebär. Det har främst skett genom information på Länsstyrelsens hemsida, skyltning i områden

och guidningar, men även genom händelsestyrd information om regelverket per telefon till allmänheten. Informationsskyltar har under året satts upp i naturreservaten Utterdalen, Bredmossen, Stora Flyten, Ridö-Sundbyholmsarkipelagen, Amerika, Gråtbron och Stora Rävsvik.

Kontrollerande tillsyn har skett bl a genom fältbesök i samtliga naturreservat och genom uppföljning av meddelade dispenser och tillstånd inom naturreservat. Insatserna syftar till att bidra till att uppnå miljömålen *Ett rikt växt- och djurliv, Ett rikt odlingslandskap, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker och Levande skogar.*

Samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken

Länsstyrelsen hanterar anmälningar om samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken. Förbättringsarbete pågår fortlöpande med interna effektiviseringar samt att genom dialog med olika aktörer finna sätt att uppnå en bättre och effektivare hantering av dessa ärenden. Insatserna syftar till att bidra till att uppnå miljömålen *Ett rikt växt- och djurliv, Ett rikt odlingslandskap, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker och Levande skogar.*

Strandskydd

Länsstyrelsen har granskat samtliga strandskyddsdispenser som meddelats av länets kommuner, under 2012 har två beslut gått till överprövning. Länsstyrelsen har yttrat sig i planprocessen om strandskydd samt utpekande av LIS (landsbygdsområden i strandnära lägen). En detaljplan har tagits till prövning på grund av bristande samsyn om strandskyddet. Vägledning till kommunerna sker fortlöpande och ett tillsynsseminarium har hållits i november. Insatserna syftar till att bidra till att uppnå miljömålen *Ett rikt växt- och djurliv, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker och God bebyggd miljö.*

Tillsynen inom Länsstyrelsen kan utvecklas genom framtagande av rutiner och mallar. Arbetet är påbörjat, men en del arbete återstår.

Länsstyrelsen ser att tillsynsvägledningen kan utvecklas inom strandskydd och för kommunala skyddade områden genom utbildningsinsatser till kommunerna, granskande av kommunernas tillsynsplaner inom dessa områden samt uppföljning av kommunernas tillsynsarbete.

50. Länsstyrelserna ska i sitt arbete med biologisk mångfald och naturvård särskilt:

- skydda och förvalta värdefulla naturområden i syfte att nå Sveriges miljökvalitetsmål samt åtaganden inom EU:s naturvårdsdirektiv och internationella naturvårdskonventioner. Bevarande av skogar är högt prioriterat och ska ske med utgångspunkt i strategierna för formellt skydd av skog,
- fortsätta arbetet med artbevarande, genomförandet av rovdjurspolitiken och främjandet av friluftslivet, samt
- se till att naturvårdsarbetet sker i god dialog med medborgare, brukare och andra berörda aktörer.

Skydd av värdefulla naturområden

Länsstyrelsens arbete med skydd av värdefulla naturområden har lett till att två nya reservatsbeslut tagits under 2012, ett om utvidgning av ett befintligt naturreservat med 14,5 ha (Silvtjärn) och ett om ett helt nytt naturreservat på 66 ha (Jättåsarna). Utöver detta har arbete med någon typ av formellt skydd för ytterligare 15 områden fortsatt eller påbörjats under året. Dessutom har tolv områden som kan bli aktuella för skydd inventerats med avseende på naturvärden.

Skyddsarbetet, inklusive prioritering av områden för skydd samt planering av skötselinsatser i blivande naturreservat, sker med utgångspunkt från den regionala skogsskyddstrategin och i enlighet med nationella direktiv och riktlinjer. Arbetet har följaktligen under senare år haft starkt fokus på miljömålet *Levande skogar*, men även bidragit till uppfyllandet av målen *Levande sjöar och vattendrag*, *Myllrande våtmarker* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

Länsstyrelsen har år 2012 slutfört rapporteringen av kvalitetssäkringen till Naturvårdsverket och fastställt 15 bevarandeplaner.

Förvaltning och skötsel av värdefulla naturområden

Länsstyrelsen har inom ramen för arbetat med skötsel och förvaltning av skyddade områden arbetat aktivt med lokal delaktighet (se rubriken Dialog och samverkan) och har på uppdrag av Naturvårdsverket genomfört fastighetsförvaltning.

Storskaliga skötselåtgärder

Flera upphandlingar avseende skötselinsatser har genomförts under året. Bland annat har ett ramavtal för motormanuell avverkning och röjning ingåtts med fyra entreprenörer.

Projekt MIA har genomfört storskaliga restaureringsåtgärder i naturreservaten Engso, Askövikentidö och Strömsholm, bland annat i naturtyperna fuktängar (6410) och västlig taiga (9010). I Engso naturreservat har luckhuggning och ringbarkning kring inväxta ädellövträd genomförts inom drygt 80 ha av naturtypen västlig taiga (9010). Slätter har genomförts i områden som tidigare år restaurerats inom projekt MIA, främst i naturreservatet Engso, och stängsling av sex tidigare restaurerade beteshagar har resulterat i 6 km nytt stängsel. Insatserna bidrar till uppfyllandet av miljömålen *Ett rikt växt- och djurliv*, *Ett rikt odlingslandskap*, *Myllrande våtmarker* och *Levande skogar*.

Inom naturreservatet Fermansbo urskog har sju ha tallungskog bränts under maj månad. Bränningen genomfördes med Skogsstyrelsen som ansvarig bränningsledning. Efterbevakningen och planeringen sköttes av Länsstyrelsen. Målet för bränningen var att glesa ut tallbeståndet och skapa

död ved. Insatsen bidrar till uppfyllandet av miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv* och *Levande skogar*.

I länet har också gjorts en satsning på att friställa grova ekar, bland annat i Kungsörs kommun där flertalet naturminnen har röjts från igenväxning. Även i Västerås och Färna har flertalet skyddsvärda träd friställts. Flera av träden i naturreservatet Strömsholm har år 2012 åtgärdats inom ramen för ett större och internationellt veteraniseringsprojekt. I ett försök att påskynda åldrandet av träden, så att de snabbare kan bilda strukturer som kan gynnar många djur och växter, har flera träd skadats maskinellt av en arborist. De simulerade skadorna är av olika karaktär men består bl a i att efterlikna betesskador, bohål efter hackspett och toppskador. Insatserna bidrar bland annat till uppfyllandet av miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*.

I flera fall har restaureringsinsatserna bidragit till att skapa eller bibehålla livsmiljön förhåvdgynnande växter och djur. Sju rikkärr har slåtrats, liksom ett antal torrare lokaler där syftet varit att gynna t.ex. fältgentiana, hällebräcka, mosippa, vädndämfjäril och ett antal hävdgynnade typiska arter. Länsstyrelsen har, inom ramen för åtgärdsprogrammet för hotade arter, år 2012 också gjort stora satsningar på bevarandet av den i Sverige mycket hotade och sällsynta veronikanätfjärilen. Ett expertmöte hölls i början av året i Norbergs kommun, i anslutning till länets enda kända förekomst av arten. Artens värdväxt, teveronikan, inventerades under sommaren och åtskilliga vägsträckor och inägor i närområdet har skötts eller åtgärdats så att teveronikan ska gynnas och förhoppningsvis öka. Den årliga uppföljningen av veronikanätfjärilen har i vanlig ordning genomförts under sommaren. Insatserna bidrar till uppfyllandet av miljömålen *Ett rikt växt- och djurliv*, men också till uppfyllandet av miljömålen *Ett rikt odlingslandskap*, *Myllrande våtmarker*, *Levande skogar* samt *Levande sjöar och vattendrag*.

Exempel på andra skötselinsatser som gjorts under året är de luckhuggningar som genomförts vid en lokal i Surahammars kommun, kombinerat med systematisk utläggning och förstärkning av död eller döende hasselved. Åtgärderna syftar till att gynna den hassel som den sällsynta rökpipsvampen lever på. Ytterligare exempel är iordningställandet av så kallat fångstvirke, i ett försök att bekämpa ett granbarkborreangrepp i skog med bombmurkla, och klippning av igenväxningsvegetation i Natura 2000-området Gussjön (SE025148) i syfte att gynna den skyddsvärda vattenväxten uddnate. Samtliga insatser bidrar till uppfyllandet av miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*.

Inventering och uppföljning

Ett antal inventeringar och uppföljningsinsatser har genomförts under året, både i och utanför skyddade områden, som ett led i arbetet med artbevarande och uppföljning av de skötselåtgärder som Länsstyrelsen genomfört. Uppföljningen i skyddade områden utgör också ett underlag för återrapportering av bevarandestatusen hos arter och naturtyper till EU. Länsstyrelsen utför också regional miljöövervakning (RMÖ). Rapportsystemet Artportalen används i hög utsträckning av Länsstyrelsen, både som stöd i det egna arbetet och som kanal för att sprida viktiga resultat från myndighetens inventeringar. Informationen är tillgänglig för allmänheten och olika grupper som yrkesmässigt använder artdata.

Den regionala miljöövervakningen (RMÖ) bedrivs i enlighet med ett flerårigt program godkänt av Naturvårdsverket 2009. Fokus ligger ofta på bred datainsamling som kan ge underlag för olika typer av användning som framtagning av miljömålsindikatorer, prioritering av olika miljöinsatser och samhällsplanering. Delprogrammen ger ibland även data till nytta i mer specifika frågeställningar. Det gäller till exempel uppföljning av hotade eller sällsynta växtarter inom floraväxteriet och inventeringen av Mälarens fåglar, där arter som storskarv och fisktärna (utpekad som särskilt skyddsvärd i EU:s fågeldirektiv) får särskilt utrymme. Mycket av arbetet inom den regionala miljöövervakningen bygger på samarbete med andra aktörer, se stycket Dialog och samverkan.

Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med att ta fram en policy för arbete med uppföljning i skyddade områden. År 2012 har typiska arter kärlväxter slätterängar och betesmarker inventerats i 18 skyddade områden (cirka 2 200 provpunkter, fördelat på 90 ha), enligt den metod som tagits fram av Naturvårdsverket. I betade marker har även gräshöjden mätts. Typiska arter kärlväxter har även räknats i ett antal områden där Länsstyrelsen genomfört åtgärder inom ramen för Life+ Nature-projektet Lake Mälaren Inner Archipelago – restoration and management (MIA). Projekt MIA består av fem partners och koordineras av Länsstyrelsen i Västmanlands län, där även projektledningen är stationerad.

I naturreservatet Asköviken-Tidö har vattenväxter inventerats, som ett led i en studie om hur klippning av näckrosor påverkar fåglar och kvarvarande vattenväxter.

Flera arter har år 2012 inventerats, och följts upp, inom ramen för åtgärdsprogrammen för hotade arter (ÅGP). Den prickiga stenfrömalen, en fjäril som inte återfunnits vid sin enda lokal i Sverige, betraktas i den senaste upplagan av den nationella rödlistan som *Nationellt utdöd* (RE). Länsstyrelsen har genom olika åtgärder försökt möjliggöra dess återkomst genom att gynna värdväxten, en kärlväxt vid namn stenfrö, och årets inventeringar visar att stenfröet ökat påtagligt efter genomförda åtgärder.

Även förekomsten av rökpipsvamp har följts upp vid flera av länets lokaler, dock med mer dystra resultat. Rökpipsvampen verkar ha försvunnit från en av lokalerna, förmodligen som en effekt av att omfattande avverkningar genomförts i närområdet vilket kan ha medfört att svampen torkat ut.

Exempel på andra arter som inventerats är mosippa, där en delpopulation i Salakalken inventerades innan åtgärder genomfördes senare under året, samt svampen kantdyna. Kantdynan återupptäcktes kantdynan på Ridön i slutet av 2011, efter att ha passerat oupptäckt i länet (och Sverige) sedan slutet av 1800-talet. Under innevarande år har arten eftersökts på flera platser, både i och utanför länet. De inledande eftersöken tyder på att kantdynan har en tämligen begränsad utbredning i de centralt belägna delarna av Mälaren.

Större informationsinsatser

Ett antal viktiga informationsinsatser har genomförts under året, i flera fall i samverkan med externa aktörer. Flera seminarier och träffar har hållits inom Life+ Nature-projektet MIA.

Länsstyrelsen har liksom tidigare år också sammanställt ett guideprogram, som i år var uppdelat i ett vår- och ett höstprogram. I programmet samsas Länsstyrelsens tolv egeninitierade guidningar med sådana som ordnades av andra, exempelvis kommuner eller ideella föreningar. Målgruppen för guideprogrammet är brett hållen och förhoppningen är att där ska finnas något för alla med ett naturintresse. . Nya skyltar och skyltställ har satts upp i naturreservaten Utterdalen, Bredmossen, Stora Flyten, Ridö-Sundbyholmsarkipelagen, Amerika, Gråtbron och Stora Rävsvik.

Målet är att alla som har en art som omfattas av åtgärdsprogrammet för hotade arter (ÅGP) på sina marker ska vara medvetna om detta. Under året har en större informationsinsats riktats mot de markägare som har en eller flera ÅGP-arter på sina marker.

För att öka kunskapen om lindarnas värden för den biologiska mångfalden, dess historik och om hur man på bästa sätt vårdar och sköter om dessa värdefulla träd, inbjöd Länsstyrelsen den 22 augusti 2012 till en kurs om parklindar. Tillställningens målgrupp var ägare och förvaltare av lindparker, kyrkogårdsförvaltningar, kommunekologer och kommunernas parkförvaltare.

Under året har också en efterlysning gått ut till personer som har obehandlade hölador och hässjestöror på sina marker. Efterlysningen ingår som ett inledande steg i en kommande inventering av lavar på kulturved.

Främjande av friluftslivet

Friluftslivet har bland annat främjats genom ett antal informationsinsatser (se rubriken ovan) och nya anläggningar.

Spår och leder har anlagts i flera av de mälarnära naturreservaten inom ramen för Life+ Nature projektet MIA. Dessutom har tre demonstrationsytor skapats i naturreservaten Strömsholm, Ridö-Sunbyholmsarkipelagen och Engsö. I naturreservatet Strömsholm har en handikappanpassad stig och utsiktsplattform anlagts. En ny parkeringsplats håller på att byggas i naturreservatet Solviksskogen.

Genomförande av rovdjurspolitiken

Information

Länsstyrelsen har under 2012 arbetat aktivt med information riktad mot människor som lever och verkar i rovdjursområden i länet, med huvudfokus på varg. Det har varit både i form av personliga möten, med både handläggare och fältpersonal och riktade informationsinsatser till skolelever och hundägare i vargrevir. En skolbroschyr om stora rovdjur har tagits fram och skickats ut till alla årskurs 5 i länet, tillsammans med ett erbjudande om att boka in rovdjursskola för klassen. Över tjugo skolklasser har besökts, liksom förskolor i mån av tid och allteftersom förfrågningar inkommit.

Länsstyrelsen har också informerat om förebyggande åtgärder för viltskador, och flera djurägare har under året satt upp ”rovdjursstängsel” med bidrag ifrån viltskadeanslaget.

Rovdjur är en fråga som Länsstyrelsen jobbar mycket med, både i samverkan med intresseorganisationer och i egna projekt (se rubriken Dialog och samverkan).

Inventering och skydds jakt

Årets första del präglades till stor del av skydds jakt på varg i Skultuna-reviret. Jakten resulterade i att två vargar sköts. Lodjursjakten genomfördes under mars månad och resulterade i fyra skjutna lodjur av tilldelning på fem lodjur för länet.

Inventering av stora rovdjur är en viktig del av Länsstyrelsens årliga arbete. På grund av bristande snöförhållanden och brist på resurstilldelning prioriterades inventering av lodjur bort och de flesta inventeringstimmar lades därför på varg. Västmanlands län har år 2012 berörts av sex vargrevir. Fältpesök har fokuserats till områden där rovdjur setts i nära anslutning till tamdjur och människor. Sommartid övervaktades lyor samt att spillning samlades in för DNA-analys.

Arbetet i Viltförvaltningsdelegationen år 2012 präglats av den nya älgförvaltningen, men även diskussioner kring den gällande rovdjurspolitiken.

Viltförvaltning

Implementeringen av den nya älgförvaltningen har varit en stor arbetsuppgift år 2012, och förväntas vara så även år 2013. Formellt beslut om de nya älgförvaltningsområdena togs i januari, baserat på det arbete som slutfördes hösten 2011 i samverkan med angränsande län. Fokus har legat på att förbättra kartunderlaget och att få ökad samförvaltning mellan olika älgskötselområden.

Länsstyrelsen har varit delaktig i möten med jägare och markägare, samt deltagit i konferenser där den nya älgförvaltningen har varit huvudfokus.

Ett förslag på viltförvaltningsplan för Västmanlands län, framtaget i samarbete med länets klövviltgrupp, har presenterats.

Årets höga vattenflöden har medfört att det år 2012 inkommit många ansökningar om skydds jakt på bäver och rivning av bäverdämmen.

Dialog och samverkan

Dialog och samverkan genomsyrar allt det naturvårdsarbete som Länsstyrelsen bedriver. I arbetet med områdesskydd har stor vikt lagts vid en god dialog med markägare och andra sakägare. Länsstyrelsen lägger ned mycket arbete på att tillhandahålla information om områdenas naturvärden och om myndigheternas arbetssätt och ställningstaganden, såväl som på att visa lyhördhet för markägares och andra berördas synpunkter och önskemål. På ett tidigt stadium i skyddsprocessen gör Länsstyrelsen markägarna införstådda med de olika skyddsformer som står till buds avseende naturreservat, naturvårdsavtal, biotopskyddsområde, frivillig avsättning. Länsstyrelsen informerar också om de rättigheter, skyldigheter och beräkningsmodeller för ersättningar som gäller för respektive alternativ. Markägarnas intresse har varit svalt för skyddsformen naturvårdsavtal, vilket sammanhänger med de mer förmånliga ersättningsnivåerna vid reservatsbildning. Det finns också få fall där skyddsformen varit tillämplig. Under 2012 har Länsstyrelsen inte tecknat något naturvårdsavtal. Totalt har Länsstyrelsen tecknat två naturvårdsavtal, 2009 respektive 2010.

Länsstyrelsen har täta och konstruktiva kontakter med de stora skogsägarna, med syftet att få till stånd både frivilliga avsättningar, formella områdesskydd och större naturvårdshänsyn på deras innehav. Under både 2011 och 2012 har Länsstyrelsen exempelvis deltagit i samråd om Bergvik Skogs översyn av sin ekologiska landskapsplan, och lämnat synpunkter och förslag på bolagets frivilliga avsättningar. Under året har också dialog förts med en av länets kommuner, om möjligheten att bilda ett kommunalt naturreservat på egen skogsmark.

Länsstyrelsen har omfattande samverkan med Skogsstyrelsen, i syfte att främja miljömålen *Levande sjöar och vattendrag*, *Myllrande våtmarker*, *Levande skogar* och *Ett rikt växt- och djurliv*. Samråd sker mellan de två myndigheterna vid bildande av naturreservat och biotopskyddsområden samt tecknande av naturvårdsavtal. Regelbundna samverkansmöten (två ggr/år) och kalibreringsträffar hålls också för att nå samsyn och komma fram till gemensamma riktlinjer i frågor gällande skydd av värdefull skog och naturvårdshänsyn i skogsbruket. Sedan 2010 håller Länsstyrelsen även träffar med länets kommunekologer (eller motsvarande) två gånger per år, då informationsutbyte och diskussioner sker i olika naturvårdsfrågor. Träffarna hölls år 2012 i Surahammar (vår) och Arboga (höst). Länsstyrelsens mål är att årligen även besöka minst en enskild kommun i syfte att mer djupgående informera och diskutera naturvårdsfrågor. År 2012 föll lotten på Arboga kommun.

Länsstyrelsen samverkar dagligen också med markägare, arrendatorer, djurhållare och lokala entreprenörer inom ramen för arbetet med skötsel och förvaltning av skyddade områden. För större naturreservat har bildats skötselråd där årliga möten hålls. År 2012 har möten hållits i skötselråden för naturreservaten Strömsholm, Askö-Tidö och Ängsö. Länsstyrelsen samverkar i flera frågor också med andra län, t.ex. i arbetet med uppföljning i skyddade områden och inom Life+ Nature-projektet Lake Mälaren Inner Archipelago – restoration and management (MIA). Projekt MIA består av fem partners och koordineras av Länsstyrelsen i Västmanlands län, där även projektledningen är stationerad.

Inom den övervakning som bedrivs via Nationell inventering av landskapet i Sverige (NILS) sker samarbete med såväl andra länsstyrelser som med den nationella miljöövervakningen. Inom flera delprogram är samarbete med ideella organisationer viktigt, bl a inom floraväkteri och inventering

av häckande fåglar. Föreningarna bidrar bl a med lokalkännedom, personkontakter och erfarenhet av olika djur- och växtgrupper.

Även inom frågor som rör rovdjur och viltförvaltning är samarbete med andra aktörer en förutsättning. Länsstyrelsen har t ex tagit fram förslag på viltförvaltningsplan i samarbete med länets klövviltgrupp och jobbar ofta i samverkan med intresseorganisationer och i egna projekt. Framöver är även ambitionen att samordna informationsinsatser med andra län och även utveckla arbetet med information till länsborna.

Länsstyrelseinstruktion 5§

53

8. verka för att de av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålen uppnås, och svara för regionalt mål- och uppföljningsarbete, stödja kommunerna med underlag för deras miljömålsarbete, verka för att målen får genomslag i den lokala och regionala samhällsplaneringen samt samordna arbetet på regional nivå med anpassningen till ett förändrat klimat
Länsstyrelserna ska i fråga om sitt miljömålsarbete enligt första stycket 8 rapportera till det miljömålsråd som finns inom Naturvårdsverket och samråda med rådet om vilken rapportering som behövs. Förordning (2008:1346)

Miljö kvalitetsmål i Västmanlands län

Västmanlands län omfattas av 14 av de 16 miljö kvalitetsmålen. Länet berörs inte av miljö kvalitetsmålen Hav i balans samt levande kust och skärgård respektive Storslagen fjällmiljö. Skogsstyrelsen ansvarar för miljö kvalitetsmålet Levande skogar.

Miljö målsarbetet på Länsstyrelsen bedrivs tvärssektoriellt enligt en särskild plan. Koordineringen sker på ledningskansliet. För varje miljö kvalitetsmål finns en miljö målsansvarig från närmast berörd enhet och verksamhet. Miljö målsansvariga kallas till gemensamma möten om aktuella frågor och uppgifter samt uppföljning och rapportering. Länsstyrelsen driver och samordnar även miljö målsinsatser i länets kommuner och andra aktörer, särskilt inom prioriterade områden som klimat och energi, ett rikt växt- och djurliv samt områden där Länsstyrelsen har en tung roll som exempelvis vattenförvaltning. Länsstyrelsen deltar i en samverkansgrupp med miljö målssamordnare inom länsstyrelserna inom Östra Mellansverige. Gruppen träffades vid två tillfällen under 2012.

Miljö målsuppföljning 2012

Länsstyrelsen har genomfört de återkommande uppföljningar av miljö målsindikatorerna under våren och hösten. Länsstyrelsen har också redovisat uppföljning av miljö kvalitetsmålen med tillhörande regionala delmål till Naturvårdsverket och miljö målsportalen (www.miljomal.se). Det ser ut som att endast miljö kvalitetsmålen *Frisk luft samt Grundvatten av god kvalitet* som är nära att nås med idag planerade styrmedel som beslutas före 2020. Ytterligare kraftfulla åtgärder behöver vidtas på olika nivåer i samhället för att målen ska kunna uppfyllas. Miljö kvalitetsmålen för *Begränsad klimatpåverkan, Skyddande ozonskikt samt En säker strålmiljö* följs endast upp på nationell nivå.

Uppföljningen av miljö kvalitetsmålen visar att bristen på resurser är ett gemensamt problem för möjligheterna att uppfylla miljö målen och för att åstadkomma positiva förändringar i miljön. Genom ökade statliga anslag skulle möjligheterna till ett strategiskt arbete som leder till konkreta insatser på olika nivåer i samhället stärkas. Det handlar om tillsyn, utvecklingsarbete, kunskapsuppbyggnad och en förstärkning av personella resurser.

Inom många områden finns behov av ökad kunskap och utbildningsinsatser för att öka medvetande om olika typer av förhållanden som påverkar miljön. Det handlar också om utbildning med koppling till ny lagstiftning inom olika områden. En ökad kunskap och medvetandegrad bidrar till

förståelse samt att människor och olika aktörer ändrar sitt beteende och sina val till fördel för en bättre miljö.

Arbetet med vattenförvaltning har gett nya redskap för att uppnå miljömålen för vatten. Utformningen av jordbruksstödet samt Länsstyrelsens och kommunernas resurser för att bevara, utveckla och vårda natur- och kulturvärden är avgörande för att nå de mål som behandlar olika landskapstyper.

Miljömålen behöver få ett större genomslag i samhällsplaneringen på alla nivåer. Insatserna för en god bebyggd miljö avseende bland annat kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, buller och byggnaders inverkan på hälsan behöver intensifieras. Variationerna är stora mellan kommunernas förmåga att genomföra åtgärder som bidrar till en bättre bebyggd miljö. Flera av de mindre kommunerna saknar stadsarkitekt, antikvarie och kommunekolog. Det råder en eftersläpning med översiktsplaneringen, vilket medför att efterföljande detaljplanering sällan överensstämmer med översiktsplaneringen. De kommunala planeringsinstrumenten kan därför inte användas optimalt i måluppföljningsarbetet.

1. Begränsad klimatpåverkan

Länsstyrelserna i Uppsala, Stockholm, Södermanland och Västmanlands län har ett kontinuerligt samarbete inom området energiomställning. Samarbetet omfattar utveckling av uppdraget att samordna energiomställning, skapa och planera av nya projekt, utveckla arbetsmetoder, hjälpa varandra att söka externa medel för att kunna förbättra det regionala samordningsuppdraget.

Under året har utbildning genomförts för alla aktörer (kommuner, exploatörer, husbyggare, banker och försäkringsbolag) som berörs av byggkedjan. Målet var att visa att i planering, byggande och förvaltning av fastigheter tas beslut som har relevans för energianvändningen och klimatpassning. Genom att ta rätt beslut minskas kostnaderna, klimatriskerna, utsläpp av klimatgaser och energianvändningen

Länsstyrelsen har som medlem i Förbundet Agenda 21 varit en drivande part i det regionala projektet ”Vett och Watt”, som handlar om skapa studiecirkel med fokus på energianvändning i yrkeslivet, hemmet och i framtiden. Projektets syfte är bidra till beteendeförändringar hos individer. Målgruppen för studiecirkelarna är förbundets 80 medlemmar som består av offentliga, privata och icke-vinst drivande organisationer.

Under året har arbetet med att lyfta fram energiomställning och klimatanpassning i planärenden fortsatt inom ramen för plan- och bygglagen. Nu finns en strategi och struktur för detta arbete, som är ett långsiktigt uppdrag.

Länsstyrelsen har delfinansierat ett treårigt projekt där Mälardalens högskola ska samordna stöd till små och medelstora företag som arbetar med miljöteknik. Projektet ska förbättra samarbetet mellan forskning, kommun och företag.

Länsstyrelsen har stöttat arbetet med skapa ett regionalt nätverk för vindkraft (Vindkraft Öst) som ska innehålla privata och offentliga aktörer för att underlätta utbyggnaden av vindkraft genom förbättrad dialog mellan alla aktörer. Goda erfarenheter från tidigare projekt som exempelvis Biogas Öst visar att det finns stor potential för denna typ av nätverk.

För solenergi har en stor energikonferens arrangerats och ansökningar om solcellsstöd överstiger tillgängliga medel. Målgrupp för information om solenergi är kommuner, medborgare och fastighetsägare

2. Frisk luft

Länsstyrelsen verkar inom flera områden för att uppnå miljö kvalitetsmålet Frisk Luft. Viktiga åtgärder för att uppnå miljö kvalitetsmålet i länet handlar om insatser för att minska problemen med marknära ozon och problem med höga partikelhalter i vissa hårt trafikerade gatumiljöer. För att komma till rätta med problemen med marknära ozon krävs främst insatser på internationell nivå, men kan delvis påverkas av utsläppen av ozonbildande ämnen lokalt. Framförallt utsläpp av flyktiga organiska ämnen bidrar till bildning av marknära ozon. I egenskap av tillsynsmyndighet verkar Länsstyrelsen tillsammans med berörda verksamhetsutövare för att minska användningen av organiska lösningsmedel inom industrin. Miljö påverkan genom utsläpp av luftföroreningar ses kontinuerligt över vid tillsyn och prövning av miljöfarliga verksamheter inom aktuella ärenden. Länsstyrelsen bidrar även aktivt inom Västmanlands läns luftvårdsförbund genom att samordna övervakningen av luftkvalitet och miljö påverkan från luftföroreningar. Syftet med förbundet är att ta fram information om luftföroreningars förekomst och effekter och sprida denna information till både allmänhet och organisationer.

Länsstyrelsen har antagit en klimat- och energistrategi som verkar för effektivisering på transportområdet med minskade utsläpp av svavel, kväveoxider och sot som följd. Länsstyrelsens har även antagit en regional utvecklingsplan (RUP) där en av målsättningarna är minskad energianvändning och effektiviserad uppvärmning av fastigheter, vilket kommer att leda till minskade utsläpp av luftföroreningar.

3. Bara naturlig försurning

Arbetet med miljö målet Bara naturlig försurning är integrerat med arbetet med miljö målet *Levande sjöar och vattendrag*. Samordningen fungerar väl inom de mål som syftar till restaurering och biologisk återställning i kalkade vatten. Flera långsiktiga och kortsiktiga projekt löper på. Exempel på långsiktiga projekt är årlig kalkning av försurade sjöar, medan restaureringsprojekt kan betecknas som engångsinsatser med långtidseffekt.

Inom fiskevården har flodkräftfiskevård, biotopvård, fria vandringsvägar och återetablering av utslagna bestånd av öring i vattendragen prioriterats. Lovande återintroduktioner av öring sker bl a i Jerån och Skälsjöbäcken inom Hedströmmens avrinningsområde.

Förstärkningsutplanteringar av öring pågår också i andra delar av Hedströmmen och i Arbogaån. Den förbättrade situationen för öringen beror ofta på biotopvårdande åtgärder och/eller en lyckad kalkningsstrategi. Förstärkningsutplantering och återintroduktion av flodkräfta har under året följts upp i tre sjöar och ett vattendrag. Projektet verkar lovande hittills med såväl återfångst som reproduktion av flodkräfta.

6. Säker strålmiljö

Miljö kvalitetsmålet *Säker strålmiljö* är beroende av insatser inom fyra områden - strålskyddsprinciper, radioaktiva ämnen, ultraviolettt strålning samt elektromagnetiska fält. Länsstyrelsen verkar för att gällande villkor för hantering och utsläpp av radioaktiva ämnen följs. Redan idag bedöms de delar av målet som avser utsläpp och exponering för radioaktiva ämnen inte längre utgöra några problem i länet. Antalet hudcancerfall ökar däremot fortfarande. Länsstyrelsen har i sin roll som tillsynsvägledande myndighet möjlighet att vägleda och samordna miljökontorens tillsynsarbete vid t.ex. solarier, radon i bostäder och skolor samt elektromagnetiska fält, vilket är frågor som berör miljö målet.

7. Ingen övergödning

Greppa Näringen

I Västmanlands län är cirka 120 lantbrukare aktiva rådgivningsmedlemmar i Greppa Näringen varav fem tillkom under 2012. Under året har fokus i första hand legat på att genomföra den planerade

rådgivningen hos redan ansluta medlemmar och i andra hand att värva nya medlemmar. För 2012 upphandlades enskild rådgivning inom Greppa Näringen för cirka 700 000 kr. Totalt genomfördes också två kurser och sju fältvandringar (upphandlade och i egen regi) inom Greppa Näringen. Ämnena för gruppaktiviteterna var bl a lantbrukets klimatpåverkan, miljövänlig dikesrensning och markstruktur och bördighet.

Länsstyrelsens arbete inom Greppa näringen presenterades vid den årliga lantbrukardagen på Brunnby gård i juli. Det var god uppslutning av lantbrukare vid det här tillfället.

De vattendragsgrupper som under tidigare år startats i avrinningsområdena till Isätrabäcken, Hjulbäcken och Lillån fick även under 2012 stöd av Länsstyrelsen i form av kompetensutveckling. Fyra fältvandringar förlades till Isätrabäcken och Hjulbäcken med god uppslutning. En studiecirkel har startat inom Lillåns avrinningsområde. Arbetet med vattendragsgrupperna sker i nära samarbete mellan Länsstyrelsens miljöenhet, landsbygdsenhet och Vattenmyndigheten och har sin utgångspunkt i Länsstyrelsens vattenstrategi.

Ett stort engagemang finns hos lantbrukare inom ovan nämnda Isätrabäcken och Hjulbäcken. Länsstyrelsen är med och stöttar detta arbete genom att betala analyskostnaden för de prover som markägarna själva tar och skickar för analys.

Även under 2012 fortsatte arbetet inom ett pilotprojekt (Greppa fosfor) inom Greppa näringen i område U8 i Västmanland. Länsstyrelsen fortsatte även under året att finansiera delar av provtagning i område U8. I området har man, med hjälp av en lång mätserie av näringsämnen, kunnat verifiera att genomförda åtgärder i området har önskad effekt genom ett minskat läckage av näringsämnen ut från området till Mälaren.

Samverkansgruppen miljötillsyn på jordbruk

Länsstyrelsen har under ett antal år sammankallat kommunernas miljöinspektörer vid ett par tillfällen per år för att diskutera tillsynen som de bedriver på jordbruket. Diskussionen rör i första hand växtnäring och ger inspektörerna råd och knep på vad man kan titta på när man är på tillsyn för att begränsa läckaget av växtnäring. Under året hade vi även en vattendragsvandring tillsammans med inspektörerna. I fält tittade vi tillsammans på hur det kan se ut längs vattendragen i jordbrukslandskapet och mer specifikt också på var de typiska läckagen av växtnäring sker.

LOVA (Lokala vattenvårdsprojekt)

Länsstyrelsen fattade under 2012 beslut om att ge 2,2 miljoner kr till fyra projekt som ska minska övergödningen av våra sjöar och vattendrag. Pengarna gick till fem projekt som alla handlade om att genomföra fysiska åtgärder för att minska belastningen av näringsämnen på Mälaren och havet. Det handlar bland annat om att anlägga dammar som samlar fosfor, anlägga kretsloppsanpassad avloppslösning och strukturkalkning av åkermark.

8. Levande sjöar och vattendrag

Restaurering av värdefulla vattenmiljöer

Åren 2006-2009 fanns det särskilda statliga bidrag som Länsstyrelsen sökte och fick av Naturvårdsverket. Syftet var att restaurera de nationellt värdefulla vattendrag som pekats ut inom miljömålet *Levande sjöar och vattendrag*. Under 2009 gjordes många utredningar om fiskvägar vid dammarna i de nedersta delarna av de stora mälarmynnande åarna. Länsstyrelsen har därefter verkat för att utredningarna ska bli verklighet. Det är därför glädjande att en fiskväg blivit byggd vid den nedersta kraftverksdammen i Hedströmmen. Dessutom pågår bygget av en fiskväg vid nedersta dammen i Arboga.

De statliga bidrag som funnits tillgängliga för restaurering av vattendrag under 2012 (Biologisk återställning inom kalkningsverksamheten, Åtgärdsprogram för hotade arter och projektet Fria vandringsvägar i Hedströmmen) har använts till restaureringsprojekt i de nationellt värdefulla vattendragen. Intern samverkan inom Länsstyrelsen kring projekten bedrivs i den så kallade ”Restaureringsgruppen” med representanter från verksamhetsområdena naturvård, kulturmiljö, fiske, vattenverksamhet och Vattenmyndigheten.

Skydd av värdefulla vattenmiljöer

Arbetet med funktionella skyddszoner längs restaurerade nationellt värdefulla vattenmiljöer fortsätter. Det är viktigt att närmiljöerna vid våra värdefulla vattendrag får ett långsiktigt skydd så att vattnet skuggas och tillförs död ved. Detta arbete bedrivs i samverkan med Sveaskog och Skogsstyrelsen.

Miljömålsarbetet är en viktig uppgift även för Länsstyrelsens fiskefunktion och berör främst miljömålen *Bara naturlig försurning* och *Levande sjöar och vattendrag*, men även många av de övriga målen kan på ett eller annat sätt kopplas till fiskevårdsarbetet, artskydd eller utveckling av näringar som har fiskeanknytning (yrkesfiske, fisketurism). Samordningen fungerar väl inom de mål som syftar till att skydda och restaurera vattenmiljöer. Flera långsiktiga och kortsiktiga projekt pågår. Exempel på långsiktiga projekt är kalkningsverksamheten, medan vissa restaureringsprojekt kan betecknas som engångsinsatser med långtidseffekt. Inom fiskevården har flodkräftfiskevård, biotopvård, fria vandringsvägar och återetablering av utslagna bestånd av öring i vattendragen prioriterats.

Lovande återintroduktioner av öring sker i bl a Kolbäckån vid Ramnäs och i Jerån och Darsbobäcken inom Hedströmmens avrinningsområde. Förstärkningsutplanteringar av öring pågår också i andra delar av Hedströmmen och i Arbogaån. Återintroduktioner av öring och olika biotopvårdsåtgärder pågår i Hedströmmens huvudfåra och i bivattendragen.

Förstärkningsutplantering och återintroduktion av flodkräfta har under året ägt rum i fyra sjöar och i två vattendrag. Resultaten av liknande projekt har tyvärr tidigare ofta varit negativa främst på grund av den stora omfattningen av illegala signalkräftutplanteringar.

Kulturmiljö

Länsstyrelsens arbete med värdefulla vattenmiljöer ställer stora krav på samverkan och avvägning mellan olika miljömål. För att underlätta detta arbete finns en intern grupp med representanter för naturvård, kulturmiljö, miljö och fiske (den s k restaureringsgruppen).

Vattenanknutna kulturmiljövärden

Västmanlands och Stockholms län har under 2011 samarbetat i ett projekt kring vattenanknutna kulturmiljövärden. Syftet är att ta reda på hur och i vilken omfattning människans modifieringar av vattendragen påverkat fiskens möjligheter att lekvandra historiskt sett. Studien omfattar också de

fiskerelaterade lämningarna. Modifieringarna kan vara 1500- och 1600-talens exploatering av vattendragen för kraftutvinning, sjösänkningar, rätningar eller utdikningar.

Projektet är en fördjupningsstudie som utgår från inventeringar och värderingar i ”Vattenanknutna kulturmiljövärden inom Norra Östersjöns vattendistrikt” som utfördes åren 2009-2010 på uppdrag av Vattenmyndigheten. Projektet har kopplingar till arbetet med att uppmärksamma det biologiska kulturarvet och flera miljökvalitetsmål, i första hand Levande sjöar och vattendrag samt Myllrande våtmarker.

9. Grundvatten av god kvalitet

Västmanlands län har i allmänhet goda grundvattentillgångar i de grusåsar som är belägna i länet. Grundvattentäkterna i dessa har med några få undantag god vattenkvalitet. Arbeta pågår för att förstärka skyddet av grundvattenbärande naturgrusavlagringar och för att säkra kvaliteten i länets grundvattentäkter. Under 2012 har arbete med att fastställa vattenskyddsområden för vattentäkterna Möklinta, Sättra Brunn och Hedströmmen pågått. Målsättningen är att samtliga kommunala grundvattentäkter ska ha vattenskyddsområden.

På Länsstyrelsen pågår också arbete med att utse objekt som ska föreslås utgöra riksintresse för vattenförsörjning. Vidare verkar Länsstyrelsen för att minska uttaget av naturgrus i länet för att ytterligare säkra grundvattentillgångarna.

11. Myllrande våtmarker

Mycket av Länsstyrelsens arbete med bevarande och återställande av våtmarker sker inom ramen för den dagliga verksamheten, t.ex. vid tillståndsprövning och samråd enligt miljöbalken. Länsstyrelsen avråder från, eller uppmanar till särskilda hänsyn vid, vägbyggen och skogsvårdsåtgärder som kan påverka våtmarker av skyddsklasserna 1-3 enligt Länsstyrelsens våtmarksinventering, liksom andra våtmarker med höga värden (rikkärr, Natura 2000-områden m.m.). Länsstyrelsen ger inte tillstånd till dikning eller torvtäkt i våtmarker av klasserna 1-3. Exploatering av våtmarker med höga natur- och kulturmiljövärden undviks därigenom. Länsstyrelsen ställer också krav på efterbehandlingen av de torvtäkter som får tillstånd, vilket bidrar till att skapa biologiskt rika våtmarksmiljöer i avslutade täktområden.

Formellt skydd, i form av framför allt naturreservat, är ett viktigt instrument för bevarande av särskilt värdefulla våtmarker. Under år 2012 har ett mindre rikkärrsobjekt skyddats, genom att det ingått i en utvidgning av ett befintligt naturreservat (Silvtjärn). Arbetet med reservatsskydd för tre objekt i Myrskyddsplan för Sverige samt ytterligare ett värdefullt större myrområde har fortgått under året, och dessa beräknas bli beslutade inom de närmaste två åren.

Länsstyrelsen bevakar även våtmarker i ”vardagslandskapet”, utanför befintliga och planerade områdesskydd. Den regionala miljöövervakningen följer, via tillägg till Nationell inventering av landskapet i Sverige (NILS), upp tillståndet i länets myrar i stort genom flygbildstolkning och inventering av provytor i fält. Inom Åtgärdsprogram för hotade arter har skötselåtgärder i form av slåtter genomförts i sju oskyddade rikkärrsobjekt under år 2012.

Länsstyrelsen bedriver dessutom uppsökande verksamhet bland enskilda markägare och kommuner, med syftet att undersöka möjligheter för och sprida information om anläggning av våtmarker (främst fosforfällor) på jordbruksmark i några utvalda områden (se även punkt 7, Ingen övergödning). Detta arbete har väckt visst intresse, och det finns planer på våtmarksanläggning i några kommuner. Resultatet för år 2012 är en ny fosfordamm på 0,2 ha.

12. Levande skogar

Länsstyrelsen prioriterar skogsmiljöer högt i arbetet med långsiktigt bevarande av naturmiljöer. Under året har Länsstyrelsens ambition varit att avsluta de ärenden där det statligt ägda skogsbolaget Sveaskogs förvaltning AB frivilligt avstått ersättning i samband med instiftandet av nya naturreservat. Arbetet har resulterat i två naturreservatsbeslut. Länsstyrelsen har även prioriterat att genomföra sin del av arbetet vad gäller det stora markbytesprojektet som administreras av Naturvårdsverket.

Dialog och samverkan med andra aktörer har stått högt på prioriteringslistan. Länsstyrelsen har bland annat deltagit i processer som rör större skogsbolags och kommuners värdefulla naturområden och frivilliga avsättningar samt projekt som syftar till att stödja och uppmuntra vissa typer av skogsskötselstrategier hos privata fastighetsägare i avgränsade landskapsavsnitt. Länsstyrelsen anstränger sig för att bedriva förankringsarbetet på ett bra och effektivt sätt som ska karaktäriseras av respekt och tydlighet, men även lyhördhet för markägarens synpunkter. Under året har ett tiotal avtal om inträngsersättning tecknats med privata markägare.

Det angelägna arbetet med att inventera skogsmark på förekommande naturvärden har prioriterats förhållandevis högt då behovet varit stort. Resultatet från inventeringsarbetet har ännu inte sammanställts och utvärderats.

Exempel på skötselåtgärder som genomförts år 2012, bl a inom Life+ Nature-projektet Lake Mälaren Inner Archipelago – restoration and management (MIA), är de luckhuggningar och ringbarkningar kring inväxta ädellövträd som gjorts i naturreservatet Engsö (cirka 80 ha). Inom naturreservatet Fermansbo urskog har 7 ha tallungskog bränts under maj månad. Bränningen genomfördes med Skogsstyrelsen som ansvarig bränningsledning. Efterbevakningen och planeringen sköttes av Länsstyrelsen. Målet för bränningen var att glesa ut tallbeståndet och skapa död ved.

13. Ett rikt odlingslandskap

Under 2012 har stöd till restaurering av värdefulla naturbetesmarker lämnats till tio nya objekt med en sammanlagd areal av drygt 40 ha, vilket areellt är i nivå med föregående år. Inom våtmarksområdet har länets första fosfordamm färdigställts och ytterligare en damm är snart färdig för slutbesiktning. Dessa två kommer att bli viktiga demonstrationsanläggningar för att sprida intresse i länet för åtgärden, något som framöver förhoppningsvis även kan bidra till uppfyllelsen av målen Myllrande våtmarker och Ingen övergödning.

Under året har det upprättats och uppdaterats cirka 40 åtagandeplaner för betesmarker. Det har även genomförts några enskilda rådgivningar till markägare med betesmarker. Länet är tyvärr fattigt på betesdjur och situationen har inte underlättats genom återetableringen av de stora rovdjuren varg och lo. Många djurägare väljer att lägga ner sina besättningar, vilket har en negativ påverkan på miljömålet Ett rikt odlingslandskap. Situationen skulle kunna förbättras genom förbättrad lönsamhet inom animalieproduktionen, exempelvis genom fler riktade stöd i Landsbygdsprogrammet till värdefulla betesmarker och betesdjur. Ett steg i rätt riktning är den kraftigt höjda ersättningen för rovdjursäkra stängsel som började gälla från 1 januari 2012.

15. God bebyggd miljö

Fysisk planering

För fysisk samhällsplanering finns inom Länsstyrelsen en plansamrådsgrupp och för infrastrukturfrågor finns den s k väggruppen. Grupperna träffas regelbundet.

Tillsynsplan

Den viktigaste prioriteringen under året har varit att påbörja arbetet med att inom ramen för tillsynsvägledningen göra avstämningar om förändringarna i den nya plan- och bygglagen (PBL 2010:900) mot länets byggnadsnämnder. Syftet med besöken har varit att identifiera vilka frågor som har varit angelägna för kommunernas praktiska tillämpning av lagstiftningen. Syftet har även varit att verka för att det sker en enhetlig tillämpning av PBL i länet. I enlighet med tillsynsvägledningsplanen har Länsstyrelsen besökt fyra byggnadsnämnder under verksamhetsåret.

Rutiner för en rättssäker och effektiv handläggning

Ett färdigt handläggningsstöd för handläggning av detaljplaner har tagits fram i samverkan med Länsstyrelsens miljöenhet. Stödet syftar till att säkerställa en rättssäker och effektiv handläggning av ärenden och ska fungera vägledande för nya medarbetare på Länsstyrelsen. Stöden ska löpande genomgå revideringar och hållas aktuella med hänsyn till lagändringar och andra förutsättningar som kan göra dem inaktuella över tid. Handläggningsstödet till Länsstyrelsens miljöenhet har fungerat som ett pilotdokument inför kommande stöd till andra funktioner

Regionalt underlagsmaterial

Den så kallade RUM-katalogen har hållits ajour under året. Nytt material har lagts upp och kommunerna har meddelats när det skett en uppdatering.

Regional utvecklingsplanering med en fysisk dimension

Under 2012 har arbetet med Länsplanen (regional utvecklingsstrategi) fortskridit. Ett av fokusområdena för planen är fysisk planering. Inom ramen för den regionala utvecklingsplanen har en landskapskaraktärsanalys för Västmanlands län genomförts. Landskapskaraktärsanalysen föreslår bland annat åtgärder som förstärker bebyggelsestrukturernas värden och utgör på så sätt ett stöd för såväl kulturmiljö- som naturmiljövärden i länets kommuner.

Övrigt

Länsstyrelsen har deltagit på Energimyndighetens möte om reviderade riksintresseområden för vindbruk i landet samt på Boverkets sammankomst om vindkraft och samhällsplanering. Genom deltagandet har medarbetarna hållit sig uppdaterade och fått ökad förståelse om tillämpning och gällande lagstiftning inom vindbruksområdet.

Kulturmiljö

Precisering av riksintressen för kulturmiljö

Länsstyrelsen har under året tillsammans med två kommuner fört dialog om att precisera två riksintressen.

Bergslagssatsningen

Bergslagssatsningen, Kultur och Turism, startade i slutet av 2006 och kommer att pågå fram till 2016. Utvalda industrihistoriska miljöer ska fungera som ett bergslagshistoriskt centrum. Syftet är att både bevara och levandegöra dessa miljöer. Intresseföreningen Bergslaget, som representerar kommuner, regioner och landsting, koordinerar satsningen på uppdrag av Riksantikvarieämbetet, berörda länsstyrelser och KTH. Bergslagssatsningen ska förutom att bidra till ökat besöksantal till regionen också bidra till en breddning av näringslivet genom turismdriven tillväxt.

Byggnadsskydd i gällande detaljplaner

Länsstyrelsen har på RUS (Regional Utveckling och Samverkan i miljömålsystemet) uppdrag genomfört projektet ”Räkna q” vilket lett till en bättre bild av förutsättningarna vad gäller värdefull bebyggelse i länet.

Kulturmiljöunderlag och modernismen

Ett arbete har under året bedrivits med att ta fram planeringsunderlag inom länet, bland annat kulturmiljöunderlag i Norbergs kommun samt underlag inom ramen för ett projekt om modernismens bebyggelse.

Tillsammans med Västmanlands läns museum arbetar Länsstyrelsen med projektet Modernismen i Västmanland. Arbetet syftar till att höja kunskapen, medvetenheten och varsamheten hos allmänhet, förvaltare och kommuner beträffande den moderna bebyggelsen i länet. Västmanlands läns museum står för kunskapsuppbyggnaden inom projektet, medan Länsstyrelsen bekostat de delar som berör informationsspridning och kommunikation. Projektet har pågått sedan år 2010. Under 2012 har projektet haft en fortsatt inriktning på kunskapsuppbyggnad samt att sprida den samlade kunskapen och informationen till de olika utpekade målgrupperna.

Ekonomibyggnader och landsbygd

Samverkan mellan sakområdena lantbruk och kulturmiljö kring landsbygdens äldre ekonomibyggnader har fortsatt under 2012. Samverkan mellan Länsstyrelsens sakområden naturvård och kulturmiljö samt Skogsstyrelsen sker löpande inom arbetet med det skogliga kulturarvet.

16. Ett rikt växt- och djurliv

Förstärkningsutplanteringar och återintroduktioner av fisk och flodkräfta

En fiskväg har byggts vid det nedersta kraftverket i Hedströmmen och minimiflöden sker vid fem kraftstationer som ägs av Mälarenergi vattenkraft AB. Dessutom har elfiske och nätprovfiske genomförts i några sjöar och vattendrag. Under året har Mälarens vattenväxter inventerats. I Hedströmmen har flodpärlmusslan återinventerats och bottenfaunan har undersökts vid ett antal i länet spridda lokaler. Ett LONA-projekt (Lokal och kommunal naturvård) om regleringspåverkan på fisk i Hedströmmen pågår och ska utmynnas i en förvaltningsplan för öring.

Viltförvaltning

Länsstyrelsen har under 2012 arbetat aktivt med information riktad mot människor som lever och verkar i rovdjursområden i länet, med huvudfokus på varg. Det har varit både i form av personliga möten, med både handläggare och fältpersonal och riktade informationsinsatser till skolelever och hundägare i vargrevir.

Årets första del präglades till stor del av en skydds jakt på varg i Skultuna-reviret. Jakten resulterade i att två vargar sköts. Lodjursjakten genomfördes under mars månad och resulterade i fyra skjutna lodjur av en tilldelning på fem lodjur.

Arbetet i Viltförvaltningsdelegationen har år 2012 präglats av den nya älgförvaltningen men även diskussioner kring den gällande rovdjurspolitiken. Ett förslag på viltförvaltningsplan för Västmanlands län, framtaget i samarbete med länets klöviltgrupp, har presenterats.

Områdesskydd och artskydd

Länsstyrelsen har inom ramen för artskyddet informerat om mistel och vilka regler som gäller för arten. Arbetet med skydd av värdefulla naturområden har år 2012 lett till att två nya beslut om naturreservat tagits. Utöver detta har arbete med någon typ av formellt skydd för ytterligare 15

områden fortsatt eller påbörjats under året, och tolv områden som kan bli aktuella för skydd har inventerats med avseende på naturvärden.

Stor vikt har lagts vid en god dialog med markägare och andra sakägare. På ett tidigt stadium i skyddsprocessen gör Länsstyrelsen markägarna införstådda med de olika skyddsformer som står till buds (naturreservat, naturvårdsavtal, biotopskyddsområde, frivillig avsättning) samt med de rättigheter, skyldigheter och beräkningsmodeller för ersättningar som gäller för respektive alternativ. Länsstyrelsen har täta kontakter med de stora skogsägarna, för att få till stånd både frivilliga avsättningar, formella områdesskydd och större naturvårdshänsyn på deras innehav.

Information och friluftsliv

Under året har flera viktiga informationsinsatser genomförts, i flera fall i samverkan med externa aktörer. Insatserna bidrar till att sprida kunskapen om skyddsvärda arter och deras livsmiljö, vilket främjar miljömålen *Ett rikt växt- och djurliv*. Även insatser för friluftslivet främjar miljömålet, genom att de förväntas bidra till ett ökat intresse för naturen.

Flera seminarier och träffar har hållits inom Life+ Nature-projektet Lake Mälaren Inner Archipelago – restoration and management (MIA). Projekt MIA består av fem partners och koordineras av Länsstyrelsen i Västmanlands län, där även projektledningen är stationerad.

Länsstyrelsen har liksom tidigare år också sammanställt ett guideprogram, som i år var uppdelat i ett vår- och ett höstprogram. I programmet samsas Länsstyrelsens tolv egeninitierade guidningar med sådana som ordnades av andra, t.ex. kommuner eller ideella föreningar. Målgruppen för guideprogrammet är brett hållen och förhoppningen är att där ska finnas något för alla med ett naturintresse.

Målet är att alla som har en art som omfattas av åtgärdsprogrammet för hotade arter (ÅGP) på sina marker ska vara medvetna om detta. Under året har en större informationssatsning riktats mot de markägare som har en eller flera ÅGP-arter på sina marker.

För att öka kunskapen om lindarnas värden för den biologiska mångfalden, dess historik och om hur man på bästa sätt vårdar och sköter om dessa värdefulla träd, inbjöd Länsstyrelsen till en kurs om parklindor i augusti. Tillställningens målgrupp var ägare och förvaltare av lindparker, kyrkogårdsförvaltningar, kommunekologer och kommunernas parkförvaltare.

Under året har också en efterlysning gått ut till personer som har obehandlade hölador och hässjestöror på sina marker. Efterlysningen ingår som ett inledande steg i en kommande inventering av lavar på kulturved.

Friluftslivet har främjats genom att nya skyltar och skyltställ har satts upp i naturreservaten Utterdalen, Bredmossen, Stora Flyten, Ridö-Sundbyholmsarkipelagen, Amerika, Gråtbron och Stora Rävsvik. En ny parkeringsplats håller på att byggas i naturreservatet Solviksskogen.

Spår och leder har anlagts i flera av de Mälarnära naturreservaten inom ramen för Life+ Nature projektet MIA. Dessutom har tre demonstrationsytor skapats i naturreservaten Strömsholm, Ridö-Sundbyholmsarkipelagen och Engso. I naturreservatet Strömsholm har en handikappanpassad stig och utsiktsplattform anlagts.

Skötselåtgärder inom skyddade områden

Länsstyrelsen har år 2012 genomfört flertalet skötselinsatser, både i och utanför skyddade områden. Samtliga av de skötselinsatser som genomförts på Länsstyrelsens Naturvårdsenhet bidrar till att uppfylla miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*. Flera insatser kopplar även till andra miljömål.

Life+ Nature-projektet Lake Mälaren Inner Archipelago – restoration and management (MIA) har år 2012 genomfört storskaliga restaureringsåtgärder i naturreservaten Engso, Askövik-Tidö och Strömsholm, bland annat i naturtyperna fuktängar (6410) och västlig taiga (9010). I Engso naturreservat har luckhuggning och ringbarkning kring inväxta ädellövträd genomförts inom drygt 80 ha av naturtypen västlig taiga (9010). Slätter har genomförts i områden som tidigare år restaurerats inom projekt MIA, främst i naturreservatet Engso, och stängsling av sex tidigare restaurerade beteshagar har resulterat i 6 km nytt stängsel.

Inom naturreservatet Fermansbo urskog har sju ha tallungskog bränts under maj månad. Bränningen genomfördes med Skogsstyrelsen som ansvarig bränningsledning. Efterbevakningen och planeringen sköttes av Länsstyrelsen. Målet för bränningen var att glesa ut tallbeståndet och skapa död ved.

I länet har också gjorts en satsning på att friställa grova ekar, bland annat i Kungsörs kommun där flertalet naturminnen har röjts från igenväxning. Även i Västerås och Färna har flertalet skyddsvärda träd friställts. Flera av träden i naturreservatet Strömsholm har år 2012 åtgärdats inom ramen för ett större och internationellt veteraniseringsprojekt. I ett försök att påskynda åldrandet av träden, så att de snabbare kan bilda strukturer som kan gynna många djur och växter, har flera träd skadats maskinellt av en arborist. De simulerade skadorna är av olika karaktär men består bl a i att efterlikna betesskador, bohål efter hackspett och toppskador.

I flera fall har restaureringsinsatserna bidragit till att skapa eller bibehålla livsmiljön för hävdgynnade växter och djur. Sju rikkärr har slåtrats, liksom ett antal torrare lokaler där syftet varit att gynna t.ex. fältgentiana, hällebräcka, mosippa, väddnätfjäril och ett antal hävdgynnade typiska arter.

Länsstyrelsen har, inom ramen för åtgärdsprogrammet för hotade arter, år 2012 också gjort stora satsningar på bevarandet av den i Sverige mycket hotade och sällsynta veronikanätfjärilen. Ett expertmöte hölls i början av året i Norbergs kommun, i anslutning till länets enda kända förekomst av arten. Artens värdväxt, teveronikan, inventerades under sommaren och åtskilliga vägsträckor och inägor i närområdet har skötts eller åtgärdats så att teveronikan ska gynnas och förhoppningsvis öka. Den årliga uppföljningen av veronikanätfjärilen har i vanlig ordning genomförts under sommaren.

Exempel på andra skötselinsatser som gjorts under året är de luckhuggningar som genomförts vid en lokal i Surahammars kommun, kombinerat med systematisk utläggning och förstärkning av död eller döende hasselved. Åtgärderna syftar till att gynna den hassel som den sällsynta rökpipsvampen lever på. Ytterligare exempel är iordningställandet av s.k. fångstvirke, i ett försök att bekämpa ett granbarkborreangrepp i skog med bombmurkla, och klippning av igenväxningsvegetation i Natura 2000-området Gussjön (SE025148) i syfte att gynna den skyddsvärda vattenväxten uddnate.

Under året har ett LONA-projekt initierats i Arboga, vars syfte är att undersöka om motorbanor kan öka den biologiska mångfalden. Ambitionen är att kombinera motorsport och bevarande av unika djur och växter.

Inventering och uppföljning

Ett antal inventeringar och uppföljningsinsatser har genomförts under året, både i och utanför skyddade områden, som ett led i arbetet med artbevarande och uppföljning av de skötselåtgärder som Länsstyrelsen genomfört. Resultaten av inventeringarna bidrar till att nå miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*.

Flera delprogram inom den regionala miljöövervakningen (RMÖ) samlar in data som ger underlag för indikatorer på hur miljömålsarbetet går. Det gäller t.ex. inventering av häckande fåglar på fasta rutter som ger data till en indikator på *Ett rikt växt- och djurliv* och även indikatorer för fyra andra miljö kvalitetsmål. Indikatorer tas årligen fram nationellt och för östra Svealand, men år 2012 gjordes även indikatorberäkningar specifikt för Västmanlands län. Inom den regionala miljöövervakningen som görs genom samarbete med Nationell inventering av landskapet i Sverige (NILS) pågår arbete med att ta fram flera olika miljömålsindikatorer.

Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med att ta fram en policy för arbete med uppföljning i skyddade områden. År 2012 har typiska arter kärlväxter slätterängar och betesmarker inventerats i 18 skyddade områden (cirka 2 200 provpunkter, fördelat på 90 ha), enligt den metod som tagits fram av Naturvårdsverket. I betade marker har även gräshöjden mätts. Typiska arter kärlväxter har även räknats i ett antal områden där Länsstyrelsen genom projekt MIA genomfört åtgärder.

I naturreservatet Asköviken-Tidö har vattenväxter inventerats, som ett led i en studie om hur klippning av näckrosor påverkar fåglar och kvarvarande vattenväxter.

Flera arter har år 2012 inventerats, och följts upp, inom ramen för åtgärdsprogrammen för hotade arter (ÅGP). Den prickiga stenfrömalen, en fjäril som inte återfunnits vid sin enda lokal i Sverige, betraktas i den senaste upplagan av den nationella rödlistan som nationellt utdöd (RE). Länsstyrelsen har genom olika åtgärder försökt möjliggöra dess återkomst genom att gynna värdväxten, en kärlväxt vid namn stenfrö, och årets inventeringar visar att stenfröet ökat påtagligt efter genomförda åtgärder.

Även förekomsten av rökpipsvamp har följts upp vid flera av länets lokaler, dock med mer dystra resultat. Rökpipsvampen verkar ha försvunnit från en av lokalerna, förmodligen som en effekt av att omfattande avverkningar genomförts i närområdet, vilket kan ha medfört att svampen torkat ut.

Exempel på andra arter som inventerats är mosippa, där en delpopulation i Salakalken inventerades innan åtgärder genomfördes senare under året samt svampen kantdyna. Kantdynan återupptäcktes på Ridön i slutet av 2011, efter att ha passerat oupptäckt i länet (och Sverige) sedan slutet av 1800-talet. Under innevarande år har arten eftersökts på flera platser, både i och utanför länet. De inledande eftersöken tyder på att kantdynan har en tämligen begränsad utbredning i de centralt belägna delarna av Mälaren.

Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2012	2011	2010
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,94	1,15	1,58
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,60	2,04	2,12
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	2,44 %	2,32 %	2,54 %
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	4 312	4 456	4 833
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	2,96 %	3,27 %	3,37 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	97	108	101
Antal beslutade ärenden	87	103	105
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	6
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	0	0	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 45*

Kommentarer till ovanstående tabell:

Ingen förändring jämfört tidigare år, förutom att en projektledare har tillkommit under året.

54

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga resultat inom området som inte framgår av åiterrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i de olika sakförordningarna.

Samverkan i länet - en förutsättning för att kunna utöva det geografiska områdesansvaret

Utgångspunkt – en väl fungerande krishanteringsorganisation

En väl fungerande krishanteringsorganisation är en viktig förutsättning för att Länsstyrelsen ska kunna fullgöra sina uppgifter inom ramen för det geografiska områdesansvaret. Länsstyrelsen har mot den bakgrunden prioriterat vidareutveckling av den egna krishanteringsorganisationen för att skapa en behovsstyrd och anpassningsbar organisation. Förutom beslut om ny organisation har en ny TIB-organisation tagits fram. Den börjar gälla från och med 1 januari 2013. En beredskapsplan för kärnbränslefabriken Westinghouse har tagits fram. Arbetet med den interna krishanteringsorganisationen kommer att få fortsatt prioritet även under 2013.

Samverkan i länet genom nätverk

Samverkan är en grundförutsättning för att krishanteringen före, under och efter en kris ska fungera i länet. Samverkan med ansvariga aktörer vid kris har skett genom befintliga nätverk, framförallt genom USam och nätverket för kommunernas och landstingets beredskapssamordnare.

USam (samverkan i Västmanlands län)

USams arbetsgrupp består av kommunerna i länet, landstinget, polisen, räddningstjänstförbunden i länet, Sveriges Radio Västmanland, SOS Alarm och Länsstyrelsen. Arbetet leds av Länsstyrelsen. Under året har beslut fattats om ett nytt USam-avtal.

Under året har fyra samverkansmöten genomförts. En "USam-dag" har anordnats för samtliga aktörers tjänstemän i beredskap med temat "samverkan vid värmebölja". Under hösten har USam genomfört ett kunskaps- och erfarenhetsbesök i Dalarna. I samverkan med Värmlands län har ett regionalt utvecklings- och ledningsarbete påbörjats som kommer att genomföras tillsammans med MSB under de två kommande åren. Under våren har handläggare från Länsstyrelsen vid flera tillfällen föreläst om USams roll inför och vid en händelse för bl a frivilligföreningar och vid de

totalförsvarskvällar som anordnas i Västmanland. Dessa föreläsningar har bidragit till att öka kunskapen om verksamheten inom USam.

Inom ramen för USam har även övningsverksamhet prioriterats såväl inom Västmanlands län som i samarbete med Länsstyrelsen i Uppsala län. Länsstyrelsen har tillsammans med Länsstyrelsen i Uppsala län anordnat gemensamma utbildningar för ansvariga aktörer i de båda länen. Exempel på genomförda utbildningar är regionala samverkanskurser, stabsutbildningar och medieutbildningar. Utbildningarna skapar en plattform för att deltagarna vid kurserna ska bli säkrare i sina roller att hantera en kris och har utvärderats med gott resultat.

Omfattande planering inför övningen OMFALL 2013

I Västerås finns företaget Westinghouse som tillverkar kärnbränsle. Vid skarp händelse har Länsstyrelsen räddningstjänstansvaret. Inom ramen för USam kommer övningen OMFALL att genomföras våren 2013. Övningen kommer att ske i bred samverkan i länet, men även i samverkan med SOFÄ och MSB. För övningen har medel sökts från MSB:s anslag 2:4. Planeringen inför övningen som är mycket omfattande har intensifierats under hösten 2012. I övningen ingår flera moment:

- Seminarier om farliga ämnen med fokus på radioaktiva ämnen
- Informationsseminarium
- Operativ övning med fokus på omhändertagande och sanering av skadade
- Psykosocialt omhändertagande samt information till drabbade och allmänhet,
- Table-top övning kring ledning och samverkan
- Utvärdering.

MSB kommer att medverka vid utvärdering av övningen.

Konstruktivt seminarium om oljeskydd i Mälaren

Ett seminarium om en oljeolycka i Mälaren anordnades i maj. Totalt deltog cirka 60 personer i aktiviteten som var ett samarrangemang mellan Länsstyrelserna i Västmanland, Uppsala och Södermanland samt Västerås stad. Deltagarna representerade både miljökontor, räddningstjänst, beredskapssamordnare, statliga myndigheter samt frivilligorganisationer. Seminariet var en start på det arbete som behöver utföras för att öka skyddet mot oljeolyckor i Mälaren, både vad gäller planläggning samt rutiner för larmning och information. Flera kommuner har efter seminariet tagit initiativ till att påbörja arbetet med oljeskyddsplanering i den egna kommunen. Seminariet kommer att följas upp under 2013.

Vid seminariet lyftes även behovet av att digitalisera och revidera miljöatlasen för Mälaren. Länsstyrelsen har ansökt om medel och kommer påbörja arbetet med Miljöatlas under första kvartalet 2013.

Övning Smittsam i samverkan med Östergötlands län

Tillsammans med Länsstyrelsen i Östergötland samt kommuner, landsting och storköksansvariga genomfördes övningen ”SmittSam” i september. Utifrån ett scenario om livsmedelsburen smitta diskuterades ansvar, roller och krisberedskap. Syftet med övningen var att stärka kommunal och regional samverkan och ge tillfälle till erfarenhetsutbyte mellan berörda myndigheter, organisationer och livsmedelsföretag.

Det övergripande målet för övningen var att öka förmågan att hantera smittskyddsrelaterande händelser, bidra till kunskaps- och erfarenhetsöverföring mellan deltagande aktörer samt identifiera eventuella förbättringsåtgärder som rör smittskyddsutredningar. Från länet deltog drygt 20 personer med kompetens inom smittskydd, veterinär, beredskap, information och miljö/ hälsa (tillsynsmyndigheter). Övningen visade att arbetet med krisberedskap behöver synliggöras och

kommuniceras i respektive organisation. Kontaktvägar finns på övergripande nivå genom samarbeten etc, men är inte kända längre ner i organisationerna.

Ett moment i övningen var att via den sk café-modellen diskutera förbättringsåtgärder för att snabbt hantera utbrott av smitta. Dessa finns nedtecknade för att vidareutveckla arbetet.

Kontinuerlig omvärldsbevakning inom USam

USam har under hela 2012 genomfört kontinuerliga månadsvisa omvärldsbevakningsmöten. Dessa sker i form av telefonkonferenser och syftar till att utgöra ett forum för omvärldsbevakning och vid behov analys och koordinering. Vid dessa telefonkonferenser deltar samtliga aktörer i USam. Sedan oktober genomförs mötena med RAKEL.

Omvärldsbevakningsmötena har under 2012 vid flera tillfällen haft uppe frågor relaterade till att drogen MDPV blivit mer frekvent förekommande i länet och vilken typ av hot och våldssituationer som ett omhändertagande av de drogade kan innebära.

Effekterna av omvärldsmötena är att de skapat samlade lägesbilder och underlag för beslut för samverkande aktörer och vid behov bidragit till samordnad kommunikation och information. I samband med att MDPV blev mer vanligt togs initiativ till en mer konkret samverkan mellan Landstinget, polisen och Västerås stad, som var den mest drabbade kommunen.

Då aktörerna inför varje omvärldsbevakningsmöte larmats av SOS Alarm enligt i förväg uppgjorda larmrutiner har det även gett effekten att larmrutinerna övats. Mötena har lett till en ökad medvetenhet hos respektive aktör och en förståelse för att information som en enskild aktör har kan vara värdefull för en annan att veta om. En annan effekt är att tjänstgörande TiB hos olika organisationer blir bättre på att nyttja Rakel då detta används vid konferenserna sedan oktober. Även hanteringen av WIS övas då samtliga protokoll förs i WIS.

Få skarpa händelser i Västmanland

Under 2012 har USam aktiverats en gång med anledning av en skarp händelse, vilket skedde i samband med att det brann i ett asylboende i Arboga. Ett 80-tal asylsökande blev utan bostad.

USam sammankallades till en telefonkonferens. Alla deltagare fick ta del av polisens information och bedömning av händelsen. Utifrån detta kunde respektive organisation genomföra förbättringsåtgärder för att förstärka sina egna organisationer. Vid konferensen deltog även Migrationsverket som i normalfallet inte ingår i USam.

Länsövergripande krisinformatörsnätverk

Länsstyrelsen har under året inom ramen för USam också vidareutvecklat krisinformatörsnätverket som består av berörda organisationers informatörer. Syftet är att utveckla rutiner för samverkan vid en skarp händelse för att förmedla information till allmänheten och media. Nätverket har varit på studiebesök på MSB där de deltagit på stabsgenomgång, diskuterat MSB:s roll avseende kriskommunikation mot kommunerna samt fått en genomgång av krisinformation.se.

Effekterna av arbetet i krisinformatörsnätverket är framför allt en ökad och fördjupad organisations- och personkännedom som visat sig vara betydelsefullt vid såväl övning som under inträffade händelser.

USam - sammanfattande bedömning:

Länsstyrelsen bedömer att effekterna av det kontinuerliga arbetet inom USam i form av exempelvis arbetsgruppsträffar, nätverk, informations- och kunskapsspridning, utbildningar och omvärldsorientering är att rutiner och metoder utformats för hur informationsutbyte och samarbete

ska ske, såväl före men framförallt under en kris. USam som företeelse innebär ett gott samverkansklimate och stöd till krisberedskapsaktörerna i länet. Ett fungerande USam är en förutsättning för att det arbete som Länsstyrelsen bedriver externt, bidrar till att uppfylla myndighetens vision om att ”i samverkan utvecklar vi det hållbara och goda Västmanland”.

Nätverk för kommunernas och landstingets beredskapssamordnare.

Länsstyrelsen samverkar kontinuerligt med kommunernas och landstingets beredskapssamordnare och initierar och leder nätverksträffar, cirka fyra gånger per år. Syftet är att stödja respektive beredskapssamordnarens arbete inom kommunen samt öka samverkan mellan kommunerna. Beredskapssamordnarnätverket är väl inarbetat som säkerställer informations- och kunskapsspridning, utbildning och omvärldsorientering.

Samverkan med samhällsviktiga aktörer genom det regionala krishanteringsrådet

Under 2012 har ett möte med regionala krishanteringsrådet genomförts. Mötet fokuserade på vikten av kommunikation och att detta fungerar under en kris. Målgrupp var kommunalråd, kommunchefer, länspolismästaren, ansvariga chefer i länets samhällsviktiga företag inklusive privata aktörer, regionala räddningschefer i beredskap samt säkerhets- och beredskapssamordnare. Temat var kommunikation med fokus på behov av Rakel vid en kris. Effekterna av mötet var att flera viktiga kontakter knöts med aktörer som inte är med i USam, men som kommer att vara viktiga att samverka med vid en kris. Den viktigaste effekten var att deltagarna fick en insikt om de beroenden som finns mellan aktörer i samhället och behovet av samverkan och kommunikation vid en skarp händelse. Genom att flera högre chefer och politiker deltog ledde konferensen till en förankring av viktiga frågeställningar inför det fortsatta arbetet.

Övrig samverkan

Älvsamordningsgrupp

Två möten har ägt rum inom ramen för Älvsamordningsgruppen för Kolbäcksån och Hedströmmen. Syftet med mötena är att utbyta information om flödessituationen höst och vår, uppdatera kontaktlistor samt diskutera andra aktuella frågor om reglering och flöde i åarna. Vid höstens möte var även Västerås stad och Sala kommun inbjudna med anledning av de höga vattennivåerna i Svartån och Sagån. En effekt efter höstens möte är att deltagarna ansåg att även intressenter vid Svartån bör ingå i Älvsamordningsgruppen.

Informationsspridning

Stöd till kommunerna har bland annat skett genom att Länsstyrelsen deltagit vid utbildning av krisledningsnämnden i en kommun.

Samverkan inom nätverket ÖSam

ÖSam består av de åtta länsstyrelserna i Västmanland, Gotland, Uppsala, Stockholm, Södermanland, Östergötland, Örebro och Värmland. Länsstyrelsen i Södermanlands län har fungerat som ordförandelän under 2012. Syftet är att genom fördjupad samverkan minska sårbarheten och höja krishanteringsförmågan i respektive län, vilket sker genom:

- Erfarenhets- och kunskapsutbyte
- Utveckling av gemensamma inriktningar
- Samverkan vid planering
- Delaktighet i andra läns planering och genomförande av övningar.

Arbetet styrs av en ledningsgrupp som består av länens försvarsdirektörer (eller motsvarande).

Under 2012 har tre arbetsgrupper varit verksamma:

- AG Krisberedskap
- AG Styrel
- LSO²-nätverket

AG krisberedskap har haft ett under året för att planera konferenser. Gruppen har frekvent återkommande samverkan via mejl i för krishanteringens viktiga frågor. Ett seminarium om social oro genomfördes i maj samt augusti. I juni genomförde AG Krisberedskap ett internat i Saltsjöbaden där risk- och sårbarhetsanalysarbetet diskuterades. Ytterligare en träff om sociala risker anordnades i december. En träff med klimatperspektiv som tema har planerats och kommer att genomföras under 2013.

AG Styrel genomförde två möten under våren 2012. Det första syftade till att fastställa gemensamma aktiviteter och samordna verksamheten i stort. Det andra mötet hölls tillsammans med Sydsam och Nordsam för att klargöra nationell samordning i fråga om kontakter mot de nationella myndigheterna. Vidare fastslogs att det vore bra att koppla styrelsuppdateringen till den ordinarie RSA-rapporteringen (förändring av samhällsviktig verksamhet). Vid det mötet lyftes behovet av kunskapsöverföring mellan länen. Med utgångspunkt i denna diskussion utarbetade ÖSAM en PM motsvarande Nordsams sharepointplats. Energimyndigheten har deltagit på ÖSAM-mötena om Styrel och arbetsformen med aktivt och stödjande deltagande från den centrala myndigheten har varit mycket positivt.

LSO-nätverket har träffats tre gånger under året.

Effekten av ÖSAM-samarbetet i stort är en ökad personkännedom och erfarenhetsutbyte i specifika frågor som rör krisberedskapen och som kommer att behövas i ett skarpt läge. Nätverken är effektiva och fungerar väl. Samverkan är viktig eftersom det enbart är ett fåtal personer som arbetar inom området krisberedskap på respektive länsstyrelse. Ett gott samarbete inom ÖSAM i vardagsarbetet är en förutsättning för att samverkan ska kunna ske i ett skarpt läge.

Samverkan Seveso-tillsyn

Samhällsskydd och beredskap har under året i samarbetet med miljöenheten genomfört fyra tillsyner samt granskat tre säkerhetsrapporter enligt Sevesolagstiftningen, se sidan 105-106.

Samverkan myndigheteten för samhällsskydd och beredskap

SOGO (Samverkansområde geografiskt områdesansvar)

Nätverket är en mötesplats för samverkan inom det geografiska områdesansvaret. Det leds av MSB och består av företrädare för samtliga länsstyrelser, SKL och Lantmäteriet. Det är en central mötesplats för erfarenhetsutbyte mellan nationell och regional nivå. Länsstyrelsen i Västmanland har deltagit vid två av årets tre möten.

² LSO står för Lag om skydd mot olyckor (SFS 2003:778). Nätverket består av handläggare inom länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Värmlands, Örebro, Västmanlands samt Gotlands län.)

67. Länsstyrelsernas tillsyn av kommunerna inom området skydd mot olyckor syftar till att främja och bedöma kommunernas förmåga att leva upp till nationella mål, verksamhetsmål och särskilda skyldigheter enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Tillsynen ska inriktas så att den kan samordnas med länsstyrelsernas uppföljning av kommunernas tillämpning av lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Länsstyrelserna ska i årsredovisningen för verksamhetsåret 2012 redovisa en sammanfattande bedömning av resultatet av kommunernas arbete enligt lagen om skydd mot olyckor.

Tillsyn genomförd i Sala och Heby kommuner

Länsstyrelsen har genomfört tillsyn i Sala och Heby kommuner. Trots att Heby tillhör Uppsala län genomförde Länsstyrelsen tillsyn i båda kommunerna vid ett och samma tillfälle, eftersom de har ett civilrättsligt avtal om räddningstjänst.

Länsstyrelsens bedömning är att utifrån de fokusområden som tillsynen hade uppfyller kommunerna lagen (2003:778) om skydd mot olyckors intentioner om att *”i hela landet bereda människors liv och hälsa, samt egendom och miljö, ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor”*.

I övrigt har ingen tillsyn enligt Lagen om skydd mot olyckor genomförts i länet under året.

Kommunerna/räddningstjänstförbunden har en väl fungerande verksamhet

Länsstyrelsens bedömning är att kommunerna/räddningstjänstförbunden i länet bedriver ett fungerande arbete inom ramen för vad som regleras i lag och förordning. Räddningstjänsterna har intensifierat sin 2:4-tillsyn under året, vilket är en förbättring jämfört med föregående år.

Alla länets kommuner/räddningstjänstförbund har i större eller mindre omfattning analyserats via kontroll av kommunernas årsrapporteringen till MSB, eller i anslutning till andra LSO-relaterade kontakter. På grund av bristande resurser har Länsstyrelsen inte arbetat med tillsynsrelaterade LSO-frågor under året och därmed kan myndigheten inte göra en mer utförlig bedömning.

Några samordnade tillsynsbesök enligt lag (2003:778) och med uppföljningen enligt lag (2006:544) har inte genomförts i länet. Detta mot bakgrund av att det i länet finns tre räddningstjänstförbund, vilka har ansvar för skyldigheterna enligt lag om skydd mot olyckor och som totalt innefattar åtta av länets kommuner. Lagarna tar inte hänsyn till att det i kommunalrättslig mening även finns kommunalförbund som är att jämställa med primär-kommunerna. Detta förhållande innebär att det är svårt att samordna tillsyn med uppföljningsbesök. Länsstyrelsen bedömer dock inte att bristen på samordnade tillsynsbesök har upplevts som negativt i länet eller att tillsynen enligt Lagen om extraordinära händelser härigenom försvårats.

68. För uppföljningen av samhällets krisberedskap ska länsstyrelserna göra en översiktlig regional sammanställning med analys och värdering av de risk- och sårbarhetsanalyser och handlingsplaner som kommuner och landsting sammanställer enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Uppföljningen ska inriktas så att den kan samordnas med uppföljningen av kommunernas användning av utbetalade medel enligt avtal mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting om kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem. Länsstyrelserna ska i årsredovisningen för verksamhetsåret 2012 dels redovisa den översiktliga regionala sammanställningen, dels redovisa hur stor andel av länets kommuner och landsting som hittills under mandatperioden har lämnat en risk- och sårbarhetsanalys, varvid länsstyrelserna ska värdera kvalitén på kommunernas analyser. En bedömning ska göras av i vilken utsträckning som enskilda kommuner och landsting analyserat och dokumenterat möjliga extraordinära händelser i fredstid, uppskattat deras konsekvenser för verksamheten och värderat sin förmåga att verka vid en sådan händelse.

Risk och sårbarhetsanalyser i stort – flera aktiviteter

Länsstyrelsen har under 2012 initierat utvecklingsinsatser inom RSA-området.

Exempel på insatser som genomförts är:

- Det pågår en kunskapsuppbyggnad kring bränsleproblematik kopplat till en kris. Under året har Länsstyrelsen anordnat möten med länets kommuner för att öka kunskapen och förmågan att hantera en situation där bränsleleveranser och bränsletillförsel måste säkras.
- Ett studiebesök på ICA:s centrallager i Västerås har genomförts. Vid detta diskuterades livsmedelssäkerhet i allmänhet och resultatmålen kopplat till kommuneras ansvar kring livsmedelsförsörjning. Beredskapssamordnare från Västmanlands och Örebro län deltog. Under hösten har Länsstyrelsen tillsatt en projektledartjänst i syfte att utveckla och ensa länets RSA-arbete. Målet med RSA-arbetet är att utveckla metoder och rutiner som säkerställer en analys med hög kvalitet. I arbetet ska kontinuitetsplanering och kunskap om kritiska beroenden utvecklas

Länsstyrelsen bedömer att effekten av arbetet under året med risk- och sårbarhetsanalysen har bidragit till att länets aktörer har fått en gemensam och bättre bild över vilka risker som bör åtgärdas och prioriteras. Utifrån risk- och sårbarhetsanalysen bedömer länsstyrelsen att följande risker är länets största:

- Pandemi
- Störningar i energiförsörjningen
- Drivmedelsbrist
- Översvämning

Följande risker är områdesspecifika, men ses som stora för länet:

- Ras och skred
- Social oro
- Störningar i dricksvattenförsörjningen
- Risker med kemiska ämnen
- Värmebölja
- Fjärrvärmeavbrott

Landstinget Västmanland och samtliga kommuner har redovisat sina risk- och sårbarhetsanalys och Länsstyrelsen anser att även om kvaliteten på risk- och sårbarhetsanalyserna skiljer sig åt så håller de en godkänd nivå. Aktörerna har identifierat händelser som kan leda till en extraordinär händelse, avgjort konsekvenserna och gjort en bedömning av förmågan att hantera risken. Följande åtgärder bör dock vidtas för att risk- och sårbarhetsanalyserna ska ensas och bli ännu bättre:

- Gemensamma skalor för sannolikhet och konsekvens bör användas. Det bör även anges vilken grad av osäkerhet som bedömningen grundar sig på.
- Förmågan bör av samtliga anges med de bedömningsnivåer som framgår av MSBFS 2010:6
- Den årliga rapporteringen bör besvara frågorna som framgår av MSBFS 2010:6. Det är att föredra att det även skickas in en reviderad RSA.
- -Riskerna bör benämnas med utgångspunkt i den nationella riskbedömningen
- Enhetliga definitioner bör användas.
- Allt bör motiveras och särskilt viktigt är det att minimera antalet antaganden.
- Spårbarheten bör förbättras.
- En resursförteckning bör sammanställas.

Länets förmåga – i huvudsak god, men har vissa brister

Med utgångspunkt i nedanstående tre frågeställningar fick Länsstyrelsen in antingen en revidering av RSA eller svar på de tre frågor som ställs i MSBFS 2010:6:

1. *Ändrade förutsättningar som påverkar riskbilden eller de förmågebedömningar som gjorts enligt 6 eller 7§.*
2. *Genomförda och planerade åtgärder som påverkar riskbilden eller de förmågebedömningar som gjorts.*
3. *Resultatet av genomförd uppföljning av risk- och sårbarhetsanalyser.*

Samtliga kommuner i länet samt landstinget svarade. I vissa fall inkom både en revidering av RSA och svar på frågorna. Kvaliteten på risk- och sårbarhetsanalyserna är alltså, som föregående år mycket varierande.

Med utgångspunkt i att svaren skiljer sig åt har Länsstyrelsen initierat ett metodutvecklingsarbete för att få en ensad och enkel sammanställning som underlättar granskning och analys. Länsstyrelsen är dock medveten om att kommunernas svar till Länsstyrelsen inte återger allt det arbete som genomförs i kommunerna. Det framkom inte minst vid Länsstyrelsens uppföljning av kommunernas arbete enligt Lagen om extraordinära händelser, se text ovan under rubrik ”Uppföljning av lagen om extraordinära händelser genomförd med gott resultat”.

Av Länsstyrelsens genomförda sammanställning framgår att länets förmåga inte ändrats från tidigare år och därmed fortfarande är i huvudsak god, men har vissa brister.

Uppföljning av lagen om extraordinära händelser genomförd med gott resultat

Under året har uppföljning i samtliga kommuner samt landstinget genomförts enligt lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Länsstyrelsen bedömer att samtliga kommuner och landstinget arbetar aktivt med krisberedskap. Samtliga kommuner och landstinget har antagna krishanteringsplaner och merparten har även antagna information- eller kommunikationsplaner. Det framgick dock att endast 50 procent hade en antagen utbildnings- och övningsplan, vilket bör ses som en svaghet som bör åtgärdas. Det framkom även önskemål om att länsstyrelsen ska förbättra kontakten med Försvarmakten och privata el- och telebolag.

Kulturmiljö

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2012	2011	2010
Årsarbetskrafter män ¹⁾	1,46	1,14	1,17
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	7,67	7,30	8,06
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	6,29%	6,15%	6,33%
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	11 163	10 583	12 134
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	7,66 %	7,76 %	8,45 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	816	946	880
Antal beslutade ärenden	916	916	937
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	22	32	71
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3,4)}	0	240	200
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som deltar i tillägsundersökning)	-		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 43*

57

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga resultat inom området som inte framgår av återrapporteringskraven. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i de olika sakförordningarna.

Prestationer

Årsarbetskrafter och verksamhetskostnader är i stort sett oförändrade. Av det totala antalet ärenden rör ca två tredjedelar fornminnen. Under år 2012 inkom färre ärenden än de två föregående åren. De ärendegrupper som minskat är främst fornminnen, som efter ett ”toppar” 2011 är nere på ”normal” nivå och kyrkliga kulturminnen.

Ärendehantering prioriterad, i synnerhet byggnadsminnen

Länsstyrelsens kulturmiljöfunktion arbetar med fornminnen, byggnadsvård och landskap. Inom varje område ingår bevarande, tillsyn, samhällsplanering, kunskapsuppbyggnad samt information och tillgängliggörande.

Ärenden som prövas enligt kulturminneslagen, fornminnen, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen, är prioriterade. I all ärendehandläggning eftersträvas enhetlig rättstillämpning, snabb och korrekt handläggning, god service och information. Samråd och beslut i olika ärenden innebär att kulturmiljöfrågan har en direkt och konkret inverkan på samhällsplaneringen. När det är möjligt ska bevarande, användning och utveckling av kulturarvet underlättas för små och stora fastighetsägare.

Ärenden där fråga väckts om byggnadsminnesförklaring har haft alltför lång handläggningstid. Ärendegruppen prioriteras sedan 2010, då en byggnadsminnesstrategi beslutades. Målet är att resterande öppna ärenden avslutas senast 2014. (Se även nedan).

Skydd enligt kulturminneslagen och miljöbalken

Fornminnen

Fornlämningar i skogsbruk och samhällsplanering

Skogsbruket står för drygt hälften av fornminnesärendena. Den andra hälften består av samråd och arkeologiska undersökningar inför markgrepp för byggnation, ledningsdragning etc. Under året har utredningar och undersökningar utförts bland annat för Mälarfärdleden, ny väg 252

Hallstahammar-Surahammar som resulterat i flera boplatser från jägarstenåldern, Gäddeholmsvägen och industriutbyggnad i en bronsålder-äldre järnåldersmiljö i Hallstahammar.

Bidrag till arkeologisk undersökning

För att underlätta användningen av mindre fastigheter med fornlämningar bekostas arkeologiska undersökningar genom kulturmiljöbidraget vid tvingande åtgärder som ledningsdragnings, ny avloppsanläggning med mera. Sammantaget är det inte en alltför kostnadskrävande insats men för den enskilde har bidraget mycket stor betydelse.

Byggnadsminnen

Arbetet med att avhjälpa eftersläpningen av byggnadsminnesärenden fortätter. Tre kommande beslut om byggnadsminnesförklaring är på remiss; Karmansbo smedja, Turbinhuset i Västerås och Luftbevakningstornet i Fagersta. Nio ärenden där fråga väckts har avslutats genom avslag eftersom kraven för en byggnadsminnesförklaring inte uppfylls.

Länsstyrelsen har under året drivit tre rättsprocesser i syfte att skydda byggnadsminnen och potentiella byggnadsminnen mot förändringar som är i strid med skyddsbestämmelserna. Det gäller Hedensbergs gård i Västerås, Löjtnantsgården i Norberg och Ängelsbergs station i Fagersta.

Kyrkliga kulturmiljöer

Sammantaget minskade antalet ärenden kring kyrkliga kulturminnen under året, däremot har det skett en betydande ökning av ansökningar från Västerås kyrkliga samfällighet för betydande ombyggnader. Arbetet för flertalet av förra årets beviljade ansökningar har kommit igång. Åtgärderna innebär stora ingrepp som i de medeltida kyrkorna kräver arkeologiska undersökningar. Det kan röra sig om dränering, installation av klimatstyrningsanläggningar, nedtagning av träd och arbeten med att säkra kyrkogårdsmuren. Ärendena hanteras som tidigare i nära samverkan med Svenska kyrkan.

Kulturreseptatet Bråfors bergsmansby

Förvaltningen bygger på samverkan med ägaren och med externa utförare. Under året har olika skötselåtgärder genomförts; sly och örtvegetation har hållits efter med betesdjur och manuella röjningar och de flesta byggnaderna har ingått i en löpande byggnadsvårdsöversyn. Större åtgärder har utförts på tio byggnader, företrädesvis tak-, grund- och fönsterrestaureringar. Under de sista åren har flera träd angripits av alm- och askskottssjuka. En trädvårdsplan har därför tagits fram för ett 50-tal träd som står nära gårdens byggnader. Några akuta kronreduceringar och fällningar har genomförts. Rovdjurstängslet har renoverats efter problem med ruttnande stolpar och lågt sittande eltrådar.

Kulturreseptatet Bråfors bergsmansby har under året varit öppet för besökare. De genomförda insatserna säkrar byggnaderna långsiktigt och medför sammantaget en större tillgänglighet och säkerhet för besökare. De ger också ökade möjligheter att åskådliggöra utvecklingen av verksamhet och landskap i en äldre västmanländsk bergsmansby, i enlighet med kulturreseptatets syfte.

Tillsyn

Hur tillsynen inom kulturmiljöområdet ska genomföras framgår av tre regelverk och Länsstyrelsens tillsynsplan. Enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m m har Länsstyrelsen tillsyn över kulturminnesvården i länet. Tillsynen omfattar ca 28 000 fornlämningar och kulturhistoriska lämningar, 44 byggnadsminnen och 68 kyrkor.

Tillsynen omfattar även två kulturreseptat och 26 riksintressen som skyddas enligt miljöbalken. Länsstyrelsens bidragsgivning regleras av bidragsförordningen (2010:1121) om bidrag till

förvaltning av värdefulla kulturmiljöer. Årligen fördelas drygt 9 miljoner kronor till byggnadsvård, fornvård, arkeologiska undersökningar med mera.

En utförligare redovisning av tillsynen finns under punkt 3d i kapitlet Länsstyrelseinstruktion 2 §.

Samhällsplanering

Samhällsplanering och tvärsektoriell samverkan

Arbetet inom samhällsplanering bidrar till att kulturmiljöer bevaras och lyfts fram i nya sammanhang. De skapar kontakt bakåt och ger platsen en tidsmässig dimension. När ett bevarande inte är möjligt bidrar Länsstyrelsen till att skadan minskas och att kulturarvet dokumenteras. I möjligaste mån arbetar vi för att underlätta för fastighetsägare att bevara, använda och utveckla en kulturmiljö.

Ärendehanteringens effektiviseras genom samordning och det innebär en tidsvinst för såväl sökanden som Länsstyrelsen. Genom Länsstyrelsens vägledning i beslut och yttranden kan hänsyn tas till kulturmiljön så att konflikter undviks eller elimineras. Inom Länsstyrelsen tillvaratas kulturmiljöperspektiven i så gott som alla ärenden som rör samhällsplanering och förändrad markanvändning. Tvärsektoriell samverkan är etablerad inom en rad områden:

- Kommunernas planläggning
- Kommunikation och infrastruktur
- Samråd enligt miljöbalken (ledningsdragning m m)
- Samråd kring vattenanknutna miljöer
- Förorenad mark
- Täkter
- Etablering av vindkraft
- Anläggande av våtmarker
- Omställning av jordbruksmark
- Naturreservat
- Miljömål

I slutet av året har ytterligare en samrådsgrupp tillkommit för ärenden som rör storskalig odling av energigrödor. Plantering av stora ytor kan innebära en genomgripande förändring av det öppna odlingslandskapet.

Riksintresset Västerås innerstad

Länsstyrelsen för en dialog med Västerås stad om preciseringar och gränsbestämningar för riksintresset Västerås innerstad. Länsstyrelsen har i samverkan med kommunen tagit fram ett fördjupat kunskapsunderlag. En studie av bebyggelseutvecklingen inom Västerås stad åren 1930-1940 har slutförts. Den ska följas av en bebyggelsekaraktärisering, som utgör underlag för bedömningar i diskussionen om en ny avgränsning.

Förorenad mark Sala silvergruva

Länsstyrelsen samverkar med Sala kommun i arbetet med att sanera förorenad mark inom Sala silvergruva. Målet är att välja metoder och åtgärder som i så liten utsträckning som möjligt påverkar områdets kulturhistoriska värden.

Vindkraft

Länsstyrelsen har deltagit i samråd kring etablering av vindkraftsparker i Norrberget i Sala, Målarberget i Norberg och två anläggningar i Dalarna som ligger nära länsgränsen.

Bevarande

Kulturmiljöbidraget

Kulturmiljöbidraget används till vård av fornlämningar, vissa arkeologiska undersökningar, byggnadsminnen och annan kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, kulturlandskap, kunskapsuppbyggnad samt information och tillgängliggörande.

Byggnadsvård

Länsstyrelsen har sedan flera år tillbaka en medveten strategi att öka spridningen av bidragsmedlen. Det innebär att medel även ska fördelas till andra kulturhistoriskt värdefulla miljöer än byggnadsminnen och kulturresevat. För att inte enbart ett fåtal kostnadskrävande projekt ska prioriteras utdelas också mindre bidrag. Medel har i år bland annat gått till Turbinhuset i Västerås, ett skiffertak på ett bostadshus i kvarteret Pamela i Västerås och en kvarn på Tärnaby gård.

Byggnadsminnen - bidragsärenden

Vård- och underhållsplaner och åtgärder för byggnadsminnen syftar till en långsiktigt hållbar förvaltning och planering. Strömsholms kanal, som är länets största byggnadsminne, har erhållit bidragsmedel för restaurering av slussportar. Arbetet är nödvändigt för att kanalen, sommartid ett av länets populäraste besöksmål, ska vara funktionsduglig och tillgänglig. Kanalmiljön utgör en del av länets identitet och bidrar till att skapa varumärket Västmanland. Andra åtgärder som bekostats med bidragsmedel är:

- Projektering för att kunna åtgärda de omfattande sättningskadorna på Crugska gården i Arboga
- Rengöring av taket på Tidö slott inför kommande målning
- Ommurning av skorstenar på Valsta säteri
- Åtgärder på plåttaket på Apotekshuset i Köping
- Mindre takarbeten på Thorshammars verkstad i Norberg.

Vård- och underhållsplaner respektive skadeinventering har tagits fram för Strömsholms kanal, Hallsta by i Västerås och apotekshuset i Köping.

Bidrag till landsbygdens ekonomibyggnader

Länsstyrelsen i Västmanlands län har sedan 2001 arbetat med en regional satsning för att bevara landsbygdens ekonomibyggnader. Många fyller inte längre någon funktion i jordbruket, men de är viktiga för landskapsbildningen. Bidraget syftar till att underlätta brukandet för fastighetsägarna, men det kräver också deras eget engagemang ifråga om arbete och ekonomisk insats. Satsningen medför bättre kunskap om och ökad förståelse för länets agrara kulturmiljöer, och också möjlighet att på ett relativt enkelt sätt bidra till vården av kulturarvet.

Under 2012 har sju byggnader fått bidrag; fyra mindre och tre större ekonomibyggnader. Därtill har fyra ekonomibyggnader upprustas med hjälp av Landsbygdsprogrammets satsning inom ”Utvald miljö”.

Kalklinbanan

Omfattande samråd med berörda parter från statliga myndigheter, kommuner och organisationer har skett under året för att finna en långsiktig lösning för banans bevarande. Försöken att hitta en ny ägare har inte varit framgångsrika. Den nuvarande ägaren saknar intresse av ett fortsatt ägande som innebär bevarande av anläggningen.

Kunskapsuppbyggnad

Länsstyrelsen har under året arbetat med flera kunskapsunderlag som behövs i samhällsplaneringen och bevarandearbetet. Underlag om länets kulturmiljöer, utveckling och bevarande vänder sig till kommuner, statliga verk, företag och allmänhet. De tas ofta fram i samverkan med andra aktörer, främst kommunerna och Västmanlands läns museum.

Landskapskaraktärsanalys knuten till Länsplanen

Inom ramen för arbetet med en ny Länsplan har en Landskapskaraktärsanalys tagits fram i samverkan med Västmanlands Kommuner och Landsting, Trafikverket och Riksantikvarieämbetet. Landskapet har studerats utifrån form, ekologi och tidsdjup. Länet har delats in i sju landskapstyper, som vart och ett innehåller flera karaktärsområden. Analysen ska fungera som ett redskap i den fysiska planeringen främst på översiktlig nivå. Länsstyrelsen deltog i studieresor och diskussioner om rapportens innehåll.

Kommunala planeringsunderlag för kulturmiljö

Kommunala planeringsunderlag utgör en förutsättning för att kulturarvet ska kunna bevaras, men också brukas och utvecklas. Befintliga underlag är ofta föråldrade och i synnerhet den moderna bebyggelsen saknas.

Under 2011 inleddes arbetet med att förnya underlaget för Norbergs kommun. Det har fortsatt under året och ska avslutas år 2014. Hittills har cirka 60 procent av kommunens bebyggelse inventerats. Initiativet kommer från Länsstyrelsen och Västmanlands läns museum, som också finansierar projektet tillsammans med kommunen.

Stadsmiljöprogram för Hallstahammar

Kommunerna har ett stort behov aktuella planeringsunderlag för modernismens miljöer. Hallstahammar arbetar hösten 2012 med ett stadsmiljöprogram för Hallstahammars centrum. Länsstyrelsen ser det som angeläget att stödja kommunerna vid framtagandet av underlag och det är positivt att de kulturhistoriska värdena i det offentliga rummet uppmärksammas. Genom arbetet kan resultat och erfarenheter spridas till andra kommuner som planerar liknande arbeten.

Vattenanknutna kulturmiljöer

Under 2012 har Länsstyrelserna i Västmanland och Örebro samarbetat kring kunskapsunderlag för vattenanknutna kulturmiljöer i Hedströmmens avrinningsområde. Hedströmmen är ett kraftigt modifierat vatten där Länsstyrelsen planerar åtgärder för att förbättra vattnets status. Inom avrinningsområdet har ett 40-tal vattenknutna kulturmiljöer inventerats och värderats. Arbetet omfattar också en specialinventering av dammar som är i bruk.

Kunskapen om de kulturhistoriska värden som är knutna till vattenförekomsten Hedströmmen bidrar till att kulturmiljövärden har ett bättre utgångsläge i diskussionen kring konkreta åtgärder för att förbättra vattnets ekologiska status, naturvårdsåtgärder som faunapassager med mera. Den generella kunskapen om de kulturmiljövärden som knyts till vattenförekomsten Hedströmmen och det omgivande kulturlandskapet har också förbättrats.

Seminarium om värdering av vattenanknutna kulturmiljöer

I maj arrangerade Länsstyrelsen ett seminarium om värdering av vattenanknutna kulturmiljöer för länsstyrelsernas handläggare. Seminariet syftade till erfarenhetsutbyte och att skapa en gemensam syn kring värdering och restaurering av kulturmiljöerna. Olika värderingsmetoder diskuterades. Den metod för inventering och värdering som använts inom norra Östersjöns vattendistrikt prövades i fält och utvärderades.

Information och tillgängliggörande

Stora Rytterne kyrkoruin återinvigd

Efter ett flerårigt restaureringsarbete genomfördes en ”återinvigning” av kyrkoruinen sommaren 2012. Landshövding, kyrkoråd, hembygdsförening och andra besökare deltog och invigningen fick stor medial uppmärksamhet. Ruinen är åter tillgänglig för besökare och kyrkliga arrangemang.

Fornvård

Under året har vårdåtgärder på några utvalda fornvårdsobjekt säkerställt tillgängligheten genom fysiska åtgärder och förbättrad information. I hållristningsmiljöerna Björksta bronsåldersbygd och Häljesta i Köping har vårdåtgärder utförts. Båda är viktiga besöksobjekt, bland annat för skolbarnen i kommunen. Karbenings ödekyrkogård i Norberg har gjorts mer tillgänglig för gudstjänster och besökare. Nya skyltar har tagits fram för Olsbenings bergsmansby och Västmanlands största gravfält på Hornåsen.

En ny kulturhistorisk vandringsled på Ängsö har planerats. Dessutom har nya skyltar satts upp i Berg, öns äldsta område. Samarbetet med Trafikverket fortsätter. Under året har milstolpar och väghållningsstenar i Hallstahammar, Sala och Västerås vårdats.

Seminarium: Arkeologi i Västmanland

I mars genomfördes för andra året i rad ett publikt seminarium med titeln ”Arkeologi i Västmanland”, i samarbete med Västmanlands läns museum. Flera undersökare som arbetat i länet deltog och berättade om resultaten från de senaste undersökningarna. Seminariet var välbesökt och mycket uppskattat. Samhället har stora kostnader för uppdragsarkeologin och det är viktigt att resultaten görs tillgängliga för alla som är intresserade av länets historia.

Kurser

Fyra kurser har arrangerats i samarbete med Länsstyrelsens naturvårds- och landsbygdsenheter; Hus på landet – varsam renovering av mangårdsbyggnader och ekonomibygnader, stenmursrestaurering och parklindbeskärning.

Bergslagssatsningen

Bergslagen sträcker sig över flera länsgränser. En gemensam satsning från områdets länsstyrelser pågår under rubriken Bergslagssatsningen - kultur och turism. Bergslagssatsningen har under flera år arbetat för att utveckla, vidareutveckla och levandegöra Bergslagshistoriska centrum. Utvalda områden i Västmanland är Sala silvergruva, Norbergs bergslag, Engelsbergs bruk och Ekomuseum Bergslagen. Under året har Länsstyrelsen bidragit med medel för samverkan, kunskaps- och kompetensöverföring samt nätverksbyggande mellan olika Bergslagshistoriska centra.

Modernismen i Bergslagen – Arkitektur i fokus

Inom ramen för Bergslagssatsningen arrangerades i november seminariet Modernismen i Bergslagen – Arkitektur i fokus. Seminariet var ett samarbete mellan Bergslagssatsningen, Köpings kommun och projektet Modernismen i Västmanland. Under modernismen formades det moderna samhället och Bergslagens bruksorter växte fram. Det fanns en stark framtidstro med storslagna planer för infrastruktur och bebyggelseutveckling. Hur vårdar och förvaltar vi dessa anläggningar idag? Vilka berättelser finns att fånga?

Ett urval av efterkrigstidens symbolbyggnader presenteras också i en skrift: Modernismens mötesplatser – Arkitektur i Bergslagen. Skriften är ett samarbete mellan länsstyrelser och läns museer i Dalarnas, Gävleborgs, Uppsala, Västmanlands och Örebro län.

Modernismen i Västmanland

Sedan år 2010 arbetar Länsstyrelsen och Västmanlands läns museum med projektet ”Modernismen i Västmanland”. Syftet är att öka kunskapen om den moderna bebyggelsen hos kommuner, förvaltare och allmänhet. Under 2012 har inriktningen varit på kunskapsuppbyggnad och spridning av information. Underlag för varje kommun, information om varje årtionde och temablad för olika kategorier av byggnader har tagits fram och finns tillgängliga på www.modernismen.se.

Mötesplatser och den offentliga konsten

Syftet med projektet ”Mötesplatser och den offentliga konsten” är att uppmärksamma den offentliga konsten och hur den kan bevaras, underhållas och vårdas. För att den övergripande tanken och planeringen ska kunna analyseras innefattas även arkitekturen och den omkringliggande miljön i arbetet. Projektet är ett samarbete med Västmanlands läns museum och Kulturrådet. Arbetet med projektet har slutförts under året och en rapport är under tryckning.

Skolprojektet ”Bäckby - möten och mångfald då och nu”

Bäckby – möten och mångfald då och nu en fortsättning på det projekt som genomförts inom ramen för Kalejdoskop. Under läsåret 2012-2013 arbetar Länsstyrelsen, Västmanlands läns museum och Stiftelsen Kulturmiljövård med ett gemensamt skolprojekt i bostadsområdet Bäckby. Projektet utgår från den lokala kulturmiljön, fornlämningar och bebyggelse med syfte att skapa möten mellan olika tider och kulturer. Barnen får följa med på vandringar om fornlämningar och om dagens bebyggelse, besöka en arkeologisk undersökning och läns museets föremålsarkiv. Därefter får eleverna dels intervjua någon om området, dels välja egna platser att dokumentera. Materialet läggs ut på Riksantikvarieämbetets community platsr.se. Som avslutning presenterar eleverna sin egen historia om området, om möjligt på flera språk.

Publikationer och informationsmaterial

Kunskapsunderlag som tas fram läggs i allmänhet ut på Länsstyrelsens hemsida. Under året har bland annat följande publikationer gjorts tillgängliga:

- Boken Skälby – en järnåldersby i Västmanland som utkom 2011 tog snabbt slut och en ny upplaga trycktes i början av året
- Skriften Modernismens mötesplatser – Arkitektur i Bergslagen
- Berättelser Från västmanländska trädgårdar är Västmanlands Fornminnesförenings årsbok, där tryckningen delvis bekostats med bidragsmedel
- Informationsblad för Modernismen i Västmanland finns på www.modernismen.se.

58

69. Länsstyrelserna ska redovisa exempel på och kommentera hur man verkar för att förnya och utveckla kulturmiljöarbetet. Länsstyrelsen ska också redovisa exempel på och kommentera hur samverkan, t.ex. med statliga myndigheter och kommuner, sker inom kulturmiljöarbetet samt hur samverkan har utvecklats.

Samverkan med myndigheter och kommuner, förnyelse och utveckling

Förnyelse och utveckling sker i stor utsträckning inom ramen för nya och gamla samverkansformer med brukare, företag, kommuner och myndigheter. Det är en förutsättning för ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas. Länsstyrelsen har redan många goda samarbeten som bidrar till verksamhetens utveckling och effektivitet. Samverkan kring konkreta frågor och projekt är mest framgångsrika.

Under året har Länsstyrelsen påbörjat en långsiktig dialog med Västerås stad om stadsnära riksintressen. Tidigare har diskussionen främst förts inom ramen för planprocessen. Målet är att skapa en samsyn vad gäller riksintressenas värden och geografiska avgränsning. Arbetet har bland annat inneburit att fördjupningsstudier genomförts för att skapa ett gemensamt kunskapsunderlag. En liknande dialog är planerad med Sala kommun.

Dialog och samverkan med kommunerna sker också kring olika planeringsunderlag för kulturmiljö. Arbeten med planeringsunderlag pågår dels tillsammans med läns museet och Norbergs kommun, dels kring ett Stadsmiljöprogram med Hallstahammars kommun.

För att inspirera myndigheter, kommuner, företag och organisationer att delta i Kulturarvslyftet arrangerade Länsstyrelsen en välbesökt temadag under landshövdingens ledning. På programmet

stod information om projektets förutsättningar från Riksantikvarieämbetet och Arbetsförmedlingen. Westmannastiftelsen som förvaltar Ängsö och Norbergs kommun redogjorde för sina planerade projekt. Kulturarvslyftet har dessvärre inte fått det genomslag man hoppats på. Ett större projekt har startat på Ängsö, medan Norbergs kommun och Kalklinbanans vänner valt att avvakta.

Länsstyrelsen har inlett diskussioner med Skogsstyrelsen angående vård av utvalda fornlämningar i Västmanland. Skogsstyrelsen planerar att starta ett projekt för att vårda lämningar i skog genom en arbetsmarknadsåtgärd. Länsstyrelsen har sedan tidigare ett 80-tal objekt i fornvårdsprogrammet, som alla skulle kunna vårdas enligt skötselplan. Under året har registret kompletterats med ett GIS-skikt för att underlätta handläggningen.

Länsstyrelsen har deltagit i det strukturerade samarbetet på kulturmiljöområdet mellan länsstyrelserna och Riksantikvarieämbetet inom länsgrupp Mellan. Detta har inneburit gemensamma insatser framförallt rörande utveckling av arbetet med riksintressen för kulturmiljövården. Länsgrupp Mellan har tagit ett särskilt ansvar att för landets samtliga länsstyrelser driva utvecklingsarbete kring denna fråga. Arbetet har skett i en särskild arbetsgrupp som följer Riksantikvarieämbetets nu pågående projekt kring utveckling av arbetet med kulturmiljövårdens riksintressen. Genom länsgruppens insatser har nödvändiga länsstyrelseperspektiv på riksintressena på ett effektivt sätt kunnat föras in i Riksantikvarieämbetets arbete. Genom särskilda kontaktpersoner följer länsgruppen också det gemensamma utvecklingsarbetet inom områdena tillsyn och IT. Inom Länsgruppen sker också värdefull erfarenhetsöverföring som är till direkt nytta i det dagliga kulturmiljöarbetet. Det gäller också de strävanden efter ensade rutiner för ärendehantering med mera som präglar hela samverkansarbetet. Länsgruppen vill i det sammanhanget peka på att det arbete som bedrivs i de gemensamma IT-projekten är av mycket stor betydelse. Utan väl fungerande, effektivt och användarvänligt IT-stöd, kan sådana ensade rutiner inte fungera. Medverkan i dessa IT-projekt är därför prioriterad för Länsstyrelserna i Länsgrupp Mellan. Länsstyrelserna inom länsgruppen konstaterar gemensamt att det strukturerade samarbetet har inneburit en vitalisering av kulturmiljöarbetet och att gemensam fokusering på ett effektivt sätt kunnat ske på särskilt angelägna frågor.

Länsstyrelsen noterar vidare att myndigheten via länsgruppssamordnaren varit företräd i det för Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna gemensamma programrådet. Rådet har under året koncentrerat sina utvecklingsinsatser till riksintressen, tillsyn, IT och kulturarvslyftet. Inom tillsynsområdet har metodik för gemensamt tillsynsarbete tagits fram inom Länsgrupp Syd. Inom IT-området har förstudier skett inom tre delprojekt:

1. Koppling Källa-Platina
2. Handläggarstöd (beslutsregister)
3. Digital information i kulturmiljösystemet

Länsstyrelsen har också deltagit i olika nationella sammanhang som Länsantikvarieföreningen och arbetet med Platina.

Nätverk

Länsstyrelsen deltar i flera handläggarnätverk, där erfarenhetsutbyte och utvecklingsarbete är viktiga inslag. Nätverken för kulturresevat och fornvård är nationella. För områdena arkeologi och byggnadsvård finns regionala nätverk som omfattar länen i Mellansverige. I frågor som rör kyrkliga kulturminnen finns etablerade samverkansformer med Svenska kyrkan.

Samverkan, förnyelse och utveckling inom Länsstyrelsen

Bra kunskapsunderlag är avgörande för ett framgångsrikt kulturmiljöarbete och för att rimliga avvägningar ska kunna göras mot andra samhällsintressen. Ett exempel är samarbetet i samband

med åtgärder som görs för att förbättra vattendragens status. Inför framtagandet av åtgärdsförslag inventeras och värderas området på uppdrag av Länsstyrelsen. När de konkreta åtgärderna diskuteras finns ett användbart kunskapsunderlag för kulturmiljöfrågorna. Några nya områden där samverkan utvecklats under året är hanteringen av fosfordammar och storskalig plantering av energiskog.

Förnyelse och utveckling med allmänheten som målgrupp

Mycket av Länsstyrelsens arbete är av allmänt intresse. Länsstyrelsens hemsida, där information och blanketter kan hämtas, uppdateras kontinuerligt.

För att nya arkeologiska resultat ska föras ut arrangeras årligen en publik temadag i samarbete med Västmanlands läns museum. Undersökare som utfört utgrävningar i länet ges möjlighet att sprida resultaten till en större krets.

Ett välbesökt tvådagarsseminarium om modernismen i Bergslagen arrangerades i samarbete mellan Bergslagssatsningen, Modernismen i Västmanland och Köpings kommun. Projektet Modernismen i Västmanland har skapat en egen hemsida där informationsmaterial för hela länet är tillgängligt för alla (www.modernismen.se).

60

Tabell 5.1			
Länsfakta kulturmiljö	2012-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	9 073	27 027	26 797
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	44	44	44
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	68	68	68
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	26	26	26
<i>yta (ha)</i>	35 229	35 229	35 229
Kulturresevat, <i>antal</i>	2	2	2
<i>yta (ha)</i>	473	80	80
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	100%	100%	100%

Kommentarer till tabell 5.1

Antalet registrerade fornlämningar avser fasta fornlämningar enligt Riksantikvarieämbetets statistik. Tidigare år har antalet fornlämningar som erhålls efter sökning i Fornsök redovisats (i år är antalet 27 920). Där ingår fler lämningstyper än fasta fornlämningar.

Ytan för det statliga kulturresevatet Bråfors bergsmansby uppgår till 80 ha och det kommunala kulturresevatet Gäddeholms herrgård till 393 ha.

61

Tabell 5.2			
Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)	2012	2011	2010
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	9 098	9 309	10 395

Kommentarer till tabell 5.2

År 2012 är det första året som Riksantikvarieämbetet fördelar bidragsmedlen efter det nya systemet. Under året har Länsstyrelsen beviljat bidragsmedel för:

- Arkeologiska undersökningar vid mindre arbetsföretag och egeninitierade utredningar när det krävs ett bättre kunskapsunderlag
- Markvård och byggnadsvård i kulturresevatet Bråfors bergsmansby
- Byggnadsminnen, både planeringsunderlag och byggnadsvårdsåtgärder som nya restaurering av slussportar i Strömsholms kanal, rengöring av taket på Tidö slott, murning av skorstenar på Valsta säteri samt takarbeten på Apotekshuset i Köping och Thorshammars verkstad i Norberg
- Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, bland annat Turbinhuset i Västerås, ett skiffertak på ett bostadshus i Västerås och en kvarn i Sala kommun
- Ekonomibyggnader på landsbygden, som idag saknar användning men är viktiga för landskapsbilden
- Kunskapsunderlag:
 - En Landskapskaraktärsanalys, som ingår i Länsplanen finansierades delvis med bidragsmedel
 - Kunskapsunderlag för riksintressen
 - Kommunala planeringsunderlag
 - Kunskapsunderlag för vattenanknutna kulturmiljöer och handläggarseminarium om vattenanknutna kulturmiljöer

- Information och tillgängliggörande:
 - Restaureringen av Stora Rytterne kyrkoruin slutfördes
 - Fornvård på Karbennings ödekyrkogård och i hållristningsmiljöerna Björksta och Häljesta
 - Nya informationsskyltar bland annat i Olsbennings bergsmansby och gravfältet på Hornåsen
 - Offentligt seminarium ”Arkeologi i Västmanland” om de senaste arkeologiska resultaten
 - Bergslagsatsningen – kultur och turism, gemensam satsning för bergslagslänen
 - Modernismen i Bergslagen – arkitektur i fokus
 - Modernismen i Västmanland, bland annat finns informationsmaterial om modernismens byggnader för varje kommun och årtionde på www.modernismen.se
 - Mötesplatser och den offentliga konsten
 - Bäckby – möten och mångfald då och nu, ett skolprojekt kring den forntida och nutida miljön

Folkhälsa

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2012	2011	2010
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,93	0,41	0,00
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,02	1,45	2,93
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,35 %	1,35 %	2,01 %
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 857	2 059	3 151
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,96 %	1,51 %	2,19 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	36	30	48
Antal beslutade ärenden	31	18	57
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	0	2
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	6 838	10 046	5 769
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som deltar i tilläggsundersökning)	-		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 70*

62

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i de olika sakförordningarna.
--

Antalet årsarbetskrafter har ökat genom att tjänst tillsatts för tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen. Ökningen av antal beslutade ärenden hänför sig till beslut om tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen.

Bidragsutbetalningarna består av statsbidrag personligt ombud med 2,7 mkr.

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga resultat inom området. Uppgifterna kan exempelvis återfinnas i de olika sakförordningarna.

Tabell 6.1 Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter		
Kostnader och årsarbetskrafter för Folkhälsa	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)	2 155,1	1,95
<i>varav</i> Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700)	1 452,8	1,01
<i>varav</i> Fördelning av statsbidrag (704)	27,5	0,05
<i>varav</i> Alkohol- och tobaksärenden (705)	674,5	0,89
<i>varav</i> alkoholärenden (7051 – 7053)	0,0	0,00
<i>varav</i> tobaksärenden (7054)	0,0	0,00
Totala kostnader (inkl. OH)	2 857,4	

Tabellen skall innehålla verksamhetskostnader enligt resultaträkningen. Fakta i tabellen skall endast redovisas för senaste räkenskapsår (dvs. 2012)

Kommentarer tabell 6.1

Mål och uppdrag

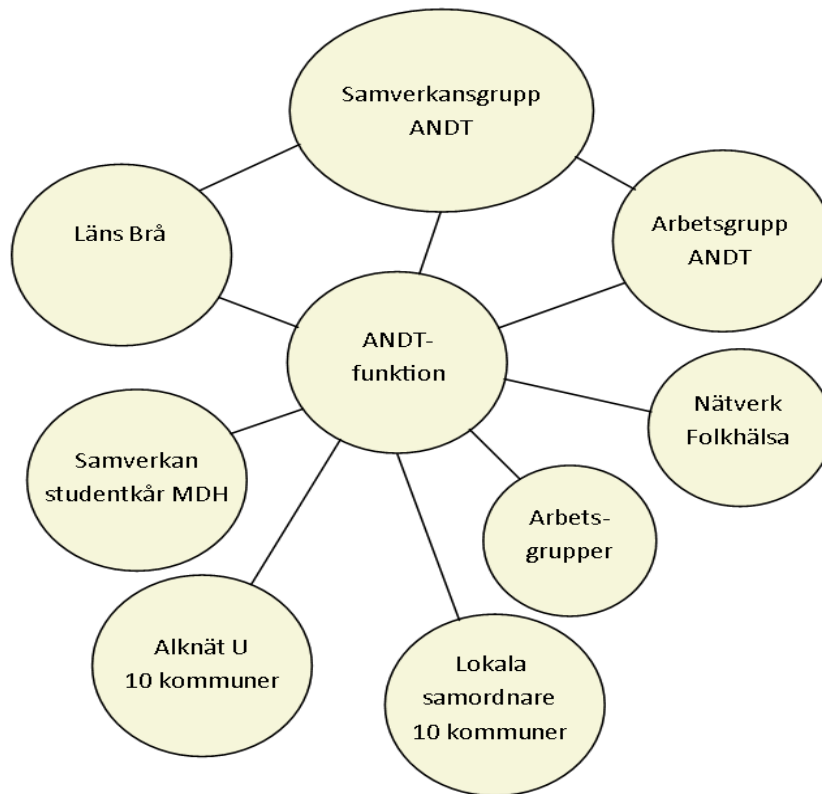
Folkhälsa berör flera verksamheter inom Länsstyrelsen. Det nationella övergripande målet för folkhälsa är att ”skapa samhällsliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen”. Folkhälsa handlar om allt från individens egna val och vanor till strukturella faktorer som yttre miljöer och demokratiska rättigheter i samhället (prop. 2007/08:110).

De elva folkhälsomålen är:

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomiska och sociala förutsättningar
3. Barns och ungas uppväxtvillkor
4. Hälsa i arbetslivet
5. Miljöer och produkter
6. Hälsöfrämjande hälso- och sjukvård
7. Skydd mot smittspridning
8. Sexualitet och reproduktiv hälsa
9. Fysisk aktivitet
10. Matvanor och livsmedel
11. Tobak, alkohol, narkotika, dopning och spel

De uppdrag som finns inom folkhälsofunktionen handlar till största delen om målområde 11. Arbetet som bedrivs inom detta målområde bygger på ”En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken” (prop. 2010/11:47). Beslut om strategin togs i riksdagen i mars 2011 och gäller till och med 2015.

Organisation för ANDT-arbetet i Västmanlands län

Samverkansgrupp ANDT (Alkohol, narkotika, doping och tobak)

Samverkansgruppen består av länsrådet som ordförande, länspolismästaren, folkhälsochef vid landstinget Västmanland, direktör vid Västmanlands Kommuner och Landsting (VKL) samt chef vid Enheten för regional utveckling, Länsstyrelsen. Syftet är att aktuella frågor diskuteras och förankras. Gruppen har undertecknat den länsstrategi som antagits för ANDT-förebyggande arbete.

Arbetsgrupp ANDT

Arbetsgruppen består av personer med strategiska uppdrag inom sina respektive organisationer; Länsstyrelsen, landstinget, VKL och polisen. Gruppen träffas för att diskutera strategiska vägval. Planer finns att gruppen ska träffas regelbundet, hittills har det skett vid behov. Länsstyrelsen är sammankallande.

Nätverk folkhälsa

Det finns i länet en strategi för folkhälsa som landstinget har initierat och ansvaret för. I arbetet med att förverkliga och utvärdera de mål som antagits finns ett nätverk av kontaktpersoner. Kontaktpersonerna är kommunernas folkhälsoplanerare/kontaktperson för folkhälsofrågor, folkhälsoplanerare från landstinget samt ANDT-samordnaren. Gruppen träffas fyra gånger per år.

Länsbrottförebyggande rådet

Rådet består av kommunernas brå-samordnare/kontaktperson för brå-frågor, ANDT-samordnaren samt länets fyra närpolischefer. Ansvarig och sammankallande för gruppen är polismyndighetens poliser med uppdrag att arbeta brottsförebyggande. Rådet träffas två gånger om året.

Samverkansgrupp studentkåren vid Mälardalens högskola (Mdh)

Mälardalens högskola finns i Västerås och Eskilstuna, i två kommuner i två län. I gruppen ingår poliser, kommunala ANDT-samordnare, ANDT-samordnare vid Länsstyrelsen från båda länen samt representanter från studentkåren, pubverksamheten samt studenthälsan. Samverkansgruppen träffas två gånger per år.

Tillfälliga arbetsgrupper

Tillfälliga arbetsgrupper kan bildas under kortare tid vid särskilda projekt eller satsningar. Det kan röra satsning på cannabisförebyggande arbete, planering av gemensam konferens/mässa i samverkan mellan Västmanland och Södermanland eller satsning på dopningsförebyggande arbete.

Nätverk med kommunala handläggare

De kommunala alkoholhandläggarna har sedan många år ett nätverk, Alknät-U, med regelbundna träffar. Länsstyrelsens tillsynshandläggare har tillfälle att delta vid behov. Det finns även ett nätverk för de lokala samordnarna/kontaktpersonerna, med regelbundna träffar där ANDT-samordnaren är sammankallande. De kommunala tobakshandläggarna är i de flesta fall miljöinspektörer eller alkoholhandläggare. Miljöinspektörer träffar länsstyrelsen regelbundet i andra nätverk och tillsynshandläggaren blir inbjuden vid behov.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar sammanfattningsvis att organisation och struktur för samarbetet i länet har stor betydelse för ett framgångsrikt arbete inom folkhälsoområdet. Ett fungerande samarbete har etablerats mellan ansvariga aktörer i länet. Det behövs dock fortsatt arbete för att utveckla övergripande samsyn och gemensam ledning av utvecklingsinsatser.

Länsstyrelsens ANDT-funktion

På Länsstyrelsen arbetar en handläggare med tillsyn enligt alkohol- och tobakslagen och en handläggare med ANDT-samordning. Handläggarna är väl förtrogna med varandras arbetsområden. Många verksamheter från de preventiva insatserna och från tillsynsarbetet tangerar varandra. Handläggarna har även nära koppling till kommunerna via kontaktpersoner inom tillsyn och förebyggande arbete.

Tillsyn av kommunernas verksamhet och samordnade tillsynsinsatser

Länsstyrelsen har ansvar för tillsynen på länsnivå enligt alkohol- och tobakslagen. (Alkohollagen 2010:1622 och tobakslagen 1993:581). Kommunerna och polismyndigheten har det direkta ansvaret för tillsynen medan länsstyrelserna har i uppdrag att verka för en ökad samordning av tillsynen. En viktig förutsättning för en restriktiv alkoholpolitik och skyddet för folkhälsan är att samhället har en effektiv kontroll av att lagar och regler följs.

Under året har Länsstyrelsen genomfört tillsyn i nio av länets tio kommuner, enligt alkohollagen och tobakslagen. Av de granskade kommunerna framgår att kvaliteten är god eller mycket god i kommunerna. Någon kommun saknar riktlinjer för serveringstillstånd och i några kommuner finns bristfälliga rutiner.

Alla kommuner har granskats löpande utifrån de beslut som sänts in till Länsstyrelsen och återkoppling har skett när felaktigheter har påträffats. I ett fall initierade Länsstyrelsen en tillsynsutredning utifrån brister i inskickat beslut.

Under året har Länsstyrelserna gemensamt tagit fram en tillsynutbildning för alkohol- och tobakshandläggarna. Tillsynshandläggaren i Västmanland har deltagit i utbildning. Som ett led i en ökad ensning av Länsstyrelsernas tillsynsverksamhet har gemensam handläggning av tillsynsärenden gjorts med Länsstyrelserna i Uppsala och Södermanlands län.

Vid fyra tillfällen under året har Folkhälsoinstitutet bjudit in till nätverksmöten för handläggarna på Länsstyrelserna. Handläggaren i Västmanland har deltagit vid samtliga tillfällen.

I länet finns ett bra samarbete mellan kommunerna, polisen och Skatteverket när det gäller tillsyn inom alkohol- och tobaksområdet. Ett flertal tillsynsbesök görs gemensamt av berörda myndigheter. Ett flertal kommuner i länet samarbetar över kommungränserna för att genomföra tillsynsarbetet.

Alla kommuner i länet erbjuder kunskapsprov till dem som söker serveringstillstånd och nästan alla kommuner arbetar med metoden ”Ansvarsfull alkoholservice”. Metoden bygger på tre fundament: utbildning, samverkan och tillsyn.

ANDT-samordning

Länsstyrelserna ska genom den särskilda ANDT-samordningsfunktionen stödja (SFS 2012:606):

- Genomförandet av den nationella ANDT-politiken i länet
- Utvecklingen av ett långsiktigt kunskapsbaserat regionalt och lokalt arbete
- Utvecklingen av tvärsanknade insatser i kommunerna och landstinget
- Samarbetet på lokal, regional och nationell nivå
- Utbildning och kompetensutveckling i länet

Utöver ”Förordning om samordning inom alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet m.m.” (SFS 2012:606) och ”En samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitik” (prop. 2010/11:47) som styrdokument finns en länsstrategi för ANDT-förebyggande arbete som gäller för 2011-2013. Detta dokument har antagits av representanterna i Samverkansgrupp ANDT.

Följande större insatser har genomförts under året:

- *Nätverket med lokala alkohol- och drogsamordnare*
ANDT-samordnaren träffar regelbundet de lokala alkohol- och drogsamordnarna för att stötta och vägleda kommunerna till långsiktigt och kunskapsbaserat förebyggande arbete. Under året har det genomförts nio träffar med nätverket. Antalet kommuner med lokal samordnare minskar, under året har fyra av tio kommuner haft en alkohol- och drogsamordnare. De flesta övriga kommuner engagerade har kontaktpersoner som deltar i mån av tid. Träffarna är uppskattade tillfällen för erfarenhetsutbyte och diskussion om aktuella, angelägna frågor.
- *Antilångningsinsatsen Tänk om*
Med medel från Statens folkhälsoinstitut har samtliga kommuner i samverkan med polis och Länsstyrelse samordnat insatser för att motverka langning av alkohol inför riskhelger. Insatserna har fått stort genomslag och uppmärksammats i media. Att begränsa tillgången på alkohol kräver en väl utvecklad samverkan. De lokala alkohol- och drogsamordnarna har en viktig roll i det arbetet och samverkar över kommungränserna. Länsbrottsförebyggande rådet är också engagerat i arbetet med att motverka langningen och de lokala Brå-samordnarna samverkar med alkohol- och drogsamordnarna.
- *Föräldrastöd*
En samrådsgrupp bestående av representanter från landstinget, Västmanlands Kommuner och Landsting och Länsstyrelsen har sedan 2009 ordnat välbesökta seminarier och workshops för att medverka till att en länsstruktur för föräldrastöd bildas. Under året bjöds alla kommuners och landstingets ledning, både politiker och tjänstemän till en konferens då bl a barn- och

äldreministern deltog. Syftet var att få ledningarna att se vikten av att fortsätta arbeta för att utveckla strukturen för föräldrastöd i länet.

- *Regional samverkan*
De sju mellansvenska länen samverkar och anordnar årligen utbildningsdagar för de lokala samordnarna i de sju länens totalt 80 kommuner.

Länsstyrelsen bedömning

Länsstyrelsen bedömer att det är bekymmersamt att det är så liten andel av kommunerna som under året haft en lokal samordnare med mandat och tydligt uppdrag. Uppenbart är det svårt för kommunerna att prioritera förebyggande arbete, trots att detta kommer att få negativa effekter längre fram.

Samordning av utbildning och kompetensutveckling i länet samt bidrag till utvecklingen av ett långsiktigt kunskapsbaserat regionalt och lokalt arbete

Länsstyrelsen spelade en aktiv roll när det gäller utbildningsinsatser under året:

- Länsstyrelsen genomförde en omfattande kartläggning av rökfria skolgårdar i länets samtliga kommuner under året. I inventeringen ingick 38 skolgårdar vid högstadie- eller gymnasieskola. Resultatet av kartläggningen redovisades vid en tobakskonferens om rökfria skolgårdar och rökfri skoltid.
- Utbildningar för samtliga kommuner i Ansvarsfull alkoholservering har genomförts i Västerås. Deltagare var serveringspersonal från flera verksamheter i olika kommuner. Studentkårerna vid Mälardalens högskola och Sveriges Lantbruksuniversitet deltog kostnadsfritt på utbildningen.
- I samarbete med Länsstyrelserna i mellansverige arrangerades två utbildningsdagar. En utbildningsdag i Borlänge, för kommunala alkoholhandläggare på temat "Vägledning – ekonomisk granskning" med en representant från Skatteverket som föredragshållare. Den andra utbildningsdagen genomfördes i Västerås på temat "Marknadsföring enligt alkohol- och tobakslagen" med en person från Konsumentverket som en av talarna.
- Utbildningsdagar har genomförts i länet med följande teman: metoden effekt, vattenpipa, cannabis, fetalt alkoholssyndrom, föräldrastöd, sekretess och samverkan, barn i riskmiljö, opinionsbildning. Vid varje utbildningstillfälle har en utvärdering gjorts. En klar majoritet av deltagarna har uppskattat utbildningarna och anser sig ha användning av de nya kunskaperna i sitt arbete.

Verka för ett genomförande av den nationella ANDT-politiken

I sex av tio kommuner har under året lokala lanseringar genomförts. Beslutsfattare och strategiskt viktiga personer från flera förvaltningar/nämnder i kommunerna har deltagit. I flera av kommunerna benämndes samlingsen som en "kick-off" för det samlade arbetet inom ANDT-området.

Stimulera utvecklingen av samordnade och tvärsaktoriella insatser i kommunerna och landstinget.

ANDT-samordnaren deltar i nätverk för kontaktpersoner utifrån arbetet med folkhälsostategi och ger information från regional och nationell nivå vad som sker inom ANDT-området samt för att ta del av information om vad som händer inom landstinget och kommunerna.

Länsstyrelsen bedömer att samarbetet mellan kommunerna, landstinget och Länsstyrelsen överlag är mycket gott, exempelvis samverkar Länsstyrelsen och Polismyndigheten om tillsyn och om att stoppa langning vid skolavslutningar och andra riskhelger.

Utgöra länk mellan lokal, regional och nationell nivå vidareförmedla lokala och regionala behov av stöd

De lanseringskonferenser som genomförts i kommuner under året har haft som huvudsakligt syfte att sprida kunskap om den nya nationella ANDT-strategin samt att koppla den till framtagandet/revidering av de lokala program/policies som finns. Ett annat syfte har varit att fånga upp de behov som finns och att förstärka samarbetet mellan olika aktörer. Länsstyrelsernas stöd till kommunerna har handlat om handledning, stöd för nätverksbygge samt utbildningsdagar.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer att det finns fortsatt stort behov av samordning av förebyggande insatser inom ANDT-området i länet. Flera av de mindre kommunerna i länet saknar kommunala samordnare, vilket innebär att stödet från Länsstyrelsen blir ännu viktigare.

Under året har fokus för Länsstyrelsens insatser varit att sprida kunskap om den nationella ANDT-strategin, vidareutveckla strukturen samt i länsamverkan genomföra insatser framförallt inom alkohol- tobak- och narkotikaområdet riktat till ungdomar. Konkreta resultat för målgruppen är svåra att mäta på kort sikt.

Länsstyrelseinstruktion 5§

64

6. verka för att det av riksdagen fastställda nationella folkhälsomålet uppnås genom att folkhälsan beaktas inom länsstyrelsernas arbete med bl.a. regional tillväxt, samhällsplanering, krishantering samt alkohol och tobak

Länsamordnaren för ANDT samverkar med andra funktioner inom Länsstyrelsen som har ansvar för social hållbarhet, t ex integration och jämställdhet. Inom jämställdhetsområdet har utarbetats "Fickfakta för kvinnor och män" där könsuppdelad statistik kring vuxna kvinnors och mäns hälsa lyfts fram på regional och kommunal nivå i sju tabeller: Ohälsotalet 2000-2011, Anmälda arbetsskador, pågående sjukfall efter antal dagar, sjuk- och aktivitetsersättning, befolkning efter vikt. Materialet sprids till politiker, tjänstemän i alla kommuner, landstinget och statliga myndigheter och är tänkt som ett planeringsstöd".

En gemensam konferens om "Barn i missbruksmiljö" har genomförts.

Inom området krishantering har ett utvecklingsprojekt påbörjats inom området "social oro". Länsamordnaren har exempelvis deltagit i genomförda utbildningsinsatser under året. Projektet genomförs i samverkan med angränsande län.

Inom sakområdet hållbar samhällsplanering och boende har Statens folkhälsoinstitut genom Länsstyrelsens samordning beretts tillfälle att yttra sig över kommunala översiktsplaner som är föremål för samråd.

Jämställdhet

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2012	2011	2010
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,00	0,00	0,00
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,90	1,08	0,73
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,31 %	0,79 %	0,50 %
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 228	1 389	919
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,53 %	1,02 %	0,64 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	16	14	14
Antal beslutade ärenden	13	6	14
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	0
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	1 183	839	792
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som deltar i tilläggsundersökning)	-		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 80*

65

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i de olika sakförordningarna.

Bidragsutbetalningar har skett till externa projekt inom regeringsuppdragen hedersrelaterat våld och förtryck, utvecklingsmedel för stöd till våldsutsatta och samordningsuppdraget.

Ökningen av beslutade ärenden omfattar främst ärenden inom kvinnofridsområdet, inklusive beslut om projektmedel.

Tabell 7.1			
Kostnader/intäkter för Jämställdhet	2012	2011	2010
Verksamhetskostnader inkl. OH¹⁾ (tkr)	2 228,3	1 388,7	919,3
<i>varav</i> ramanslag 5:1, netto (tkr)	1 202,3	713,0	628,9
<i>varav</i> övrig finansiering (tkr)	980,8	599,8	185,6
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	1,52%	1,01%	0,64%
Verksamhetsintäkter	785,0	508,9	126,0

¹⁾ Med OH avses Myndighetsövergripande verksamhet (10+11)

Kommentarer tabell 7.1

Ökningen av verksamhetskostnader övrig finansiering, avser kostnader för det nya uppdraget regionalt kompetensstöd.

Länsstyrelseinstruktion 5§

66^{1/2}

1. integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor

67

2. genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta

Integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor

I Länsstyrelsens ärendehandläggning belyses, analyseras och beaktas kvinnors och mäns samt flickors och pojkars villkor. Det har synliggjorts genom den under året genomförda utbildningen i mänskliga rättigheter där all personal deltagit och där även jämställdhets-integrering tagits upp. Länsstyrelsen bedömer att kunskapen om jämställdhetsintegrering därigenom har stärkts, samtidigt som behov av ytterligare kunskap och metodstöd har identifierats. Länsstyrelsen kommer därför att fördjupa och utveckla det interna arbetet med jämställdhetsintegrering på Länsstyrelsen, genom att ta fram en strategi för det fortsatta arbetet.

För att utveckla arbetet med jämställdhetsanalyser på Länsstyrelsen har också sakkunnig i jämställdhet under året gett stöd vid handläggning av ärenden inom flera av Länsstyrelsens verksamhetsområden, såsom framtagande av Kompetensplattform, utvärdering av integrationsprojekt, arbete med sociala risker, programmet Främja kvinnors företagande, regionala projekt för entreprenörskap i skolan och i arbetet med våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Arbetet har även inneburit stöd till olika aktörer i länet.

Handlingsplan för integrering av jämställdhet i regional tillväxt

En väsentlig insats under året har varit arbetet med regeringsuppdraget att ta fram en handlingsplan för jämställdhet i regional tillväxt för 2013-2014, vilken kommer att färdigställas i början av 2013. En nulägesanalys tagits fram med sakkunnig i jämställdhet som samordnare. Mål och åtgärder har diskuterats och förankrats med företrädare för kommuner och landsting, näringsliv och myndigheter. Handlingsplanens mål och åtgärder kommer att kopplas till den Länsplan som är under utarbetande, för att bli en integrerad del av arbetet med regional tillväxt.

Jämställd medborgarservice

En konferens på temat "Jämställd medborgarservice" hölls i början av året och riktade sig till chefer och tjänstemän i länets kommuner, landsting och statliga myndigheter. På konferensen presenterades bland annat goda exempel från de två kommuner i länet som deltagit i SKL:s program Hållbar jämställdhet. Information gavs om den utvecklade webbplatsen www.jamstall.nu. Aktiviteten var ett led i att utveckla ett nätverk mellan kommuner och myndigheter för erfarenhetsutbyte och metodstöd för jämställdhetsintegrering. Länsstyrelsens bedömning är att det finns ett intresse för och behov av fortgående metodstöd för jämställdhetsintegrering hos dessa aktörer, även om behoven ser olika ut, dels hos kommunerna, dels inom statliga myndigheter. Länsstyrelsen överväger olika modeller för hur fortsatt samverkan och nätverkarbete kan utformas och kommer i samråd med olika aktörer att utforma en länsstrategi för jämställdhetsintegrering för att skapa en struktur för det fortsatta arbetet i länet. I strategin kommer även den i början av nästa år färdigställda handlingsplanen för jämställdhet i regional tillväxt att beaktas.

ESF-Jämt

En annan väsentlig insats under året har varit arbetet med det länsstyrelsegemensamma projektet ESF- Jämt, där sedan 2009 åtta projektstödjare över hela landet har arbetat med att ge stöd till jämställdhetsintegrering i projekt med beviljade medel från ESF-rådet. Länsstyrelsen i Västmanland har under projektet haft arbetsgivaransvar för projektstödjaren i region Östra Mellansverige. Sakkunnig i jämställdhet har deltagit i projektets referensgrupp och har därmed väl kunnat följa projektarbetet. Under året har projektstödjaren genomfört 34 olika utbildningsinsatser till cirka 500 personer i regionen. Arbetet i projektet har under året alltmer styrts över mot spridningsaktiviteter samt fördjupning av strategiskt utvalda projekt med syfte att öka kvalitet och måluppfyllelse genom jämställdhetsintegrering, inför projektavslutningen under 2013. Länsstyrelsen bedömer att arbetet med ESF-Jämt bidrar till att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering genom metodutveckling och spridning av kunskaper hos olika aktörer i hela landet, vilket kommer att sätta spår både på den regionala och lokala nivån. Länsstyrelsen noterar att i region Östra Mellansverige har hittills uppskattningsvis 1 500 personer deltagit i utbildningsaktiviteter i jämställdhetsintegrering inom projektets ram under åren 2009-2012, vilket på lokal nivå utgör en god spridning av kunskap i dessa frågor i de fem län som ingår i regionen.

Jämställdhet i förskola och skola

Länsstyrelsen har även fortsatt sitt arbete med att ge stöd till kommunernas arbete med att integrera ett jämställdhetsperspektiv i förskola och skola. Länsstyrelsen bedömer att det är ett strategiskt arbete mot bakgrund av att utbildningsnivån i länet är lägre än riket och att det finns tydliga och växande skillnader mellan andel kvinnor och män, vad gäller behörighet till fortsatta studier efter gymnasieskolan. Under året har fokus varit på förskolan. Kommunerna Hallstahammar och Norberg har beviljats regionala medel för att i projektform under två år utveckla arbetet med de bägge perspektiven jämställdhet och entreprenörskap i kommunens förskolor. För att under projektens gång sprida kunskap om metoder för arbetet och erfarenhetsutbyte, har Länsstyrelsen tagit initiativ till och samordnat ett nätverk bestående av chefer och utvecklingsledare inom förskolan i länets alla kommuner. Arbetet kommer att fortgå även under nästa år.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att årets arbete med jämställdhetsintegrering, både internt och gentemot regionala aktörer, har utvecklats positivt och fått en mer strategisk inriktning än föregående år. En god grund för att kunna arbeta mer strukturerat och strategiskt med dessa frågor har lagts under året.

Genomgående analysera och presentera individbaserad statistik med kön som övergripande indelningsgrund om det inte finns särskilda skäl mot detta

Länsstyrelsen i Västmanlands län strävar efter att all individbaserad statistik som används i verksamheten ska vara könsuppdelad. Könsuppdelad statistik presenteras och används som grund för analyser och verksamhet. Länsstyrelsen behöver dock utveckla uppföljningen av hur könsuppdelad statistik används för att kunna uppmärksamma brister och svårigheter och kommer att bestämma former för detta inom ramen för det aviserade regeringsuppdraget att ta fram en strategi för jämställdhetsintegrering för Länsstyrelsen.

Under året har en ny upplaga av fickboken ”Fakta om kvinnor och män i Västmanland” tagits fram i samverkan med SCB. Materialet används i Länsstyrelsens arbete med att analysera läget i länet, i det regionala tillväxtarbetet, såväl som på andra områden. Det är också ett efterfrågat material från olika aktörer i länet och upplagan sprids till politiker och tjänstemän i länets kommuner, landsting och näringslivet.

3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa

Övergripande bedömning

Länsstyrelsen bedömer att barnperspektiv belyses och analyseras i verksamheten, men också att det finns ett behov av utveckling och uppföljning på området. I den genomförda grundutbildningen för all personal i mänskliga rättigheter, har barnperspektivet tagits upp och metodstöd för handläggare har prövats. Kunskapen om och behovet av att belysa barnperspektivet har därigenom stärkts och Länsstyrelsens bedömer att det idag finns en god grund för arbetet med dessa frågor. En struktur för uppföljning av barnperspektivet och andra rättighetsfrågor har införts i arbetsordningen. Några exempel på hur arbetet har utvecklats under året är:

- **Länsstrategi Mäns våld mot kvinnor**

I den under året i den framtagna länsgemensamma Länsstrategi Mäns våld mot kvinnor 2012-2014, har barn identifierats som en egen målgrupp. Barn som lever med våld i familjen är offer för brott och har rätt till stöd och hjälp. Exempel på åtgärder i strategin är att öka kunskapen om barn som upplever våld och att berörda myndigheter förbättrar dokumentation av barn vid våldsbrott i familjen och rutiner för anmälan enligt socialtjänstlagen.

- **Statsbidrag**

I arbetet med att fördela statsbidrag för förebyggande arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck är barn och ungdomars perspektiv i fokus. Det gäller också i arbetet med länets ANDT-strategi, där en konferens om barn i riskmiljö är exempel på insatser under året.

- **Projekt om hedersrelaterat förtryck och våld**

I arbetet mot hedersrelaterat förtryck och våld har Länsstyrelsen beviljat medel till projektet "Det handlar om kärlek" med Rädda Barnen som projektägare. I projektet sker samverkan mellan myndigheter och ideella organisationer för att till barn och ungdomar i grund- och gymnasieskolan ge information om deras rättigheter. Projektet har pågått under 2011-2012 i Västerås och fått ett mycket positivt mottagande av ungdomar, skola och de samverkande aktörerna. Arbetet för att implementera verksamheten i ordinarie verksamhet i kommunen pågår nu. Under 2012-2013 har Länsstyrelsen beviljat medel för att metoden ska spridas till övriga kommuner i länet.

Ett annat exempel på förebyggande arbete inom området heder är den resursgrupp för hedersrelaterat våld och förtryck som Länsstyrelsen samordnar, där personal från socialtjänst, skola och sjukvården ingår och där barns och ungdomar villkor är i fokus för arbetet.

- **Ensamkommande flyktingbarn**

I Länsstyrelsens arbete för mottagande av ensamkommande flyktingbarn, är barnens bästa en viktig utgångspunkt. En insats under året för att mottagandet i länet ska förbättras, är ett projekt i samverkan med Hallstahammars kommun som är riktat mot skolan, med syfte att genom kompetensutveckling för skolpersonal och förbättrad studiehandledning, öka elevernas möjligheter att lyckas i skolan.

- **Barns och djurs utsatthet i våldsrelationer**

Djurskyddshandläggarna på Länsstyrelsen har påbörjat ett arbete för att uppmärksamma kopplingen mellan människors och djurs utsatthet i våldsrelationer. Ökad kunskap och samverkan mellan djurskyddet och andra myndigheter såsom polis och socialtjänst, ökad möjligheterna till stöd för utsatta. Djurskyddshandläggare har deltagit i utbildningskonferens i Göteborg och tar nu regelmässigt upp frågan på sina arbetsmöten. En av

djurskyddshandläggarna har genomgått utbildning till barnpilot, vilken syftar till ge kunskap om hur man kan se och agera när barn far illa.

- ***Information till skolor om rovdjur***

I arbetet med att förankra och genomföra den svenska rovdjurspolitiken har Länsstyrelsen tagit fram en skolbroschyr om de stora rovdjuren och har under året gjort skolbesök i årskurs fem i flera av länets kommuner. Ambitionen är att besöka alla skolor i länet.

Integration

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2012	2011	2010
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,00	0,00	0,63
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,71	2,55	2,47
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,18 %	1,86 %	2,13 %
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	4 184	4 174	3 547
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	2,87 %	3,06 %	2,47 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	17	26	22
Antal beslutade ärenden	18	26	17
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	1	0	0
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	444	48	0

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 85*

Kommentarer till ovanstående tabell:

Minskningen av antal årsarbetskrafter består av tjänstledigheter under året.

Bidragsutbetalningarna har skett i projekt som drivs med stöd av Europeiska flyktingfonden.

65

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i de olika sakförordningarna.

Flyktingmottagning 2012 i Västmanlands län

Under 2011 initierades omförhandlingar av samtliga överenskommelser med kommunerna. För några kommuner avslutades beslutsprocessen först under våren 2012. Totalt omfattade överenskommelserna 231 platser för anvisning.

Länstalet för flyktingmottagningen för år 2012 var 650 personer, varav 232 personer för anvisning. Eftersom de anvisningsbara platserna motsvarade antal platser i 2011 års överenskommelser samt att länets kommuner hade tagit emot färre flyktingar i förhållande till såväl länstalet för 2011 och 2012, genomförde Länsstyrelsen under 2012 inga nya omförhandlingar med länets kommuner av överenskommelserna.

Överenskommelse om flyktmottagande 2009-2012

Kommun	2009	2010	2011 - 2012 totalt	2011 - 2012 varav anvisningsbara platser
Arboga	30	30	30	30
Fagersta	52	30	30	30
Hallstahammar	70	50	50	30
Kungsör	30	-	15	10
Köping	60	30	30	5
Norberg	26	26	26	26
Sala	54	50	50	40
Skinnskatteberg	30	30	30	20
Surahammar	40	40	40	40
Västerås	429	170	250	0
Totalt	821	456	551	231

Kommentar till ovanstående tabell:

Västerås har inte tecknat avtal om anvisningsbara platser med motiveringen att inflyttning av s k Ebo:s (egen bosättare) är hög. Köping och Fagersta har minskat antalet anvisningsbara platser då inflyttningen till kommunerna varit hög de senaste åren, se även nedanstående tabell.

Faktiskt mottagande 2009-2012

Kommun	2009	2010	2011	2012	Varav via anvisning AF eller MiV
Arboga	19	18	13	18	6
Fagersta	29	126	59	70	0
Hallstahammar	84	62	46	52	11
Kungsör	7	4	8	32	2
Köping	118	88	33	55	0
Norberg	2	1	19	13	8
Sala	47	41	37	58	50
Skinnskatteberg	1	8	3	15	12
Surahammar	40	43	41	40	18
Västerås	405	243	127	153	0
Totalt	752	634	386	506	97

Kommentarer till ovanstående tabell:

Det totala antalet mottagna flyktingar, 506, är något lägre än antalet enligt tecknade överenskommelser, 551. Skillnaden är dock väsentligt större när det gäller faktiskt utfall och tecknade överenskommelser för anvisningsbara platser. Länsstyrelsen anser att orsakerna är många och komplexa, alltifrån bostadsbrist, bristande kommunikation mellan arbetsförmedlingens bosättningssektion och kommunerna till strukturella problem inom etableringssystemet som försvårar för kommunerna att planera och styra mottagningen över året. Länsstyrelsen kommer inför 2013 att fokusera arbetet på de anvisningsbara platserna.

Organisation – politisk och tjänstemannanivå

Länsstyrelsens arbete sker med utgångspunkt från en avsiktsförklaring som undertecknats av länets kommuner, landstinget, Västmanlands Kommuner och Landsting (VKL) och Länsstyrelsen. Syftet med avsiktsförklaringen är att öka den interkommunala och regionala samverkan med fokus på yrkessvenska, bosättning, hälsa och ensamkommande barn.

VKL:s styrelse (Västmanlands Kommuner och Landsting)

Integrationsfrågorna förankras politiskt av landshövding/länsråd i VKL:s styrelse som består av länets kommunalråd samt ordförande i landstingsstyrelsen.

Det regionala etableringsrådet

Etablering av flyktingar har under de senaste åren utvecklats till en alltmer strategisk fråga för länets arbetsmarknad och tillväxt. Detta inte minst mot bakgrund av att befolkningsökningen till stor del beror på inflyttning av personer med utländsk bakgrund. Till detta kommer den väntade generationsväxlingen på länets arbetsmarknad.

Etableringsrådet är ett strategiskt forum för cheftjänstemän i ansvariga organisationer för att samordna och följa upp insatser inom etableringsreformen. Det består av kommunchefer samt chefer för Arbetsförmedlingen, Migrationsverket, Landstinget Västmanland samt Försäkringskassan med landshövdingen som ordförande.

Etableringsrådet har träffats två gånger under 2012. Syftet har varit att forma gemensam bild av etableringen i länet samt initiera, stödja och utveckla samverkan mellan kommunerna.

Med utgångspunkt i för flyktingmottagningen aktuella frågor har Etableringsrådet och Länsstyrelsen därutöver initierat nedanstående möten med beslutsfattare:

- *Bosättningsfrågor: ”Var ska de nyanlända flyktingar och deras anhöriga bo?”*
Syftet med seminariet var att i dialog med kommunerna och Arbetsförmedlingens bosättningssektion få en samlad bild över hur bosättningen fungerar i länet. Målet var att underlätta anvisning av bosättning för nyanlända flyktingar. Målgruppen för seminariet var bland annat kommunernas integrationsenheter samt ansvariga för bostadsförsörjningsfrågor. Från Länsstyrelsen medverkande både ansvarig för integrationsfrågor samt planhandläggare.
- *”Nyanländ till Västmanland – Ett år efter införandet av etableringsreformen”*,
Seminariet syftade till att se på resultaten av etableringsreformen ett år efter införandet. Till syftet hörde också att diskutera möjligheter och utmaningar med både centrala regionala aktörer samt företrädare för Arbetsmarknadsdepartementet och Arbetsförmedlingens avdelning Integration och etablering. Fokus för diskussionerna var bosättning av nyanlända och tillgång på bostäder i länet. Landshövdingen var värd för seminariet och i målgruppen ingick länets ledande politiker.
- *Regionala nätverksträffar*
 - Visning och dialog om dokumentärfilmen ”Där mitt hjärta slår”, som handlar om situationen i Afghanistan. Målgruppen var personal som arbetar med ensamkommande barn.
 - ”Etableringsgruppen” som består av ansvariga tjänstemän på regional och kommunal nivå, har under året haft två möten under året.
 - Nätverksträff med berörda aktörer för ensamkommande barn.

Särskilda insatser under året

Uppföljning av flyktingmottagning – kontakter med kommunerna

Länsstyrelsen konstaterade tidigt på året att antalet flyktingar minskade betydligt, framförallt de anvisningsbara platserna. Inom ramen för uppföljningen av länets flyktingmottagning uppmärksammade Länsstyrelsen därför bosättningsfrågorna och den minskade mottagningen i länets kommuner. Under våren 2012 anordnades två seminarier för att i synnerhet belysa och underlätta bosättningen av nyanlända flyktingar.

Länsstyrelsen initierade direkt dialog med ansvariga för bostadsförsörjningsfrågor i länet och uppmärksammade integrationsenheterna på att förstärka sitt samarbete med både sin kommuns fastighetskontor samt med fastighetsägarna. Närmare dialog och samarbete kring bostadsförsörjningen har även skett internt inom Länsstyrelsen.

Samverkan kring samhällsorientering

Under året har former för samverkan kring samhällsorientering utarbetats i länet. Arbetet finansieras med Länsstyrelsens § 37-medel och leds av Västerås stad. Samverkan ska ske med digitalt stöd och i första hand avse de mindre språkgrupperna. Arbetet med att implementera modellen kommer att ske i början av 2013.

Kommundialoger mot bakgrund av ny och ökad prognos för flyktingmottagningen 2013

Under hösten presenterade Migrationsverket nya prognoser för flyktingmottagningen. Länstalet för Västmanland fastställdes till 1 900, varav 377 anvisningsbara platser.

Länsstyrelsen har under hösten fört dialog med samtliga kommuner om förutsättningarna för att ta emot ett ökat antal flyktingar. Fokus för dialogen har varit de anvisningsbara platserna.

Länsstyrelsen bedömer att kommunerna är försiktigt positiva. I dialogen lyfts utmaningar som exempelvis bostadsbrist, behov av en flexibel och målgruppsanpassad svenskundervisning med nya metoder inklusive hemspråksundervisning för den stora gruppen kortutbildade, större möjligheter till lokala lösningar/projekt, med utgångspunkt i målgruppens behov, i samarbete mellan kommun och lokal arbetsförmedling samt mer samarbete med Migrationsverket och Arbetsförmedlingens bosättningssektion för att kommunerna bättre ska kunna planera flyktingmottagningen.

Målet är att nya överenskommelser med länets samtliga kommuner ska vara tecknade under första kvartalet 2013.

Ensamkommande barn

Åtta av länets tio kommuner har tecknat överenskommelse om att ta emot ensamkommande barn, se redovisning avsnitt ”Länsstyrelseinstruktion §2”.

Projekt EKB (Ensamkommande barn)

”Ensamkommande barn i Västmanland” är ett ettårigt skolprojekt som startade i augusti 2012 och drivs i samarbete mellan Länsstyrelsen Västmanland och Hallstahammars kommun. Det övergripande målet med projektet är att utveckla mottagandet av ensamkommande barn i skolan. I förlängningen förväntas effekterna av arbetet även gynna gruppen nyanlända elever i stort. Inom projektets ramar har en kartläggning av nuläget i länet genomförts under hösten. Resultatet ställs nu i relation till vad gällande styrdokument säger, för att lyfta fram styrkor och utvecklingsområdet i länet. Med kartläggningens resultat som grund planeras ett antal utvecklingsfrämjande insatser under våren. Bland annat anordnas kompetensutveckling för skolpersonal och andra viktiga aktörer i form av föreläsningar, workshops och studiecirkel. Så här långt in i projektet har intresset från kommunerna i länet varit stort. Nyanländas skolgång är en högst aktuell fråga. Den förväntade tillströmningen av nyanlända elever, däribland

ensamkommande barn, är högre än på länge. Samtidigt genomförs ett antal åtgärder på nationell nivå som syftar till att höja kvaliteten på nyanlända elevers skolgång och som kommer att ställa ökade krav på landets kommuner. Projektet har synliggjort behovet av ett utökat regionalt samarbete för att möta upp framtida utmaningar på bästa sätt.

Bedömning

Länsstyrelsens insatser har under året fokuserats på att följa arbetet inom etableringsreformen och på att stödja kommunerna inom specifika områden. Initiativ till samverkan har skett inom flera områden och flera länskonferenser har anordnats. Detta arbete kommer att ytterligare fördjupas under 2013.

70

72. Länsstyrelserna ska inom ramen för uppdraget rörande mottagandet av nyanlända invandrare prioritera genomförandet av reformen för etablering av vissa nyanlända invandrare. Länsstyrelsen ska redovisa:

- En bedömning av behovet av insatser från länsstyrelserna,
- genomförda insatser,
- en bedömning av det egna resultatet, samt
- kvarstående utvecklingsbehov.

Länsstyrelserna ska särskilt redogöra för insatser m.m. som rör sfi. Anvisningar för redovisningarna ska lämnas av Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Svenska för invandrare, Sfi

Länsstyrelsen tolkar att återrapportering av uppdrag 72 avser arbetet i länet med Sfi.

Bedömning av behovet av insatser

Länsstyrelsen identifierade följande utvecklingsbehov i samverkan med kommunerna och ansvariga regionala aktörer:

- Samordning av yrkessvenska såväl gemensamt i länsdelar som regionalt
- Utveckling av arbetsmarknadsutbildningar i samarbete med arbetsförmedling.
Lära av erfarenheterna i Gävleborg med sfi kombinerat med yrkesutbildning
- Anpassade utbildningar för kortutbildade inklusive analfabeter
- Utbildning kombinerad med hemspråk
- Separata utbildningar för kvinnor

Genomförda insatser

Länsprojektet Arosdöttrarna sfx

Projektet genomförs i samverkan med Europeiska flyktingfonden samt med Västerås folkhögskola. Det pågår t o m 30 juni 2013. Projektet vänder sig till nyanlända kortutbildade kvinnor i hela länet. Det är en kombination av yrkessvenska, alfabetisering, samhällsorientering och yrkesutbildning. Totalt har 53 kvinnor hittills ingått i utbildningen och en stor andel har klarat Sfi-testerna.

Länsstyrelsen bedömer att till framgångsfaktorerna hör enkönade grupper, resurslärare för undervisning delvis på modersmål, kvalificerade sfi-lärare, heltidsundervisning, personal med språk- och kulturkompetens, erfarenheter av invandring, användning av modern kommunikationsteknik samt folkbildningspedagogiken.

Projektet är resursstarkt, vilket har bidragit till det goda resultatet. Diskussioner pågår för att finna former för att permanenta denna utbildningsform med kommunerna för kommunala upphandlingar samt med Arbetsförmedlingen för upphandling av utbildning alternativt särskilda projekt. Ytterligare ett alternativ är att, som nu också diskuteras nationellt, skapa förutsättningar för SFI med folkhögskolepedagogik.

Inom ramen för projektet har även genomförts utbildningsdag för sfi-lärare i länet om undervisning av svenska för analfabeter.

Nyhetsbrev har under våren tagits fram om läget för projekt Arosdöttrarna – sfx Västmanlands län.

Länsstyrelsen lämnade underlag om aktuella projekt och verksamheter i länet till AKKA-utredningen, som handlar om ökat arbetskraftsdeltagande bland nyanlända utrikesfödda kvinnor och anhöriginvandrare. Utredaren samt de kommunala och ideella aktörer som arbetar med att öka nyanlända och utlandsfödda kvinnors arbetskraftsdeltagande i länet fick möjlighet till dialog på Länsstyrelsen.

Seminarium om den s k Gävleborgsmodellen

I Gävleborgs län samverkar länets kommuner, Arbetsförmedlingen och Länsstyrelsen i ett projekt där sfi kombineras med Arbetsförmedlingens ordinarie arbetsmarknadsutbildningar. Länsstyrelsens projektledare i Gävleborg samt en medarbetare från Arbetsförmedlingen i Gävle, kom till Västerås för att berätta om Gävleborgsmodellen. Vid seminariet diskuterades förutsättningarna för att tillämpa arbetssättet i Västmanlands län.

Seminariet resulterade i att en arbetsgrupp bildades med cheferna för Vuxenutbildningscentrum i Västerås, Arbetsförmedlingen Västerås samt ansvarig chef vid Länsstyrelsen för att planera liknande upplägg som i Gävleborg. Seminariet ökade också insikten om att framgång förutsätter ökad samverkan mellan Arbetsförmedling och kommuner.

Övrigt

- En av Länsstyrelsens medarbetare har ingått i nationell arbetsgrupp för att utveckla Sfi och bland annat medverkat i dialogseminarium i Stockholm mellan företrädare för sfi, sfi-rektorer, Länsstyrelserna och Arbetsförmedlingens huvudkontor. Syftet var att undersöka behovet av samverkan mellan Arbetsförmedlingen och sfi lokalt. I Västmanlands län uppger sfi och Arbetsförmedlingen att de har ett nära och gott samarbete samt att det saknas behov av ytterligare samverkan.
- En representant från Länsstyrelsen medverkade i referensgruppen för sfi-pengsutredningen

Bedömning av det egna resultatet

Länsstyrelsen har under året prioriterat insatser som bidrar till att utveckla svenskundervisning kombinerad med yrkessvenska samt att utbudet av arbetsmarknadsutbildningar ökar.

Länsstyrelsen anser att frågan är komplicerad och att det fortfarande finns strukturella problem som förhindrar effektiv samverkan. Det är många aktörer inblandade med olika uppdrag och uppgifter som behöver samverka. Interkommunal samverkan förutsätter samverkan kring nya och otraditionella ekonomiska lösningar. Det finns också hinder för målgruppen att pendla inom länet, såväl av ekonomiska skäl som av brist på goda kommunikationer.

Länsstyrelsen bedömer att det under året har vuxit fram en ökad förståelse för att samverkan är nödvändig för ökad genomströmning inom sfi samt för att fler utbildningar med yrkessvenska och arbetsmarknadsutbildningar ska kunna genomföras.

Pilotprojektet Arosdöttrarna har genomförts med gott resultat och fått bra genomslag i länet.

Kvarstående utvecklingsbehov

Det finns fortsatt behov av arbetsmarknadsutbildning kombinerad med Sfi. Idag upphandlas arbetsmarknadsutbildning centralt av Arbetsförmedlingen, vilket ofta tar lång tid, upp till ett år. Den

centrala upphandlingen motverkar även flexibla lokala lösningar anpassade efter målgruppens behov.

Länsstyrelsen bedömer också att det finns behov av resurser för lokala och regionala utvecklingsprojekt exempelvis mellan kommunen och Arbetsförmedlingen kring målgruppsanpassade utvecklingsbehov, framförallt för dem med låg utbildningsnivå. Det finns även behov av ökade resurser för språkpraktik, handledare på arbetsplatser m m.

Projektet Arosdöttrarna visar även att längre utbildningar med stöd av hemspråket gett resultat. Fortsatta insatser behövs inom länet.

71

73. Länsstyrelserna ska redovisa till vilka typer av insatser som ersättning enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar lämnats till kommuner och kommunförbund. Av redovisningen ska särskilt framgå insatser för att underlätta kommunal samverkan rörande sfi och samhällsorientering. Ersättningarna finansieras från det under utgiftsområde 13 uppförda anslaget 1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande. Anvisningar för redovisningarna lämnas av Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Fördelning av ersättning enligt förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar.

Länsstyrelsen i Västmanlands län tilldelades 1,4 miljoner enligt förordningen (2010:1122).

Medlen har lämnats till Fagersta, Hallstahammars, Surahammars, Köpings, Sala kommuner samt till Västerås stad.

Kommun	Sökt insats	Sökt belopp, tkr	Beviljat belopp, tkr
Fagersta	Nya Somaliaprojektet	786 693	360 453
Hallstahammar	Ensamkommande barn i skolan	50 000	50 000
Hallstahammar	Sfi och yrkesutbildning Arosdöttrarna Sfx	285 200	285 200
Surahammar	Sfi och yrkesutbildning Arosdöttrarna Sfx	161 200	161 200
Köping	Sfi undervisning för unga vuxna	97 488	100 000
Sala	Den mångkulturella öppna förskolan	625 000	75 000
Västerås	Trauma, stress och PTSD i ett mångkulturellt perspektiv	91 378	91 378
Västerås	Sfi-undervisning med inriktning mot sömnad	470 000	276 769
Summa		1 333 866	1 400 000

Fagersta kommun beviljades 360 453 kronor för ”Nya Somaliaprojektet”. Målet är att utveckla nya arbetsmetoder inom sfi, pröva ny teknik för att utveckla olika lärandeformer, utveckla arbetsmetoder vid arbetspraktik samt inventera möjligheter till samordning mellan integrationsenheternas insatser, Norra Västmanlands Utbildningsförbund (NVU) samt Arbetsförmedlingens insatser.

Hallstahammars kommun beviljades 50 000 kronor för att förbättra mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar med särskilt fokus på barnens skolgång. Projektet är ett regionalt projekt och har redan fått 800 000 kronor av 2011 års 37§ medel. Projektet skulle ha genomförts som en del av ett större regionalt projekt med stöd av Europeiska Flyktingfonden. Europeiska Flyktingfonden gav bifall till projektet, men ändrade under våren 2012 förutsättningarna för finansieringen av projektet. Länsstyrelsen och kommunerna beslutade att inte starta Flyktingfondsprojektet på grund av Flyktingfondens ändrade regler för finansieringen. Det beslutades att endast driva delprojektet som handlar att stärka samverkan mellan skolan och övriga parter i mottagandet av ensamkommande barn.

Hallstahammars kommun har även beviljats 285 200 kronor för sfi- och yrkesutbildning för elever som påbörjat utbildning inom Arosdöttrarna sfx. Målgruppen för insatsen är kortutbildade kvinnor inom projektet Arosdöttrarna sfx vid Västerås Folkhögskola. Syftet med insatsen är att samtliga deltagare som har påbörjat utbildningen ska ges möjlighet att slutföra utbildningen.

Även Surahammars kommun har beviljats medel, 161 200 kronor för samma insats, sfi- och yrkesutbildning för elever som påbörjat Arosdöttrarna-sfx.

Köpings kommun har beviljats 100 000 kronor för verksamheten ”Sfi undervisning för unga vuxna”. Målet är att tillföra sfi elever från 18-24 år ytterligare ämnen och kunskaper under sfi, så att de har lika förutsättningar att gå vidare till studier och arbete som andra ungdomar som går på gymnasiet.

Sala kommun har beviljats 75 000 kronor till ”Den mångkulturella öppna förskolan”. Målet med verksamheten är att deltagarna lära sig svenska snabbare och inte tappa fart under föräldraledigheten. Syftet är att bryta isolering och uppmuntra till vistelse utanför hemmet.

Västerås stad beviljades 91 378 kronor för att i samarbete med landstingets asyl- och integrationshälsa arrangera länskonferensen ”Trauma, stress och PTSD i ett mångkulturellt perspektiv”. Målgruppen var personal i verksamheter som arbetar med nyanlända flyktingar och ensamkommande barn. Målet var att höja kompetensen om flyktingars hälsa inom berörda professioner. Konferensen samlade runt 150 deltagare.

Västerås stad beviljades även 276 769 kronor för verksamheten ”Sfi-undervisning med inriktning mot sömnad”. Målgruppen är personer med sömnaderfarenhet. Syftet är att deltagarna lär sig yrkessvenska inom sömnad och upplever att deras erfarenheter har ett värde. Efter avslutad utbildning ska deltagarna ha ökat sina kunskaper i svenska och möjligheterna till egenförsörjning.

Insatser för att underlätta samhällsorientering

Västerås stads integrationsenhet beviljades 950 000 kronor ur 2011 års 37§ medel för att under 2012 ta fram en modell för hur kommunerna i länet kan samarbeta om samhällsorienteringen.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer att § 37-insatserna är viktiga för att sätta igång utvecklingsprojekt som annars inte skulle ha kunnat genomföras, inte minst i de mindre kommunerna som har ansträngd ekonomi.

72

85. Länsstyrelserna ska redovisa hur Sveriges rättsliga åtagande om icke-diskriminering och mänskliga rättigheter belyses, analyseras och beaktas i den egna verksamheten i enlighet med 5§ punkten 5 i förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion samt bedöma resultatet av detta. Redogörelsen ska innehålla information om bl.a. hur länsstyrelserna samarbetat med andra berörda myndigheter samt vilka åtgärder som vidtagits för att stödja kommunernas arbete med dessa frågor.

-Åtgärder som har vidtagits för att genomföra länsstyrelsernas handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter 2010–2012, samt resultatet av dessa, ska särskilt redovisas.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen bedömer att arbetet med att integrera mänskliga rättigheter i verksamheten har utvecklats på ett positivt sätt under året genom de åtgärder som har genomförts i enlighet med länsstyrelsernas handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter. Länsstyrelsen bedömer att det idag finns en god kunskapsgrund och medvetenhet på området. Arbetet med att befästa och utveckla att mänskliga rättigheter integreras i verksamheten behövs dock och kommer att fortgå kontinuerligt och följas upp årligen. Struktur för det fortsatta arbetet har fastställts i arbetsordningen. En handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter har tagits fram, där mål och aktiviteter årligen revideras och beslutas av Länsstyrelsens ledningsgrupp. I introduktionsutbildningen för nya anställda har utbildning om mänskliga rättigheter och de sektorsövergripande perspektiven i Länsstyrelsens instruktion §5 punkterna 1-5 införts.

Utbildning av Länsstyrelsens personal

Länsstyrelsen har under året i enlighet med länsstyrelsernas gemensamma handlingsplan område B, sakområden, genomfört grundläggande utbildning i mänskliga rättigheter för all personal, vilken påbörjades 2011. Utbildningen har skett enhetsvis och haft en nära koppling till enhetens verksamhet. Teori och praktik har integrerats i utbildningen och deltagarna har arbetat med exempel från det egna sakområdet för att utveckla ärendehandläggning utifrån ett rättighetsperspektiv. I

utbildningen har synliggjorts behov av fortsatt utveckling, men också synliggjort att mänskliga rättigheter har belyses, analyseras och beaktas i ärendehantering. Utbildningssatsningen kommer att avslutas med ett gemensamt seminarium för all personal, där resultatet från arbetet med handlingsplanen samt struktur och organisation för det fortsatta arbetet presenteras. De åtgärder som under året har genomförts i handlingsplanens område C, Kommunikation, beskrivs under punkt 74, tillgänglighet. Inom område A, Organisation kommer de åtgärder som beskrivs avseende rekrytering och arbetsmiljöfrågor att genomföras under 2013. Länsstyrelsen har därmed genomfört alla de åtgärder som fastställts i den gemensamma handlingsplanen för lika rättigheter och skyldigheter. För en mer ingående beskrivning av arbetet med handlingsplanen hänvisas till Länsstyrelsen i Dalarnas årsredovisning.

Länsstyrelsens samverkan med andra myndigheter

Länsstyrelsen har på olika sätt samarbetat med andra myndigheter i länet på området och vidtagit ett antal åtgärder för att stödja kommunernas arbete med dessa frågor. Utifrån våra erfarenheter, främst genom projektet MR-rätt UT, är vår bedömning är att det finns ett fortsatt stort behov av kunskap kring mänskliga rättigheter och icke-diskriminering hos offentliga aktörer i länet och Länsstyrelsen har därför inriktat sitt arbete på att i olika former ge stöd till kunskapsutveckling och att stärka samverkan på området i länet.

Projektet ”MR-rätt UT”

En väsentlig insats under året har varit projektet ”MR-rätt UT”, som Länsstyrelsen driver i samverkan med Länsstyrelsen i Örebro län, med ekonomiskt stöd från ESF-rådet. Projektets syfte är att stärka kunskapen kring mänskliga rättigheter i offentlig förvaltning och därmed minska riskerna för diskriminering. Ett mål med projektet är också att skapa strukturer för ett långsiktigt arbete med mänskliga rättigheter i de bägge länen.

Projektet påbörjades 2011 och efter rekrytering av deltagare och upphandling av utbildare, påbörjades utbildningsaktiviteterna under hösten 2012 och kommer att pågå t o m våren 2013. Utbildningen genomförs av Mälardalens högskola och sker dels i forskningscirkel, dels som processledarutbildning, riktade till olika nivåer i organisationer. Cirkelarna avser tjänstemän i verksamheten och ledarutbildningen är riktad till chefer och utvecklingsledare. Sammanlagt har tio forskningscirkel startat med 120 deltagare från 13 kommuner och en statlig myndighet (Polismyndigheten i Örebro län) i de bägge länen.

I forskningscirkelarna får deltagarna först en övergripande kunskap om mänskliga rättigheter i offentlig verksamhet och väljer sedan inriktning på sina studier utifrån behoven i den egna verksamheten. Syftet är att alla deltagare utifrån forskningscirkelns arbete, ska formulera en handlingsplan för det fortsatta arbetet med frågorna i sin egen verksamhet efter cirkelns slut. I de tio cirkelarna har följande inriktningar valts: barnkonventionen, diskriminering, tillgänglighet, jämställdhet, värdegrund, likabehandling samt integration.

I processledarutbildningen deltar 40 personer och inriktningen är styrning, ledning och förändring för att verksamheten ska utveckla ett rättighetsbaserat arbete. Ett annat syfte med projektet är att skapa en plattform som ska tjäna som en struktur för fortsatt samverkan i MR-frågor i de bägge länen. Projektarbetet visar att det finns ett stort intresse för dessa frågor är stort från både kommuner och statliga myndigheter, men att kommunerna har haft större möjligheter att prioritera tid för att delta i projektet.

Nationella minoriteter

Länsstyrelsen har sedan 2011 en utsedd kontaktperson för arbetet med nationella minoriteter, som samverkar med Länsstyrelsen i Stockholms län. I mars arrangerade Länsstyrelsen på uppdrag av Länsstyrelsen i Stockholms län en utbildningskonferens kring lagen om nationella minoriteter. Konferensen samlade 30 deltagare från kommuner och myndigheter i länet.

Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med att ta fram en handlingsplan för myndighetens eget arbete med nationella minoriteter. I länet ingår fem kommuner och Landstinget Västmanland i förvaltningsområdet för finska språket, vilket kommer att öka enskildas förväntningar att kunna använda finska språket även i kontakter med statliga myndigheter i länet. Länsstyrelsen bedömer att det finns behov att ytterligare utveckla beredskapen för att kunna tillgodose enskildas rättigheter för såväl finska som andra minoritetsspråk och kommer att undersöka möjligheter till samverkan med andra myndigheter och förvaltningskommunerna i länet i detta arbete. Under året har grundläggande information om Länsstyrelsen publicerats på finska på Länsstyrelsens webbplats.

Förintelsens minnesdag

Länsstyrelsen arrangerade i samverkan med Västerås stad och ideella organisationer, såsom Judiska föreningen i Västerås, Samfundet Sverige – Israel, Västerås FN-förening, Ekumeniska rådet med flera, program och aktiviteter kring Förintelsens minnesdag. Aktiviteterna riktades både till skola och allmänhet och omfattade filmvisningar, föreläsningar och andra kulturarrangemang. Arrangemanget genomförs sedan fem år tillbaka och utgör idag ett etablerat forum där frågor kring rasism och främlingsfientlighet i olika former tas upp, synliggörs och diskuteras både ur ett dagsaktuellt som historiskt perspektiv.

Samverkan mot människohandel

Länsstyrelsen har sedan 2009 samordnat samverkan mellan Migrationsverket, polisen och länets socialtjänster i form av den länsgemensamma socialjouren, för stöd till personer utsatta för människohandel för sexuella ändamål och prostitution. I den gemensamma samverkansplanen redovisas de olika myndigheternas ansvarsområden och hur samverkan ske i dessa ärenden samt hur enskildas rättigheter kan tillgodoses. Planen revideras årligen i samverkan med myndigheterna. Länsstyrelsen bedömer utifrån redovisade ärenden på området, att denna samverkan har stärkt enskildas möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda genom att rutiner för t ex tillgång till sjukvård och skolgång för minderåriga har funnits tillgängliga.

Länsstrategin Mäns våld mot kvinnor

Länsstyrelsen driver sedan flera år ett arbete vad gäller kvinnors/mäns/barns rättigheter vid utsatthet för våld, hedersrelaterat förtryck och våld och prostitution samt människohandel för sexuella ändamål. Arbetet har stärkts genom den under året framtagna Länsstrategin Mäns våld mot kvinnor 2012-2014, där samverkan sker med länets tio kommuner, Landstinget Västmanland, Kriminalvården, Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten i Västmanlands län. I Länsstrategin integreras Länsstyrelsens regeringsuppdrag i enlighet med regleringsbrev inom området.

Närmare beskrivning av arbetet med länsstrategin finns i kapitlet Länsstyrelseinstruktion 2 §, utgiftsområde 13 Jämställdhet.

Länsstyrelseinstruktion 5§

74

4. vid samråd, beslut och andra åtgärder verka för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Anpassning av verksamheten för personer med funktionsnedsättning

Länsstyrelsen strävar efter att våra lokaler, information och verksamhet ska vara tillgänglig för personer med funktionshinder. Våra lokaler har en god tillgänglighet, men förbättringsbehov kommer att identifieras och åtgärdas i samband med den ombyggnad som kommer att ske under 2013.

Tillgängligheten på Länsstyrelsens webbplats har förbättrats genom olika insatser. En insats har varit att införa webbplatsens grundläggande information på lättläst svenska. En annan insats är genomförande av klarspråksutbildning för webbredaktörer.

Tillgänglighetsaspekterna inom samhällsplanering

Inom samhällsplanering bevakas tillgänglighetsaspekterna för bland annat personer med funktionsnedsättning inom ärenden som rör översiktsplan och detaljplan. En särskild insats under året har varit att Länsstyrelsens planfunktion tillsammans med Västerås kommuns trygghetsgrupp förberett en vägledning för samtliga länets kommuner om hur tillgängligheten kan beaktas i den fysiska planeringen.

75

5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering

Redovisningen återfinns under uppdrag 72.

Övrig verksamhet**Övrig förvaltning**

PRESTATIONER (VOLYMER OCH KOSTNADER)	2012	2011	2010
Årsarbetskrafter män ¹⁾	0,79	1,44	2,08
Årsarbetskrafter kvinnor ¹⁾	1,37	0,81	1,64
Andel av totala årsarbetskrafter (%)	1,49 %	1,64 %	2,56 %
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr) totalt	2 905	2 458	4 330
Andel av totala verksamhetskostnader (%) ²⁾	1,99 %	1,80 %	3,02 %
Antal ärenden, inkomna och initiativärenden	1010	1248	1221
Antal beslutade ärenden	1050	1207	1240
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	0	1	7
Bidragsutbetalningar (tkr) ^{3, 4)}	28 069	31 277	35 006
Nöjdindex brukarundersökning – verksamhet XXX (Fylls i med tillhörande fotnot av de länsstyrelser som deltar i tilläggsundersökning)	-		

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1760 timmar

²⁾ Andel av total verksamhetskostnad inkl OH exkl. resurssamverkan

³⁾ Där Länsstyrelsen gör utbetalningen

⁴⁾ Uppgifterna i ovanstående tabell omfattar verksamhet 20* och 21*

Kommentarer till ovanstående tabell:

För att nå en högre effektivitet och en mer rationell användning av resurser samt säkerställa en väl fungerande rättssäkerhet har 13 verksamheter under området övrig förvaltning fr o m den 1 juli 2012 koncentrerats till sju länsstyrelser.

76

Länsstyrelserna ska kommentera ovanstående prestationer med avseende på volymer och kostnader samt redovisa andra väsentliga resultat inom området. Uppgifterna kan t.ex. återfinnas i de olika sakförordningarna.

Under året har en viss del av verksamheterna inom övrig förvaltning flyttats från Länsstyrelsen i Västmanland till Länsstyrelsen i Stockholms län. Det torde vara anledningen till den totalt sett minskade ärendemängden. Arbetet inför överflyttningen var dock personalkrävande och insatser gjordes bland annat inom tillsynen av överförmyndare samt att även i övrigt avsluta ärenden i så hög grad som möjligt.

Länsstyrelseinstruktion 4§**77****1. De allmänna valen**

Under mellanvalsår begränsar sig Länsstyrelsens verksamhet kring de allmänna valen till hantering och administration av efterträdarval, samt om det i övrigt uppkommer frågor kring valen, valkrets- och valdistriktsindelning hos kommunerna.

Organisationsstyrning

90

93. Länsstyrelserna ska kunna använda och samverka med det gemensamma radiokommunikationssystemet Rakel. Länsstyrelserna ska var och en betala 120 000 kr till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap som abonnemangsavgift för detta system. Beloppet ska betalas efter fakturering från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Antalet Rakelterminaler ökar hos Länsstyrelsen och länets aktörer.

Under året har Länsstyrelsen i samverkan med andra intressenter genomfört ett antal möten med syfte att hitta gemensamma områden för utveckling av samverkan med Rakel, likväl som att lyfta fram eventuella problemområden. Länsstyrelsen har redan tidigare anskaffat ett antal Rakel-utrustningar, i första hand avsedda för Länsstyrelsens TiB- verksamhet. Övriga intressenter inom Länsstyrelsen (viltvård samt djurskydd) har ett antal terminaler. Från och med oktober månad används Rakel som sambandsmedel vid de månatliga samverkans-konferenser med inriktning omvärldsbevakning som genomförs med aktörerna i USam.

Landstinget har utrustat ambulans- och akutsjukvården till fullo. Samtliga kommuner och dess ledningsfunktioner har eller håller på att anskaffa Rakel, dock i liten omfattning inledningsvis.

Till följd av de nya ”Nationella riktlinjer för samverkan i Rakel” som MSB har gett ut har också arbetet med regional samverkansanalys samt omprogrammering av samtliga mobiler genomförts under året. Samverkan sker mellan Södermanlands, Uppsala samt Västmanlands län i syfte att utbyta erfarenheter inom arbetet med regionala samverkansanalyser. Detta samarbete kommer att fortsätta under 2013.

Länsstyrelsen deltog i en samverkansövning med Rakel om sjöräddning på Hjälmaren som genomfördes av Örebro län. Övningen visade att det är ett problem att inte alla berörda aktörer har Rakel samt att det finns behov av att vidareutveckla talgrupper när flera län, kommuner samt räddningstjänster är inblandade. Rapport från övningen tas fram av Länsstyrelsen i Örebro län.

Sammanfattningsvis konstaterar Länsstyrelsen att det har skett en positiv utveckling i länet när det gäller kunskap om behovet av Rakel samt även att antalet terminaler ökat. Länsstyrelsen anser dock att en bred anskaffning av Rakel hos såväl kommuner, landsting som andra aktörer har försvårats av osäkerheten kring prisbilden för abonnemang.

Personaluppgifter

Enligt kraven i FÅB 3 kap 3§ ska myndigheter redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter. (Förordning 2008:747)

91

Redovisa en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.

Allt övergripande personalarbete har sin grund i Länsstyrelsens vision och verksamhetsidé. Av verksamhetsidén framgår att besluten ska vara rättssäkra och servicen god, de nationella målen ska få genomslag, olika samhällsintressen ska vägas samman och länets förutsättningar ska tas tillvara samt att Länsstyrelsen ska vara en efterfrågad samarbetspart. Visionen är väl känd och förankrad i verksamheten, vilket resultatet i årets medarbetarenkät visar, där 86 procent svarat att de känner till innehållet i visionen.

Arbetsgivarpolitisk strategi

Personalarbetet utgår också från den arbetsgivarpolitiska strategin som de statliga arbetsgivarna gemensamt arbetat fram. Strategin hålls levande genom dialog i ledningsgrupp och med de fackliga organisationerna. Aktiviteterna som rör vår Länsstyrelse har uppdaterats av ledningen. Gällande policydokument inom personalpolitiska området har reviderats.

Kompetensförsörjning

Snabba omvärldsförändringar ställer krav på ett strategiskt arbete med kompetensförsörjning. Den kompetensförsörjningsplan som togs fram under 2011 har reviderats under året. Den har konkretiserats genom att vi tydligare anger vilka kompetensutvecklingsinsatser som behövs för att möta verksamhetens behov. I samband med regeringsbeslut om koncentration av verksamheter ser vi tydligt hur viktigt det är att ha en beredskap och framförhållning för att möta de framtida utmaningarna. En av utmaningarna är kompetensväxling, att utveckla ny kompetens, samtidigt som annan kompetens ska avvecklas. Övergripande kompetensutvecklingsinsatser har tagits fram. Den enskilde medarbetarens behov av utveckling för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter fastställs genom individuell kompetensutvecklingsplan. Av resultatet av årets medarbetarenkät svarar 77 procent att de får den kompetensutveckling som arbetet kräver, vilket är en förbättring från föregående år.

Länsstyrelsen har under 2012 haft en relativt hög rekryteringsnivå avseende både tillsvidare och visstidsanställda, orsaken är bland annat ett flertal pensionsavgångar.

Ledningsforum

Det tvärsektoriella samarbetet är angeläget. Vi ska tillsammans arbeta utifrån ett helhetsperspektiv och arbeta över enhets- och områdesgränserna för att nå bästa möjliga resultat och vara en efterfrågad samarbetspart. Ledningsforum, bestående av chefer och samordnare, har under 2012 vidareutvecklats. Forumet fyller en viktig funktion för att få en ökad förståelse för varandras områden och att diskutera Länsstyrelsens uppdrag och gemensamma tvärgående frågor.

En gemensam värdegrund

Länsstyrelsens verksamhet vilar på en gemensam värdegrund som utgår från demokrati och mänskliga rättigheter och som strävar mot rättsäkerhet och effektivitet. Länsstyrelserna har tillsammans utarbetat en handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter 2010-2013. En rad utbildningsinsatser riktade mot olika delar av organisationen har genomförts under året. Samtliga anställda har genomgått en utbildning om mänskliga rättigheter och särskilda utbildningsinsatser har genomförts för vissa grupper, bland annat informatörerna.

Medarbetarskap

Länsstyrelsen ska fullfölja sina uppgifter i enlighet med de beslut som fattas av riksdag och regering. Vi arbetar på medborgarnas uppdrag. Vi ska fatta riktiga beslut på grundval av gällande lagar och författningar och vi ska fullfölja vårt arbete med saklighet, opartiskhet och omutlighet. Länsstyrelsen arbetar därför vidare med att tydliggöra medarbetarskapets krav och värdegrunder enligt den tidigare framtagna medarbetaridén.

Ledarskap

Länsstyrelsen verkar för att utveckla ett kvalificerat och ansvarsfullt ledarskap, som stimulerar till goda resultat och en hälsosam arbetsmiljö. Grunden för denna styrning finns i ledarskapsidén. Länsstyrelsen arbetar aktivt och strukturerat för att säkra Länsstyrelsens fortsatta ledarförsörjning och för att skapa bästa möjliga förutsättningar för ledaruppdraget. Varje chef har med anledning av detta en individuell utvecklingsplan. Det fortsatta arbetet med ledarskapsförsörjningen har bland annat medfört att en ny chef anställts. Ledningsgruppen har en helt jämn kön- och åldersfördelning.

Ärendehantering

Implementeringen av ärendehanteringssystemet Platina har fortsatt även under 2012. Platina medför andra rutiner där varje handläggare själv hanterar sina ärenden. Det är strategiskt viktigt att medarbetarna har den kompetens som behövs för att ta tillvara befintlig och ny teknik, därför har särskilda utbildningsinsatser inom IT genomförts. I början av året organiserades administratörerna till en gemensam grupp. Syftet är bättre resursutnyttjande och effektivare arbetsformer.

Hälsa och arbetsmiljö

Länsstyrelsen, som är en hälsodiplomerad arbetsplats, uppmuntrar sina medarbetare att värna om sin hälsa och erbjuder en friskvårdstimme per vecka på ordinarie arbetstid samt ett ekonomiskt bidrag. Länsstyrelsen arbetar aktivt med förebyggande insatser, tidig rehabilitering, kontinuerlig ergonomisk rådgivning samt systematisk uppföljning av sjukfrånvaron. Som tidigare år har särskilda friskvårdsinsatser genomförts för att öka medvetenheten kring hälsans betydelse. Förhoppningsvis har insatserna bidragit till att ett stort antal medarbetare är fysiskt aktiva. Resultatet av medarbetarenkäten visar att 88 procent av medarbetarna regelbundet är aktiva några gånger i veckan.

Länsstyrelsen arbetar proaktivt med arbetsmiljöfrågor och av resultatet i medarbetarenkäten framgår ett fortsatt högt värde avseende den fysiska och psykosociala arbetsmiljön. Under året har ett lokalprojekt startat med syfte att lokalerna bättre ska stödja effektivare arbetssätt. Personalorganisationerna och medarbetarna har varit engagerade i utformningen av våra framtida lokaler.

Tabell över sjukfrånvaro i enlighet med 7 kap. 3§ FÅB

Kön	Ålder	2012			2011		
		Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Antal anställda	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dgr och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
Män	- 29	3	1,1	0	1	1,6	0
	30 - 49	38	1,8	13,8	36	1,5	2,2
	50 -	20	0,6	0	23	4,0	45,2
	Alla	61	1,4 %	13,8	60	2,0	45,2
Kvinnor	- 29	4	1,3	0	2	6,9	0
	30 - 49	80	3,1	27,9	71	1,9	3,2
	50 -	36	3,0	13,1	36	3,9	20,6
	Alla	120	3,0	41,0	109	2,7	23,7
Samtliga	- 29	7	1,1	0	3	4,2	0
	30 - 49	118	2,7	25,1	107	1,5	2,2
	50 -	56	2,1	10,5	59	4,0	28,2
	Alla	181	2,4	35,7	169	2,5	30,4

Uppgifterna hittas i Agresso:

Sökväg: Egen meny/T Örebro län/lönerapporter/redovisning av sjukfrånvaro (PRS31)

Sökväg: Egen meny/T Örebro län/PA-Rapporter/Personalrapport (PERS)

Kommentarer till ovanstående tabell:

Länsstyrelsen har under många år haft en låg sjukfrånvaro. För att förebygga ohälsa arbetar Länsstyrelsen med förebyggande insatser, tidig rehabilitering, kontinuerlig ergonomisk rådgivning, samt systematisk uppföljning av sjukfrånvaro. Länsstyrelsen är på nytt hälsodiplomerad. Utvecklingen av sjukfrånvaron följs varje kvartal vad gäller såväl den korta som den långa sjukfrånvaron.

Året i siffror

93

Tabell A - Verksamhetskostnader 2010 - 2012				
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2012 Tkr	2011 Tkr	2010 Tkr
20-21	Övrig förvaltning	2 052,2	1 723,5	2 949,0
25	Trafikföreskrifter m.m.	347,3	524,0	652,5
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5 156,2	5 542,5	5 182,6
30	Regional tillväxt	8 064,7	8 628,8	10 891,4
34	Infrastrukturplanering	3 516,2	2 215,1	1 651,3
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3 085,5	3 712,5	3 522,6
41	Stöd till boende	493,9	779,3	959,8
42	Energi och klimat	2 339,8	1 836,5	1 731,1
43	Kulturmiljö	7 996,9	8 001,1	9 297,2
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	2 996,3	3 353,2	3 665,7
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	10 745,7	11 379,1	10 857,6
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	18 014,1	19 023,5	14 695,4
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 049,2	810,9	869,5
53	Vattenverksamhet	12 944,9	8 111,4	12 144,9
54	Mineral- och torvfyndigheter	13,8	21,2	72,9
55	Miljöfarlig verksamhet	1 668,2	2 013,7	2 114,8
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	179,6	142,2	144,6
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 930,5	2 831,7	3 713,6
58	Restaurering	377,1	591,4	456,2
60	Lantbruk	12 926,1	13 117,1	13 550,1
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,0	0,0
62	Fiske	817,8	752,0	807,1
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)			0,0
70	Folkhälsa	2 155,1	1 497,3	2 302,6
80	Jämställdhet	1 534,1	1 022,8	668,0
81	Nationella minoriteter	15,9		
82	Mänskliga rättigheter	162,4		
83	Barnperspektivet	0,5		
85	Integration	3 534,8	3 333,9	2 517,7
	SUMMA PRODUKTION	105 119,0	100 964,7	105 418,3
10	Myndighetsövergripande verksamhet	17 591,3	11 526,9	11 751,3
11	Administration och intern service	23 380,5	24 399,2	26 458,0
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	146 090,8	136 890,9	143 627,7
	Resurssamverkan ¹⁾	739,7	1 102,1	262,4
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN ²⁾	146 830,5	137 993,1	143 890,0

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som ska belasta länstyrelsen fördelas på respektive tvåsifferkod

2. Totalsumma verksamhetskostnader ska överensstämma med verksamhetskostnader enligt resultaträkningar

Källa: Platina

Kommentarer tabell A:

Det är en stor ökning under VÄS-kod 10, vilket beror på att:

- Administrationen har centraliserats, vilket leder till att denna personalgrupp nu tidredovisar på VÄS 10, kostnaden har omfördelats och inte utökats.
- Länsstyrelsen i Västmanlands län är så kallat ”Värdlän” för länsstyrelsernas gemensamma utvecklingsarbete. Det medför ökade kostnader på VÄS 10 genom att personer/tjänster som arbetar med dessa uppdrag är organisatoriskt placerade på Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Tabell B - Verksamhetskostnader 2012

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	2 052,2	1,40%	852,4	2,10%	2 904,7	1,99%
25	Trafikföreskrifter m.m.	347,3	0,24%	194,5	0,48%	541,8	0,37%
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5 156,2	3,53%	2 764,8	6,81%	7 921,1	5,44%
30	Regional tillväxt	8 064,7	5,52%	3 692,6	9,10%	11 757,3	8,07%
34	Infrastrukturplanering	3 516,2	2,41%	1 022,0	2,52%	4 538,2	3,11%
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3 085,5	2,11%	1 734,6	4,28%	4 820,2	3,31%
41	Stöd till boende	493,9	0,34%	85,9	0,21%	579,9	0,40%
42	Energi och klimat	2 339,8	1,60%	728,8	1,80%	3 068,7	2,11%
43	Kulturmiljö	7 996,9	5,47%	3 166,4	7,80%	11 163,3	7,66%
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	2 996,3	2,05%	1 316,2	3,24%	4 312,5	2,96%
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	10 745,7	7,36%	4 948,8	12,20%	15 694,5	10,77%
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	18 014,1	12,33%	4 686,2	11,55%	22 700,3	15,58%
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 049,2	0,72%	596,2	1,47%	1 645,4	1,13%
53	Vattenverksamhet	12 944,9	8,86%	4 129,8	10,18%	17 074,7	11,72%
54	Mineral- och torvfyndigheter	13,8	0,01%	7,7	0,02%	21,4	0,01%
55	Miljöfarlig verksamhet	1 668,2	1,14%	946,0	2,33%	2 614,2	1,79%
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	179,6	0,12%	102,6	0,25%	282,1	0,19%
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 930,5	2,01%	1 209,9	2,98%	4 140,5	2,84%
58	Restaurering	377,1	0,26%	119,6	0,29%	496,7	0,34%
60	Lantbruk	12 926,1	8,85%	5 686,1	14,01%	18 612,2	12,78%
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,0	0,00%	0,0	0,00%	0,0	0,00%
62	Fiske	817,8	0,56%	439,6	1,08%	1 257,4	0,86%
70	Folkhälsa	2 155,1	1,48%	702,2	1,73%	2 857,4	1,96%
80	Jämställdhet	1 534,1	1,05%	694,2	1,71%	2 228,3	1,53%
81	Nationella minoriteter	15,9	0,01%	3,6	0,01%	19,5	0,01%
82	Mänskliga rättigheter	162,4	0,11%	91,1	0,22%	253,4	0,17%
83	Barnperspektivet	0,5	0,00%	0,3	0,00%	0,8	0,00%
85	Integration	3 534,8	2,42%	649,4	1,60%	4 184,2	2,87%
	SUMMA PRODUKTION	105 119,0	71,95%	40 571,7	100,00%	145 690,7	100,00%
10	Myndighetsövergripande verksamhet	17 591,3	12,04%				
11	Administration och intern service	23 380,5	16,00%				
	SUMMA VERKSAMHETS KOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	146 090,8	100,00%			145 690,7	100,00%
	Resurssamverkan ¹⁾	739,7		400,1		1 139,8	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen ²⁾	146 830,5				146 830,5	

Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på: ³⁾		
Nivå 1 (113-115)	17 577,1	24,93%
Nivå 2 (110-112, 116-119)	5 803,5	8,23%
Nivå 3 (100-109)	17 591,3	24,95%
Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	70 508,1	

1. Den del av kostnader för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhetskod, oftast adm. och intern service (11).
2. Totalsumma verksamhetskostnader skall överensstämma med verksamhetskostnaderna enligt resultaträkningen.
3. Summan på nivå 1-3 ska överensstämma med summan av Myndighetsövergripande verksamhet och Administration och intern service. Den procentuella fördelningen skall visa resp. nivåns andel av personalkostnaderna vht 2-8 (kkl 4).

Källa: Agresso

Definition av resurssamverkan:

Med offentlig resurssamordning menas att en myndighet har rätt att mot avgift helt eller delvis samordna sitt resursutnyttjande avseende varor och tjänster med en annan myndighet, kommun eller landsting (s.k. sambruk). Skriftliga avtal om samordningen bör träffas mellan de berörda parterna. Ansvarsfördelningen mellan myndigheterna bör läggas fast.

Kommentarer tabell B:

För Myndighetsövergripande, administration och internservice har andelen i nivåerna 1 och 2 minskat från år 2011 med nästan 4 procent, däremot har nivå 3 ökat beroende på att:

- Administrationen har centraliserats vilket leder till att denna personalgrupp nu tidredovisar på VÄS 10, kostnaden har omfördelats men inte utökats.
- Länsstyrelsen i Västmanlands län är så kallat "värdlän" för länsstyrelsernas gemensamma utvecklingsarbete. Det medför ökade kostnader på VÄS 10 genom att personer/tjänster som arbetar med dessa uppdrag är organisatoriskt placerade på Länsstyrelsen i Västmanlands län.

Tabell C - Årsarbetskrafter 2010 - 2012¹⁾						
VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2012	2012	2012	2011	2010
		totalt	varav kvinnor	varav män	totalt	totalt
20-21	Övrig förvaltning	2,15	1,37	0,79	2,24	3,72
25	Trafikföreskrifter m.m.	0,55	0,54	0,01	0,90	1,13
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	7,88	6,74	1,14	8,83	8,29
30	Regional tillväxt	10,64	5,29	5,35	8,69	8,12
34	Infrastrukturplanering	2,18	1,88	0,31	1,76	2,11
40	Hållbar samhällsplanering och boende	5,03	2,15	2,87	6,00	5,57
41	Stöd till boende	0,25	0,08	0,18	1,45	1,73
42	Energi och klimat	2,31	0,85	1,46	1,95	2,19
43	Kulturmiljö	9,13	7,67	1,46	8,44	9,23
45	Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	3,54	1,60	1,94	3,19	3,70
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	12,14	7,76	4,38	13,92	14,05
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	14,59	4,54	10,05	12,87	12,99
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1,80	1,42	0,39	1,43	1,51
53	Vattenverksamhet	11,70	7,03	4,67	9,72	12,45
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,02	0,02	0,00	0,04	0,12
55	Miljöfarlig verksamhet	2,75	1,61	1,14	3,66	3,72
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,32	0,14	0,18	0,27	0,27
57	Förorenade områden, efterbehandling	4,10	3,07	1,02	3,31	4,69
58	Restaurering	0,41	0,40	0,01	0,61	0,74
60	Lantbruk	17,30	12,38	4,92	18,69	18,29
61	Rennäring m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
62	Fiske	1,28	0,54	0,74	1,24	1,46
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)					0,00
70	Folkhälsa	1,95	1,02	0,93	1,86	2,93
80	Jämställdhet	1,90	1,90	0,00	1,08	0,73
81	Nationella minoriteter	0,01	0,01	0,00		
82	Mänskliga rättigheter	0,26	0,21	0,05		
83	Barnperspektivet	0,00	0,00	0,00		
85	Integration	1,71	1,71	0,00	2,55	3,11
	SUMMA PRODUKTION	115,89	71,92	43,97	114,70	122,85
10	Myndighetsövergripande verksamhet	17,13	11,24	5,89	10,61	10,46
11	Administration och intern service	10,88	7,26	3,63	11,06	11,59
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL RESURSSAMVERKAN	143,90	90,41	53,49	136,37	144,91
	Resurssamverkan ²⁾	1,20	1,20	0,00	0,86	0,77
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	145,10	91,61	53,49	137,22	145,67

¹⁾ 1 årsarbetskraft = 1 760 timmar

²⁾ Den del av årsarbetskrafterna för resurssamverkan som inte avser den egna länsstyrelsen redovisas på denna rad. Länsstyrelsens egen andel redovisas under relevant verksamhet på tvåsiffernivå

Källa: Agresso

Kommentarer tabell C:

Antalet anställda har ökat från 2011 till 2012. Förstärkning har skett på regional tillväxt som är ett av Länsstyrelsens strategiska och prioriterade områden. Ytterligare en förklaring till att antalet årsarbetskrafter ökat är att Länsstyrelsen i Västmanland är så kallat "värdlän" för länsstyrelsernas gemensamma utvecklingsmedel.

96

Tabell D - Representation						
Kostnader för representation	2012		2011		2010	
	Totalt tkr	per år kronor	Totalt tkr	per år kronor	Totalt tkr	per år kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	151	1 043,62	134	974,42	193	1 328,11
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	322	2 222,08	363	2 641,88	401	2 752,94

Källa: Agresso

Kommentarer tabell D:

Den interna representationen har ökat något sedan 2011, men ligger på en lägre nivå än 2010.

Kostnaden för den externa representationen har minskat i förhållande till tidigare år. Länsstyrelsen arbetar aktivt för att nyttja landshövdingens representationsvåning som ett stöd för verksamheten och samverkan med externa aktörer i och runt länet. Representationen har skett med största möjliga kostnadseffektivitet.

97

Tabell E - Lokaler			
Lokalkostnader	2012	2011	2010
<i>Residens</i>			
Lokalkostnader (tkr) 103	1 206	1 184	1 064
Lokalyta (m ²)	1 161	1 161	1 161
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 039	1 020	917
<i>Lokaler ¹⁾</i>			
Lokalkostnader (tkr) 113	7 574	7 511	7 721
Lokalyta (m ²)	6 318	6 318	6 625
Lokalkostnad per m ² (kr)	1 199	1 189	1 165
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	52	55	53
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	44	46	45
<i>Kontorslokaler ²⁾</i>			
Kontorslokalyta (m ²)	4 576	4 576	4 883
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	32	33	34
SUMMA LOKALKOSTNADER	8 780	8 695	8 785

Med lokaler avses samtliga utrymmen förutom residenset såsom kontorslokaler, förråd, källare och garage. Med lokalkostnader avses hyra, lokalvård, larm och bevakningskostnader, avskrivningskostnader m.m.

²⁾ Med kontorslokaler avses ytor ovan mark såsom kontorsrum, biytor som korridorer, toaletter, trapphus, närarkiv, närförråd etc.

Källa: Agresso

Kommentarer tabell E:

Lokalkostnaderna ligger på en låg ökningstakt och lokalytorna är desamma som föregående år. Däremot minskar lokalyta per årsarbetare och kostnad per årsarbetare eftersom fler årsarbetare delar på samma yta. Det är en medveten strategi att effektivisera vår lokalanvändning.

98

Lokalvård

Länsstyrelsen i Västmanland har lokalvård på entreprenad. Ny upphandling sker under 2013.

Planerade större lokalförändringar

Under 2013 sker ombyggnationer i befintliga lokaler. Ett nytt hyresavtal har tecknats med Hemfosa MF O AB (nuvarande hyresvärd) från 2013-07-01 till och med 2019-06-30.

Under 2013 sker ombyggnationer i befintliga lokaler. Ett nytt hyresavtal har tecknats med Hemfosa MF O AB (nuvarande hyresvärd) från 2013-07-01 till och med 2019-06-30.

I samband med det nya avtalet ingår en överenskommelse om att bygga om delar av befintliga lokaler. Ett våningsplan för konferenser med tillgång till modern teknik inrättas, en ny mer tillgänglig reception bildas, en gemensam arbetsplats för administrativ personal tillskapas och Länsstyrelsens sessionssal rustas upp. Dessutom görs en upprustning och modernisering av personalrum och cafeteria. Ombyggnationerna färdigställs till halvårsskiftet 2013.

Tabell F – Redovisning av ärenden 2012 (samtliga ärenden oavsett databas)						
A	B	C	D	E	F	G
Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ-ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C+D-E)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	31	189	248	441	27	1
Övrig förvaltning (20-21)	122	765	245	1050	82	0
<i>varav</i> stiftelser (206)	0	0	0	0	0	0
<i>varav</i> allmän kameraövervakning (211)	9	46	6	43	18	0
<i>varav</i> bevakningsföretag m.m (212)	9	176	0	185	0	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	29	89	7	102	23	0
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	95	1035	356	1313	173	5
<i>varav</i> Livsmedelskontroll (281)	9	231	36	265	11	1
<i>varav</i> Djurskydd (282)	77	745	264	933	153	4
<i>varav</i> Smittskydd (283)	7	15	14	28	8	0
<i>varav</i> Allmänna veterinära frågor (284)	1	9	7	17	0	0
Regional tillväxt (30)	34	209	8	211	40	1
Infrastrukturplanering (34)	13	43	8	45	19	0
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	59	223	3	248	37	0
Stöd till boende (41)	179	234	0	258	155	16
Energi och klimat (42)	13	10	12	27	8	1
Kulturmiljö (43)	349	734	82	916	249	22
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)	27	71	26	87	37	0
<i>varav</i> tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	18	7	7	15	8	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	88	276	35	312	87	0
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	131	83	85	215	84	34
<i>varav</i> tillsyn av vattenskyddsområden (516)	1	1	0	2	0	0
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	54	359	16	389	40	3
Vattenverksamhet (53)	41	112	52	151	54	0
<i>varav</i> tillsyn av vattenverksamheten (535)	17	43	4	53	11	0
Mineral- och torvfyndigheter (54)	2	9	1	12	0	0
Miljöfarlig verksamhet (55)	79	241	32	310	42	1
<i>varav</i> tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	27	179	29	204	31	1
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	2	129	2	104	29	0
Förorenade områden, efterbehandling (57)	59	21	44	76	48	5

varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden	29	10	23	46	16	3
Restaurering (58)	3	11	12	23	3	1
Lantbruk (60)¹	537	5 668	1 568	7 244	529	99
varav stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	343	5 133	1 547	6 730	293	62
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61))	0	0	0	0	0	0
Fiske (62)	37	241	8	255	31	0
Folkhälsa (70)	14	9	27	31	19	0
Jämställdhet (80)	5	15	1	13	8	1
Nationella minoriteter (81)	0	0	0	0	0	0
Mänskliga rättigheter (82)	0	1	0	0	1	0
Barnperspektivet (83)	0	0	0	0	0	0
Integration (85)	5	13	4	18	4	1
Summa	2008	10 789	2 882	13 851	1 828	191
Varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0	0	0	0
Varav Miljöprövningsdelegationens ärenden	41	7	0	48	0	0

¹⁾ Lantbruksärenden inkl. jordbrukarstödsärenden registrerade i IAKS och Ararat.

Källa: Platina

Kommentarer tabell F:

Antalet ärenden 2012 i ingående balans har minskat jämfört med 2011 med cirka 300 ärenden. En stor förändring är inom ärendegrupp 28 Livsmedelskontroll, vilket hade stor ärendemängd 2011 (IB cirka 700). Det beror på att register för primärproducenter upprättades (påbörjades redan under 2010) och att ärendena beslutades främst under första kvartalet 2011. Ärendegrupp 60 Lantbruk har 2012 en ingående balans på cirka 500 ärenden år 2012 mot 0 år 2011.

Antalet inkomna ärenden under 2012 var cirka 1 000 färre än 2011, vilket även det härrör sig från ärendegrupp 28, registrering av primärproducenter. Däremot har antalet initiativärenden ökat med nästan 1 600. Det är till störst del ärenden inom Lantbruk 60, gällande Återkrav. Det har under året genomförts ett "Återkravsprojekt" angående gårdsstöd.

Antalet beslutade ärenden var cirka 300 färre under 2012 jämfört med 2011.

Miljöprövningsdelegationen (MPD) flyttades till Uppsala 1 juli 2012.

Vad gäller ärendegrupp 60 Lantbruk har länsstyrelserna tillsammans med Jordbruksverket för första gången gjorts en heltäckande och enhetlig statistik för hela landet för alla typer av ärenden. Det ökande antalet äldre ärenden, som redovisas som ej beslutade (cirka 70 fler än 2011), förklaras i allt väsentligt av statistikomläggningen. Dessa ärenden redovisas i Jordbruksverkets system.

Tabell G – Redovisning av överklagade ärenden 2012 (samtliga ärenden oavsett databas)			
A	B	C	D
Sakområde och del av sakområde	Antal överklagade ärenden¹	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans²	varav antal ändrade³
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)			
Övrig förvaltning (20-21)	33	31	0
<i>varav</i> stiftelser (206)			
<i>varav</i> allmän kameraövervakning (211)	3	1	0
<i>varav</i> bevakningsföretag m.m (212)	0	1	0
Trafikföreskrifter m.m. (25)	6	4	1
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	31	34	4
<i>varav</i> Livsmedelskontroll (281)			
<i>varav</i> Djurskydd (282)	31	34	4
<i>varav</i> Smittskydd (283)			
<i>varav</i> Allmänna veterinära frågor (284)			
Regional tillväxt (30)			
Infrastrukturplanering (34)			
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	21	20	2
Stöd till boende (41)	0	1	0
Energi och klimat (42)			
Kulturmiljö (43)	2	4	0
Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar (45)			
<i>varav</i> tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)			
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	29	20	3
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	1	4	2
<i>varav</i> tillsyn av vattenskyddsområden (516)			
Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	2	2	0
Vattenverksamhet (53)			3
<i>varav</i> tillsyn av vattenverksamheten (535)			3
Mineral- och torvfyndigheter (54)			
Miljöfarlig verksamhet (55)	1	5	3
<i>varav</i> tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)			1
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)			
Förorenade områden, efterbehandling (57)			

varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)			
Restaurering (58)			
Lantbruk (60)⁴	74	25	7
varav stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	71	25	7
Rennäring m.m. (enbart Dalarnas, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (61)			
Fiske (62)			
Folkhälsa (70)			
Jämställdhet (80)			
Nationella minoriteter (81)			
Mänskliga rättigheter (82)			
Barnperspektivet (83)			
Integration (85)			
Summa	200	150	25
Varav Vattenmyndighetens ärenden	0	0	0
Varav Miljöprövnings-delegationens ärenden	0	3	2

¹⁾ Avser ärenden som är beslutade av länsstyrelsen och överklagade till högre instans.

²⁾ Redovisa de ärenden som avgjorts i högre instans och vars domar/beslut inkommit till länsstyrelsen under 2012.

³⁾ Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till länsstyrelsens beslut.

⁴⁾ Lantbruksärenden inkl. jordbrukarstödsärenden registrerade i IAKS och Ararat.

Källa: Platina

Kommentarer tabell G:

Andel överklagade ärenden är få. Under 2012 var det 1,44 procent vilket är något högre än 2011, 0,94 procent.

Av de överklagade ärendena har endast 12,5 procent ändrats av högre instans. Det är ungefär samma andel som tidigare år, trenden är dock minskande.

Tabell H - Handläggningstider					
VÄS-KOD	Beskrivning	Ärendeslag	Mål 2012 median dagar	Utfall 2012 median dagar	Utfall 2011 median dagar
Ärendegrupper med tresiffrig VÄS-kod					
202	Medborgarskap	Alla	4	5	4
204	Begravningsfrågor	Ansökan om att sprida aska	4	4	4
206	Stiftelser	Alla, e-tjänster	4	0	0
206	Stiftelser	Ändringsanmälan, e-tjänster	7	0	0
206	Stiftelser	Nyregistrering, e-tjänster	10	0	0
211	Allmän kameraövervakning	Anmälan	5	3	5
211	Allmän kameraövervakning	Ansökan	21	85	32
212	Bevakningsföretag m.m.	Anmälan, e-tjänster	1	1	1
212	Bevakningsföretag m.m.	Ansökan om godkännande av personal hos auktoriserat bevakningsföretag, e-tjänster	14	14	14
218	Jakt och viltvård	Tillstånd för skydds jakt	10	2	7
282	Djurskydd	Förprovning av djurstall	42	36	99
282	Djurskydd	16 § (Tillståndsplikt för yrkesmässig djurhållning av sällskapsdjur)	21	47	32
402, 404	Detaljplan, områdesbest, fastighetsplan	Prövning av antagen plan, detaljplaner m.m.	21	5	11
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	Överklagande av beslut om detaljplaner	45	45	50
403	Överklagande av kommuns beslut enligt plan- och bygglagen	Överklagande av beslut om lovärenden samt förhandsbesked	180	212	686
431	Fornminnen	Avverkningsärenden	65	34	45
505	Överklagande av kommuns beslut enligt miljöbalken m.fl. författningar	Överklagande av kommuns beslut	180	247	119
521	Tillstånd och dispenser avseende naturskydd	Strandskyddsdispenser	42	151	201
525	Samråd enl. 12 kap 6 § miljöbalken	Alla	42	27	24
551	Prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. MB	Samråd o beslut om betydande miljöpåverkan	-	87	81

551	Prövning av miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. MB	Prövning vid miljöprövningsdelegationen	-	391	852
555	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	Anmälningssärenden	40		22
555	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	Miljörapporter	50	92	73
562	Prövning av avfall- och producentansvar	Alla		14	17
VÄS-KOD	Beskrivning	Ärendeslag	Mål 2012 antal dagar	Utfall 2012 måluppfyllelse %	Utfall 2011 måluppfyllelse %
602	Stöd till landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Ansökan om företagsstöd landsbygdsutveckling	120 ¹⁾	50	48
602	Stöd till landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Utbetalning av företagsstöd landsbygdsutveckling	90 ¹⁾	86	89
602	Stöd till landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Ansökan om projektstöd exkl. miljöinvesteringar	120 ¹⁾	63	58
602	Stöd till landsbygdsutveckling exkl. kompetensutveckling	Utbetalning av projektstöd exkl. miljöinvesteringar	90 ¹⁾	83	93

Orsaker till eventuella större avvikelser från målsättningarna ska redovisas i kommentarer i respektive läns årsredovisning.

¹⁾ För ärenden inom stöd till landsbygdsutveckling gäller mål som överenskommit mellan Jordbruksverket och länsstyrelserna. Målet är att minst 90 % av ärendena ska avgöras inom uppsatt tid.

Källa: Platina

Kommentarer tabell H:

Ärendegrupperna VÄS 202, 204 och 212 omfattas av koncentration och handläggs ej av Länsstyrelsen i Västmanlands län sedan 1 juli 2012.

I övrigt har Länsstyrelsen lagt mycket arbete på att korta handläggningstiderna. Det gäller framför allt inom VÄS 403, vilket har gett resultat vad avser handläggningstiderna för 2012. Denna medvetna satsning har gjort att handläggningstiderna inom VÄS 505 ökat något. Då läget avseende ingående balans är bättre för 2013 förväntas handläggningstiderna kortas ytterligare inom både VÄS 403 och 505.

Djurskydd 282, förprovning av djurstall har minskat handläggningstiden väsentligt, från 99 dagar till 36.

Strandskyddsdispens har minskat handläggningstiden med 50 dagar.

Nedan följer en sammanställning av för länsstyrelsen väsentliga nyckeltal som återfinns i andra tabeller i årsredovisningen.

102

Tabell I - Nyckeltal	2012	2011	2010
Antal inkomna och initiativärenden	13 672	11 982	8 654
Antal beslutade ärenden	13 851	14 361	9 275
Totalt antal beslutade ärenden/totalt antal inkomna och initiativärenden	1,01	1,20	1,07
Antal ej beslutade ärenden äldre än två år	191	122	374
Utgående ärendebalans	1 829	1 805	2 617
Årsarbetskrafter (åa)	145,10	137,22	145,67
– varav kvinnor	91,61	86,48	88,79
– varav män	53,49	50,75	56,88
Lokalkostnad per årsarbetskraft	52,20	54,73	53,00
Intern representation (tkr)	151	134	193
Extern representation (tkr)	322	363	401
Total sjukfrånvaro %	2,4 %	2,5 %	3,0 %
– sjukfrånvaro kvinnor %	3,0 %	2,7 %	2,7 %
– sjukfrånvaro män %	1,4 %	2,0 %	3,7 %
Personalomsättning nyanställda, tillsvidareanställda	11 %	7 %	7 %
Personalomsättning avgångna, tillsvidareanställda	13 %	12 %	10 %
Andel OH-kostnad av total kostnad %	27,90 %	26,03 %	26,55 %
Andel förvaltningsanslag av totala intäkter %	50,74 %	52,92 %	49,37 %

För definitioner: Se info under ditt EA-stöd/LISA-nyckeltal/Beskrivning & definition av nyckeltalen

Kommentarer tabell I:

Mängden ärenden som är inkomna och initierade har ökat. Det har dock beslutats färre ärenden under 2012 jämfört med 2011. Det beror på det stora antal ärenden som uppstod under både 2010 och 2011 när uppbyggnad av register för primärproducenter skapades. Varje inkommande anmälan av primärproduktion blev ett ärenden. Dessa ärenden beslutades till stor del under första kvartalet 2011. År 2012 har inte haft denna typ av ärenden.

Det finns ett tydligt uttalat mål om kortare handläggningstider samt att avsluta äldre ärenden.

Antalet årsarbetskrafter har ökat något under 2012. Förstärkning har skett inom området regional tillväxt som är ett av Länsstyrelsens strategiska och prioriterade områden.

Genom att antalet årsarbetskrafter ökar medan lokalytan är densamma, minskar kostnaden för lokaler per årsarbetskraft. Det finns en medveten satsning att yteffektivisera våra lokaler.

Sjukfrånvaron är fortsatt låg. För att förebygga ohälsa arbetar myndigheten aktivt med förebyggande insatser och är hälsodiplomerad.

Personalomsättningen 2012 har ökat i förhållande till 2011, men är fortfarande på en acceptabel nivå. Ökningen av andelen OH-kostnader beror på att Länsstyrelsen i Västmanland är så kallat ”värdlän” för länsstyrelsernas gemensamma utvecklingsmedel, vilket leder till högre

personalkostnader inom området. Andelen förvaltningsanslag minskar och en allt större andel av verksamheten finansieras av andra anslag.

103

Avgiftsbelagd verksamhet									
Belopp angivna i tkr									
Verksamhet	2012 intäkter	2012 kostnader	2012 nettoutfall	2012 nettobudget	2012 ack. utfall tom	2011 intäkter	2011 kostnader	2011 nettoutfall	2010 ack. utfall tom
Offentligrättslig verksamhet									
Registreringsavgift för jaktområden	18	7	11	-10	0	7	7	0	-11
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	179	179	0	10	0	193	193	0	0
Delgivning	20	20	0	0	0	0	0	0	0
Övrig offentligrättslig verksamhet	14	14	0	0	0	20	20	0	0
Uppdragsverksamhet									
Resurssamordning	677	414	263	0	-47	647	614	34	-344
Summa totalt	908	633	274	0	-47	867	833	34	-355
- fördelat på									
Summa offentligrättsligt	230	219	11	0	0	219	219	0	-11
Summa uppdragsverksamhet	677	414	263	0	-47	647	614	34	-344

Tabellen visar intäkter, kostnader och utfall för Länsstyrelsens avgiftsbelagda verksamhet, enligt den indelning för återrapportering som framgår av budgeten för avgiftsbelagd verksamhet i regleringsbrevet.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

Sammanställningen är gjord enligt enl. 2 kap. 4 § Förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Belopp angivna i tkr		2012	2011	2010	2009	2008
Låneram i Riksgälden						
Beviljad		3 700	3 700	4 000	3 500	4 000
Utnyttjad		519	1 096	1 317	2 345	2 295
Räntekontokredit i Riksgälden						
Beviljad		4 900	4 900	4 900	4 900	4 900
Utnyttjad		0	0	0	0	0
Räntekonto						
Ränteintäkter		532	274	120	273	1 035
Räntekostnader		0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter som disponeras						
Budget		5 825	5 825	5 300	6 600	6 200
Utfall		6 021	4 504	5 720	8 896	6 614
Avgiftsintäkter som inte disponeras						
Budget		3 950	3 980	3 340	3 680	3 178
Utfall		3 687	3 669	3 945	4 041	4 115
Anslagskredit						
<i>Utgiftsområde 01</i>						
<i>Rikets styrelse</i>						
01 05 001 Länsstyrelserna m.m.						
Beviljad		4 174	2 950	2 899	4 005	3 800
Utnyttjad		0	0	0	0	0
<i>Utgiftsområde 19</i>						
<i>Regional tillväxt</i>						
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder						
Beviljad		3 290	3 290	3 290	3 290	3 290
Utnyttjad		2 677	3 154	3 159	2 344	2 218
Anslagssparande						
<i>Utgiftsområde 01</i>						
<i>Rikets styrelse</i>						
01 05 001 Länsstyrelserna m.m.						
Summa anslagssparande		2 460	1 810	1 530	862	2 155
<i>Utgiftsområde 19</i>						
<i>Regional tillväxt</i>						
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder						
Summa anslagssparande		0	0	0	0	0

Bemyndiganden						
	Tilldelat	55 000	50 000	47 400	55 000	58 000
	Åtaganden	42 341	42 713	42 600	33 812	33 813
Personal						
	Antal årsarbetskrafter ¹	145	137	146	164	169
	Medeltal anställda ¹	170	164	173	196	193
	Driftkostnad per årsarbetskraft	1 008	1 000	980	947	828
Kapitalförändring						
	Årets kapitalförändring	274	20	-51	-56	1 127
	Balanserad kapitalförändring	-321	-341	-290	986	-6 813

¹ Mätmetod finns dokumenterad

Kommentarer till sammanställning över väsentliga uppgifter

Utnyttjad Låneram i Riksgälden inkluderar inte anläggningsanskaffning på 115 tkr som gjordes efter låneupptagningen i december.

Finansiell redovisning

RESULTATRÄKNING (TKR)

	2012	2011	Not
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	79 618	74 960	1
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	6 021	4 504	2
Intäkter av bidrag	60 933	58 289	3
Finansiella intäkter	533	274	4
Summa	147 105	138 028	
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	-89 297	-81 394	5
Kostnader för lokaler	-9 400	-9 110	6
Övriga driftskostnader	-47 521	-46 764	7
Finansiella kostnader	-32	-48	8
Avskrivningar och nedskrivningar	-580	-678	9
Summa	-146 830	-137 994	
Verksamhetsutfall	274	34	
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter och andra intäkter som inte disponeras av myndigheten	3 687	3 669	
Intäkter av uppbörd	0	18	
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet	-3 687	-3 688	
Saldo	0	0	10
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	54 993	31 193	11
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	58 247	67 873	12
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	3 618	3 470	13
Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	1	2	14
Finansiella kostnader i transfereringsverksamhet	0	0	15
Avsättning till/upplösning av fonder mm för transfereringar	32	-206	16
Lämnade bidrag	-116 891	-102 346	17
Saldo	0	-14	
Årets kapitalförändring	274	20	18

BALANSRÄKNING

TILLGÅNGAR (TKR)	2012-12-31	2011-12-31	Not
Immateriella anläggningstillgångar			
<i>Summa</i>	0	0	19
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	62	151	
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	587	963	
<i>Summa</i>	649	1 114	20
Fordringar			
Kundfordringar	598	214	21
Fordringar hos andra myndigheter	4 396	8 746	22
Övriga fordringar	99	26	23
<i>Summa</i>	5 093	8 985	
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	2 319	2 194	
Upplupna bidragsintäkter	10 402	14 094	
Övriga upplupna intäkter	1	2	
<i>Summa</i>	12 722	16 290	24
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	34 898	36 079	
<i>Summa</i>	34 898	36 079	25
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	26 707	13 178	26
Övr tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	576	8 924	27
Kassa, plusgiro och bank	349	290	28
<i>Summa</i>	27 632	22 392	
Summa tillgångar	80 995	84 860	

BALANSRÄKNING

KAPITAL OCH SKULDER (TKR)	2012-12-31	2011-12-31	Not
Myndighetskapital			
Statskapital	18	18	29
Balanserad kapitalförändring	-321	-341	30
Kapitalförändring enl resultaträkningen	274	20	30
Summa	-29	-303	
Fonder			
Fonder	620	651	
Summa	620	651	16
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner o likn förpliktelser	9	99	31
Övriga avsättningar	4	54	32
Summa	13	152	
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	519	1 096	33
Skulder till andra myndigheter	8 374	3 989	34
Leverantörsskulder	6 618	4 502	35
Övriga skulder	1 439	1 992	36
Depositioner	576	8 942	37
Summa	17 526	20 521	
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	8 245	10 710	
Oförbrukade bidrag	54 620	53 019	
Övriga förutbetalda intäkter	0	110	
Summa	62 865	63 838	38
Summa kapital och skulder	80 995	84 860	

Anslagsredovisning**Redovisning mot anslag**

Belopp i tkr

Anslag	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerat anslagsbelopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 01 Rikets styrelse							
01 05 001							
Länstyrelserna m.m.	1 810	104 570	-935	0	105 445	-102 986	2 460
Utgiftsområde 19 Regional tillväxt							
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	-3 154	32 900	0	0	29 746	-32 422	-2 677
Summa	-1 344	137 470	-935	0	135 191	-135 408	-217

Kommentarer till anslagsredovisningen avseende redovisning mot anslag

Beviljad anslagskredit för 19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder är 3 290 tkr.

Redovisning mot inkomsttitel

Belopp i tkr

Inkomsttitel	Beräknat belopp	Inkomster
2511 Expeditions- och ansökningsavgifter	300	325
2537 Miljöskyddsavgift	3 530	3 113
2552 Övriga offentligrättsliga avgifter	100	110
2714 Sanktionsavgifter m.m.	10	20
2811 Övriga inkomster av statens verksamhet	0	120
9455 Lotteriavgifter	10	0
Summa	3 950	3 687

Kommentarer till anslagsredovisningen avseende redovisning mot inkomsttitel

Täktavgifterna ingår i Inkomsttitel 2537 Miljöskyddsavgift

Redovisning av bemyndiganden

Belopp i tkr

Anslag	Tilldelat bemyndigande	Ingående åtaganden 2012	Utestående åtaganden 2012	Utestående åtagandenas fördelning per år			
				2013	2014	2015	2016
19 01 001							
Regionala tillväxtåtgärder	55 000	42 712	42 341	39 349	2 992	0	0

Finansiella villkor

Belopp i tkr

Anslag/Benämning	Villkor	Belopp	Utfall
01 05 001	Anslagskredit	4 174	0
Länstyrelserna	Anslagsbehållning som disponeras, 3 %	3 109	2 460
m.m., Västmanlands län	Kredit på räntekonto	4 900	0
	Låneram för anläggningstillgångar	3 700	519
19 01 001 Regionala	Anslagskredit	3 290	2 677
tillväxtåtgärder	Uppföljning och utvärdering	1 000	699

Tilläggsupplysningar och noter

Belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) där annat ej anges.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmän

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) samt Ekonomistyreningensverkets föreskrifter och allmänna råd till förordningen.

Länsstyrelsen redovisning följer god redovisningssed en 6 § förordning (2000:606) om myndigheters bokföring.

Regeringen har beslutat att återrapportering ska ske enligt anvisningar som framgår under rubriken Verksamhet i avsnittet Organisationsstyrning och bilaga 2 till regleringsbrevet. Anvisningarna utgör ett undantag från bestämmelserna i 3 kap. 2 § FÅB och i vissa fall undantag från 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, är den 4 januari 2013.

De flesta belopp i de finansiella delarna är framtagna med hjälp av exelator. Det innebär att talen innehåller decimaler, vilket ger avrundningsdifferenser.

Periodavgränsningsposter

Inkomna fakturor t.o.m. brytdag har bokförts. Fakturor som erhålls efter brytdagen redovisas som periodavgränsningspost. Beloppsgränsen för periodavgränsningsposter har fastställts till 10 tkr.

Löpande under året periodiseras förutbetalda kostnader såsom hyror m.m. för att kostnaden ska belasta rätt period. Beloppsgräns är fastställd till 100 tkr. Skulder till personalen i form av kompledighet och semesterlöner redovisas månadsvis och regleras halvårsvis med värdeförändring till följd av ändrade löner m.m.

Erhållna bidrag som inte förbrukats periodiseras och redovisas som oförbrukade bidrag. Kostnader motsvarande bidragsbelopp som ännu inte erhållits, periodiseras och redovisas som upplupna bidragsintäkter

Anläggningstillgångar

Tillgångar med en bedömd ekonomisk livslängd om minst 3 år och ett anskaffningsvärde på minst 20 tkr redovisas som anläggningstillgångar. Immateriella anläggningstillgångar vid anskaffningsvärde på minst 100 tkr och för förbättringsutgifter på annans fastighet på minst 50 tkr.

Stationära och bärbara persondatorer kostnadsförs direkt på grund av den tekniska utvecklingen och prisnivån samt för bärbara datorer då de utsätts för extra stort slitage.

På anskaffningsvärdet görs linjär avskrivning månadsvis. Följande avskrivningstider tillämpas.

	Avskrivningstid
Immateriella anläggningstillgångar	3 år
Materiella anläggningstillgångar:	
- Förbättringsutgift på annans fastighet	högst 7 år
- Maskiner, inventarier m.m.	
IT-utrustning	3 år
Leasingavtal	3 år
Bilar och transportmedel	4 år
Maskiner 4 år	
Konst ingen avskrivning	
Övriga inventarier	5 år
- Pågående nyanläggning	ingen avskrivning

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar har tagits upp till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Redovisning av lönegaranti sker i enlighet med Ekonomistyrningsverkets skrivelse den 6 december 2002. Lönegarantifordran har värderats fullt ut med 100 procent.

Stora genomslag i den finansiella redovisningen

Verksamhetens intäkter och kostnader

"Under året har verksamhet koncentrerats till Länsstyrelsen i Stockholm och Uppsala. De koncentrerade verksamheterna som har haft störst genomslag i den finansiella redovisningen är lönegaranti, deponerade medel och miljöprövningsdelegation.

I Förvaltningsanslaget 01 05 001 ingår 30 000 tkr för finansiering av utvecklingsprojekt som bedrivs gemensamt av länsstyrelserna.

Noter till resultaträkningen

Not 1	Intäkter av anslag	2012	2011
	01 05 001 Förvaltningsanslag	75 430	73 698
	Årets minskning av semesterlöneskulden före 2009	-797	-649
	01 05 001 Förvaltningsanslag	74 634	73 048
	19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	4 984	1 912

Summa intäkter av anslag**79 618 74 960**

Skillnaden mellan summan av intäkter av anslag samt medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag i resultaträkningen och utgifter i anslagsredovisningen beror på anslagsavräknad semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 enligt övergångsbestämmelsen till 16 § anslagsförordningen.

Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2012	2011
	Offentligrättsliga avgifter	735	492
	Försäljning enligt 4 § Avgiftsförordningen	3 932	2 788
	Intäkter av andra ersättningar	1 354	1 224
	Summa	6 021	4 504

Intäkter av avgifter enligt 4 § Avgiftsförordningen *består av*

<i>Intäkter uthyrning</i>	548	290
<i>Intäkter utbildning/konferenser</i>	1 626	1 245
<i>Intäkter konsultuppdrag</i>	1 657	1 017
<i>Intäkter övriga 4 § avgifter</i>	100	236

Summa

3 932 2 788

Den i separat tabell redovisad avgiftsbelagd verksamhet är inte jämförbar med denna not.

Not 3	Intäkter av bidrag	2012	2011
	Bidrag från statliga myndigheter varav	50 651	57 463
	<i>Arbetsförmedlingen</i>	259	386
	<i>Boverket</i>	0	57
	<i>Fiskeriverket</i>	0	-315
	<i>Havs- och vattenmyndigheten</i>	6 428	1 286
	<i>Kammarkollegiet</i>	433	542
	<i>Länsstyrelsen i Blekinge län</i>	0	285
	<i>Länsstyrelsen i Dalarnas län</i>	42	75
	<i>Länsstyrelsen i Hallands län</i>	57	48
	<i>Länsstyrelsen i Jönköpings län</i>	1	134
	<i>Länsstyrelsen i Kalmar län</i>	1 296	1 050
	<i>Länsstyrelsen i Kronobergs län</i>	14	0
	<i>Länsstyrelsen i Norrbottens län</i>	1 040	1 400
	<i>Länsstyrelsen i Stockholms län</i>	6	0
	<i>Länsstyrelsen i Södermanlands län</i>	30	0
	<i>Länsstyrelsen i Uppsala län</i>	1 656	933

Länsstyrelsen i Västmanlands län - Version 2013-02-22

<i>Länsstyrelsen i Västernorrlands län</i>	1 119	1 050
<i>Länsstyrelsen i Västmanlands län</i>	2 028	2 109
<i>Länsstyrelsen i Västra Götalands län</i>	1 000	872
<i>Länsstyrelsen i Örebro län</i>	-1 563	3 264
<i>Migrationsverket</i>	2 523	2 567
<i>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap</i>	3 217	2 844
<i>Mälardalens högskola</i>	-18	40
<i>Naturvårdsverket</i>	15 169	26 913
<i>Regeringskansliet</i>	36	-16
<i>Riksantikvarieämbetet</i>	2 548	3 267
<i>Skatteverket</i>	45	0
<i>Socialstyrelsen</i>	668	193
<i>Statens energimyndighet</i>	868	1 165
<i>Statens folkhälsoinstitut</i>	2 170	1 296
<i>Statens jordbruksverk</i>	6 231	6 390
<i>Svenska institutet</i>	25	0
<i>Sveriges lantbruksuniversitet</i>	13	-31
<i>Tillväxtverket</i>	2 945	-549
<i>Trafikverket</i>	280	115
<i>Övriga motparter</i>	83	94
Bidrag från övriga	10 282	826
Summa	60 933	58 289

Not 4	Finansiella intäkter	2012	2011
	Räntekonto i Riksgälden	532	274
	Övriga finansiella intäkter	1	0
	Summa	533	274

Ökningen av ränteintäkter beror på det utökade förvaltningsanslaget om 30 000 tkr.

Not 5	Kostnader för personal	2012	2011
	Lönekostnader, exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal	-60 839	-54 983
	Övriga kostnader för personal	-28 458	-26 411
	Summa	-89 297	-81 394

Not 6	Kostnader för lokaler	2012	2011
	Kostnader för lokaler	-9 400	-9 110

Not 7	Övriga driftskostnader	2012	2011
	Övriga driftskostnader	-47 521	-46 764

Not 8	Finansiella kostnader	2012	2011
	Räntekostnader avseende lån i Riksgälden	-14	-23
	Övriga finansiella kostnader	-18	-25
	Summa	-32	-48

Not 9	Avskrivningar och nedskrivningar	2012	2011
	Avskrivningar och nedskrivningar	-580	-678

Not 10 Uppbördsverksamhet	2012	2011
Uppbördsverksamhet	0	0
Not 11 Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag	2012	2011
01 05 001 Förvaltningsanslag	27 555	209
19 01 001 Regionala tillväxtåtgärder	27 438	30 983
Summa	54 993	31 193
01 05 001 Förvaltningsanslaget inkluderar 30 000 tkr för finansiering av utvecklingsprojekt som bedrivs gemensamt av länsstyrelserna.		
Not 12 Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	2012	2011
<i>Från myndighet</i>		
<i>Fiskeriverket</i>	0	311
<i>Havs- och vattenmyndigheten</i>	6 699	5 667
<i>Kammarkollegiet</i>	25 349	28 319
<i>Konsumentverket</i>	0	429
<i>Länsstyrelsen i Norrbottens län</i>	674	0
<i>Länsstyrelsen i Västernorrlands län</i>	0	46
<i>Migrationsverket</i>	448	42
<i>Naturvårdsverket</i>	13 132	16 051
<i>Post- och telestyrelsen</i>	265	0
<i>Riksantikvarieämbetet</i>	0	194
<i>Socialstyrelsen</i>	5 852	7 195
<i>Statens energimyndighet</i>	234	454
<i>Statens folkhälsoinstitut</i>	996	2 692
<i>Tillväxtverket</i>	4 600	6 474
Summa	58 247	67 873
Not 13 Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	2012	2011
Älgvårdsfonden	356	460
Bygdemedel	56	56
Lönegaranti konkurser	3 050	2 195
Lönegaranti rekonstruktioner	156	758
Summa	3 618	3 470
Not 14 Finansiella intäkter	2012	2011
Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	1	2
Avser ränta på särskilda bankmedel (bygdemedel)		
Not 15 Finansiella kostnader	2012	2011
Finansiella kostnader	0	0

Avsättning till/upplösning av fonder mm för			
Not 16	transferreringsändamål	2012	2011
	Ingående balans	651	446
	Årets förändring	-32	206
	Utgående balans	620	651
	Uppdelat på		
	Älgvårdsfonden		
	Ingående balans	359	211
	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	356	460
	Lämnade bidrag	-446	-312
	Utgående balans	269	359
	Bygdemedel		
	Ingående balans	293	234
	Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	56	56
	Finansiella intäkter i transfereringsverksamhet	1	2
	Utgående balans	350	293
Not 17	Lämnade bidrag	2012	2011
	Lämnade bidrag till den offentliga sektorn	-61 588	-42 311
	Lämnade bidrag till övriga, samt vissa förluster och periodiseringar	-55 303	-60 035
	Summa Lämnade bidrag	-116 891	-102 346
	inom verksamhetsområden		
	<i>Allmänt och övergripande inom Myndighetsövergripande verksamhet</i>	-27 565	0
	<i>Lönegaranti</i>	-27 385	-30 283
	<i>Jakt och viltvård</i>	-684	-994
	<i>Allmänna o övergripande inom Regional tillväxt</i>	-639	-500
	<i>Tillväxtavtal o program regional näringspolitik</i>	-10	-10
	<i>Företagsstöd</i>	-7 747	-15 874
	<i>Regional projektsamverkan</i>	-23 692	-21 611
	<i>Allmänt o övergripande inom Energi och klimat</i>	-234	-554
	<i>Fornminnen</i>	0	-194
	<i>Kulturhistoriskt värdefulla miljöer</i>	0	-46
	<i>Miljömål</i>	-1 620	-1 564
	<i>Miljöövervakning o uppföljning miljömål</i>	-838	-313
	<i>Skydd av områden och arter</i>	-156	-110
	<i>Förvaltning skötsel skyddade områden</i>	-8 129	-3 982
	<i>Tillsyn vattenverksamhet</i>	-674	0
	<i>Förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön</i>	-5 065	-13 822
	<i>Efterbehandling förorenade områden</i>	-2 457	-282
	<i>Kalkning försurade vatten</i>	-1 014	-854
	<i>Biologisk återställning i kalkade vatten</i>	-31	-108
	<i>Stöd till lantbruk utvecklingsåtgärder</i>	-205	0
	<i>Fiskevård, fritidsfiske</i>	-283	-311
	<i>Allmänt o övergripande inom Folkhälsa</i>	-40	-1 362
	<i>Fördelning av statsbidrag</i>	-6 797	-8 685
	<i>Jämställdhetsfrågor</i>	-1 183	-839

<i>Allmänt o övergripande inom Integration</i>	-21	0
<i>Integrationsfrågor</i>	-423	-48
	<hr/>	<hr/>
	-116 891	-102 346

Verksamhetsområde "Allmänt och övergripande inom Myndighetsövergripande verksamhet" avser utbetalningar av Länsstyrelsegemensamma utvecklingsmedel som tillkommit 2012.

Not 18 Årets kapitalförändring	2012	2011
Verksamhetsutfall		
<i>Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan</i>	274	34
<i>Semesterlöne- och löneskuld</i>	797	649
<i>Årets minskning av semesterlöneskulden från 2008 som finansieras av anslag</i>	-797	-649
Summa verksamhetsutfall	274	34
Uppbörd	0	0
Transfereringar		
<i>Lönegaranti konkurser</i>	0	-14
Summa Transfereringar	0	-14
Summa årets kapitalförändring	<hr/> 274	<hr/> 20

Förändringen mellan åren 2011 och 2012 för "Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan" avser avslut av resurssamverkansprojekt.

Noter till balansräkningen

Not		2012	2011
19	Immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	120	120
	Årets anskaffning	0	0
	Årets försäljning, uttrangering	-120	0
	Utgående anskaffningsvärde	0	120
	Ingående avskrivningar	-120	-120
	Årets avskrivningar	0	0
	Årets försäljning, uttrangering	120	0
	Utgående avskrivningar	0	-120
	Bokfört värde	0	0
20	Materiella anläggningstillgångar		
	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	480	442
	Årets anskaffning	0	38
	Årets försäljning, uttrangering	0	0
	Utgående anskaffningsvärde	480	480
	Ingående avskrivningar	-329	-242
	Årets avskrivningar	-88	-88
	Årets försäljning, uttrangering	0	0
	Utgående avskrivningar	-418	-329
	Bokfört värde	62	151
	Maskiner, inventarier, installationer mm.		
	Ingående anskaffningsvärde	4 776	4 398
	Årets anskaffning	115	447
	Årets försäljning, uttrangering	-1 775	-70
	Utgående anskaffningsvärde	3 116	4 776
	Ingående avskrivningar	-3 812	-3 282
	Årets avskrivningar	-492	-590
	Årets försäljning, uttrangering	1 775	61
	Utgående avskrivningar	-2 529	-3 812
	Bokfört värde	587	963
	Bokfört värde materiella anläggningstillgångar	649	1 114
	Årets anskaffning 115 tkr under Maskiner, inventarier, installationer mm. anskaffade efter låneupptagning i december.		
21	Kundfordringar		
	Kundfordringar	598	214

Not		2012	2011
22	Fordringar hos andra myndigheter		
	Diverse fordringar andra myndigheter	2 545	6 817
	Mervärdesskatt	1 851	1 929
	Summa	4 396	8 746
23	Övriga fordringar		
	Lönegarantifordringar	0	0
	Övriga fordringar	99	26
	Summa	99	26
24	Periodavgränsningsposter		
	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyror	2 013	2 005
	Övriga förutbetalda kostnader	306	189
		2 319	2 194
	Upplupna bidragsintäkter		
	Upplupna bidragsintäkter från andra myndigheter <i>varav</i>	9 982	13 716
	<i>Arbetsförmedlingen</i>	27	49
	<i>Kammarkollegiet</i>	191	182
	<i>Länsstyrelsen i Norrbottens län</i>	0	0
	<i>Länsstyrelsen i Uppsala län</i>	16	0
	<i>Länsstyrelsen i Västernorrlands län</i>	0	1 050
	<i>Länsstyrelsen i Västmanlands län</i>	561	368
	<i>Länsstyrelsen i Örebro län</i>	0	5 868
	<i>Migrationsverket</i>	630	630
	<i>Myndigheten för samhällsskydd och beredskap</i>	226	27
	<i>Mälardalens högskola</i>	19	69
	<i>Naturvårdsverket</i>	2	18
	<i>Riksantikvarieämbetet</i>	0	0
	<i>Statens energimyndighet</i>	0	5
	<i>Statens jordbruksverk</i>	1 254	1 782
	<i>Svenska institutet</i>	25	0
	<i>Tillväxtverket</i>	7 030	3 669
	Upplupna bidragsintäkter från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	420	378
	Totala upplupna bidragsintäkter	10 402	14 094
	Övriga upplupna intäkter	1	2
	Summa periodavgränsningsposter	12 722	16 290

Not	25 Avräkning med statsverket	2012	2011
	Uppbörd		
	<i>Ingående balans</i>	-26	-82
	Redovisat mot inkomstitel (-)	-3 687	-3 688
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	3 615	3 744
	<i>Skulder avseende uppbörd</i>	-98	-26
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	<i>Ingående balans</i>	28	43
	Redovisat mot anslag (+)	32 422	32 895
	Medel hänförliga till transfereringar med mera som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-32 366	-32 910
	<i>Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde</i>	85	28
	Anslag i räntebärande flöde		
	<i>Ingående balans</i>	-1 810	-1 530
	Redovisat mot anslag (+)	102 986	73 907
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-103 635	-74 188
	<i>Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	-2 460	-1 810
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	<i>Ingående balans</i>	3 270	3 920
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-797	-649
	<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats</i>	2 474	3 270
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	<i>Ingående balans</i>	34 616	18 496
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	96 709	104 110
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-125 179	-117 155
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar (+/-)	28 751	29 166
	<i>Saldo</i>	34 897	34 616
	<i>Belopp under utredning</i>	-3 849	-2 791
	<i>Övriga fordringar på statens centralkonto</i>	38 746	37 407
	Summa utgående balans avräkning med statsverket	34 898	36 079
Not	26 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	2012	2011
	Räntekonto i Riksgälden	26 707	13 178
Not	27 Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret	2012	2011
	Övriga tillgodohavanden i Riksgälden Deponeringar	576	8 924
	Förändringen mellan åren 2011 och 2012 beror på koncentrationen av deponeringar till		
Not	28 Kassa och bank	2012	2011
	Bank A	349	290

Not 29	Statskapital	2012	2011
	Ingående balans	18	18
	Summa	18	18

Not 30	Balanserad Kapitalförändring	2012	2011
	Balanserad kapitalförändring	-321	-341
	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	274	20
	Summa	-47	-321

	Specifikation balanserad kapitalförändring		
	<i>Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan</i>	-321	-355
	<i>Semesterlöne- och löneskuld</i>	0	0
	<i>Övriga periodiserade kostnader RTA</i>	0	0
	<i>Lönegaranti konkurser</i>	0	-68
	<i>Lönegaranti rekonstruktioner</i>	0	82
		-321	-341

	Specifikation kapitalförändring enligt resultaträkningen (Årets 2012)		
	<i>Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan</i>	274	34
	<i>Lönegaranti konkurser</i>	0	-14
		274	20

	Specifikation total kapitalförändring		
	<i>Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan</i>	-47	-321
	<i>Semesterlöne- och löneskuld</i>	0	0
	<i>Övriga periodiserade kostnader RTA</i>	0	0
	<i>Lönegaranti konkurser</i>	0	-82
	<i>Lönegaranti rekonstruktioner</i>	0	82
		-47	-321

Förändringen mellan åren 2011 och 2012 för "Avgiftsfinansierad verksamhet och resurssamverkan" avser avslut av resurssamverkansprojekt.

Not 31	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2012	2011
	Ingående avsättningar	99	285
	Årets pensionskostnader	40	34
	Årets pensionsutbetalningar	-130	-220
	Utgående avsättning	9	99

Not 32	Övriga avsättningar	2012	2011
	Kompetensväxlingsåtgärder		
	Årets förändring	-50	161
	Utgående balans	4	54
	Summa övriga avsättningar	4	54

Not 33 Lån i Riksgäldskontoret	2012	2011
Ingående balans	1 096	1 317
Under året upptagna lån	0	467
Årets amorteringar	-577	-687
Utgående balans	519	1 096

Beviljad låneram 3 700 3 700

Under årets upptagna lån 2012 inkluderas inte anläggningsanskaffning på 115 tkr som gjordes efter låneupptagningen i december.

Räntekontokredit i Riksgäldskontoret	2012	2011
Beviljad kreditram	4 900	4 900

Not 34 Skulder till andra myndigheter	2012	2011
Diverse skulder inkl. leverantörsskulder	6 610	1 377
Lagstadgade arbetsgivaravgifter	1 627	2 205
Premier avtalsförsäkringar	0	0
Mervärdesskatt	137	406
	8 374	3 989

Lagstadgade arbetsgivaravgifter innefattar både anställd personal samt lönegaranti.

Not 35 Leverantörsskulder	2012	2011
Leverantörsskulder	6 618	4 502

Not 36 Övriga skulder	2012	2011
Personalens källskatt	1 439	1 321
Övriga skulder - utomstatliga	1	671
	1 439	1 992

Not 37 Depositioner	2012	2011
Depositioner	576	8 942

Förändringen mellan åren 2011 och 2012 beror på koncentrationen av deponeringar till Länstyrelsen i Stockholm.

Not 38 Periodavgränsningsposter	2012	2011
Upplupna kostnader		
Upplupna löner, arvoden inkl social avg	144	185
Upplupna semesterlöner inkl social avg	5 755	5 592
Upplupna räntor	0	0
Övriga upplupna kostnader	2 346	4 934
	8 245	10 710

Oförbrukade bidrag från annan myndighet	53 855	52 845
<i>varav</i>		
Arbetsförmedlingen	9	9
Boverket	376	279
Fiskeriverket	0	0
Havs- och vattenmyndigheten	8 334	1 344
Kammarkollegiet	1 016	1 426
Länsstyrelsen i Dalarnas län	114	54
Länsstyrelsen i Hallands län	425	482
Länsstyrelsen i Jönköpings län	2 549	2 550
Länsstyrelsen i Stockholms län	0	20
Länsstyrelsen i Uppsala län	864	933
Länsstyrelsen i Västmanlands län	1 716	527
Länsstyrelsen i Örebro län	998	53
Migrationsverket	573	3 271
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	866	660
Naturvårdsverket	26 039	25 785
Post- och telestyrelsen	1 788	1 585
Regeringskansliet	0	36
Riksantikvarieämbetet	249	234
Socialstyrelsen	2 736	5 867
Statens energimyndighet	193	0
Statens folkhälsoinstitut	903	2 094
Statens jordbruksverk	290	-162
Sveriges lantbruksuniversitet	76	30
Tillväxtverket	3 740	5 766
Trafikverket	0	0
Oförbrukade bidrag från ickestatliga organisationer eller privatpersoner	765	174
Totalt oförbrukade bidrag	54 620	53 019
Övriga förutbetalda intäkter		
Övriga förutbetalda intäkter, inomstatliga	0	110
	0	110
Summa periodavgränsningsposter	62 865	63 838

Uppgifter om rådsledamöter enligt 7 kap. 2§ förordningen om årsredovisning och budgetunderlag

Redovisning av skattepliktiga ersättningar och andra förmåner till rådsledamöter och ledande befattningshavare samt uppgift om uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Namn	Ersättning kronor	Andra uppdrag
Landshövding		
Skogö, Ingemar	1 202 182	FFI – Fordonsstrategisk Forskning för Innovation (VINNOVA) Sensys Traffic AB Swedavia AB
Länsråd/Länsöverdirektör		
Wallström, Sofia	879 997	Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket S 2011:07 Strukturfondspartnerskapet Östra Mellansverige Almi Invest Västerås Science Park
Insynsråd		
Dobers, Peter	5 800 -	
Gunnarsson, Carola	4 614	Kriminalvårdens insynsråd Transportstyrelsen Strukturfondspartnerskapet Östra Mellansverige SKL Företag AB
Johansson, Sture	7 268 -	
Kaloinen, Christina	4 658 -	
Röding, Karin	5 800	Högskolan Halmstads styrelse Insynsrådet, Länsstyrelsen i Södermanlands län Styrelsen för NTU (Norges Tekniska Naturvetenskapliga universitet), Trondheim Södertörns högskolestyrelse VHS (Verket för Högskoleservice) Västerås Science Park Etablering Västerås
Savinovic, Slobodanka	4 350	Fastighets AB Congresshuset i Västerås Länsförsäkringar Bergslagen Fastigheter AB
Svensson, Fredrik	5 800	Arvid Svensson AB Fastighets AB Balder Dagon Klövern AB Novotec
Ytterberg, Olle	6 992	Polismyndigheten i Västmanlands län Strukturfondspartnerskapet Östra Mellansverige Marieborgs Lagerfastigheter AB Norra Skogen Fastigheter AB Rådhuset Arboga AB Seniorbostäder i Arboga AB Sparbanken Västra Mälardalen Sturestadens Fastigheter AB

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Har du frågor, önskar fler exemplar, kontakta
Länsstyrelsen i Västmanlands län, 721 Västerås

Tfn 021-19 50 00 | Fax 021-19 51 35 | E-post: vastmanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/vastmanland